

TDKN hyväksynyt
12.5.2015 (E 3 § ja E 4 §)

Päivitys
16.2.2016

ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN OPINTO-OPAS 2015-2017

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

LÄÄKETIETEELLINEN TIEDEKUNTA
MEDICINSKA FAKULTETEN
FACULTY OF MEDICINE

Opintotoimisto, PL 20 (Tukholmankatu 8B), 00014 Helsingin yliopisto
Puhelin 0294 1911 faksi 02941 , www.med.helsinki.fi
Osaston tai laitoksen nimi, PB 33 (Universitetsgatan 4), FI-00014 Helsingfors universitet
Telefon +358 294 1911, fax +358 2941 xxxxx, www.helsinki.fi/universitetet
Osaston tai laitoksen nimi, P.O. Box 33 (Yliopistonkatu 4), FI-00014 University of Helsinki
Telephone +358 294 1911 xxxxx, fax +358 2941 xxxxx, www.helsinki.fi/university

[Klikkaamalla sivun numeroa pääset haluamallesi sivulle.](#)

Sisällys

A. OPINTO-OPPAAN KÄYTTÄJÄLLE	5
B. ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN PYSYVÄISMÄÄRÄYKSET	5
1 HALLINTO JA PÄÄTÖKSENTEKO	5
2 OPINTO-OIKEUDEN MYÖNTÄMINEN JA LÄSNÄOLOILMOITUS.....	7
3 KOULUTUKSEN TAVOITTEET JA RAKENNE	7
4 ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN SUORITTAMINEN	8
4.1 Käytännön palvelu ja toimipaikkakoulutus.....	8
4.1.1 Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu.....	8
4.1.2 Yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus ja runkokoulutus	9
4.1.3 Yliopistollinen keskussairaalapalvelu ja eriytyvä/erikoisalan koulutus.....	9
4.1.4 Toimipaikkakoulutus	10
4.2 Koulutusta ja palveluja koskevia yleisiä määräyksiä	10
4.2.1 Palveluiden laskeminen	10
4.2.2 Keskeytyksien vaikutus.....	11
4.2.3 Eri toimissa työskentely	12
4.2.4 Palvelu ulkomailla	12
4.2.5 Suoritusten vanheneminen	13
4.2.6 Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT).....	13
4.2.7 EU:n ammattipätevyysdirektiivin vaikutus aiempien opintojen hyväksymiseen ..	13
4.3 Kriteerit yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen hyväksymiselle.....	14
4.4 Arviointi ja erikoistuvan lääkärin ohjaus	15
4.5 Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus.....	16
4.6 Lähijohtajakoulutus.....	18
4.7 Valtakunnallinen erikoislääkärikuulustelu	18
5 VOIMASSA OLEVA LAINSÄÄDÄNTÖ	21
6 TODISTUKSEN HAKEMINEN SUORITETUSTA KOULUTUKSESTA	21
7 LAILLISTAMINEN ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN JÄLKEEN	22
C. ERIKOISLAKOHTAISET MÄÄRÄYKSET	23
AKUUTTILÄÄKETIEDE	23
ANESTESIOLOGIA JA TEHOHOITO.....	27
ENDOKRINOLOGIA	31
FONIATRIA	36
FYSIATRIA.....	39
GASTROENTEROLOGIA	42

GASTROENTEROLOGINEN KIRURGIA.....	45
GERIATRIA.....	48
IHOTAUDIT JA ALLERGOLOGIA.....	51
INFEKTIOSAIRAUDET.....	54
KARDIOLOGIA.....	57
KEUHKOSAIRAUDET JA ALLERGOLOGIA.....	60
KIRURGIAN RUNKOKOULUTUS.....	63
KLIININEN FARMAKOLOGIA JA LÄÄKEHOITO.....	67
KLIININEN FYSIOLOGIA JA ISOTOOPPILÄÄKETIEDE.....	70
KLIININEN HEMATOLOGIA.....	73
KLIININEN KEMIA.....	75
KLIININEN MIKROBIOLOGIA.....	79
KLIININEN NEUROFYSIOLOGIA.....	82
KORVA-, NENÄ- JA KURKKUTAUDIT.....	85
KÄSIKIRURGIA.....	87
LASTENKIRURGIA.....	90
LASTENNEUROLOGIA.....	93
LASTENPSYKIATRIA.....	97
LASTENTAUDIT.....	100
LIIKUNTALÄÄKETIEDE.....	103
NAISTENTAUDIT JA SYNNYTYKSET.....	106
NEFROLOGIA.....	109
NEUROKIRURGIA.....	112
NEUROLOGIA.....	115
NUORISOPSYKIATRIA.....	119
OIKEUSLÄÄKETIEDE.....	122
OIKEUSPSYKIATRIA.....	125
ORTOPEDIA JA TRAUMATOLOGIA.....	128
PATOLOGIA.....	131
PERINNÖLLISYYSLÄÄKETIEDE.....	134
PLASTIIKKAKIRURGIA.....	137
PSYKIATRIAN RUNKO- JA ERIYTYVÄ KOULUTUS.....	141
RADIOLOGIA.....	144
REUMATOLOGIA.....	148
SILMÄTAUDIT.....	151
SISÄTAUDIT.....	154

SISÄTAUTIEN ALOJEN RUNKOKOULUTUS	157
SUU-JA LEUKAKIRURGIA	160
SYDÄN- JA RINTAELINKIRURGIA.....	164
SYÖPÄTAUDIT	167
TERVEYDENHUOLTO.....	170
TYÖTERVEYSHUOLTO	173
UROLOGIA	179
VERISUONIKIRURGIA	182
YLEISKIRURGIA.....	186
YLEISLÄÄKETIEDE	189
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta (56/2015).....	192

A. OPINTO-OPPAAN KÄYTTÄJÄLLE

Tämä opas on tarkoitettu Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan erikoislääkärikoulutusta suorittavien opinto-oppaaksi lukuvuosille 2015 – 2017.

Opas sisältää erikoislääkärikoulutusta koskevat pysyväismääräykset sekä erikoisalakohtaiset vaatimukset (opetussuunnitelmat).

Oppaan vaatimukset koskevat lääkäreitä, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden erikoistumis-
koulutukseen 1.8.2015 – 31.7.2017 välisenä aikana.

Opinto-oppaan liitteenä on erikoislääkärikoulutusta ohjaava Sosiaali- ja terveysministeriön asetus (56/2015).

Lisätietoja erikoistumiskoulutuksesta löytyy lääketieteellisen tiedekunnan www-sivuilta: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus.

B. ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN PYSYVÄISMÄÄRÄYKSET

Erikoislääkärikoulutusta koskevat pysyväismääräykset ovat tiedekuntaneuvoston hyväksymät määräykset koulutuksen suorittamisesta, ja ne koskevat kaikkia erikoisalajoja ja kaikkia erikoistuvia riippumatta opinto-oikeuden myöntämisaikajankohdasta. Pysyväismääräysten lisäksi erikoistuva suorittaa tutkintonsa oman erikoisalansa koulutusvaatimusten mukaisesti.

Pysyväismääräykset sisältävät koulutuksen suorittamiseen liittyviä määräyksiä. Käytännön ohjeet ja lomakkeet löytyvät tiedekunnan internet-sivuilta osoitteesta www.med.helsinki.fi -> ammatillinen jatkokoulutus.

1 HALLINTO JA PÄÄTÖKSENTEKO

Erikoislääkärikoulutuksen parissa työskentelee monia toimijoita. Varsinainen päätäntävalta erikoislääkärikoulutuksesta on Sosiaali- ja terveysministeriöllä ja lääketieteellisillä tiedekunnilla. Muut viranomaiset ja toimielimet ovat neuvoa-antavia tai niiden tehtävänä on koulutuksen kehittäminen ja koordinointi. Seuraavassa on kerrottu eri toimijoiden sekä erikoistuvan lääkärin, koulutuksen vastuhenkilön, kouluttajien ja ohjaajien tehtävistä.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on ylin ohjaava viranomainen erikoistumiskoulutuksessa. STM antaa asetuksen erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta. Asetuksessa säädetään koulutusohjelmista, niiden pituuksista, koulutukseen ottamisesta ja suorittamisesta ja siitä missä yliopistoissa erikoistumiskoulutuksen voi suorittaa.

Sosiaali- ja terveysministeriön alainen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) myöntää lisensiaatin tutkinnon jälkeen hakemuksesta oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Myös erikoislääkärin koulutuksen suorittaneet hakevat Valviralta erikoislääkärin ammatinharjoittamisoikeutta.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan tehtävänä on antaa lausuntoja ja tehdä aloitteita terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutuksesta, ammattitoiminnasta ja viranomaisten välisestä yhteistyöstä (laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994 ja 1030/2000).

Valtakunnallinen erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkäri- sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksen koordinaatiojaosto Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan yhteydessä itsenäisesti toimivan koordinaatiojaoston, jonka tehtävänä on arvioida kansallisia erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksen tarpeita, sekä tehdä aloitteita koulutuksen kehittämiseksi. Jaoston kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Alueelliset neuvottelukunnat toimivat yliopistojen yhteydessä alueellisina yhteistyöeliminä erikoislääkärikoulutuksen määrällisessä ja laadullisessa kehittämisessä (asetus 56/2015, 3 §). Lisäksi alueelliset neuvottelukunnat tekevät selvitykset koulutuspaikkojen saatavuudesta sekä antavat lausunnot yliopistolle koskien poikkeuspäätöstä yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta (A56/2015, 6 §). Neuvottelukunnissa ovat edustettuina yliopisto sekä sen vastuualueen yliopistollinen keskussairaala, sairaanhoitopiirit, perusterveydenhuolto, suun terveydenhuolto, aluehallintovirasto, ja opiskelijat.

Lääketieteellinen tiedekunta (koulutusyksikkö) toimivaltaan kuuluu päättää siitä, mitkä virat, toimet tai tehtävät ovat erikoislääkärikoulutukseen soveltuvia koulutusvirkoja. Koulutusyksiköt hyväksyvät koulutus-sopimukset yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen kanssa. Koulutusyksiköt hyväksyvät erikoistumaan hakeutuvat koulutusohjelmiin, hyväksyvät koulutussuunnitelmat, nimeävät vastuuhenkilöt, kouluttajat ja kuulustelijat, käsittelevät palvelua ym. opintoja koskevia asioita sekä antavat todistuksen suoritetusta koulutuksesta. Koulutusyksiköt valvovat erikoislääkärikoulutusta vastuualueensa sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja muissa yksiköissä.

- **Tiedekuntaneuvosto** päättää mm. pysyväämääräyksistä, opetussuunnitelmista, valintaperusteista erikoistumiskoulutukseen ja ratkaisee tiedekunnan kannalta laajakantoiset ja periaatteelliset asiat.
- **Dekaani** myöntää opinto-oikeudet erikoistumiskoulutukseen sekä myöntää todistuksen suoritetusta koulutuksesta. Dekaanin myös mm. valvoo tiedekunnan toimintaa, ja vastaa sen kehittämisestä ja tehokkaasta ja tuloksellisesta toiminnasta.
- **Yksikkö** Lääketieteellinen tiedekunta jakaantuu kahteen alayksikköön, joiden nimet ovat Medicum ja Clinicum. Yksiköt jakautuvat edelleen osastoihin. Yksiköt vastaavat opetuksesta, ja yksikön johtaja nimeää koulutusohjelmien vastuuhenkilöt.
- **Ammatillisen jatkokoulutuksen toimikunnan** tehtävänä on vastata ammatillisen jatkokoulutuksen kehittämisestä ja koordinoinnista Helsingin yliopiston vastuualueella. Toimikunta käsittelee erikoislääkärin koulutukseen liittyviä asioita, ohjaa koulutuksen käytännön toteutumista ja vastaa yleislääketieteen erityiskoulutuksesta ja erikoislääkärien lisäkoulutusohjelmista.
- **Koulutusohjelman vastuuhenkilö** toimii oman koulutusohjelmansa osalta asiantuntijana ja vastaa koulutusohjelman toteuttamisesta. Vastuuhenkilön tulee hyväksyä erikoistuvan lääkärin henkilökohtaiset opintosuunnitelmat (HOPS) sekä seurata ja arvioida koulutuksen ja oppimisen edistymistä. Vastuuhenkilö hyväksyy erikoistuvien lääkärin opintosuoritukset osaksi koulutusta.

Yliopistollisissa sairaaloissa ja muissa koulutuspaikoissa, joiden kanssa on tehty koulutussopimukset, suoritetaan erikoistuvien valinnat koulutusvirkoihin. Erikoistuvan lääkärin valinnasta koulutusvirkaan neuvotellaan vastuuhenkilön kanssa.

Kouluttaja on koulutusohjelman vastuuhenkilön nimeämä. Hän vastaa osaltaan koulutuksen toteuttamisesta ja osallistuu arviointiin. Yliopistosairaalan ulkopuolisessa koulutuspaikassa kouluttajaksi haluava hakee koulutusosoikeuksia yliopistolta. Kun yliopisto on myöntänyt hänelle koulutusosoikeudet, vastaa ao. kouluttaja koulutuspaikan koulutusedellytyksistä ja osallistuu arviointiin.

Henkilökohtainen ohjaaja (tutor) on erikoistuvan lääkärin tukihenkilö ja ohjaa erikoistuvaa lääkärinä tämän työtehtävissä ja huolehtii laaditun koulutussuunnitelman tarkoituksenmukaisuudesta sekä teoriakoulutuksen että käytännön koulutuksen osalta. Ohjaaja osallistuu myös arviointeihin.

Koulutusyksiköiden tulee toimia keskenään yhteistyössä perustaessaan koulutusohjelmia, vahvistaessaan koulutusvaatimuksia ja järjestäessään niihin kuuluvaa koulutusta. Koulutusyksikkö myös päättää yleislääketieteen erityiskoulutukseen liittyvistä asioista.

Erikoistuvan lääkärin edellytetään tutustuvan pysyväämääräyksiin, opinto-oppaassa selvitettyihin oman erikoisalansa vaatimuksiin (=opetussuunnitelmaan) ja osallistuvan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman laatimiseen sekä lokikirjan pitämiseen saamastaan koulutuksesta. Lisäksi hänen tulee osallistua oman oppimisensa arviointiin ja koulutuksen kehittämiseen.

2 OPINTO-OIKEUDEN MYÖNTÄMINEN JA LÄSNÄOLOILMOITUS

Erikoislääkäriin koulutusta suorittamaan voidaan ottaa henkilö, joka on saanut Suomessa oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä (L1355/2014). Nämä oikeudet myöntää Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) terveydenhuollon ammattihenkilölain nojalla (559/94, muutettu lailla 1030/2000). Opinto-oikeutta ei voida myöntää rajoitetun luvan perusteella, eli jos lupa on johonkin tiettyyn sairaalaan/terveyskeskukseen sidottu.

Opinto-oikeutta haetaan yliopistolta, jonka vastuualueella erikoislääkärikoulutus on tarkoitus suorittaa. Opinto-oikeus myönnetään kerrallaan vain yhteen koulutusohjelmaan.

Terveydenhuollon ammattihenkilölain muutoksessa (1200/2007, 18a§) säädetään, että terveydenhuollon ammattihenkilöllä tulee olla hänen hoitamiensa tehtävien edellyttämä riittävä kielitaito.

Opiskelijan tulee itse huolehtia siitä, että hänellä on riittävä, lain mukainen kielitaito opintojen suorittamiseksi terveyspalvelujärjestelmässä. Tiedekunnan suosittelema taso on vähintään tyydyttävä suomen tai ruotsin kielen taito. Hyväksytyt yleiset kielitutkintoja koordinoi Opetushallitus. Valtionhallinnon kielitutkinnosta vaaditaan vähintään tyydyttävä taitotaso kaikilta osa-alueilta ja yleisestä kielitutkinnosta vähintään keskitaason tutkinto (tasot 3–4) kaikilta osa-alueilta.

Erikoistumisvirkoihin pääsy ja niissä toimiminen edellyttää henkilön soveltuvuutta kyseiselle erikoisalalle. Valinta erikoistumisvirkoihin tapahtuu terveyspalvelujärjestelmässä.

Erikoistuva suorittaa koulutuksen niiden vaatimusten mukaan, jotka ovat voimassa opiskeluoikeuden myöntämisaikana. Opiskelupaikan vastaanottavan erikoistujan edellytetään tutustuvan koulutuksesta annettuihin määräyksiin. Koulutus suoritetaan opinto-oppaan vaatimusten mukaisesti.

Erikoistuvan lääkärin on ilmoitettava joka lukuvuosi läsnä – tai poissaolevaksi. Läsnä olevaksi pitää ilmoittautua niinä lukukausina, joihin osallistuu opetukseen, saa säännöllistä ohjausta, suorittaa teoreettista kurssia, osallistuu kuulusteluun tai hakee todistusta.

Koulutusohjelman ja koulutusyksikön vaihtaminen

Koulutusohjelman vaihtaminen tapahtuu samaa menettelyä noudattaen kuin haettaessa ensimmäistä kertaa opinto-oikeutta erikoislääkäriin tutkintoon. Vaihtaessaan koulutusyksikköä erikoistuvan lääkärin on sekä ilmoitettava vaihdostaan vanhaan koulutusyksikköön, että haettava opinto-oikeutta uudesta koulutusyksiköstä.

3 KOULUTUKSEN TAVOITTEET JA RAKENNE

Erikoislääkäriin koulutuksen tavoitteena on perehdyttää lääkäri erikoisalansa tieteelliseen tietoon ja tiedonhankintaan ja antaa hänelle valmiudet alansa erikoislääkäriin tai tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen ja erikoisalansa kehittämiseen sekä toimimiseen erikoislääkäriin tai sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Koulutuksen tulee antaa erikoislääkärille valmiudet hallita vaativia diagnostisia menetelmiä sekä suunnitella ja toteuttaa erikoisalansa vaativa sairauksien ennaltaehkäisy ja hoito yksilö- ja väestötasolla. Koulutuksen tavoitteena on lisäksi, että lääkäri perehtyy terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon, johtamiseen ja moniammatilliseen yhteistyöhön.

Erikoislääkärikoulutuksen voi aloittaa heti lääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja laillistamisen jälkeen. Erikoislääkärikoulutus jakaantuu seuraaviin kokonaisuuksiin:

- Käytännön palvelu ja toimipaikkakoulutus:** Koulutuksen pituus on 5 tai 6 vuotta alasta riippuen. Käytännön palvelu sisältää terveyskeskuspalvelun, runkokoulutuksen tai täydentävään koulutuksen sekä varsinaisen erikoisalan koulutuksen. Erikoislääkärikoulutuksessa tulee vähintään puolet suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa erikoislääkäriasetuksessa mainittuja erikoisaloja lukuun ottamatta (asetus 56/2015, 6 §) Poikkeuksen hakemisesta em. sääntöön säädetään asetuksessa 56/2015. Helsingin yliopiston vastuualueelle myönnettyistä poikkeuspäätöksistä löytyy tietoa tiedekunnan kotisivulta.
- Koulutuksen arviointi:** Erikoistuvan lääkärin tulee osallistua oman oppimisen ja koulutuksen kehittämiseen ja arviointiin.
- Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus**
- Lähijohtajakoulutus**
- Valtakunnallinen erikoisalaakohtainen kuulustelu**

Erikoislääkärikoulutuksen tulee olla suunniteltua ja ohjattua. Erikoistuva lääkäri osallistuu normaaliin kliiniseen työhön ja hankkii näin erikoisalansa käytännön taidot.

4 ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN SUORITTAMINEN

4.1 Käytännön palvelu ja toimipaikkakoulutus

4.1.1 Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveyskeskuksessa suoritettua palvelua vähintään yhdeksän (9) kuukautta. Terveyskeskusjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa. Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää terveyskeskuksen koulutusvastaavan antamassa koulutustodistuksessa (ns. monipuolisuustodistus). Siinä tulee myös esittää koulutusjakson pituus ja viikkotuntimäärä. Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Terveyskeskuspalvelun hyväksyminen edellyttää opinto-oikeutta joko erikoislääkärikoulutukseen tai yleislääketieteen erityiskoulutukseen. Yleislääketieteen erityiskoulutuksen vastuuhenkilö päättää ennen opinto-oikeuden myöntämistä suoritettujen palvelun hyväksymisestä tapauskohtaisesti.

Terveyskeskusjakso suoritetaan lääketieteellisten tiedekuntien/yksiköiden yleislääketieteen oppialan hyväksymissä terveyskeskuksissa, jotka täyttävät koulutussopimuksissa määritellyt laatuksiteerit. Kunkin tiedekunnan yleislääketieteen oppiala solmii koulutussopimukset omalla vastuualueellaan.

Hyväksytyssä koulutuspaikassa tulee täytyä ainakin seuraavat kriteerit:

- Terveyskeskuksessa on nimetty koulutusvastaava ja koulutettavilla on käytössään loppikirja
- Terveyskeskuksen koulutusvastaava nimittää jokaiselle koulutusta suorittavalle lääkärille henkilökohtaisen ohjaajan, jonka tulee olla palvelussuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään.
- Ohjaukselle on työjärjestyksessä varattu riittävästi aikaa

- Terveyskeskuksessa on varmistettu riittävä osaaminen kunnan vastuulla olevan kansanterveystyön sekä kunnan perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaali- huollon yhteistyöstä
- Terveyskeskuksessa työskentely sisältää keskeiset perusterveydenhuollon tehtävät
- Terveyskeskuksessa on järjestettävä toimipaikkakoulutusta vähintään 100 tuntia, josta osa tulee olla moniammatillista ja koulutettavilla tulee olla oikeus osallistua tähän koulutukseen.
- Koulutettavalla tulee olla mahdollisuus osallistua vähintään päivä kuukaudessa toimipaikan ulkopuoliseen koulutukseen.

Yllä olevat kriteerit koskevat erikoistuvia lääkäreitä, jotka saavat tiedekunnalta opinto-oikeuden 1.8.2011 lähtien ja jotka myös suorittavat terveystieteiden koulutusta 1.8.2011 lähtien. Aiemmin suoritettavat palvelut hyväksytään aiemmin voimassa olleiden vaatimusten mukaisesti.

Helsingin yliopiston hyväksymät koulutusterveyskeskukset löytyvät osoitteesta:

www.hus.fi/yleislaaketieteenyksikko (> koulutusterveyskeskukset) ja koko maan vastaavat terveystieteiden keskus: <http://www.uta.fi/med/opiskelu/jatko-opiskelu/erikoislaakarintutkinto/ohjeitaerikoistuvalle.html>

Terveystieteiden koulutuksen hyväksyjä

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen vastuuhenkilö hyväksyy 1.8.2011 jälkeen opinto-oikeuden saaneiden opiskelijoiden terveystieteiden koulutuksen, ja jos palvelu on myös tehty 1.8.2011 jälkeen.

Erikoisalalan vastuuhenkilö hyväksyy terveystieteiden koulutuksen niiden opiskelijoiden kohdalla, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2011 ja terveystieteiden koulutus on suoritettu kokonaisuudessaan ennen 1.8.2011.

Ulkomailla suoritettu terveystieteiden koulutus

Pakollisesta 9 kuukauden terveystieteiden koulutuksesta 6 kk tulee suorittaa Suomessa tiedekunnan määräysten mukaisesti. Loput 3 kk terveystieteiden koulutuksesta vastuuhenkilö voi harkintansa mukaan hyväksyä joko ulkomailla tehtyä terveystieteiden koulutusta tai edellyttää työskentelyä suomalaisessa terveystieteiden koulutuskeskuksessa

Terveystieteiden koulutuksen päivystys

1.9.2015 alkaen ei enää hyväksytä terveystieteiden koulutuksen päivystyksessä tehtyä palvelua osaksi terveystieteiden koulutusta. (Muuhan erikoistumiseen hyväksyminen tapahtuu erikoisalalan vastuuhenkilön harkinnan mukaan).

4.1.2 Yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus ja runkokoulutus

Joidenkin sisällöltään läheisten erikoisalojen koulutukseen sisältyy ns. runkokoulutus. Yhteinen runko-osa suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa. Tarkoituksena on varmistaa koulutuksen riittävä laaja-alaisuus ja tarkoituksenmukaisuus terveystieteiden palvelujärjestelmän kannalta sekä taata mm. päivystystoiminnassa tarvittavat valmiudet. Runkokoulutusjaksolle voidaan nimetä oma vastuuhenkilö. Yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikassa työtä ohjaavat koulutusyksikön hyväksymä kouluttaja, henkilökohtainen ohjaaja ja muut erikoislääkärit. Hyväksytyt koulutuspaikat ovat listattuina tiedekunnan www-sivuilla (www.med.helsinki.fi).

Runkokoulutus tulee pääsääntöisesti suorittaa ennen eriytyvän koulutuksen aloittamista. Runkokoulutuksen jälkeen siirrytään sen alan eriytyvään koulutukseen, millä alalla erikoislääkäri koulutus suoritetaan. Runkokoulutuksen päättyessä tarkistetaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja varmistetaan, että runkokoulutuksen tavoitteet on saavutettu.

4.1.3 Yliopistollinen keskussairaalan palvelu ja eriytyvä/erikoisalalan koulutus

Eriytyvän/erikoisalalan koulutuksen aikana erikoistuva lääkäri perehtyy oman erikoisalansa tietoon ja erikoislääkärin tehtäviin. Eriytyvä/erikoisalalan palvelu suoritetaan pääosin yliopistollisessa sairaalassa, mutta alakohtaisesti osia voidaan suorittaa muissakin koulutuslaitoksissa, joiden kanssa on tehty koulutus sopimus. Hyväksytyt koulutuspaikat ovat listattuina tiedekunnan www-sivuilla (www.med.helsinki.fi).

Koulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella asetuksessa mainittuja erikoisaloja lukuun ottamatta. Koulutusyksiköt voivat myöntää erikoisalohtaisen poikkeuksen yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta, mikäli keskussairaalat tai muut sairaalat eivät voi osoittaa koulutuspaikka kohtuullisen ajan kuluessa.

Yliopistosairaalassa työtä ohjaavat koulutuksen vastuuhenkilö, muut kouluttajat, henkilökohtainen ohjaaja, yliopiston opetushenkilökunta ja sairaalan palveluksessa olevat erikoislääkärit.

4.1.4 Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään koulutuspaikassa työaikana 2-5 tuntia viikossa. Koulutustilaisuudet voivat olla seminaareja, demonstraatioita tai tilaisuuksia, joissa käydään järjestelmällisesti läpi oman erikoisalalan ja terveydenhuollon kokonaisuuden keskeisiä kysymyksiä.

4.2 Koulutusta ja palveluja koskevia yleisiä määräyksiä

Palveluita koskevat erikoisalohtaiset opetussuunnitelmat ovat listattuina tiedekunnan www-sivuilla (www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus).

Erikoislääkärin koulutukseen voidaan hyväksyä palveluita ja muita suorituksia (kuten teoreettinen koulutus), jotka ovat suoritettu lääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja sitä seuranneen laillistuksen jälkeen. Laillistuksen tulee olla voimassa koko erikoistumisen ajan. Mikäli laillistuksessa on katkoksia, ei niiltä ajoilta voida hyväksyä palvelua eikä muita suorituksia koulutukseen. Mikäli laillistus on sidottu johonkin tiettyyn sairaalaan/terveyskeskukseen, ei myöskään siiltä ajalta voida hyväksyä palveluita/suorituksia. Terveyskeskuspalvelun hyväksymisen osalta ks. luku 4.1.1

Ulkomailla lääkäriin tutkinnon suorittaneella erikoistujalla tulee olla voimassa oleva lupa toimia lääkäriä Suomessa. Laillistuksen tulee olla koko ajan voimassa, eikä se saa olla sidottu johonkin tiettyyn sairaalaan/terveyskeskukseen.

Ennen opinto-oikeuden myöntämistä suoritettu palvelu voidaan hyväksyä koulutukseen, mikäli ne vastaavat erikoisalalan opetussuunnitelmaa- ja voimassa olevia pysyväismääräyksiä. Terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä päättää yleislääketieteen erityiskoulutuksen vastuuhenkilö.

Opiskelija suorittaa koulutuksen opinto-oppaan erikoisalohtaisen opetussuunnitelman mukaisesti, jotka ovat olleet voimassa opinto-oikeuden myöntämishetkellä. Pysyväismääräyksiä päivitetään kahden vuoden välein, ja niiden vaatimukset koskettavat kaikkia opiskelijoita riippumatta opinto-oikeuden myöntämisaikakohdasta. Erikoistuva lääkäri on itse vastuussa opetussuunnitelman seuraamisesta, opintojensa suunnittelusta ja niiden etenemisestä.

4.2.1 Palveluiden laskeminen

Palveluajat

Erikoislääkärikoulutus (sekä terveyskeskuspalvelu että erikoisalalan palvelut) suoritetaan ensisijaisesti kokopäivätyössä. Mikäli palvelulle asetetut tavoitteet saavutetaan, se on mahdollista suorittaa myös osittain osapäiväisenä. Osa-aikainen palvelu on kuitenkin oltava vähintään 50 % kokopäiväisestä palvelusta. Tällöin koulutus aika vastaavasti pitenee.

Kahta tai useampaa alle 50 %:n työajalla samalla ajanjaksolla, eri työnantajan palveluksessa tehtyä palvelujaksoa ei voi yhdistää siten, että ne muodostavat yhteensä 100 % palvelusuhteen. Jos esimerkiksi yksi palvelujakso on samalla ajanjaksolla 60 % kokopäiväisestä palvelusta ja jälkimmäinen 40 % kokopäiväisestä palvelusta, ainoastaan ensimmäinen (eli 50 % kokopäiväisestä palvelusta ylittävä) palvelu hyväksytään. Mikäli palvelujaksot ovat molemmat 50 % ja 50 %, voidaan molemmat palvelujaksot hyväksyä.

Osa-aikaisesta palvelusta tulee sopia etukäteen koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa, mikäli yli puolet koulutuksesta suoritetaan osa-aikaisena.

Lyhin erikoiskoulutukseksi hyväksyttävä yksittäinen palvelujakso on yksi kuukausi (kalenterikuukausi tai 30 päivää).

Erikoisalan vastuuhenkilö voi harkintansa mukaan hyväksyä tutkimustyötä joustavasti osaksi erikoistujan koulutusta, vaikka se ei olisi min. 18,5h/vko eikä min. 50% kokoaikaisesta palvelusta (AJT 5.2.2015, 9 §).

Palveluita voidaan laskea hyväksi koulutukseen vain siihen päivämäärään asti, mihin palvelustodistus on päivätty. Jos työsuhde on ollut esimerkiksi ajalla 1.1.2010 – 31.3.2010, mutta todistus on päivätty 15.2.2010, lasketaan palveluita tutkintoon hyväksi vain ajalta 1.1.2010 – 15.2.2010 (yhteensä 1kk 15pv).

4.2.2 Keskeytyksien vaikutus

Kunakin koulutusvuonna (kalenterivuonna) sairaudesta tai muusta pätevystä syystä pidetystä virkavapaudesta, äitiys-, isyys- ja vanhempainlomasta ja opintovapaasta tentin lukua varten voidaan lukea koulutukseen yhteensä yksi kuukausi (30 päivää), mikäli virkamääräys on voimassa. Yhteen lapseen liittyvästä äitiys-, isyys- tai vanhempainlomasta voidaan lukea koulutukseen kuitenkin vain kuukausi, vaikka loma/vapaat jakautuisivat eri vuosille. Yksityisasian vuoksi otettu virkavapaus pidentää palvelua virkavapauden ajan.

Keskeytyspäiviksi ei lasketa mm. seuraavia:

1. vuosilomapäivät
2. lomarahavapaat
3. säästövapaat (palkalliset)
4. aktiivivapaat
5. päivystysvapaat
6. täydennyskoulutus (työn edellyttämä/palkallinen)
7. ulkomainen koulutus (palkallinen)

Jos aktiivivapaiden tai muiden yllämainittujen vapaiden määrä on poikkeuksellisen suuri, on erikoisalan vastuuhenkilön varmistettava siitä että koulutuksen oppimistavoitteet saavutetaan. Tarvittaessa erikoisalan vastuuhenkilö voi määrätä lisäpalvelua, mikäli todetaan että opiskelija ei ole saavuttanut jaksolle asetettuja oppimistavoitteita.

Kun mm. seuraavien päivien yhteenlaskettu määrä ylittää 30 pv kalenterivuodessa, vähennetään ylimenevä aika suoraan palvelusta:

1. sairausloma (palkallinen)
2. tilapäinen hoitovapaa (palkallinen/palkaton)
3. pakottavat perhesyyt
4. äitiysloma, isyysloma, vanhempainvapaa (palkallinen/palkaton)
5. opintovapaalain mukainen opintovapaa
6. opiskelu (palkaton)
7. lukuloma kuulustelua varten
8. puolustusvoimien kertausharjoitukset
9. lomautukset/säästösytyt

Seuraavat päivät vähennetään suoraan palvelusta:

1. yksityisasia (palkaton)
2. virkavapaus/työloma (palkallinen/palkaton)
3. sairausloma(palkaton)
4. hoitovapaa (palkaton)
5. vuorotteluvapaa (palkaton)
6. sopeuttamisvapaa

4.2.3 Eri toimissa työskentely

Palvelu eri tehtävissä

Koulutuksen vastuuhenkilön hyväksymä palvelu erikoislääkärin pätevyyttä edellyttävässä virassa, toimessa tai tehtävässä hyväksytään erikoiskoulutukseksi edellyttäen, että erikoistuva lääkäri osallistuu varsinaisissa koulutusviroissa oleville tarkoitettuun koulutukseen ja että hänellä on kouluttaja.

Toimimista apulaisopettajan/kliinisen opettajan tai päätoimisen tuntiopettajan virassa hyväksytään erikoiskoulutukseen enintään kaksi vuotta edellyttäen, että siihen liittyy ao. alan sivuvirka yliopistollisessa keskussairaalassa tai kliinistä toimintaa.

Minkä tahansa koulutusyksikön erikoistumisviroissa suoritettu erikoiskoulutuksen palvelu hyväksytään kaikissa koulutusyksiköissä ao. koulutusohjelman vaatimusten mukaiseksi palveluksi, mikäli se vastaa sisällöltään erikoisalakohhtaisten vaatimusten lisäksi myös pysyvää määrääksyä.

Palvelujaksoista on esitettävä työtodistukset, joista käy ilmi palvelussuhde-aika, mahdollinen osa-aikaisuus sekä keskeytykset. Mikäli keskeytyksiä ei ole, tulee siitä olla maininta työtodistuksessa.

Ammatinharjoittajana toimiminen

Erikoisalan vastuuhenkilö voi hyväksyä ammatinharjoittajana toimimisen, jos koulutuksen sisältövaatimukset ja oppimistavoitteet on saavutettu ja jos työ on suoritettu tiedekunnan hyväksymässä koulutuspaikassa. Ammatinharjoittaja toimimisesta tulee neuvotella/sopia etukäteen vastuuhenkilön kanssa, jolloin siihen liitetyt järjestelyt ja palvelun hyväksyminen ovat molempien osapuolten tiedossa.

Varusmieslääkärinä toimiminen/siviilipalvelu

Toimiminen varusmieslääkärinä tai siviilipalveluun sisältyvää työskentelyä päätoimisissa lääkärin tehtävissä tiedekunnan hyväksymässä koulutuspaikassa hyväksytään osaksi koulutusta tapauskohtaisesti toimenkuvan perusteella. Varusmieslääkärinä toimimisella ei voi kuitenkaan korvata koulutukseen kuuluvaa pakollista 9 kuukauden terveyskeskuspalvelua.

Tutkijana toimiminen

Erikoisalan koulutukseen voidaan hyväksyä enintään kuusi kuukautta (6 kk) päätoimisena tutkijana toimimista, joka on erikoisalaan liittyvää ja vastuuhenkilön puoltamaa. Tutkimustyö lasketaan siihen koulutusosioon (keskussairaala/ylöpistosairaala tai muu yliopistosairaalan ulkopuolella tehty tutkimus, esim. yliopisto), missä tutkimustyö on tosiasiallisesti tehty.

Lisäksi erityisistä syistä, mikäli vastuuhenkilö arvioi tutkimustyön tukevan erikoisalan koulutusta, voidaan tutkimustyötä lisäksi hyväksyä kuusi kuukautta (6 kk), mikäli koulutusohjelman kliiniset tavoitteet saavutetaan. Erikoistuvalla lääkärillä, joka on hyväksytty tutkijakouluun, voidaan hyväksyä tutkijana toimimisesta eriytyvään/erikoisalan koulutuksen vastuuhenkilön etukäteen tekemän koulutussuunnitelman mukaisesti enintään yksi vuosi (1v).

Erikoislääkärin koulutukseen tutkimustyötä voidaan siis hyväksyä korkeintaan yksi vuosi (1v).

Tutkimustyöstä on esitettävä aina erillinen todistus, josta ilmenee tutkimuksen aihe, kuvaus työtehtävistä tutkimustyön aikana, tutkimustyöstä mahdollisesti syntyneet julkaisut, tutkimuksen vastuuhenkilö, tutkimusajanjakso ja mahdollinen osa-aikaisuus sekä keskeytykset. Tutkimustyöstä tehdyn selvityksen tulisi olla erikoistujan ja tutkimustyötä johtaneen henkilön allekirjoittama. Todistus liitetään tutkintotodistushakemuksen liitteeksi muiden palvelu- ja koulutustodistusten tavoin.

4.2.4 Palvelu ulkomailla

Osa erikoislääkärin koulutukseen kuuluvasta palvelusta voidaan suorittaa ulkomailla. Erikoisalan vastuuhenkilö päättää ulkomailla tehdyn palvelun hyväksymisestä. Erikoistujan tulee esittää suomen-, ruotsin-, tai englanninkielinen työtodistus, josta käy ilmi työskentelyaika, palvelun sisältö ja mahdolliset keskeytykset.

Ulkomaisen kliinisen palvelun hyväksymisen edellytyksenä ovat lääkärin oikeudet kyseissä maassa. Erikoislääkärin koulutukseen voidaan lukea hyväksi palvelua, joka on tehty ulkomailla ennen erikoistumisen aloittamista.

4.2.5 Suoritusten vanheneminen

Pakollinen ja kaikille erikoisaloiille yhteinen 9 kuukauden terveyskeskuspalvelu sekä lähijohtajapätevyyden antava koulutus eivät vanhene. Mikäli koulutukseen kuuluu enemmän kuin 9 kuukautta terveyskeskuspalvelua, vanhenee se 10 vuodessa. Muuhun koulutukseen kuuluvat palvelut sekä teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen kurssit vanhenevat kymmenessä (10) vuodessa. Valtakunnallinen kuulustelu vanhenee neljässä (4) vuodessa. Vanhenemissäännöt koskettavat myös toista tai kolmatta erikoislääkärikoulutusta suorittavia: aiempi erikoislääkärintutkinto/koulutus ei oikeuta automaattiseen palveluiden hyväksymiseen, jos ne ovat yli 10 vuotta vanhoja todistusta haettaessa. Vaikka erikoistujalle olisi tehty välipäätös, suoritteet eivät saa olla todistusta haettaessa vanhentuneita (välipäätös ei estä palveluita vanhenemasta).

Erityisestä syystä erikoistuva lääkäri saa pidennystä suoritustensa voimassaoloon (esim. äitiys-, isyys- ja vanhempainloma, varusmiespalvelu). Hoitovapaan osalta palvelujen vanhenemisessä voidaan pidennyksenä huomioida äitiys- ja vanhempainrahaan oikeuttava aika (noin yksi vuosi). Muut poissaolot (kuten tutkimustyö) pidentävät palveluiden ja muiden suoritteiden voimassaoloaikaa vastuuhenkilön harkinnan mukaan. Vanhentuneiden palvelujen hyväksymiseksi erikoistujan on esitettävä kirjallinen perustelu. Vanhentuneiden suoritusten hyväksymisestä päättää erikoisalan vastuuhenkilö.

Useamman erikoislääkärikoulutuksen suorittaneiden osalta vastuuhenkilö voi joustavasti päättää runkokoulutuksen vanhenemisestä: niiden erikoistujien osalta, joilla on esim. yleissisätautien koulutus suoritettuna, runkokoulutus voidaan hyväksyä uuteen sisätautien alan koulutukseen (esim. kardiologia) vaikka se olisi yli 10 vuotta vanha (AJT 5.2.2015, 6§).

4.2.6 Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT)

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisessa ja tunnistamisessa (AHOT) noudatetaan tiedekunnan määräyksiä.

Aiemman erikoislääkärikoulutuksen aikana tai muuten hankittu osaaminen voidaan hyväksyä, mikäli opiskelija osoittaa saavuttaneensa opintojaksolle asetetut oppimistavoitteet. Aiempi erikoislääkärikoulutus Suomessa tai muussa maassa ei oikeuta automaattiseen hyväksilukemiseen. Tarvittaessa osaamisen varmistamiseksi opiskelijalle voidaan määrätä kuulustelu, haastattelu, lisäpalvelua tmv. erikoisalan vastuuhenkilön harkintansa mukaan tarpeelliseksi katsomiaan osaamisen arvioimisen keinoja.

AHOT-periaatteet ovat tiedekuntaneuvoston vahvistamat määräykset, jotka on julkaistu erillisenä dokumenttina tiedekunnan www-sivuilla.

Opiskelijan vastuulla on tehdä esitys hänen aiemmin hankkimansa osaamisen tunnustamisesta.

4.2.7 EU:n ammattipätevyydirektiivin vaikutus aiempien opintojen hyväksymiseen

EU:n ammattipätevyyden tunnustamisesta annettua direktiiviä 2005/36/EY on muutettu vuoden 2014 alusta niin, että jäsenvaltioiden on varmistettava siitä, että aikaisemmasta vastaavan tasoisesta tutkinnosta myönnetty vapautus vastaa enintään puolta kyseisen erikoislääkärin koulutuksen vähimmäiskestosta. Samaa palvelua on mahdollista hyväksyttävä useampaan tutkintoon/koulutukseen, jos se on ko. alan tutkinnon vaatimuksien mukaista. Hyväksilukeminen perustuu direktiiviin, aikaisemmin hankitun osaamisen hyväksiluvun perusteisiin ja henkilökohtaiseen koulutus suunnitelmaan (*lisäys erikoislääkärikoulutuksen valtakunnallinen neuvottelutilaisuus 28.4.2014*).

Direktiivin siirtymäaika loppuu 18.1.2016. Tiedekunta voi antaa lainsäädännöstä johtuvia tarkennuksia aiempien opintojen hyväksi lukemiseen.

4.3 Kriteerit yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen hyväksymiselle

Lääketieteelliset tiedekunnat valvovat erikoislääkärikoulutusta. Tiedekunta voi hyväksyä kriteerit täyttäviä yliopiston ulkopuolisia terveydenhuollon yksiköitä koulutuspaikoiksi, jotta voidaan taata riittävien valmiuksien saaminen erikoislääkärikoulutuksen aikana.

Yliopistosairaaloiden erityisvaltionosuus (EVO) sekä valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäreiden koulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin vaikuttavat myös ulkopuolisen koulutuksen mahdollisuuksiin. Muutokset sairaaloiden välisessä työnjaossa ovat olennaisesti muuttaneet yliopistosairaaloiden mahdollisuuksia tarjota sopivaa ja riittävää määrää potilaita erikoislääkärikoulutuksen tarpeisiin.

Kriteerejä, jotka huomioidaan myönnettäessä koulutusoikeuksia ja koulutusaikaa:

Kouluttajan:

- tulee olla alan erikoislääkäri
- tulisi olla alan dosentti
- kouluttajalla tulisi olla pedagogista koulutusta.

Koulutuspaikan resurssit:

- tautikirjon tulee olla riittävän monipuolinen ja yliopistosairaalan opetusta täydentävä
- yksikön tulee päivystää niillä aloilla, joilla päivystys on olennaista, takapäivystyksen tulee olla kunnossa
- yksikössä tulee olla sopiva alan kirjasto, jossa on erikoisalantenttivaatimuksissa vaadittavat kirjat ja lehdet sekä elektroniset tiedonsaantijärjestelmät
- toimipaikkakoulutus (mm. säännöllinen meeting-toiminta), edellytetään 2–5 tuntia viikossa, lukukausien aikana toimipaikkakoulutuksen lisäksi tulee järjestää muuta, erikoistuvien lääkäreiden tarpeista lähtevää koulutusta, joka määritellään koulutussopimuksessa. Erikoistuvien lääkäreiden tulee myös voida osallistua (evo-raham tai aluehallintavirastojen kautta työntajille maksettavan tuen turvin) toimipaikan ulkopuoliseen koulutukseen.

Koulutussopimus

Koulutusoikeuksia hakevan yksikön tulee ottaa yhteyttä ko. koulutusohjelman vastuuhenkilöön (tähän tehtävään nimetty professori tai dosentti) ja sopia koulutussopimuksesta ja sen sisällöstä. Koulutussopimuksesta tulee käydä ilmi hyväksyttävä koulutusaika, virkamäärä sekä mitkä valmiudet koulutettavan tulee saavuttaa palvelun aikana. Erikoistuvalla lääkärille tulee nimetä henkilökohtainen ohjaaja. Erikoistuvan edistymisen arviointiin tulee käyttää muodollista seurantajärjestelmää (lokikirja ja säännöllinen arviointi). Jos koulutuspaikan toiminnassa tapahtuu oleellisia muutoksia, harkitaan koulutusoikeuksia uudelleen.

Ulkopuolisen koulutuspaikan hyväksymisestä päättää kyseisen erikoisalantenttävien vastuuhenkilö. Koulutuspaikaksi hyväksytyt sairaalan tai terveyskeskuksen tulee osallistua yliopiston järjestämään evaluaatioon (kustannukset evo-rahoista tai valtion maksamista erikoislääkärikoulutuksen korvauksista).

Koulutussopimuslomake löytyy tiedekunnan www-sivuilta www.med.helsinki.fi

Koulutuspaikkasopimukset tehdään toistaiseksi voimassa oleviksi. Sopimus voidaan peruuttaa, mikäli koulutuspaikan tilanteessa tarjota koulutusta tapahtuu oleellisia muutoksia. Koulutuspaikkasopimukset uusitaan määräajoin.

Mikäli koulutusohjelmalle ja erikoistujalle asetetut oppimistavoitteet on mahdollista saavuttaa koulutuspaikassa, voi koulutusohjelman vastuuhenkilö harkintansa mukaan hyväksyä palvelua enemmän kuin koulutussopimuksessa määritetyn ajan.

Henkilökohtainen koulutussopimus

Silloin kun ei ole tarkoituksenmukaista tehdä pysyvää koulutuspaikkasopimusta, voidaan tarpeen mukaan tehdä erikoistuvaa lääkärää koskeva henkilökohtainen koulutussopimus. Sopimus tarkoittaa, että koulutusohjelman vastuuhenkilö ja sairaalassa tai terveyskeskuksessa oleva kouluttaja tekevät yhdessä erikoistu-

van kanssa koulutussopimuksen, jossa määritellään hyväksyttävä koulutusaika sekä opeteltavat tiedot ja taidot. Henkilökohtaisen koulutussopimuksen hyväksyy koulutusohjelman vastuhenkilö.

Ulkopuolisten koulutuspaikkojen määrä

Erikoislääkäreiden alueellinen ja valtakunnallinen tarve tulee ottaa huomioon erikoisaloittain päätettäessä ulkopuolisten koulutuspaikkojen määrästä. Koulutuspaikkojen määrä tulisi mitoittaa niin, että jonoja koulutukseen yliopistosairaaloissa ei pääse syntymään.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus

Silloin kun työterveyshuollon koulutuspaikassa toiminnallisista syistä kouluttaja ei toimi samassa toimipisteessä erikoistuvan lääkärin kanssa, voidaan poikkeuksellisesti sopia erikoistuvakohtaisesta etäkoulutusjärjestelystä. Tällöin sovitaan kirjallisesti etukäteen vastuuhenkilön, erikoistuvan, koulutuspaikan ja koulutukseen sitoutuvan ulkopuolisen kouluttajan kanssa koulutusjärjestelystä, jolla saavutetaan erikoisalan tavoitteet.

Yleislääketieteen erikoislääkärikoulutus

Terveyskeskuksessa, jossa toteutetaan Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymää yleislääketieteen erikoislääkärikoulutusta, on oltava ohjaajalääkäreitä, jotka ovat yleislääketieteen erikoislääkäreitä. Erikoistuvien lääkäreiden ohjaus tapahtuu säännöllisesti työaikana ennalta laaditun koulutussuunnitelman mukaisesti. Apuna käytetään koulutusta varten laadittuja tavoitteistoja ja lokikirjaa/portfoliota, joita käytetään runkona myös sairaalaosion eri erikoisalojen koulutussuunnitelmien laadinnassa ja tavoitteiden saavuttamisen arvioinnissa.

Terveyskeskuksessa tulee olla henkilöstölle järjestettyä toimipaikkakoulutusta, johon erikoistuvat lääkärit voivat osallistua työaikanaan ja jonka vastuuhenkilö on hyväksynyt. Yleislääketieteen erikoislääkärikoulutukseen hyväksyttävässä terveyskeskuksessa ja sairaalassa tulee olla erikoislääkärikoulutuksen kulloinkin vaadittu kirjallisuus saatavilla sekä mahdollisuus elektroniseen tiedon hakuun ja saantiin.

Yleislääketieteeseen terveyskeskuksissa ja sairaaloissa erikoistuvien lääkäreiden tulee voida osallistua koulutussuunnitelmassa sovittuun ulkopuoliseen erikoisalan teoreettiseen koulutukseen aluehallintoviraston työnantajille valtion varoista maksaman korvauksen turvin.

4.4 Arviointi ja erikoistuvan lääkärin ohjaus

Henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja lokikirja

Erikoistuva lääkäri tekee opinto-oikeutta hakiessaan koulutussuunnitelman, jonka vastuuhenkilö tai hänen valtuuttamansa kouluttaja käyvät läpi erikoistumiskoulutuksen alussa. Erikoistuvan lääkärin aikaisempi työkokemus ja omat oppimistavoitteet otetaan suunnitelmaa tehdessä huomioon. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi koulutukselle asetettavat tavoitteet sekä eri koulutusvaiheiksi hyväksyttävät ajanjaksot ja suunnitellut koulutuspaikat. Koulutuksen edistymisestä tulee raportoida viimeistään runkokoulutusvaiheen lopussa mutta tarvittaessa jo aikaisemmin. Koulutuksen seurannasta vastaa vastuuhenkilö.

Koulutusyksikön tulisi tarjota erikoistujalle ao. erikoisalan lokikirja koulutuksen alussa. Erikoisala vastaa lokikirjan sisällöstä, mutta erikoistuva lääkäri siihen tulevien merkintöjen ajantasaisuudesta. Lokikirjan merkinnöillä voidaan osoittaa jo saatu koulutus ja toisaalta miltä osa-alueilta koulutusta tulisi vielä saada.

Henkilökohtainen ohjaaja/tutor

Erikoistuvalla lääkärillä nimetään henkilökohtainen ohjaaja, joka ohjaa kussakin koulutuspaikassa työtehtävissä toimimista. Ohjaaja voi olla sama koko koulutuksen ajan, runkokoulutusvaiheeseen ja eriytyvään vaiheeseen voidaan nimetä oma ohjaaja tai ohjaaja voi olla koulutuspaikkakohtainen. Ohjaajan tulee myös osallistua koulutusprosessin arviointiin.

Erikoislääkärikoulutuksen arviointi

Oppimisen ja koulutuksen arvioinnin perustan muodostavat etukäteen asetetut tavoitteet, joihin suorituksia ja saavutuksia toistuvasti verrataan. Koulutusohjelmalla ja myös sen eri jaksoilla tulee olla selkeät ja tarkoi-

tuksenmukaiset tavoitteet. Arvioinnissa voidaan käyttää apuna sitä varten laadittuja lomakkeita. Koulutuksen vastuuhenkilö vastaa koulutuksen seurannasta. Vastuuhenkilö ja erikoistuva lääkäri arvioivat tarvittaessa koulutuksen alussa asettamiensa tavoitteiden saavuttamista toistuvasti ja laativat koulutuksen etenemisestä yhteenvedon vähintään vuosittain. Erikoistuva lääkäri ja kouluttaja selvittävät yhdessä eri koulutusjaksojen alkaessa jaksolle asetetut tavoitteet, sovittavat ne yhteen erikoistujan henkilökohtaisten tavoitteiden kanssa sekä arvioivat oppimista jaksojen ja koulutusohjelmien tavoitteiden pohjalta jaksojen aikana ja niiden lopulla.

On suositeltavaa, että erikoistuva lääkäri voi arvioida myös kouluttajan toimintaa. Tämä hyödyttää myös kouluttajan työtä ja sen kehittämistä.

Erikoisalat antavat yksityiskohtaisemmat ohjeet arvioinnista omista koulutusohjelmissaan. Erikoistuvan lääkärin ohjaaminen -opas erikoislääkärikoulutuksen ohjaajille ja kouluttajille sekä vastuuhenkilöille on tuostettavissa tiedekunnan www-sivuilta.

Rekisteriseuranta

Yliopiston opiskelijarekisteristä lähetetään erikoistuville lääkäreille ns. ETAPPI-kirje, kun opinto-oikeuden myöntämisestä on kulunut kymmenen vuotta. Opiskelijaa pyydetään ilmoittamaan koulutuksensa jatkamisesta ja laatimaan koulutussuunnitelma, jonka erikoisalan vastuuhenkilö vahvistaa. Tarkoituksena on tukea opiskelijoiden koulutuksen etenemistä ja valmistumista. Etapin käytöstä päätetään vuosittain erikseen.

4.5 Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Tavoitteet

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus on perusopintoja syventävää ja alalla toimimisen kannalta tärkeitä aihekokonaisuuksia käsittelevää opetusta. Suoritettavien kurssien tulee muodostaa erikoistumisen kannalta mielekäs kokonaisuus. Suunnitelma teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen eri osa-alueista tehdään henkilökohtaisen koulutussuunnitelman yhteydessä. Koulutuksen vastuuhenkilö hyväksyy suunnitelman. Osallistuminen osoitetaan erillisellä todistuksella tai lokikirjamerkinnoilla.

Koulutusyksiköt vastaavat hyväksytyjen koulutusohjelmien tasosta ja laadusta. Tavoitteena on, että koulutusyksiköt tarjoaisivat vaaditun kurssimuotoisen koulutuksen itse tai yhteistyössä jonkin muun tahon kanssa. Koulutusyksikkö voi hyväksyä kurseja, joiden järjestäjänä ovat mm. erikoisalayhdistys, lääkäriyhdistykset tai muu lääketieteellinen taho. Koulutuksen tulee tällöinkin täyttää teoreettiselle koulutukselle asetetut vaatimukset. Yksityisten yritysten tulee valmistella ja järjestää koulutus niin, että mukana on aina lääketieteellinen taho, kuten yliopisto, koulutusosasto, saanut klinikka tai erikoisalayhdistys. Ulkopuolisten järjestäjien tulee selkeästi raportoida yhteistyö lääketieteellisten tahojen kanssa.

Ohjelman sisällöstä vastaavan henkilön tai yhdistyksen (esim. erikoislääkäri- tai lääkäriyhdistys) tulee edustaa jotakin niistä erikoisaloista, joille koulutusta haetaan. Koulutus voidaan silti hyväksyä teoreettiseksi koulutukseksi myös muille anotuille erikoisaloille.

Koulutusohjelman aiheiden otsikoinnissa ei saa näkyä kauppanimiä tai logoja.

Laajuus

Erikoistumiskoulutuksen tulee sisältää teoreettista kurssimuotoista koulutusta. Tuntimäärä saattaa vaihdella erikoisaloittain (ks. erikoisaloittaiset vaatimukset). Sellaisilla aloilla, joilla on yhteinen runkokoulutus, teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa myös runkokoulutuksen aikana alakohdista määräysten mukaisesti. Koulutuksen tulee sisältää myös alakohdista koulutusta.

Koulutuksen kriteerit ja mitoitus

Suosittelavia ovat laajat kokonaisuudet, esimerkiksi oppiaineiden itsensä järjestämät vuosittain toistuvat kurssit. Pienillä erikoisaloilla voidaan kurssimuotoinen koulutus järjestää yhteistyönä. Yhtä opetustuntia vastaa 45 minuutin luento tai muu opetustilanne. Alle 3 tunnin mittaisia yksittäisiä koulutustilaisuuksia ei hyväksytä.

Ulkomainen koulutus

Ulkomailla järjestettäviä kursseja hyväksytään vastuuhenkilön päätöksellä. Myös ulkomaisten kurssien kohdalla noudatetaan edellä esitettyjä kriteereitä. Jos kursseilla on käytössä ns. kredit-järjestelmä, sitä voidaan erikoisalakohtaisesti käyttää Suomeen sovellettuna.

Hallinnon koulutus

Erikoislääkärin koulutukseen kuuluu joko 20 tunnin hallinnon vaatimus (31.7.2009 mennessä opinto-oikeuden saaneet) tai 1.8.2009 lähtien lähijohtajakoulutus.

Yleislääketieteen erityiskoulutukseen (tai aiemmin perusterveydenhuollon lisäkoulutukseen) sisällytettyä teoreettista koulutusta (16 tuntia) ei voi hyväksilukea erikoislääkärinkoulutukseen, jossa vaatimuksena 20 tuntia hallintoa. Yleislääketieteen erityiskoulutuksen (tai perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen) teoreettisen koulutuksen voi kuitenkin hyväksilukea erikoistumiskoulutuksiin sisältyvään lähijohtajakoulutukseen 1.8.2009 lähtien.

Erikoislääkärinkoulutukseen kuuluvaa hallinnon koulutusta (20 tuntia) voi korvata käytännön hallinnollisella palveluna korkeintaan 10 tuntia toimimalla pidempiä ajanjaksoja esimerkiksi seuraavissa viroissa, toimissa tai tehtävissä:

- yllilääkäri tai vastaava lääkäri
- erikoistuvan lääkärin vanhimpana toimiminen, edellyttäen, että on saanut seurata klinikan johtoryhmän työskentelyä
- työpaikkansa lääkäreiden luottamusmies.

Käytännön hallinnon palvelu on osoitettava todistuksella, josta käy ilmi palvelujakson pituus ja tehtävät.

Hallinnon koulutuksen (20 h) hyväksymisestä päättää lähijohtajakoulutuksen vastuuhenkilö, silloin kun koulutustilaisuuden hyväksymistä ei ole etukäteen anottu tiedekunnalta hallinnon teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi. Erikoistujan tulee toimittaa tarvittavat todistukset ym. selvitykset, jotta koulutuksen laajuus ja sisältö voidaan arvioida.

Arviointi ja laadunvarmistus

Koulutuksen järjestäjältä edellytetään palautteen keräämisestä koulutuksesta. Palaute voidaan kerätä strukturoidulla lomakkeella tai avoimilla kirjallisilla kysymyksillä. Kaiken palautteen ja arvioinnin tarkoituksena on auttaa kurssien järjestäjiä kehittämään jatkokoulutusta sekä samalla kehittää ja parantaa erikoislääkärinkoulutuksen teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen laatua. Koulutuksen järjestäjän on pyydettäessä annettava palautteen yhteenveto ja osallistujien lukumäärätieto tiedekunnan käyttöön arviointia varten.

Kurssien anominen, hyväksyminen ja vaadittava informaatio

Koulutuksen järjestäjän tulee hakea kurssien hyväksymistä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi etukäteen sille koulutusyksikölle, missä on kurssin suunnittelu- ja järjestämisvastuu. Täysin ulkopuoliset järjestäjät pyytävät hyväksymistä lähimmästä kyseisen erikoisalalan koulutusta järjestävästä koulutusyksiköstä. Hakemuksesta tulee käydä ilmi kurssin järjestäjä(t), tuntimäärä ja kurssin vastuuhenkilö. Lisäksi on ilmoitettava tavoitteet, kenelle kurssi on tarkoitettu, hinta ja mahdolliset vaatimukset etukäteismateriaalista ja -valmistautumisesta. Tieto tarvittavasta kirjallisuudesta, jos kyseessä on laajempi kokonaisuus, johon sisältyy tehtäviä tai kuulustelu. Yksityiskohtainen ohjelma liitetään hakemukseen. Hakemuksesta tulee ilmetä koulutuksen kohderyhmä. Helsingin yliopistossa käytetään sähköistä hakujärjestelmää.

Kun kurssi on hyväksytty teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi, hakijalle ilmoitetaan sähköisesti hyväksytyt erikoisalajat ja tuntimäärä. Missä tahansa koulutusyksikössä hyväksytty kurssi hyväksytään kaikissa koulutusyksiköissä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi, mikäli ne vastaavat näitä pysyväismääräyksiä (ks. esim. hallinnon koulutuksen hyväksyminen sekä palveluja ja koulutusta koskevia määräyksiä).

Koulutuspaikan tuki koulutukseen

Työnantajan, joka saa valtion maksamaa tukea erikoislääkärinkoulutuksesta, tulee antaa erikoistuvalla lääkärille työaikana mahdollisuus osallistua vuosittain kurssimuotoiseen koulutukseen. Työnantajan tulee osallistua myös tästä aiheutuviin kustannuksiin. Koulutuksen tulee olla mahdollista suorittaa koko erikoistumiseen varatussa ajassa (esimerkiksi vaadittu teoreettisen koulutuksen kokonaismäärä jaettuna erikoistumiseen vaadittujen kouluttamisuusvuosien määrällä).

4.6 Lähijohtajakoulutus

Lähijohtajapätevyyden antavan koulutuksen tavoitteena on antaa valmiudet toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä. Lähijohtajakoulutus on Helsingin yliopiston lääkäreiden ja hammaslääkäreiden erikoistumiskoulutukseen kuuluva kokonaisuus, jonka laajuus on 30 opintopistettä (op) ja jonka suorittamisesta tulee erillinen merkintä koulutuksen suoritustodistukseen. Koulutus kuvataan seuraavasti myös jokaisessa erikoistumiskoulutusohjelmakuvauksessa:

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalain vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä tutkintoa ole suoritettu.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

4.7 Valtakunnallinen erikoislääkärikuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun koordinaatiosta huolehtii Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan opintotoimistossa työskentelevä valtakunnallinen yhdyshenkilö. Yhdyshenkilön tehtävänä on kuulustelun koordinoiminen lisäksi kuulustelurekisterin ylläpitäminen, erilaiset tilastointitehtävät ja tarvittaessa kuulustelijoiden yhteistyön avustaminen. Valtakunnallinen erikoislääkärikoulutuksen asiantuntijakokous koordinoi ja käsittelee kuulustelua koskevia asioita.

Kuulusteluun liittyvät ajankohtaiset tiedot, kuten kuulusteluajankohdat, ilmoittautuminen ja ohjeet, kuulusteluvaatimukset sekä vanhat kuulustelukysymykset löytyvät Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan www-sivuilta.

Kuulustelussa noudatetaan soveltuvin osin Helsingin yliopiston tutkinto- ja oikeusturvajohdosääntöä ja arkitonmuodostussuunnitelmaa.

Tavoitteet

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun tavoitteena on arvioida erikoistuvan teoreettista tietoa ja osamista sekä kykyä toimia tarkoituksenmukaisesti erikoislääkäriin kohtaamissa tilanteissa.

Kuulustelijat

Kukin koulutusyksikkö nimeää kullekin omassa tiedekunnassa edustetulle erikoisalalle vähintään yhden kuulustelijan, joka ilmoitetaan yksikköjen yhteiseen kuulustelijarekisteriin. Mahdollisuuksien mukaan koulutusyksiköt nimeävät enemmän kuin yhden kuulustelijan jokaiselle erikoisalalle.

Koulutusyksikköjen pitää ryhtyä toimenpiteisiin uuden kuulustelijan nimeämiseksi esim. kuulustelijan eläkkeelle siirtymisen vuoksi. Mikäli kuulustelija ei pysty toimimaan ennalta sovitusti kuulustelijana (esim. ulkomaanmatkan tai virkavapauden vuoksi), pitää siitä ilmoittaa omaan koulutusyksikköön.

Kullakin erikoisalalla eräitä erikseen sovittavia poikkeuksia lukuun ottamatta toimii kerrallaan kaksi kuulustelijaa.

Kuulusteluvaatimukset

Koulutusyksiköt vahvistavat kuulusteluvaatimukset koulutusohjelmien kuulustelijoiden valtakunnallisesti sovitusta yhtenäisestä esityksestä. Vaatimukset tarkistetaan kaikissa koulutusyksiköissä samanaikaisesti kahden vuoden välein. Kuulustelijat toimittavat yhteisenä esityksenään erikoisalakohdaiset kuulusteluvaatimukset yhdyshenkilölle tarkistettavaksi ennen niiden vahvistamista.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuva on opinto-oikeutensa saanut.

Kuulusteluajankohdat ja –paikat

Valtakunnallinen erikoislääkärikuulustelu järjestetään kaikissa koulutusyksiköissä – Helsingin yliopistolla, Itä-Suomen yliopistolla, Oulun yliopistolla, Tampereen yliopistolla ja Turun yliopistolla – samanaikaisesti kolme kertaa vuodessa: kaksi kertaa kevätlukukaudella ja kerran syyslukukaudella. Koulutusyksiköt järjestävät kuulustelutilaisuuden omalla paikkakunnallaan. Kuulusteluun voi osallistua millä tahansa kuulustelu-paikkakunnalla, mikäli toisen yliopiston kuulustelupaikassa on tilaa.

Kuulusteluun ilmoittautuminen

Kuulusteluun ilmoittaudutaan sähköisen ilmoittautumisjärjestelmän kautta viimeistään **viisi (5) viikkoa** ennen kuulustelupäivää. Ilmoittautuminen tallentuu viiden yliopiston yhteiseen järjestelmään, josta jokainen yliopisto hyväksyy omat erikoistuvansa kuulusteluun. Kuulusteluun ilmoittautuessaan kuulusteluun osallistuvan pitää olla ilmoittautunut läsnä olevaksi omaan yliopistoonsa.

Ilmoittautumisajan päätyttyä sähköinen ilmoittautumislomake sulkeutuu. Tämän jälkeen kuulusteluun ei pysty enää ilmoittautumaan. Kuulusteluun ei oteta jälki-ilmoittautuneita.

Patologian erikoistuvat voivat ilmoittautua kuulustelun eri osioihin (essee- ja preparaattikuulustelu) erikseen. Osiot voi halutessaan tehdä myös samalla kertaa. Radiologian erikoistuvat tekevät essee- ja kuva-kuulustelun eri kuulustelukertoina. Esseekuulustelu on suoritettava hyväksytysti ennen kuin voi ilmoittautua kuvakuulusteluun.

1.8.2011 alkaen valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun voi suorittaa vain suomeksi tai ruotsiksi. Kuulustelukysymykset laaditaan siis suomeksi ja myös ruotsiksi, jos kuulusteltava on sitä ilmoittautuessaan pyytänyt. 31.7.2011 mennessä opinto-oikeuden saaneilla on mahdollisuus tehdä erikoislääkärikuulustelu suomen ja ruotsin lisäksi englannin kielellä, mikäli kuulustelijat siihen suostuvat.

Kuulustelu perustuu kuulusteluvaatimuksissa mainittuun kirjallisuuteen, lehtiin ja lainsäädäntöön sekä kun-kin erikoisalan käytännön tietoon, joka erikoistuvalla lääkäriä on erikoistumisensa aikana kertynyt.

Kuulusteltavat esiintyvät kuulustelussa koodeina. Kuulustelutulosten tultua erikoistujalla on mahdollisuus saada tietää kuulustelun arvostelijat.

Kuulustelujen arvostelu

Kuulustelu arvostellaan asteikolla hyväksyty/hylätty ja käyttäen pisteytystä.

Hylätyistä suorituksista kuulustelijoiden pitää antaa aina kirjallinen vastine. Se voi olla joko vaadittavien asiakokonaisuuksien luettelo tai henkilökohtainen kirjallinen palaute.

Kuulustelujen tuloksista ilmoittaminen

Kuulustelijoiden on palautettava kuulustelun arvostelu **kuuden (6) viikon** kuluttua kuulustelupäivästä.

Kuulustelun tulosten saavuttua valtakunnallinen kuulustelun yhdyshenkilö ilmoittaa kuulustelun tulokset kuulusteltaville sähköpostitse.

Kuulusteluvastaukset säilytetään Helsingin yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa puoli vuotta. Kuulusteltavalla on mahdollisuus saada omalla kustannuksellaan jäljennös omista vastauksistaan. Hylätyt kuulusteltavat saavat erikseen pyydettyään kopiot vastauspapereistaan ilman eri maksua.

Mikäli erikoistuva hylätään kolmessa kuulustelussa, tulee erikoistujan keskustella erikoisalain vastuuhenkilön kanssa ongelmista, jotka ovat johtaneet hylkäyksiin.

Oikaisumenettely

Kuulusteltava voi kirjallisesti pyytää oikaisua kuulustelun päätöksestä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin hän on saanut kuulustelun tulokset tietoonsa. Oikaisupyynnön toimitetaan valtakunnallisen kuulustelun yhdyshenkilölle, joka toimittaa oikaisupyynnön edelleen kuulustelun arvostelleille kuulustelijoille.

Kuulustelijoiden pitää antaa perusteltu vastauksensa saamaansa oikaisupyynnön kohtuullisessa ajassa. Kuulustelijat toimittavat oikaisupyynnön vastineensa valtakunnallisen kuulustelun yhdyshenkilölle, joka lähettää sen tiedoksi oikaisupyynnön tekijälle. Mikäli kuulusteltava on oikaisupyynnön vastineen saatuaan edelleen tyytymätön päätökseen, hän voi hakea oikaisua vielä opintosuoritusten tutkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon. Kirjallisesti perusteltu oikaisupyynnön toimitetaan oman yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan kansliaan.

Suullinen kuulustelu

Kirjallisen kuulustelun lisäksi pidetään suullinen kuulustelu seuraavilla aloilla: lastenkirurgia ja plastiikkakirurgia. Erikoisalot suunnittelevat kuulustelun, joka suoritetaan hyväksytyn kirjallisen osion jälkeen. Kuulustelupäivät ilmoitetaan kirjallisen kuulustelun tulosten saapumisen jälkeen.

Suullisen kuulustelun kuulustelijoita on kaksi. He ovat yleensä samat henkilöt kuin suullista kuulustelua edeltävässä kirjallisessa kuulustelussa. Kuulustelupaikkakunta sovitaan erikseen tapauskohtaisesti. Suullisen kuulustelun vaatimukset ovat samat kuin kirjallisessa kuulustelussa.

Suullisen kuulustelun tarkoitus on testata kuulusteltavan kykyä hallita kokonaisuuksia, ei detaljeja. Kuulustelussa pyritään arvioimaan kuulusteltavan kykyä suunnitella diagnostiset tutkimukset, tulkita löydökset ja suunnitella nykytiedon pohjalta asianmukainen hoito ongelmatapauksissa. Kuulusteltavan on kyettävä loogisesti perustelemaan valitsemansa tutkimukset ja hoitolinjat, ei välttämättä löytämään oikeaa diagnoosia kuulustelutilanteessa.

Kuulustelussa käytettävä materiaali muodostuu kliinisistä tiedoista, röntgenkuvista ja laboratoriovastauksista. Lastenkirurgian suulliseen kuulusteluun liittyy mahdollisuuksien mukaan leikkausdemonstraatio, jossa kuulusteltava suorittaa tavallisen lastenkirurgisen toimenpiteen, esim. tyräleikkauksen. Plastiikkakirurgian suullisessa kuulustelussa kysytään pääasiallisesti hoitoratkaisuja kuvina esitettyihin potilastapauksiin.

Suullisesta kuulustelusta annetaan kirjallinen lausunto ja jos kuulusteltava reippaasti, lausunnossa perustellaan reputuksen syy. Reputuksen jälkeinen ensimmäinen uusimismahdollisuus on seuraavan alalla järjestettävän kirjallisen kuulustelun jälkeinen suullinen kuulustelu. Sama pätee silloin jos erikoistuva ei pääse osallistumaan heti kirjallisen kuulustelun jälkeen järjestettyyn suulliseen tenttiin tai ei saa sovittua kuulustelijoiden kanssa erillistä ajankohtaa.

Kuulustelun vanheneminen

Kuulustelu vanhenee neljässä vuodessa.

5 VOIMASSA OLEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

Erikoislääkärikoulutuksen ohjaus siirtyi Opetus- ja kulttuuriministeriöltä Sosiaali- ja terveysministeriön vastuulle 1.2.2015. Samalla koulutuksen tutkintomuotoisuus poistui. 1.2.2015 alkaen kaikki (myös jo koulutuksessa olevat) saavat tutkintotodistuksen sijaan todistuksen erikoislääkäriin koulutuksen suorittamisesta. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttumisesta (L1355/2014) astui voimaan 1.2.2015.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta (A56/2015) astui voimaan 1.2.2015. Asetuksessa säädetään koulutusohjelmien pituus, terveyskeskuspalvelun määrä sekä vaatimus tehdä puolet koulutusajasta yliopistosairaalan ulkopuolella (asetuksessa mainittuja erikoisaloja lukuun ottamatta).

Muita koulutukseen vaikuttavia määräyksiä ovat mm. yliopistolaki (558/2009), ja Helsingin yliopiston sisäiset määräykset opiskelijan suorittamisesta ja opiskelijan oikeusturvasta.

6 TODISTUKSEN HAKEMINEN SUORITETUSTA KOULUTUKSESTA

Todistusta koulutuksen suorittamisesta haetaan siitä yliopistosta, jonka vastuualueella yliopistollinen koulutus on pääosin suoritettu. Hakemus toimitetaan tiedekuntaan siinä vaiheessa kun kaikki palvelut ja suoritukset (teoreettiset kurssit, lähijohtajakoulutus, valtakunnallinen kuulustelu) ovat tehtyinä.

Erikoistuvan pitää perehtyä ennen todistushakemuksen täyttämistä koulutuksen rakenteeseen ja vaatimuksiin. Erikoistuvan tulee noudattaa sen vuoden opinto-opasta, jolloin opinto-oikeus on myönnetty. Erikoistuvan pitää perehtyä ennen todistushakemuksen täyttämistä lisäksi yleisiin koulutusta koskeviin ohjeisiin, kuten pysyvääsmääräyksiin sekä keskeytysohjeisiin.

Todistushakemukseen pitää eritellä selkeästi ne kaikki palvelusuhteet ja koulutustilaisuudet, jotka esitetään otettavaksi huomioon tutkintoon. Jokainen erikoistuva laskee itse palveluidensa keston todistushakemukseen ja vähentää pois myös mahdolliset keskeytykset. Myös jokainen teoreettinen kurssi merkitään hakemuslomakkeeseen erikseen.

Kaikista todistushakemuksessa esitetyistä palveluista ja koulutustilaisuuksista pitää olla hakemuksen liitteenä asianmukaiset todistukset (kahden henkilön oikeaksi todistamat kopiot). Palvelustodistuksista tulee aina ilmetä kohta poissaolot ja keskeytykset (vaikka niitä ei olisi).

Lähijohtajakoulutuksesta saatava erillinen HJELT-instituutin myöntämä todistus on myös liitettävä mukaan todistushakemukseen. Tietyiällä erikoisaloilla erikoistuvan pitää lisäksi liittää hakemukseen täytetty lokikirja.

Hakemus toimitetaan asianmukaisine todistusjäljennöksineen tiedekuntaan joko henkilökohtaisesti tuomalla tai postitse lähettämällä. Tiedekunta hyväksyy palvelut ja muut suoritukset, mikäli ne ovat pysyvääsmääräysten ja opetussuunnitelman vaatimusten mukaisia. Erikoisalan vastuuhenkilö vahvistaa allekirjoituksellaan palveluiden ja suoritusten sisällöllisen riittävyyden erikoislääkäriin todistuksen saamiseksi. Dekaanin myöntää todistuksen erikoislääkäriin koulutuksen suorittamisesta.

Erikoistuva voi pyytää kirjallisesti oikaisua koulutusohjelman vastuuhenkilöltä opintosuoritusten hyväksi lukemista koskeviin päätöksiin 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin hän on saanut päätöksen tietoonsa. Mikäli erikoistuva on edelleen tyytymätön päätökseen, hän voi hakea oikaisua opintosuoritusten tutkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon (Helsingin yliopiston tutkinto- ja oikeusturvajohdosääntö 56 §).

7 LAILLISTAMINEN ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSEN JÄLKEEN

Valmistuneen erikoislääkärin tulee hakea Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta (Valviralta) oikeutta harjoittaa erikoislääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Hakemuslomake ja tarkat ohjeet löytyvät Valviran www-sivuilta osoitteesta www.valvira.fi.

Hakemukseen tulee liittää tiedekunnan antama jäljennös erikoislääkärin tutkintotodistuksesta. Hakemus lähetetään Valviraan postitse (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, PL 210, 00531 Helsinki) tai henkilökohtaisesti toimittamalla (Lintulahdenkuja 4, 00500 Helsinki, puh. 09 772 920).

Ammatinharjoittamisoikeutta koskevasta päätöksestä peritään toimitusmaksu, ja päätös lähetetään hakijan ilmoittamaan osoitteeseen postiennakkona.

C. ERIKOISALAKOHTAISET MÄÄRÄYKSET

Ajantasaiset tiedot erikoisalojen vastuuhenkilöistä löydät Lääketieteellisen tiedekunnan www-sivuilta (tätä opinto-opasta ei päivitetä vastuuhenkilöiden tietojen osalta):

www.med.helsinki.fi > ammatillinen jatkokoulutus > erikoistumiskoulutus> opinto-opas ja lokikirjat

AKUUTTILÄÄKETIEDE

Koulutusohjelman vastuhenkilö:

Dosentti Veli-Pekka Harjola (@hus.fi)
HYKS sisätautien tulosyksikkö, päivystys ja valvonta
PL 340, 00029 HUS puh. (09) 4716 1372

Akuuttilääketiede vastaa kaikenikäisten potilaiden vammojen ja akuuttien sairauksien oireiden vaatimasta diagnostiikasta ja kiireellisestä hoidosta kiireellisyysluokan vaatimalla tavalla. Akuuttilääketiede yhdistää ja täydentää muiden erikoisalojen akuuttihoitoja. Korkealaatuinen päivystyshoito edellyttää etupainotteista diagnostiikkaa ja viiveetöntä hoidon aloitusta. Akuuttilääketieteen erikoislääkäri on ensisijaisesti päivystysklinikassa toimiva klinikko, jonka muita tehtäviä ovat päivystystoiminnan suunnittelu, päivittäinen ohjaaminen, koulustoittoiminnan järjestäminen sekä päivystyksen talouden hallinta ja tutkimustyö. Tulevaisuuden sairaalapäivystys toimii pääasiassa akuuttilääketieteen erikoislääkäreiden avulla.

Koulutusohjelman tavoitteet

Erikoistumisalan koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla riittävät tiedot ja taidot kriittiseen itsenäiseen työskentelyyn sekä valmiudet ammattitaidon ylläpitämiseen akuuttilääketieteen erikoislääkärinä.

Akuuttilääketieteeseen kuuluu ensihoidon tuntemus.

Akuuttilääketieteen erikoislääkäriin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkäriin tehtävissä siten, että hän

- Omaa kliiniseen päätöksentekoon liittyvän kokonaisvaltaisen ajattelutavan ja lääketieteen eettiset periaatteet
- Kykenee tunnistamaan ja hoitamaan potilaan vaikeat ja henkeä uhkaavat tilat sekä sairaudet, joiden hoidon viivästyminen aiheuttaisi potilaan tilan merkittävän huononemisen
- Kykenee arvioimaan potilaan tutkimuksen ja hoidon kiireellisyyden ja luokittelemaan hoitoon hakeutuneiden kiireellisyysjärjestykseen
- Hallitsee erotusdiagnostiikan niin, että voi potilaan oireiden ja löydösten perusteella arvioida eri tautien todennäköisyyden
- On perehtynyt terveydenhuollon hallintoon, kykenee johtamaan työtä päivystyksessä ja ymmärtää ensihoidon johtamisperiaatteet
- Kykenee tilanteen edellyttämään kanssakäymiseen potilaiden ja omaisten kanssa sekä moniammatilliseen yhteistyöhön lääkärin, muun henkilökunnan ja opiskelijoiden sekä viranomaisten ja tiedotusvälineiden kanssa
- Omaa tieteellisen suhtautumistavan työhönsä, on perehtynyt tutkimusmenetelmiin sekä näyttöön perustuvan lääketieteen ja kriittisen tieteellisen arvioinnin menetelmiin ja kykenee osallistumaan oman alansa tieteelliseen tutkimukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun
- Kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa.

Koulutuksen sisältö

Koulutukseen kuuluu erikoisalaa tukeva koulutus, erikoistumisalan eriytyvä koulutus ja teoreettinen kurssi-muotoinen koulutus. Erikoistumisalan koulutus koostuu käytännön palvelusta ja toimipaikkakoulutuksesta.

Koulutuksen rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään kolme vuotta on suoritettava yliopistosairaalan ulkopuolella ja vähintään yksi vuosi yliopistosairaalassa. Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään kolme vuotta on suoritettava yliopistosairaalan ulkopuolella ja vähintään yksi vuosi yliopistosairaalassa. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat). Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveysyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Erikoisalalan koulutus, 5 vuotta 3 kuukautta

Akuuttilääketieteen erikoisalaa tukeva koulutus

Enintään 1 v 3 kk palvelua sairaalan tai muun sopivan terveydenhuollon organisaation akuuttilääketiedettä tukevan/täydentävän erikoisalalan (sisätautien erikoisalalat, kirurgian erikoisalalat, neurologia, yleislääketiede, keuhkosairaudet ja allergologia, lastentaudit, radiologia, naistentaudit ja synnytys, silmätaudit, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, psykiatria)lääkärin tehtävissä sisältäen palvelua vähintään kolmella erikoisalalla.

Akuuttilääketieteen eriytyvä koulutus

Eriytyvä koulutus toteutetaan ensisijaisesti monipuolisen potilasmateriaalin omaavassa, erikoisalojen yhteispäivystyksenä toimivassa päivystysklinikassa. Vaihtoehtoisesti/täydentävästi palvelua voidaan myös suorittaa useammalla suppealla tai eriytyneellä päivystyspoliklinikalla. Koulutus sisältää vähintään 4 vuotta palvelua akuuttilääketieteessä seuraavin laskennallisin palveluajoin.

- Konservatiivisten alojen [sisätautien erikoisalalat (vähintään puolet), neurologia, keuhkosairaudet ja allergologia, yleislääketiede] potilaiden diagnostiikka ja hoito vähintään 12 kk
- Operatiivisten alojen [kirurgian erikoisalalat (vähintään puolet), KNK, naistentaudit ja synnytykset, silmätaudit, yleislääketiede] potilaiden diagnostiikka ja hoito vähintään 12 kk
- Lapsipotilaiden diagnostiikka ja hoito vähintään 6 kk

- Anestesia/ valvonta/ tehostettu valvonta/ tehohoito	vähintään 6 kk
- Ensihoito	vähintään 3 kk
- Valinnaista	enintään 9 kk

Erikoisalaaan liittyvää tutkimustyötä päätoimisena tutkijana voidaan hyväksyä erikoislääkärikoulutukseen enintään 6 kk.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutusta (luentoja, seminaareja, demonstraatioita ja simulaatioita) järjestetään vähintään 3 – 5 tuntia viikossa ja 40 viikkona vuodessa. Niissä käydään läpi akuuttilääketieteen keskeiset alueet ja käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä. Muita toimipaikkakoulutuksen muotoja ovat mm. henkilökohtainen toimenpideohjaus. Koulutettava pitää lokikirjaa toimenpiteiden suorittamisesta ja osaamiskokonaisuuksien hallitsemisesta. Koulutettava pitää erikoistumisalan koulutusjaksonsa aikana vähintään 6 seminaariesitelmää.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (vähintään 100 tuntia)

Erikoistuvan lääkärin on osallistuttava koulutussuunnitelman mukaisesti koulutusyksikön / tiedekunnan järjestämään tai hyväksymään koulutukseen akuuttilääketieteen alalla. Koulutus toteutetaan siten, että se muodostaa erikoistuvan kannalta mielekkään kokonaisuuden akuuttilääketieteen erityiskysymyksistä ja niihin liittyvistä seikoista. Teoreettisen koulutuksen kesto on vähintään 100 tuntia, josta vähintään 60 80 tuntia on akuuttilääketieteen koulutusta.

Teoreettiseksi koulutukseksi lasketaan

- tiedekunnan/vastuuhenkilön hyväksymät kotimaiset erikoisalaa koskevat tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet
- vastuuhenkilön hyväksymät ulkomaiset kurssit ja kongressit.

Koulutuksen aikana voidaan järjestää kirjallisia tai suullisia kuulusteluja.

Osa erikoislääkärin tutkintoon oikeuttavasta palvelusta voidaan suorittaa ulkomailla. Palvelu hyväksytään sisällön perusteella. Ulkomaisen klinisen palvelun hyväksymisen edellytyksenä on, että erikoistujalla on lääkärin oikeudet kyseisessä maassa.

Koulutukseen kuuluvat palvelut (lukuun ottamatta 9 kk terveyskeskuspalvelua) ja teoreettinen koulutus (johdantamiskoulutusta lukuun ottamatta) vanhenevat 10 vuodessa. Vanhenemissääntö koskee myös palveluita aiemman erikoistumistutkinnon hyväksyttäviksi esitettävien suoritusten osalta.

Erikoistuvan lääkärin ohjaus ja arviointi

Erikoistuva lääkäri tekee opinto-oikeutta hakiessaan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman yhdessä koulutusohjelman vastuuhenkilön ohjeistuksen mukaisesti koulutuspaikan kouluttajan kanssa. Koulutussuunnitelmaa voidaan tarkistaa erikoistumisen kuluessa. Koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla, jonka koulutusyksikkö tarjoaa erikoistujalle. Koulutettava vastaa, että lokikirjan merkinnät ovat ajan tasalla. Vastuuhenkilön nimeämä koulutuspaikan kouluttaja osoittaa erikoistujalle lääkärille henkilökohtaisen tutorin, joka säännöllisesti seuraa ja tukee koulutettavan toimintaa kyseisessä koulutusyksikössä. Yliopiston ulkopuolisen koulutusyksikön vastuuhenkilön (yleensä ylilääkäri) on vähintään kahdesti vuodessa seurattava koulutuksen edistymistä (palauttekeskustelut) ja tehtävä siitä kirjallinen merkintä erikoistujan koulutuskansioon.

Säännöllisissä tutorin, kouluttajien ja koulutettavan tapaamisissa arvioidaan koulutuksen edistymistä ja tuloksellisuutta. Arvioinnin kohteena on koulutettavan edistyminen ammatillisesti, suhtautuminen potilaisiin ja yhteistyökyky.

Erikoistuva lääkärin itsearviointi muodostaa osan oppimisen arvioinnista.

Koulutuspaikat ja kouluttajat

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

ANESTESIOLOGIA JA TEHOHOITO

Vastuhenkilö
 Professori Klaus Olkkola
 Anestesiologian ja tehohoidon klinikka
 Meilahti
 PL 340
 00029 HUS
 Helsinki
 puh. (09) 471 72510, klaus.olkkola@helsinki.fi

Tavoitteet

Helsingin yliopiston anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärikoulutusohjelmassa noudatetaan soveltuvin osin UEMS:n EBA:n määrittelemiä tavoitteita. Tavoitteet löytyvät osoitteista <http://www.eba-uems.eu/resources/PDFS/Training/Anaesthesiology-Training-Requirements-April-2013.pdf> ja <http://www.eba-uems.eu/resources/PDFS/Training/Anaesthesiology-syllabus.pdf>.

Anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän hallitsee tutkimus-, synnytys-, leikkaus- yms. toimenpiteiden edellyttämät anestesia- ja kivunlievitysmenetelmät.

Tämän lisäksi erikoislääkäri

Hallitsee yleisteho-osaston potilaiden potilasvalinnan ja hoidon periaatteet sekä kykenee toimimaan yleisteho-osaston lääkärimä.

Hallitsee elimistön fysiologisen tasapainon ylläpitämiseen ja palauttamiseen liittyvät diagnostiset toimenpiteet ja hoidon.

Hallitsee kriittisesti sairaan tai vammautuneen ensiavun ja ensihoidon sekä kykenee lääkinälliseen pelastuspalvelutoimintaan suuronnettomuustilanteissa.

Tuntee ongelmallisten kiputilojen yleisen diagnostiikan ja hoitoperiaatteet sekä hallitsee niiden edellyttämät alansa valmiudet.

Kykenee hoitamaan muut alansa äkilliset tilanteet ja suorittamaan alansa kuuluvat muut diagnostiset ja terapeuttiset toimenpiteet.

Kykenee toimimaan oman alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa. Kykenee osallistumaan oman alansa tieteelliseen tutkimukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun ja kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoa.

On perehtynyt terveydenhuollon hallintoon ja kykenee toimimaan oman alansa lähijohtajana.

Koulutuksen sisältö

Muun kuin anestesiologian ja tehohoidon erikoisalalan palvelun tarkoitus on perehdyttää erikoistuva perusterveydenhuoltoon ja hoidon porrastukseen sekä syventää erikoistuvan tietämystä erikoisalaa tukevilla ja täydentävillä, erityisesti diagnostiikkaan suuntautuneilla erikoisaloilla. Erikoistumisalan koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla riittävät tiedot ja taidot anestesiologiasta ja tehohoidosta, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn sekä valmiudet ammattitaidon ylläpitämiseen anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärinä.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi myös sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat sekä HUS-ensihoido).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyvää määräksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyvää määräksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toi-

minta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveys-työhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määrääksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto- oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Erikoistumiskoulutus (5 v 3 kk)

Muu käytännön palvelu (1 v 3 kk) kuin varsinaiseen erikoistumisalaan liittyvä palvelu.

Vähintään 6 kk ja enintään 1 v 3 kk palvelua sairaalan tai muun sopivan terveydenhuollon organisaation anestesiologiaa ja tehohoitoa tukevan/täydentävän erikoisalalan lääkärin tehtävissä (sisätaudit, kardiologia, kirurgia, keuhkosairaudet ja allergologia, lastentaudit, kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede, kliininen neurofysiologia, kliininen farmakologia ja lääkehoito) tai muuta koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymää vastaavaa palvelua.

Edellä mainitun palvelun lisäksi voidaan hyväksyä enintään 6 kk päätoimista tutkimustyötä erikoistumisalalla tai jollakin edellä mainituilla anestesiologiaa ja tehohoitoa tukevalle/täydentävälle erikoisalalla. Lisäksi hyväksytään enintään 9 kk palvelua lääkärinä anestesiologian ja tehohoidon alalla Suomessa ja muissa EU-maissa. Enintään 6 kk tästä voi olla palvelua lääkärinä ensihoitolääketieteen yksikössä.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Anestesiologian ja tehohoidon koulutus 4 vuotta

Pääsääntöisesti 3 vuotta (vähintään 2 v) yliopistosairaalassa ja pääsääntöisesti 1 vuosi (enintään 2 v) Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymissä keskussairaaloissa, aluesairaaloissa tai muissa vastaavissa sairaaloissa.

Käytännön palvelun perusosio (vähimmäisvaatimukset) erikoistumisalan koulutuksessa yliopistollisessa sairaalassa

Pakollinen anestesiapalvelu: Töölön sairaala 6 kk (sisältää 1 kk neuroanestesian/neurokirurgisen tehohoidon palvelua), Meilahden sairaala 6 kk, Lastenkliniikka 6 kk (sisältää Silmä-Korvasairaalan palvelun ja 1 kk lasten tehohoidon palvelua) ja obstetris-gynekologinen anestesiapalvelu 2 kk.

Tehohoito 10 kk sijoitettuna tehotaloon + 1 kk Töölön jaksoon sisältävää neuroanestesian/neurokirurgisen tehohoidon palvelua + 1 kk Lastenkliniikan jaksoon sisältävää lasten tehohoidon palvelua, eli yhteensä 12 kk. Yliopistosairaalapalvelua tulee olla tehohoidon osalta vähintään 8 kk. Erikoistuvien olisi suotavaa hankkia tehohoidon palvelua vähintään 3 kk jo ennen yliopistolliseen sairaalaan tuloa.

Ensihoidon perehdytys 2-4 viikkoa.

Akuutti kipu (APS- tai kipupoliklinikkatyöskentely tai molemmat) 2 kk. APS-palvelu toteutetaan Meilahden tai Töölön palvelun aikana.

Tarvittaessa lisäkoulutusjakso 4 vuoden koulutuskäytännön täyttämiseksi

Erikoistuvan kanssa sopien:

Lisäkoulutus perusosassa mainituilla osa-alueilla

Sairaalan ulkopuolinen ensihoito
Anestesiologian, tehohoitolääketieteen, ensihoitolääketieteen tai kivunhoitolääketieteen tutkimustyö

Anestesiologian ja tehohoidon erikoisalain koulutukseen kuuluvan tehohoidon koulutuksen sisältö (vähimmäisvaatimukset):

tehohoidon aiheet ja vasta-aiheet
tehohoidosta luopuminen
hengenvaarallisen tai muiden nopeaa hoitoa vaativien tilanteiden tunnistaminen ja hallinta
patofysiologisten mallien hyväksikäyttö yksittäistapauksissa
diagnostisten vaihtoehtojen ja hoitovaihtoehtojen etujen ja haittojen vertailu
vastuu hoitokokonaisuudesta ja osallistuminen hoitotyön kehittämiseen
tietoisuus ja kyky tulla toimeen hengenvaarallisen sairauden potilaalle ja omaisille aiheuttamien psykologisten ja sosiaalisten vaikutusten kanssa
asianmukainen ja empaattinen suhtautuminen potilaisiin ja omaisiin
kyky työskennellä monialaisessa työyhteisössä
kustannusten ja hinta/hyöty-suhteen tunteminen tehohoidossa
tehohoidon tietojärjestelmien hallinta

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Koulutusyksikössä järjestetään erikoistuville lääkäreille säännöllistä toimipaikkakoulutusta, jonka määrä vastaa vähintään 12 tuntia kuukaudessa lukukausien aikana.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Erikoistuvan on osallistuttava koulutussuunnitelman mukaisesti koulutusyksikön/tiedekunnan järjestämään tai hyväksymään koulutukseen 60 tuntia anestesiologian ja tehohoidon alalla. Koulutus toteutetaan siten, että se muodostaa erikoistuvan kannalta mielekkään kokonaisuuden anestesiologian ja tehohoidon erityksy-symyksistä ja niihin liittyvistä seikoista. Koulutukseen soveltuvat monet erikoislääkäriyhdistysten järjestämät koulutustilaisuudet, joiden hyväksymisestä kurssimuotoiseksi koulutukseksi päättää yliopiston lääketieteellinen tiedekunta. Ulkomaisten kongressien ja muiden koulutustilaisuuksien hyväksymisestä päättää koulutusohjelman vastuhenkilö. Koulutuksen aikana voidaan järjestää kirjallisia tai suullisia kuulusteluja.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Kullekin erikoistuvalla laaditaan yhdessä koulutuksen vastuhenkilön professori Klaus Olkkolan kanssa yksilöllinen koulutussuunnitelma. Koulutussuunnitelma tulee tehdä erikoistumisen alkuvaiheessa. Koulutussuunnitelmaa voidaan tarvittaessa tarkistaa erikoistumisen kuluessa.

Erikoistuvalla nimetään kussakin toimipisteessä kouluttaja/henkilökohtainen ohjaaja, jonka kanssa laaditaan yksilöllinen koulutussuunnitelma, minkä toteutumista seurataan. Toimipisteissä on määritelty oppimistavoitteet, joiden saavuttamista seurataan lokikirjan sekä säännöllisten tapaamisten avulla. Säännöllisissä ohjaajan ja erikoistuvan tapaamisissa arvioidaan koulutuksen edistyminen tiedollisesti ja ammatillisesti, suhtautuminen potilaisiin sekä yhteistyökyky. Vastaavasti erikoistuva arvioi saamaansa opetusta, ohjaajaansa ja kouluttajiaan. Helsingin yliopiston anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärikoulutus on European Society of Anaesthesiologyn ja UEMS:n European Board of Anaesthesiologyn akkreditoima (European Centre of Excellence for training of anaesthesiologists).

Anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärikoulutuksessa käytetään elektronista lokikirjaa. Jokaisen erikoistuvan tulee täyttää lokikirjaa koko sen ajan, minä hän työskentelee anestesiologian ja tehohoidon erikoisalain tehtävissä. Tarkemmat ohjeet lokikirjasta saa erikoislääkärikoulutuksen vastuhenkilöltä.

Erikoistuvat lääkärit osallistuvat yliopistosairaalassa ollessaan vuosittain European Society of Anaesthesiologyn järjestämään In-Training Assessment tai On-Line Assessment -kuulusteluun (<http://www.esahq.org/education/edaic/exam-types>). Kuulustelun kustannuksista vastaa koulutuspaikka. Omalla kustannuksellaan kuulusteluun voivat osallistua myös yliopistosairaalan ulkopuolella työskentelevät erikoistuvat lääkärit.

Kun erikoistuva lääkäri on suorittanut käytännön palvelun, teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen, lähijohtajakoulutuksen ja valtakunnallisen kuulustelun, hänelle myönnetään todistus erikoislääkäriin koulutuksesta siitä yliopistosta, jonka vastuualueella koulutus on pääosin suoritettu.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfolioyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

ENDOKRINOLOGIA

Vastuuhenkilö: Dosentti Leo Niskanen
Endokrinologian ja Metabolian poliklinikka,
Vatsakeskus Helsingin yliopistollinen sairaala PL 340
00029 Helsinki
leo.niskanen@hus.fi

Tavoitteet

Katso eriytyvä koulutus.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pisyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pisyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella. Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pisyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. Sisätautien runkokoulutus.

Eriytyvä koulutus (3 v)

Eriytyvä koulutus suoritetaan pääsääntöisesti HYKS:ssä. Erikoistuva voi työskennellä osan aikaa myös Jorvin tai Peijaksen sairaalassa. Sopimuksen mukaan osa siitä voidaan suorittaa muussa suomalaisessa yliopistosairaalassa (jossa on endokrinologiaan perehtynyt kouluttaja) tai ulkomaisessa yksikössä. Eriytyvän koulutuksen korvaamisessa tieteellisellä tutkimustyöllä noudatetaan niitä periaatteita, jotka on sovittu yhteisiksi kaikille erikoisaloille.

Endokrinologikoulutuksen yksityiskohtainen sisällöllinen kuvaus

Koulutuksen jälkeen erikoistuvan on kyettävä itsenäisesti hoitamaan seuraavien sairauksien ja tilojen diagnostiikka ja hoito.

Endokrinologia

1. Kilpirauhassairaudet

- tyreotoksikoosi
 - hypotyreoosi
 - kilpirauhastulehdukset
 - raskauteen liittyvät kilpirauhasongelmat
 - struuma
 - kilpirauhasen pahanlaatuiset kasvaimet (yhteistyössä kirurgien ja onkologien kanssa)
 - Basedowin taudin silmäoireyhtymä yhteistyössä oftalmologien kanssa
 - sattumoomat
2. Luuston ja kalsiumaineenvaihdunnan sairaudet
- hyperparatyreoosi
 - hypoparatyreoosi
 - hyperkalsemia
 - hypokalsemia
 - osteoporoosi
 - munuaissairauteen liittyvä luusairaus
 - muut metaboliset luustosairaudet kuten osteomalasia ja Pagetin tauti
3. Lisämunuaisairaudet
- feokromosytooma
 - hyperkortisolismi
 - hyperaldosteronismi
 - lisämunuaiskuoren vajaatoiminta
 - steroidisynteesin häiriöt kuten 21-hydroksilaasidefekti
 - sattumoomat
4. Aivolisäkkeen sairaudet
- prolaktinooma
 - akromegalia
 - Cushingin tauti
 - TSH:ta tuottavat aivolisäkkekasvaimet
 - toimimattomat aivolisäkkekasvaimet
 - aivolisäkkeen vajaatoiminta
 - pituitaarinen apopleksia
 - hypofysiitti
 - sattumoomat
5. Vesi- ja suolatalouden häiriöt
- polyuria (hypotalaminen ja renaalinen diabetes insipidus sekä polydipsia)
 - hyponatremia mukaan lukien epätarkoituksenmukainen ADH:n erityy
 - hypernatremia
 - hypo- ja hyperkalemia
 - hypo- ja hypermagnesemia
 - hypo- ja hyperfosfatemia
6. Gonadien sairaudet
- miehen hypogonadismi
 - naisen hypogonadismi
 - hirsutismi yhteistyössä gynekologi-endokrinologien kanssa
 - miehen intertiliteetti yhteistyössä gynekologien kanssa
7. Galaktorea ja gynekomastia
8. Hypoglykemia
9. Lihavuus ja syömishäiriöt
- ravitsemustilan arviointi
 - tehostettu ravitsemushoito
 - sairaalloisen lihavuuden hoito
 - lihavuuden leikkaushoidon jälkeinen seuranta ja ravitsemus
 - lihavuuteen liittyvät endokriiniset häiriöt
 - anoreksia-potilaan endokriiniset häiriöt ja hoito sisätautiosastolla
10. Porfyriasairaudet
11. Neuro-endokriiniset kasvaimet kuten karsinoidioireyhtymä ja GEP-tuumorit yhteistyössä kirurgien ja onkologien kanssa
12. MEN-oireyhtymät
13. APECED
14. Edellä esitettyjen sairauksien pre- ja postoperatiivinen konservatiivinen hoito

15. Lipoproteiiniaineenvaihdunnan erityisongelmat

Diabetologia

Diagnostiikka

- alentunut glukoosin sieto
- gestationaalinen diabetes
- tyyppi I diabetes
- tyyppi II diabetes
- sekundaari-diabetes

Hoito

- alentunut glukoosin sieto
- ruokavaliohoito tyyppi I ja tyyppi II diabeteksessa
- liikunta
- tyyppi II diabeteksen tablettihoito
- insuliinihoito tyyppi I ja tyyppi II diabeteksessa mukaan lukien insuliinipumppuhoito
- sokeritasapainon seurantamenetelmät
- diabeteksen hoito kirurgisten toimenpiteiden yhteydessä
- infektiot
- hypoglykemiaongelmat
- ketoasidoosi
- hyperosmolaarinen nonketoottinen kooma
- maitohappoasidoosi
- hoidon opetuksen periaatteet
- omahoitoon ja hoitoon sitoutumiseen vaikuttavien tekijöiden tunteminen
- silmäsairauden toteaminen yhteistyössä oftalmologien kanssa
- munuaissairauden toteaminen, hoito ja seuranta yhteistyössä nefrologien kanssa
- hermosairaus
- diabeettiset jalkaongelmat
- diabeteksen makroangiopaattiset komplikaatiot
- lipidihäiriöt
- kohonnut verenpaine
- impotenssi
- diabeteksen hoito raskauden aikana yhteistyössä obstetrikkojen kanssa
- gestationaalisen diabeteksen hoito ja seuranta
- raskautta edeltävä neuvonta

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla perustiedot ja käsitys seuraavista asioista

- edellä mainitut sairaudet lapsilla
- kasvuhäiriöt
- endokriinisten sairauksien kirurgisen hoidon pääperiaatteet
- pahanlaatuisien endokriinisten kasvaimien solusalpaajahoido
- vaihdevuosien hormonihoido
- prostatahyperplasian endokriininen hoito
- akuuttien diabeettisten silmäkomplikaatioiden hoidon pääperiaatteet
- uremian aktiivihoido diabeetikolla
- hormonimääritysten teoria ja käytäntö
- endokriinisten kuvantamismenetelmien teoria ja käytäntö
- perinnöllisyysneuvonta periytyvien endokriinisten sairauksien yhteydessä

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla valmius

- yhteistyöhön kirurgien, neurologien, gynekologien, pediatrien, onkologien ja oftalmologien kanssa.
- toimia diabetesyhteistyöryhmän jäsenenä
- vastata yhteistyössä muiden diabeteslääkäreiden ja -hoitajien kanssa alueensa diabeteksen hoidon järjestelyistä ja laadunseurannasta
- järjestää yhteistyössä muiden endokriiniseen sairauksiin perehtyneiden lääkäreiden kanssa alueensa endokriinisten sairauksien diagnostiikka ja hoito

Luettelo asioista, joihin erikoistuva tutustuu endokrinologisen yksikön ulkopuolella

Radiologia

- Kilpirauhasen ultraääni; suoritus ja tulkinta
- Aivolisäkkeen magneettitutkimus; suoritus ja tulkinta

- Lisämunaisten magneettitutkimus, luun mineraaliyhdistysten mittaus ja tietokonetomografia; suoritus ja tulkinta Hormonilaboratorio
- Keskeiset hormonimääritykset; suoritus, tulkinta, virhelähteet
- Gynekologinen endokrinologia
- Yhteiskokous potilastapauksin kerran kuussa
- Pediatrinen endokrinologia
- Mahdollisuus osallistua pediatrisen endokrinologian viikkokokoukseen
- Kirurgia
- Osallistuminen kerran viikossa kiertoon endokrinologisen kirurgian osastolla
- Osallistuminen kilpirauhas-, lisäkilpirauhas- ja lisämunaisleikkaukseen (kerran kuhunkin)
- Osallistuminen kerran kuussa yhteiskokoukseen kirurgien ja onkologien kanssa
- Neurokirurgia
- Osallistuminen kerran kuussa aivolisäkepotilaiden hoitopäätöskokoukseen
- Osallistuminen kerran aivolisäkeleikkaukseen
- Onkologia ja sädehoito
- Tutustuminen aivolisäkkeen perinteiseen sädehoitoon ja ns. gammaveitsihoitoon
- Tutustuminen retrobulbaarisädehoitoon
- Isotooppi lääketiede
- Kilpirauhasen gammakuvaus; suoritus ja tulkinta
- Lisäkilpirauhasen sestamibikartoitus; suoritus ja tulkinta
- Lisämunaisten jodikolesterolikartoitus; suoritus ja tulkinta
- Oktreotidikartoitus; suoritus ja tulkinta

Kliininen tutkimus

Koulutettavalla on mahdollisuus osallistua koulutuspaikassa tehtäviin kliinisiin tutkimuksiin. Kliinisen tutkimuksen laboratorio- ja radiologisten menetelmien perusteet kuuluvat koulutusohjelmaan.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 70 tuntia + runkokoulutus 40 tuntia)

Endokrinologian teoreettista koulutusta vaaditaan vähintään 70 tuntia. Tässä tarkoituksessa palvelevat ulkomaisten kongressien lisäksi Suomen Endokrinologiyhdistyksen 2 vuotuisia koulutustilaisuuksia. Erityisvaatimuksena pidetään osallistumista amerikkalaiselle tai eurooppalaiselle tai skandinaaviselle postgraduate-kurssille.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Arviointi toteutetaan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman mukaisesti, yleensä 2-3 kertaa koulutuksen aikana. Arvioinnissa käytetään EU:n ja tiedekunnan suosittamaa tapaa. Arvioinnissa korostuu tasapuolisuus ja -arvoisuus. Erikoistuvan lääkärin hyviä ominaisuuksia ja taitoja korostetaan tehtäessä kehityssuunnitelmia. Arviointiin liittyy myös kouluttajan ja koulutusyksikön kerran vuodessa erikoistuvan toimesta tapahtuva arvio. Suunnitelma tehdään lokikirjaan tiedekunnan yleisellä kaavakkeella, jota täydennetään aiemmin toimitettujen liitteiden 1 ja 2 mukaisten oppimistapahtumien luettelolla. Koulutuksen tukena käytetään portfolioa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

FONIATRIA

Vastuuhenkilö: Prof. Erkki Vilkman
Foniatrian poliklinikka, Haartmaninkatu 4 E, PL 220, 00029 HUS,
Puh. (09) 471 73017, Erkki.Vilkman@hus.fi

Tavoitteet

Foniatrian (puhe- ja äänihäiriöt) koulutusohjelma antaa valmiudet toimia foniatrian erikoislääkärin tehtävissä siten, että alalle erikoistunut

- hallitsee oman alansa sairauksien ehkäisyn, diagnostiikan, hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen
- tuntee puhutun kielen kommunikaatiojärjestelmän rakenteen, toiminnan ja toimintahäiriöt sekä hallitsee näiden hoidon ja terapian sekä tuntee tärkeimmät korvaavat ja tukevat kommunikaatiomenetelmät
- hallitsee instrumentaalisen foniatriksen diagnostiikan
- kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa
- kykenee osallistumaan alansa kehittämiseen ja suunnitteluun
- kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoutta
- on perehtynyt terveydenhuollon hallintoon

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyvääsmääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyvääsmääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveysohjon sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvääsmääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.
Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

Foniatrialla on yhteinen koulutusrunko korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisalalan kanssa. Runkokoulutuksen tavoitteena on perehdyttää foniatriaan erikoistuva korva-, nenä- ja kurkkutautien tutkimusmenetelmiin ja yleisimpiin hoitotoimenpiteisiin sekä audiologiaan tutkimus- ja kuntoutusmenetelmiin ja -järjestelyihin. Runkokoulutukseen sisältyvä perehtyminen audiologiaan (palvelu 6 kk) edellyttää pääosin työskentelyä yliopistosairaalassa. Sen sijaan palvelu korva-, nenä- ja kurkkutautien alalla (palvelu 6 kk) voidaan kokonaan tai osittain suorittaa keskussairaalassa. Samoin edellytettävät runkokoulutukseen sisältyvä koulutus (yhteensä 3 kk) palvelua jollakin tai joillakin seuraavista erikoisaloista: allergologia/ihotaudit tai keuhkosairaudet, lastentaudit, lastenneurologia, lastenpsykiatria, neurologia, psykiatria ja plastiikkakirurgia) voidaan suorittaa keskussairaalassa. Tämän lisäksi koulutuksena voidaan hyväksyä työskenteleminen fonetiikan, logopedian tai fysiologian tai vastaavassa laitoksessa (enintään 6 kk).

Eriytyvä koulutus (3 v)

Foniatrian erikoistumisvirkoja on vain yliopistosairaaloissa. Koulutuksessa käydään läpi foniatrian alan kliinisen tutkimuksen, hoidon ja kuntoutuksen yleiset järjestelyt ja käytännöt. Aihealueita ovat äänihäiriöt, lasten puheen ja kielen kehityshäiriöt, hankitut kielelliset häiriöt, ääntämisen häiriöt, suulaen rakenteen ja toiminnan häiriöt, puherytmin häiriöt, lukemisen ja kirjoittamisen häiriöt sekä nielemishäiriöt. Aihealueet voivat painottaa eri tavoin koulutusohjelman vastuuhenkilön ja erikoistuvan sopimuksella. Tämän lisäksi koulutukseen kuuluu runkokoulutuksena (ks. yllä) perehtyminen kuulontutkimukseen ja -kuntoutukseen sekä korva-, nenä- ja kurkkutautien tutkimus- ja hoitomenetelmiin.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Kurssimuotoinen koulutus sisältää opintoja seuraavista aihepiireistä:

- puhe- ja äänifysiologia, äänihäiriöt ja -terapia
- kuulontutkimus ja kuntoutus
- kielen- ja puheenkehitys ja sen häiriöt
- puheen rytmin häiriöt
- psykogeeniset kommunikaation häiriöt
- neurologisten sairauksien aiheuttamat puheen ja kielen häiriöt
- puhe-elinten anomaliat ja puhehäiriöt
- geneettiset sairaudet foniatriassa
- geriatrinen foniatria
- instrumentaalinen foniatrian diagnostiikka
- korvaavat ja tukevat kommunikaation apuvälineet
- fonetiikan ja lingvistiikan perusteet
- (neuro-)psykologiset ja logopediset tutkimusmenetelmät
- fonokirurgian periaatteet ja indikaatiot

Erikoistuva voi käyttää hyväkseen foniatrian ja muiden erikoisalayhdistysten sekä yliopistojen järjestämää jatko- ja täydennyskoulutusta sekä soveltuvia ulkomaisia kursseja.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuva vastaa yhdessä kouluttajan kanssa siitä, että hän on kliinisessä työssä:

- tutustunut kaikkiin eri häiriöryhmiin
- oppinut käyttämään foniatrian alan tutkimuslaitteita ja -menetelmiä
- perehtynyt eri hoito- ja kuntoutusmuotoihin ja niiden vaikuttavuuteen
- oppinut menetelmät foniatrian alan uuden tiedon etsimiseen ja hallintaan

Vastuuhenkilön tulee seurata erikoistuvan koulutuksen etenemistä ja koulutuksen sisällön kehittämistä yhdessä erikoistuvan ja kouluttajien kanssa. Etenemistä seurataan lokikirjan avulla (englanninkielinen).

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulu-

tuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

FYSIATRIA

Vastuhenkilö: Dosentti Mats Grönblad
 CliniCum, Kirurgian osasto, Fysiatrian yksikkö, Haartmaninkatu 4,
 PL 340, 00029 HUS
 Puh. (09) 471 72500, mats.gronblad@hus.fi

Tavoitteet

Fysiatrian erikoislääkäri on perehtynyt tuki- ja liikuntaelimestön sairauksiin ja kiputiloihin, myös vaikeavammaisuutta aiheuttaviin tauti- ja tapaturmatiloihin kuten selkäydinvammoihin, aivohalvauksiin ja aivovammoihin, jotka aiheuttavat hankalia tuki- ja liikuntaelinongelmia. Hän on erityisesti perehtynyt toimintakyvyn arviointiin ja apuvälineiden käyttöön toimintavajavuuden vähentämiseksi ja osaa arvioida eri apuneuvojen ja apuvälineiden tarvetta ja hyötyä.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyvää määräksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyvää määräksiin, jotka löytyvät www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määräksiin ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Erikoistumiskoulutus (4 v 3 kk)

Koulutuksesta 3 kk suositellaan suoritettavaksi jollain seuraavilla erikoisaloilla: akuuttilääketiede, geriatria, kliininen fysiologia, kliininen neurofysiologia, liikuntalääketiede, neurokirurgia, neurologia, ortopedia ja traumatologia, psykiatria, radiologia, reumatologia, työterveyshuolto, yleiskirurgia, yleissisätaudit. Erikoisalalan koulutuksen kesto on 4 vuotta, josta yliopistosairaalapalvelua vähintään 2 vuotta. Muuta yliopistosairaalan ulkopuolista palvelua (2 - 2 v 6 kk) voidaan hyväksyä palvelusta muissa koulutuspaikoissa joiden kanssa on tehty koulutussopimus.

Hallittavat osa-alueet

a)

- neuromuskulaarisen ja muskuloskeletaalisin järjestelmän, hengityksen ja verenkiertoelimestön anatomia ja toiminta sekä harjoituksen sekä muun kuormituksen, myös iän, vaikutus näihin, perusteena toimintaky-

vyn arvioinneille ja yksilöllisen harjoitusohjelman laatimiselle

- kliinisen biomekaniikan, liikuntafysiologian, motorisen kontrollin ja terapeuttisen harjoittelun perusteet ja soveltaminen
- psykososiaalisten tekijöiden vaikutus kuntoutusmotivaatioon
- työ- ja kotiympäristön yhteys toimintakykyyn
- diagnostisten erityistutkimusten (CT, MRI, ultraääni, luustokartoitus, ENMG jne.) käyttö
- lääkärin kliinistä toimintakyvyn arviointia täydentävien menetelmien käyttö ja tulosten tulkinta
- fysiatriaan liittyvä vammaisteknologia

b)

- TULES -poliklinikan toiminta

Kliinisen taidon kartuttaminen koulutuksen aikana kohdistuu erityisesti TULE -sairauksiin ja vammoihin ja näihin liittyviin neuromuskulaarijärjestelmän vaurioiden aiheuttamiin toimintakykyongelmiin ja kroonistuneisiin kiputiloihin. Tällaisia ovat esimerkiksi selän, niskan ja olkapään sairaudet, kumulatiiviset traumat, muut raajojen toimintahäiriöt, traumojen ja leikkausten ja sädehoidon jälkitilat. Muiden erikoisalojen spesifisiin ja eräiden erityisryhmiin (esim. urheilijat, muusikot, tanssijat) kuntoutusongelmiin perehdytään soveltuvilta osin.

c)

- Kuntoutus

Lisäksi fysiatrian alaan kuuluu vaikeavammaisten kuntoutuksen suunnittelu, moniammatillisten kuntoutusryhmien ohjaaminen, oikein ajoitettu kuntoutuksen käynnistäminen, kuntoutusprosessin koordinointi ja toimiminen erikoissairaalan kuntoutusosaston tai kuntoutuslaitoksen kuntoutustiimin johtajana ja vammautuneen pitkäaikaisseuranta (life-time care). Tällaisia kuntoutuksen erityisosaamista vaativia sairauksia ja vammoja on lukuisia; muun muassa selkäydinvammat, eräät muut neurologiset vammat, monivammat, palovammat, krooninen kipu, leikkausten jälkitilat ja ikääntyneiden itsenäisesti selviämisen ongelmat.

d)

- Muuta

Lisäksi on tunnettava Suomen kuntoutuslainsäädäntö, vammaisen yhteiskuntaan ja työelämään sopeuttamisen ongelmat, vammautumisen primaari- ja sekundaaripreventioon liittyvät tekijät oman erikoisalalan osalta, fysiatrian koulutuksen ja kliinisen työn eurooppalainen harmonisointiprosessi (White Book on Physical and Rehabilitation Medicine), jonka avainkohtia myös tämä koulutusohjelma seuraa tavoitteena valmius hankkia halutessa myös eurooppalainen (European Board of Physical Medicine and Rehabilitation) diplomi.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Osallistumista ulkomaisiin kongresseihin pidetään suositeltavana.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutusohjelman alussa jokaiselle erikoistuvalla laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma, jossa huomioidaan sekä koulutussisällölle asetettavat vaatimukset että erikoistuvan omia kiinnostusalueita ja koulutustoiveita. Anotaan ja solmitaan yksilöllisiä koulutussopimuksia muiden koulutuspaikkojen kanssa ja nimetään kouluttajia ja henkilökohtaisia ohjaajia koulutuspaikkakohtaisesti. Ulkopuolisissa koulutussopimuksissa määritellään koulutuksen tavoitteet ja arviointimenetelmät. Koulutuksen tavoitteiden yksityiskohtaista toteutumista seurataan itsearvioinnin, kouluttajan arvioinnin ja kehityskeskustelujen avulla. Kussakin koulutusvaiheessa asetetaan henkilökohtaiset koulutustavoitteet. Keskeisin koulutuksen seuraamis-/kirjaamismenetelmä on lokikirja/päiväkirja johon rekisteröidään eri koulutussuoritteet, arviointi ja saavutetut taidot.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfolioyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

GASTROENTEROLOGIA

Vastuuhenkilö

Professori Martti Färkkilä
Helsingin yliopisto, Sisätautiosasto
Gastroenterologian yksikkö
Haartmaninkatu 4,
PL 340, 00029 HUS
Puh. (09) 471 72418, martti.farkkila@hus.fi

Tavoitteet

Gastroenterologian koulutuksen tulee täyttää European Union Medical Specialities Gastroenterology section/European Board of Gastroenterology (EUMS/EBG) antamien suositusten vähimmäisvaatimukset helpottamaan Suomessa koulutetun gastroenterologin hakeutumista töihin EU-maissa. Saatuaan gastroenterologin pätevyyden Suomessa erikoistuva voi anoa EBG:ltä Eurodiplomia, joka myönnetään EBG:n suositusten mukaisen ja EBG:n hyväksymässä koulutuspaikassa koulutetulle gastroenterologille.

Koulutuksen saatuaan gastroenterologin tulee

1. hallita tavanomaisten endoskopiakäytännön tekniikka ja löydöksiin liittyvä diagnostiikka ja hoito
2. osata tavalliset endoskopiaan liittyvät toimenpiteet
3. omata riittävät teoreettiset ja käytännön tiedot gastrointestinaalikanavan, haiman, sappiteiden ja maksasairauksien etiologiasta, patogeneesista, kliinisestä kuvasta, hoidosta, seurannasta ja ennusteesta.
4. tuntee perustiedot mainittujen elinten sairauksien diagnostiikkaan käytettävistä laboratorio- ja kuvantamismenetelmistä
5. olla perillä alueen sairauksien hoitoon liittyvistä eettisistä ja terveystaloudellisista näkökohdista

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta 9 kk tulee suorittaa terveyskeskuksessa. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pöytäkirjoihin (tutkimussääntö). Erikoistuvan tulee tutustua pöytäkirjoihin, jotka löytyvät www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveyspsykiatrian ja vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pöytäkirjoista ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan 1.8.2011 lähtien. Jaksosuurittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Väliarvio terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [Sisätautien runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Yliopistosairaalassa tapahtuvaa koulutusta on oltava koko koulutuksesta vähintään 3 vuotta ja eriytyvästä koulutuksesta vähintään 18 kk. Muuten koulutus voi tapahtua yliopiston ja koulutuksen vastuuhenkilön hyväksymissä sairaaloissa ja avoterveydenhuollon osalta terveyskeskuksessa, joiden kanssa solmitaan koulutussopimus. Koulutukseen sisältyy sädeturvallisuuskoulutus (1 ov).

Potilastyö:

Erikoistuva osallistuu gastroenterologisen poliklinikkapotilaiden sekä vuodeosaston ja/tai muiden gastroenterologisten vuodeosastopotilaiden tutkimuksiin ja hoitoon sekä konsultaatiotoimintaan kouluttajan ohjauksessa. Endoskopiatoiminta tapahtuu kouluttajan ohjauksessa.

Potilastapausmeetit yhdessä kirurgien, patologioiden ja radiologioiden ym. yhteistyökumppanien kanssa ovat osa koulutusta.

Korvaavaa koulutusta voidaan hyväksyä enintään yhteensä 6 kk, joka voi olla:

- kliinistä fysiologiaa, ellei funktiotutkimuksiin saa riittävää koulutusta omassa yksikössä
- kirurgista koulutusta akuuttihoitoyksikössä ja/tai toimenpide-endoskopiassa
- gastrointestinaalikanavan patologiaa
- gastrointestinaalikanavan syöpien hoitoon perehtymistä
- gastroenterologisten sairauksien kuvantamisdiagnostiikka
- astroenterologiaan liittyvää tieteellistä tutkimustyötä

Korvaavaksi koulutukseksi voidaan hyväksyä myös koulutuksen vastuuhenkilön harkinnan mukaan ulkomailla saatu EBGHS:n hyväksymässä paikassa hankittu koulutus (trainee exchange EU-maissa). Ohjaavina kouluttajina voivat toimia alan erikoislääkärit. Kouluttajia on oltava kussakin koulutuspaikassa vähintään kaksi ja yhtä kouluttajaa kohden voi olla enintään yksi erikoistuva. Koulutusvirkaan valinnan suosittelee koulutuksen vastuuhenkilö. Erikoistuva ilmoittautuu ao. yliopiston opiskelijaksi. Erikoistuva sopii koulutuksen vastuuhenkilön kanssa koulutusohjelmasta, josta laaditaan suunnitelma.

Toimipaikkakoulutus

Erikoistuva osallistuu koulutuspaikan järjestämiin sisäisiin meetingeihin vähintään kolme tuntia viikossa, josta kaksi tuntia käsittää osaksi tai kokonaan gastroenterologiaa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 80 tuntia + runkokoulutus 40 tuntia)

Koulutuksen tavoite on opettaa gastroenterologisten sairauksien keskeiset kysymykset niin, että koulutuksen jälkeen on valmiudet toimia vastuunalaisena gastroenterologian alan asiantuntijana ja kouluttajana erikoissairaanhoidossa. Tätä varten erikoistuvan on hankittava riittävät teoreettiset tiedot gastrointestinaalikanavan, haiman, sappiteiden ja maksan sairauksien etiologiasta, patogeneesista, kliinisestä kuvasta ja hoidosta sekä niiden diagnostiikkaan käytettävistä laboratorio- ja kuvantamismenetelmistä sekä perehdyttävä sairauksien hoitoon liittyviin eettisiin ja terveystaloudellisiin näkökohtiin.

Teoreettinen koulutus hankitaan kansallisissa ja kansainvälisissä alan kokouksissa. Erikoistuvan on osallistuttava vähintään yhteen kansalliseen kokoukseen/koulutusvuosi ja vähintään kahteen kansainväliseen kokoukseen/koulutusaika, joista toisen voi korvata kansainvälisellä postgraduate kurssilla.

Teoreettista koulutusta tulee olla yhteensä vähintään 80 tuntia, josta vähintään 60 tuntia on gastroenterologiaa. Erikoistuvan on pidettävä koulutusaikanaan esitelmä joko kansallisessa tai kansainvälisessä gastroenterologian alan kokouksessa.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen edistymistä seurataan lokikirjan ja ohjaavan kouluttajan kanssa käytävissä keskusteluissa "kalenteripuolivuosittain", tarvittaessa suoritekertymien perusteella (erikoistuvan SV-no:lle tallennetut toimenpiteet). Ohjaava kouluttaja ja/tai koulutuksen vastuuhenkilö varmentavat lokikirjan merkinnät nimikirjoi-

tuksillaan. Lokikirjaan merkitään ja tallennetaan myös pidetyt esitelmät, tieteelliset työt ja meetingohjelmat sekä koulustodistukset.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyi parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfolioyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

GASTROENTEROLOGINEN KIRURGIA

Vastuuhenkilö: Professori Pauli Puolakkainen
HYKS Vatsakeskus, PL 340, 00029 HUS
Kirurgian osasto, lääketieteellinen tiedekunta, HY, 00014 Helsingin yliopisto

Tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on, että erikoistuva koulutusohjelman päätyttyä ja valtakunnallisen tentin suorittuaan on omaksunut sellaiset ajankohtaiset teoreettiset tiedot ja käytännön taidot, että hän pystyy itsenäiseen työskentelyyn gastroenterologikirurgina (GE-kirurgina).

Tavoitteiden kuvaus

- tuntee GE-kirurgian diagnostiikka ja pystyy johtamaan sen toteutusta yhteistyössä muiden erikoisalojen kanssa
- pystyä laatimaan tapauskohtaisesti soveltuva GE-kirurginen hoitosuunnitelma ja perustella se potilaalle
- pystyä itsenäisesti toteuttamaan elekttiiviset ja päivystysluonteiset toimenpiteet erillisen lokikirjan asettamien vaatimusten mukaisesti
- osata postoperatiivinen hoito
- ymmärtää tapauskohtaisesti jälkiseurannan tarve ja hallita siinä käytettävät menetelmät
- ymmärtää hoitotuloksia arvioivat tieteelliset menetelmät
- hallita oman alansa kehittäminen
- hallita vastavuoroinen GE-kirurginen konsultaatiotoiminta muiden erikoisalojen kanssa
- pystyä eri henkilöstöryhmiin kohdistuvaan GE-kirurgiseen jatko- ja täydennyskoulutustoimintaan
- tuntee sairaalahallintoon ja -talouteen liittyvät toimintaperiaatteet
- osata johtaa GE-kirurgista hoitoyksikköä yhdessä muiden henkilöstöryhmien edustajien kanssa

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Erikoislääkärikoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkäriin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [kirurgian alojen runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

GE-kirurgian eriytyvään koulutukseen sisältyy työskentely sairaalalääkärin virassa Helsingin yliopistollisen keskussairaalan kirurgian toimialan GE-kirurgian klinikassa. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä korkeintaan 1 vuoden vastaavanlainen työskentely muussa tiedekunnan hyväksymässä GE-kirurgian koulutusyksikössä. Koulutukseen voi sisältyä korkeintaan 6 kk palvelua GE-kirurgiaa sivuavilla koulutusaloilla kuten sisätautien gastroenterologian tai endokrinologian yksikössä (2 kk), maksansiirtoyksikössä (2 kk) ja lastenkirurgisessa yksikössä GE-kirurgisissa tehtävissä (2 kk). Tutkimustyötä voidaan koulutukseen hyväksyä enintään 6 kk. Lisäksi vastuuhenkilön kanssa voidaan sopia ulkomailla tapahtunutta koulutusta hyväksyttäväksi kuuden kuukauden ajan.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 80 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia)

Teoreettista koulutusta vaaditaan 80 tuntia. Teoreettiseksi koulutukseksi lasketaan tiedekunnan hyväksymät kotimaiset GE-kirurgian erikoisalaa koskevat tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet, esim. Suomen Kirurgiyhdistyksen, Suomen Gastrokirurgiyhdistyksen ja Suomen Gastroenterologiyhdistyksen järjestämiin kokouksiin sisältyvät tieteelliset ohjelmat ulkomaiset koulutustilaisuudet (Pohjoismaiset kir. ja Gastrokir. yhd, DDW, EUGV).

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Jokaisella erikoistuvalla on henkilökohtainen ohjaaja (tutor), joka laatii kouluttajan kanssa erikoistuvalla koulutussuunnitelman. Erikoistuva arvioidaan vastuuhenkilön toimesta vähintään kerran vuodessa erikoiskoulutuksen aikana. Näissä arvioinneissa on oltava mahdollisuus molemminpuoliseen kritiikkiin. Vastaavanlaiseen arviointiin ja keskusteluihin erikoistuvalla ja vastuuhenkilöllä ja/tai kouluttajalla on oikeus ja velvollisuus milloin tahansa, jos koulutukseen liittyvä tilanne sitä vaatii. Henkilökohtaisina ohjaajina toimivat Helsingin yliopistollisessa keskussairaalassa työskentelevät GE-kirurgian toimialan dosentit ja apulaisopettajat. Kouluttajaksi voidaan nimetä tiedekunnan hyväksymä yliopistosairaalan ulkopuolisen koulutussairaalan GE-kirurgian alan vastuulääkäri. Seurannan apuvälineenä käytetään lokikirjaa, jonka avulla voidaan seurata koulutuksen etenemistä ja joka samalla toimii apuvälineenä laadunvarmistuksessa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

Lisätietoja: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus tai <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

GERIATRIA

Vastuuhenkilö Professori Timo Strandberg
Sisätautien osasto, PL 440, 00014 HY
Puh. (09) 471 73815, timo.strandberg@helsinki.fi

Tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan geriatrian erikoislääkärin

- on pystyttävä hoitamaan vanhuspotilaita, joiden tutkiminen, kokonaistilanteen selvitys, toiminnalliset haitat ja sosiaaliset selviytymisvaikeudet sekä hoidon, kuntoutuksen ja hoidon jatkuvuuden toteuttaminen sisältävät ikääntyneelle ihmiselle ja vanhusväestölle ominaisia erityisongelmia. Nämä erityisongelmat liittyvät ikääntyneen ihmisen muuttuneeseen biologiseen, fyysiseen, psykologiseen ja sosiaaliseen tilanteeseen;
- on osattava kliinissä potilashoidossa keskeiset diagnostiset toimenpiteet sekä potilaan toiminnallisen kyvyn ja kokonaistilanteen arviointi;
- on pystyttävä hoitamaan vanhuspotilaat ottaen huomioon iän ja sairauksien aiheuttaman toiminnallisen vajauksen sekä sosiaalisen ja psyykkisen tilan sanelemat erityispiirteet;
- on hallittava alan keskeinen teoreettinen tietous ja pystyttävä seuraamaan sen kehitystä;
- tulee pystyä oman alansa tieteelliseen tutkimustyöhön;
- tulee pystyä toimimaan alan kouluttajana ja asiantuntijatehtävissä
- tulee pystyä toimimaan alan terveyden- ja sairaanhoidon kouluttajana ja alan asiantuntijatehtävissä;
- tulee pystyä alan terveydenhuollolliseen suunnitteluun ja ennalta ehkäisevään toimintaan; sekä
- on osattava koordinoita vanhusten terveydenhoito- ja sosiaalipalveluja sekä johtaa vanhusten hoidossa ja kuntoutuksessa oleellista ryhmätyöskentelyä.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärinkoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

2 vuoden yleislääketieteen erityiskoulutus yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa ja sairaalassa muodostaa yhteisen runkokoulutuksen työterveyshuollon (vaihtoehtoisena), yleislääketieteen, geriatrian ja

terveydenhuollon erikoisalaille. Koulutukseen kuuluu myös näiden yhteisenä järjestämää teoreettista koulutusta. Runkokoulutukseen tulee sisältyä vähintään 9 kuukautta palvelua terveyskeskuksessa ja vähintään 6 kuukautta palvelua sairaalassa ja korkeintaan 3 kuukautta alaan liittyvää, vastuuhenkilön puoltamaa tutkimustyötä.

Eriytyvä koulutus

Koulutusaika on 3 vuotta. Koulutus jakaantuu seuraaviin jaksoihin:

- 24 kuukautta palvelua geriatrian erikoistumiskoulutukseen hyväksytyissä yksiköissä. Tämän tulee sisältää tasapainoisesti vanhusten hoidon eri osa-alueita kuten akuuttia sairaalageriatriaa, avohoitogeriatrria, kotihoitoa, kuntoutusta, vanhusten pitkäaikaishoitoa, palliativista hoitoa, polikliinista toimintaa (muistipoliklinikka), SAS-toimintaa ja päivystystä valtakunnallisen lokikirjan mukaisesti . Yhteensä 12 kuukautta sisältäen 6 kuukautta sisältäviä yksiköissä, jossa on päivystys, 3 kuukautta neurologiaa (yksikössä mielellään päivystys) ja 3 kuukautta (vanhus-)psykiatriaa.

• Yliopistokoulutus

Koko viiden vuoden koulutusjaksoon tulee sisältää vähintään 6 -12 kuukautta palvelua yliopistosairaalassa tai –klinikassa, tästä vähintään 6 kuukautta eriytyvän koulutuksen aikana. Geriatrian 24 kuukauden osiosta voi tehdä 6 kuukautta tutkijana. Tutkimustyö on tällöin päätoimista, liittyy alaan ja on vastuuhenkilön puoltamaa.

Koulutus toteutetaan siten, että se täyttää EU:n piirissä sovitut vaatimukset.

Koulutuspaikat ja kouluttajat ja erikoistuvan lääkärin virat: Koulutuspaikassa, jonka kanssa on tehty koulutussopimus, tulee olla riittävän monipuolinen potilasaineisto, saatavissa on oltava erikoisalan tenttivaatimuskirjat ja lehdet. Erikoistuva lääkäri tekee henkilökohtaisen koulutussuunnitelman vastuuhenkilön tai hänen valtuuttamansa henkilön kanssa (lokikirja). Kunkin palvelujakson päättyessä kouluttaja ja erikoistuva lääkäri arvioivat yhdessä oppimista ja koulutusta.

Useita sopimusperusteisia koulutuspaikkoja, kussakin koulutuspaikassa on nimetty kouluttaja.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Toimipaikkakoulutus

Koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla lääkärille riittävät perustiedot ja taidot geriatrian alalla. Sen laajuus on 100 tuntia vuodessa. Säännöllisiä koulutustilaisuuksia järjestetään keskimäärin 2-5 tuntia viikossa lukukausien aikana. Koulutuksen muotoja ovat seminaarit, opetuskierrat ja demonstraatiot. Koulutustilaisuuksissa käydään järjestelmällisesti läpi geriatrian keskeiset osa-alueet ja käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä. Erikoistuja valmistaa 1-2 kertaa vuodessa esityksen sovitusta alan aiheesta.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Erikoistuvan lääkärin tulee suorittaa geriatrian erikoisalan koulutusta vähintään 60 tuntia. Teoreettista koulutusta tullaan järjestämään yhdessä yleislääketieteen, terveydenhuollon ja työterveyshuollon kanssa. Kurssimuotoista koulutukseksi voidaan hyväksyä eri yliopistojen, Suomen Geriatrien, Societas Gerontologica Fennica ja muiden tieteellisten seurojen ja valtakunnallisten järjestöjen ja kansainvälisten kongressien järjestämät koulutustilaisuudet sekä paikalliset tiedekunnan hyväksymät koulutustilaisuudet.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Kullekin erikoistuvalla nimetään henkilökohtainen ohjaaja. Opintojen etenemistä arvioidaan portfolion ja lokikirjan avulla.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

IHOTAUDIT JA ALLERGOLOGIA

Vastuuhenkilö: Professori Annamari Ranki
Iho- ja sukupuolitautilien klinikka, Iho- ja allergiasairaala Meilahdentie 2,
PL 160, 00029 HUS
Puh. (09) 471 86300, annamari.ranki@hus.fi

Tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on, että koulutusohjelman suoritettuaan ihotautien- ja allergologian erikoislääkäri hallitsee ihotautien diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen, muiden sairauksien ilmentämien iho-oireiden diagnostiikan, allergisten sairauksien diagnostiset toimenpiteet ja erotusdiagnoosiin, hoitokäytännöt sekä lääkinällisen ja ammatillisen kuntoutuksen. Ammatti-ihotautien osalta tulee hallita niitä koskeva lainsäädäntö, diagnostiikka ja lääkinällinen ja ammatillinen kuntoutus. Erikoislääkärin tulee hallita sukupuolitautilien diagnostiikka, hoito ja lainsäädäntö sekä ihokirurgia omaan erikoisalaansa liittyen. Lisäksi erikoislääkärillä tulee olla valmius tieteelliseen tutkimustyöhön erikoisalallaan.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella (poikkeuspäätös voimassa 1.11.2007 – 31.10.2016, lisätiedot www.med.helsinki.fi). Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisanalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Erikoistumiskoulutus (5 v 3 kk)

Erikoistumiskoulutuksen tulee sisältää 3 kk sisätautilien palvelua. Erikoisanalan käytännön koulutus sisältää palvelua sairaalalääkärin tehtävässä seuraavasti:

- yleisdermatologiassa vähintään 3 vuotta (ihotautien poliklinikalla, valo- ja avohoito-osastolla, ihotautiosastolla)
- allergologiassa vähintään 1 vuosi (HYKS:ssä sisältää allergiapoliklinikalla, allergiatutkimusyksikössä, lasten allergiaosastolla ja aikuisten allergiaosastolla työskentelyä).
- sukupuolitaudeissa 3-6 kk
- valinnainen täydentävä jakso vähintään 6 kk.

Valinnainen täydentävä koulutus voidaan suorittaa yliopistollisessa sairaalassa tai muussa vastuuhenkilön ja tiedekunnan hyväksymässä yksikössä ja se voi sisältää seuraavia osa-alueita:

- allergologiaa
- ammatti-ihotauteja
- ihokirurgiaa (mukaan lukien laserhoidot)
- ihopatologiaa
- sukupuolitauteja.

Erikoistumiskoulutuksen käytännön palvelusta voidaan korvata yhteensä enintään 6 kk alaan liittyvän tieteellisen työn suorittamisella. Tieteellinen työ voi kuitenkin korvata enintään 6 kk yleisdermatologiasta tai enintään 3 kk allergologiasta, sukupuolitaudeista tai valinnaisesta jaksosta riippuen siitä, mihin osa-alueeseen tutkimus liittyy.

EU-säännösten mukaisesti voidaan erikoistumiskoulutukseen hyväksyä myös korkeintaan yksi vuosi ulkomaisessa koulutusyksikössä saatua koulutusta. Tästä tulee sopia etukäteen vastuuhenkilön kanssa.

Erikoistumiskoulutuksessa olevilta vaaditaan vähintään yhtä EVO-pisteitä tuottavaa peer review-julkaisua kotimaisessa tai ulkomaisessa lääketieteen alan lehdessä. Tohtorin tutkinto tai aiemmat vastaavat artikkelit hyväksytään korvaamaan ko. vaatimuksen.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Koulutukseksi voidaan hyväksyä eri yliopistojen, Suomen ihotautilääkäriyhdistyksen, Työterveyslaitoksen ja muiden tieteellisten seurojen ja valtakunnallisten järjestöjen järjestämät alan jatkokoulutustilaisuudet sekä osallistuminen alan kansainvälisiin koulutustilaisuuksiin.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuvan lääkärin osallistuminen oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin:

Koulutuksen toteuttaminen tapahtuu seuraavasti:

1. Erikoistuva ilmoittautuu koulutusohjelmaan. Tämä ei vielä sinänsä oikeuta koulutusvirassa toimimiseen.
2. Hänellä on terveyskeskus ja sisätautien koulutusjakso (yht. 12 kk) pääosin suoritettu.
3. Vastuuhenkilö hyväksyy koulutusohjelmaan (vastuuhenkilö pitää rekisteriä koulutusohjelmaan ilmoittautuneista ja siinä olevista, jotta voidaan turvata koulutusvirkojen ja -työsuhteiden riittävyys). Tässä vaiheessa voidaan suorittaa ensimmäinen arviointi henkilön soveltuvuudesta alalle, esim. erikoistuva itse arvioi soveltuvuuttaan alan virassa sijaisena toimimisensa perusteella.
4. Koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma, aloitetaan suoritusten kirjaaminen lokikirjaan.
5. Valitseminen erikoistumisvirkaan (ei pakollinen).
6. Teoreettinen koulutus.

Erikoistuvan oppimista seurataan lokikirjan avulla. Lokikirja on yhteneväinen ja yhteinen alan kaikkien koulutusyksiköiden kesken. Kullekin erikoistuvalla tullaan laatimaan yksilöllinen koulutussuunnitelma ja nimeämään henkilökohtainen kouluttaja, jonka kanssa koulutussuunnitelman etenemistä seurataan. Lisäksi nimitään koulutuspaikkakohtainen ohjaaja.

Erikoistuva osallistuu oman oppimisensa ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin säännöllisesti toistuvissa tapaamisissa ohjaajan ja vastuuhenkilön kanssa.

Oppimisprosessia seurataan ensinnä määrittelemällä oppimisen tavoitteet. Tavoitteiden saavuttamista seurataan lokikirjan avulla sekä ohjaajan ja kouluttajan kanssa tapahtuvien säännöllisten tapaamisten avulla. Ohjaaja ja kouluttaja seuraavat myös erikoistuvan oppimista jokapäiväisen potilastyön (konsultaatiot, sairauskertomusten tarkistaminen, potilaiden esittely kierroilla ja potilasmeetingeissä) kautta. Koulutuksen vastuuhenkilö arvioi oppimistavoitteiden saavuttamisen kerran vuodessa.

Vastaavasti erikoistuva arvioi koulutusyksikön antamaa opetusta edellä mainituissa yhteyksissä. Arvioinnit dokumentoidaan kirjallisesti ja huolehditaan puutteiden korjaamisesta.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

INFEKTIOSAIRAUDET

Vastuuhenkilö: Yli lääkäri, dosentti Asko Järvinen, Infektiosairauksien yksikkö, Haartmaninkatu 4, PL 372, 00029 HUS Puh. 050-427 0330, asko.jarvinen@hus.fi

1 Koulutusohjelman yleiskuvaus Infektiosairauksien erikoislääkärin koulutusohjelma on kuusivuotinen. Se koostuu kolmen vuoden mittaisesta sisätautien yhteisestä runkokoulutuksesta (ks. Sisätaudit) ja kolmen vuoden mittaisesta infektiosairauksien koulutusohjelmasta.

Tavoitteet Infektiosairauksien erikoislääkärin tulee:

- pystyä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä ja hallita sekä avohoidossa että sairaaloissa esiintyvien tavallisten ja harvinaisten infektiosairauksien ja lisääntyneen infektiöherkkyyden etiologia, epidemiologia, patogeneesi, kliininen kuva, diagnostiikka, erotusdiagnostiikka, hoito, komplikaatiot ja ehkäisy
- pystyä antamaan infektiotalon konsultaatiopalveluja muiden alojen ja avohoidon lääkäreille
- hallita mikrobilääkkeiden ominaisuudet, käyttöindikaatiot ja käyttöpolitiikka mikrobilääkeresistenssin minimoimiseksi
- hallita rokotteiden ominaisuudet ja käyttöindikaatiot
- pystyä laatimaan sairaalaa ja sen vastuualuetta koskevia infektiö- ja sairaalahygieniaohjeita, mukaan lukien poikkeusolojen varalta ennalta laadittavat suunnitelmat
- pystyä antamaan suosituksia epidemiatilanteissa toimien yhteistyössä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten asiantuntijoiden ja viranomaisten kanssa
- osata tiedottaa infektiosta ja niiden ehkäisystä suurelle yleisölle
- osata ohjata infektiota koskevaa täydennyskoulutusta sairaalan ja sen vastuualueen lääkäreille
- olla perehtynyt säädöksiin, valtakunnallisiin ohjeisiin ja hallintoon siltä osin kuin ne koskevat infektiosairauksia ja epidemioiden torjuntaa
- pystyä toimimaan puheenjohtajana tai asiantuntijana sairaalahygieniatyöryhmässä ja mikrobilääketyöryhmässä

2 Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jaksen suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Sisätautien yhteinen runkokoulutus (2 v 3 kuukautta)

Ks. Sisätautien yhteinen runkokoulutus

Eriytyvä koulutus (3 vuotta)

· Kolme vuotta palvelua yliopistosairaalan infektiosairauksien koulutusvirassa tai infektioerikoislääkärin tai infektiosairauksien kliinisen opettajan viransijaisena. josta ajasta enintään 6 kk voidaan suorittaa kliinisen mikrobiologian yksikössä.

· Kolmen vuoden koulutusajasta voidaan korvata korkeintaan 12 kk palvelulla hyväksyttävässä tehtävässä jollakin tai joillakin seuraavista infektiosairauksien osa-alueista:

- keskussairaalan infektioerikoislääkärin viransijaisena tai tehtävissä, josta hyväksytään 12 kk, kuitenkin siten, että enintään 3 kk on ollut ennen yliopistosairaalan jaksoa. Erityisistä syistä voidaan keskussairaalakoulutusta hyväksyä yhteensä 18 kk, jolloin koulutuksesta vastaavan tulee varmistua koulutettavan saamasta riittävästä kokeneen keskussairaalinfektioerikoislääkärin ohjauksesta.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen infektioepidemiologian yksikössä Helsingissä (korkeintaan 9 kk)
- infektioalan tutkijana (korkeintaan 6 kk)
- trooppisten infektiosairauksien yksikössä tai kursseilla Suomessa tai ulkomailla (korkeintaan 6kk) (kurssin minimikesto 1 kk)
- yliopistosairaalan hematologisessa yksikössä (korkeintaan 3kk)
- tehohoitoyksikössä (korkeintaan 3kk)

· Kaikkiaan eriytyvästä koulutuksesta vähintään 18 kk tulee suorittaa yliopistosairaalan koulutusvirassa tai infektioerikoislääkärin viransijaisena

Koulutuksen sisältö

Koulutuksen aikana perehdytään mm. seuraaviin osa-alueisiin:

- hoitoon liittyvät infektiot ja niiden torjunta
- infektiosairauksien epidemiologia ja infektioepidemioiden selvittely
- moniresistenttien mikrobin aiheuttamat erityisongelmat
- mikrobiiläkkeet ja rokotteet
- HIV-infektio
- elinsiirto- ja muiden immunosuppressiopotilaiden infektiot
- tehohoitopotilaan infektiot
- septiset infektiot ja endokardiitti
- pneumonia
- tuberkuloosi
- luu- ja pehmytkudosinfektiot
- kirurgiset infektiot
- vierasesineinfektiot
- keskushermostoinfektiot
- hepatiitit ja vatsan alueen infektiot
- urogenitaaliset infektiot
- trooppiset taudit ja matkailulääketiede
- epäselvä kuumeilu
- lisääntynyt infektioherkkyys ja primaarit immuunivajavuudet
- infektioihin liittyvät immuunisairaudet
- mikrobiologisten ja kuvantamistutkimusten käyttö infektiodiagnostiikassa

Infektiosairauksien varsinaista koulutusta voidaan hyväksyä 3-6 kk sisätautien tai keuhkosairauksien erikoisalaille.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta vaaditaan infektiosairauksien erikoislääkäriltä yhteensä 80 tuntia, josta puolet voidaan suorittaa runkokoulutuksen aikana ja siihen liittyvistä aiheista. 40 tuntia on infektiosairauksien varsinaista teoreettista kurssimuotoista koulutusta.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen vastuuhenkilö ja koulutettavat pohtivat säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa yhteisissä palaverieissa koulutusohjelman toimivuutta ja tarvittaessa korjausmahdollisuuksia.

Vastuukouluttajan on tarkoitus tavata säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa jokainen koulutettava henkilökohtaisesti kahden kesken. Tällöin käydään läpi koulutettavan oppimistavoitteiden saavuttaminen, mahdolliset puutteet ja niiden korjausmahdollisuudet sekä pyritään luomaan kullekin erikoistuvalla yksilöllinen koulutussuunnitelma. Näissä tapaamisissa on koulutettavalla mahdollisuus myös arvioida kouluttajan onnistumista.

Näiden tapaamisten lisäksi kouluttajat ja koulutettavat noudattavat tiedekunnan määräämiä yleisohjeita koulutuksen kehittämistä ja arvioinnista.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahiohtajakoulutus>

KARDIOLOGIA

Vastuuhenkilö: Prof. Markku S. Nieminen, markku.nieminen@hus.fi
[Clinicum](#)/Sisätaudit/kardiologian klinikka,
 PL 340, 00029 HUS,
 Puh. (09) 471 72200,

Tavoitteet

Kardiologian koulutusohjelman tavoitteena on kouluttaa kardiologian erikoislääkäreitä, jotka pystyvät hoitamaan, vastaamaan ja kehittämään kardiologisten potilaiden hoitoa sairaanhoitopiirissä yhteistyössä perusterveydenhuollon kanssa. Kardiologian koulutus on peruskoulutus myös niille kardiologeille, jotka jatkossa perehtyvät muihin vaativiin invasiivisiin tai non-invasiivisiin menetelmiin erityisosaamisalueellaan.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveysystöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [Sisätautien runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Eriytyvään koulutukseen hyväksytään pääsääntöisesti, kun runkokoulutus on tehty. Eriytyvä koulutus sisältää ohjattua työtä kardiologian sydäntutkimusyksiköissä, poliklinikalla, vuodeosastoilla, CCU:ssa, teho-osastoilla ja sydänkirurgisella osastolla. Koulutusohjelman tavoitteena on antaa riittävät teoreettiset ja käytännön valmiudet kardiologin keskeisissä diagnostisissa menetelmissä kuten kliinisessä tutkimuksessa, ultraäänikardiografiassa, ekg:n pitkäaikaisrekisteröinnin tulkinnassa sekä invasiivisissa angiografioissa ja hemodynaamisissa sydänkatetrisaatioissa. Lisäksi eriytyvä koulutus antaa perustiedot sydämen isotooppi-tutkimusten ja rytmihäiriöiden elektrofysiologisen tutkimuksen aiheista, suorituksesta ja tulkinnasta samoin

kuin sydämen radiologisten kuvantamismenetelmien (CT, MRI, PET) käytöstä. Koulutus antaa valmiudet keskeisimpien sydänsairauksien kuten sepelvaltimotaudin akuuttien ja kroonisten ilmentymien, läppävikojen, hitaiden ja nopeiden rytmihäiriöiden, synnyntäisten sydänvikojen, sydänlihassairauksien, perinnöllisten sydänsairauksien sekä sydämen vajaatoiminnan arviointiin ja hoitoon yhdessä muiden asiantuntijoiden kanssa.

Koulutukseen voidaan hyväksyä korkeintaan 6 kk päätoimista tutkimustyötä kardiologian alalta. Koulutusohjelman pohjana toimii lokikirja, jonka tavoitteiden toteutumista seurataan kehityskeskusteluihin. Erikoistuvan tulee suorittaa säteilysuojelukoulutus, kuten Sädeturvakeskuksen ohjeistus edellyttää (<http://www.stuk.fi/saannosto/ST1-7.html>).

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, mukaan lukien erikoistuvien omat viikottaiset esitelmät ("kinkerit") sekä klinikan luento- ja tapausmeetingit, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutukseen kuuluu toimiminen opettajana erikoisalan sisällä ja sen hoitohenkilöstölle.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Tooreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 70 tuntia + runkokoulutus 40 tuntia)

Kardiologian erikoisaloitteen koulutusjakson aikana erikoistuvan tulee osallistua kurssimuotoiseen koulutukseen 70 tuntia. Kurssimuotoisen koulutuksen rungon tulisi muodostua kansallisten kouluttajien yhdessä alan koulutusorganisaatioiden kanssa järjestämistä koulutustilaisuuksista koskien keskeisiä osaamisalueita, kuten sydämen ultraäänitutkimuskoulutusohjelma, tahdistinkurssi, sydämen vajaatoiminnan seminaari, invasiivisen kardiologian kurssi.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Oppimisprosessia seurataan lokikirjalla sekä henkilökohtaisella kehityskansiolla. Erikoistuva kirjaa kaikki suorittamansa toimenpiteet potilaskohtaisesti ja samoin hän kirjaa tekemiensä isotooppiutkimusten tai ultraäänitutkimusten ja lausumansa vuorokausirekisteröintien lukumäärän.

Erikoistuva pitää lokikirjan avulla kirjaa toiminnasta eri osastoilla. Lokikirjaa seurataan vuositasolla. Erikoistuva yhdessä kouluttajan ja vastuuhenkilön avulla suunnittelee palvelujaksot koulutusputkessa.

Erikoistuvalla on toimipistekohtainen tutor, joka vaihtelee riippuen koulutusputkesta ja sen vaiheesta: rytmihäiriötoiminnasta hoidosta koulutusajankohtana vastaava lääkäri, non-invasiivisesta toiminnasta vastaava lääkäri, osastotoiminnassa osastotoiminnasta vastaava seniorilääkäri.

Vastaava kouluttaja ja erikoistuva pitävät määrääjain arviointi-/palauttekeskustelun erikoistuvan koulutuksen edistymisestä.

Osallistuminen alan tutkimustyöhön on tärkeää. Tavoitteena on toimia tutkijana tai ja kirjoittajana vähintään yhdessä kansallisessa tai kansainvälisessä julkaisussa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

KEUHKOSAIRAUDET JA ALLERGOLOGIA

Koulutusohjelman vastuuhenkilö ja kuulustelija: Marjukka Myllärniemi, vs. prof.

Koulutuksen tavoitteet

Keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on valmistuminen alalla itsenäisesti työskenteleväksi erikoislääkäriksi, jonka koulutuksessa otetaan huomioon keuhkosairauksien ja allergologisten sairauksien ehkäisy, diagnostiikka, erotusdiagnostiikka, hoito ja ennusteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeisiä tavoitteita ovat myös kyky arvioida kriittisesti ja vertailla eri hoitomenetelmiä, sekä pätevyys arvioida hoidon porrastukseen, hallintotehtäviin, sairaanhoidolliseen suunnitteluun sekä alan koulutukseen liittyviä asioita.

Keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkärin

- on hallittava alan keskeinen teoreettinen tietous ja pystyttävä seuraamaan sen kehitystä
- on hallittava keskeisimmät keuhkosairauksien diagnostiset toimenpiteet, niiden suorittaminen ja tulkinna. Toimenpiteet luetellaan tarkemmin erikoistuvan lääkärin lokikirjassa
- on hallittava keskeiset keuhkosairauksien hoidot ja tunnettava niiden ennusteeseen vaikuttavat tekijät
- on hallittava keskeisten keuhkosairauksien syytekijät ja niiden ehkäisyn mahdollisuudet ja menetelmät
- on kyettävä toimimaan moniammatillisen tiimin jäsenenä keuhkosairauksien ja allergologian osa-alueilla

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Käytännön koulutus koostuu seuraavista osista:

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatukriteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

- Sisätautikoulutus 1 vuosi 3 kuukautta

- Suoritetaan pääosin keskussairaaloissa tai yliopistosairaaloissa, mutta 0–6 kk voi suorittaa aluesairaalassa tai vastaavassa kouluttajan hyväksymässä yksikössä. Sisätautikoulutuksen tulee sisältää myös ensiapupäivystystä.
- Sisätautikoulutusta voi korvata vastuukouluttajan harkinnan mukaan 0–3 kk
 - Päätoimisella tutkimustyöllä millä tahansa lääketieteen alalla, tai
 - Koulutuksella jollakin muulla soveltuvalla erikoisalalla
- Keuhkosairauksien ja allergologian koulutus 4 vuotta:
 - Suoritetaan yliopistojen hyväksymissä keuhkosairauksien koulutusyksiköissä
 - Vähintään 2 vuotta tulee suorittaa yliopistosairaalassa, mutta tässä voidaan joustaa tilanteissa, joissa keskussairaalan koulutusvastaava on erityisen pätevä antamaan yliopistosairaalaan verrannollista koulutusta.
 - Koulutuksen tulee tavanomaisen keuhkoyksikön toiminnan lisäksi sisältää
 - 3 - 6 kk koulutusta yliopistollisen sairaalan allergiapoliklinikalla tai vastuuhenkilön hyväksymässä yksikössä, jossa hoidetaan allergiapotilaita
 - 3 – 6 kk palvelua valotun hoidon tai tehohoidon yksikössä.
 - Keuhkosairauksien ja allergologian koulutuksesta 0-6 kk voidaan suorittaa:
 - Päätoimisena tutkimustyönä keuhkosairauksien ja allergologian alalla, tai
 - Keuhkosairauksien kliinisen opettajan toimesta vastuukouluttajan harkinnan mukaan riippuen siitä, kuinka paljon toimeen sisältyy kliinistä työtä, tai
 - Koulutuksena muulla erikoisalalla vastuukouluttajan harkinnan mukaan riippuen koulutuksen sisällöstä ja erikoistuvan yksilöllisestä koulutussuunnitelmasta.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla lääkärille riittävät perustiedot ja -taidot kaikilta erikoisalaan liittyviltä osa-alueilta, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkärinä. Koulutuksen muotoja ovat mm erikoistuvien lääkkeiden meetingit, ongelmameetingit, radiologian ja thoraxkirurgian meetingit, klinikan tiedemeetingit, seniorilääkärin osastokierrot ja henkilökohtainen ohjaus potilastyöskentelyssä.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (vähintään 60 tuntia)

Keuhkosairauksien ja allergologian alan koulutusta siten, että ne muodostavat erikoistujan kannalta mielekkään kokonaisuuden. Kurssuja pyritään järjestämään mm. seuraavista aihepiireistä:

- keuhkosairauksien epidemiologia
- kansanterveydellinen merkitys ja kuntoutus
- keuhkoalan kliininen fysiologia
- keuhkosairauksiin liittyvät hätätilanteet
- kliininen immunologia ja allergologia
- kliininen farmakologia keuhkosairauksissa
- keuhko-onkologia
- obstruktiiviset keuhkosairaudet
- keuhkoparenkymisairaudet
- systeemisairauksien ja lääkkeiden aiheuttamat keuhkomuutokset
- keuhkoputkien ja rintakehän endoskopiat
- tuberkuloosi ja muut keuhkojen infektiot
- keuhkojen ja välikarsinan radiologinen kuvantaminen
- unenaikaiset hengityshäiriöt
- keuhkosairauksissa käytetyt apuvälineet

OPPIMISEN JA KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Jotta erikoistumiskoulutuksen aikana ehtii oppia kaikki tarvittavat tiedot ja taidot, on tärkeää mahdollisimman varhain tehdä suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta yhdessä vastuukouluttajan kanssa. Erikoistumiskoulutuksen edistymistä ja koulutussuunnitelman toteutumista seurataan kehityskeskusteluihin ja lokikirjoihin. Kehityskeskustelujen yhteydessä myös erikoistuva antaa palautetta koulutuksesta ohjaajalle.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

KIRURGIAN RUNKOKOULUTUS

Kirurgian runkokoulutuksen kotisivut:
<http://www.kirurgia.med.helsinki.fi/runkokoulutus>

Vastuhenkilö: Prof. Ari Harjula
 Thorax- ja verisuonikirurgia, Haartmaninkatu 4,
 PL 340, 00029 HUS
 Puh. (09) 471 72305, ari.harjula@hus.fi

Runkokoulutusvaiheen yhteisten osuuskien (peruskirurgia) pituus on 3 vuotta; 9 kk terveyskeskuksessa ja 2 v 3 kk eri kirurgian aloilla.

Kirurgian alojen runkokoulutus tulee suorittaa seuraavilla erikoistumisaloilla:

gastroenterologinen kirurgia
 ortopedia ja traumatologia
 käsikirurgia
 plastiikkakirurgia
 suu- ja leukakirurgia
 sydän- ja rintaelinkirurgia
 urologia
 verisuonikirurgia
 yleiskirurgia
 lastenkirurgia

Runkokoulutuksen suoritettuaan erikoistuvan tulee hakea päätöstä runkokoulutuksen suorittamisesta.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Kirurgian koulutusohjelmien kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.
 Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Kirurgian perusta on syvälinen anatomian, patologisen anatomian ja fysiologian tuntemus. Runkovaiheen koulutuksen tulee antaa toimintavalmiudet erilaisten kirurgisten potilaiden hoitotarpeen arviointiin ja tarvittavan ensihoidon antoon mukaan lukien yksinkertaiset kirurgiset toimenpiteet eri kirurgian aloilta.

Runkokoulutus on sovittu saman sisältöiseksi kaikilla yllämainituilla kirurgian erikoistumisaloilla. Sen tavoitteena on antaa jokaisen erikoisalalan kirurgille valmiudet toimia sairaalapäivystäjänä. Elektiivisen toiminnan valmius tähtää niiden kirurgisten sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon, jotka ovat tavallisia eivätkä edellytä erikoiskirurgista osaamista. Jokaisen tulee kuitenkin hallita erikoiskirurgisten toimenpiteiden indikaatiot sekä päivystyskirurgiassa että elektiivisessä kirurgiassa.

Tutkimustyötä voidaan hyväksyä korkeintaan 6 kk jakso sisältäväksi erikoistumiskoulutukseen. Lisäksi vastuuhenkilön kanssa voidaan sopia ulkomailla tapahtunutta koulutusta hyväksyttäväksi 6 kk ajan.

Lääkärin ilmoittautuessa koulutusohjelmaan hänen tulee neuvotella koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa koulutuksensa toteuttamisesta. Neuvottelun perusteella tehdään erikoistuvalla lääkärille henkilökohtainen koulutusohjelma ja sovitaan sen toteuttamisesta Helsingin yliopiston kanssa sopimuksen tehneiden sairaaloiden erikoistumisohjelmissa. Vastuuhenkilö nimeää erikoistuvalla lääkärille vastuukouluttajan (t) sekä henkilökohtaisen ohjaajan. Suurin osa runkovaiheen koulutuksesta tapahtuu siis HYKS:n ulkopuolisissa sairaaloissa.

Usein yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus on ennen varsinaista yliopistosairaalassa suoritettavaa koulutusjaksoa ja tällöin erikoistuvien lääkäreiden valinnan suorittavat ulkopuolisen paikan kouluttaja sekä yliopistosairaalan vastuuhenkilö yhdessä noudattaen erikoislääkäritoimikunnan sekä EU:n lääkärikoulutuksen neuvoa antavan komitean (ACMT) antamien suositusten periaatteita.

Jokaiselle erikoistuvalla lääkärille suunnitellaan saman sisältöinen runkovaiheen koulutus niin kliinisen palvelun kuin teoreettisen koulutuksenkin suhteen.

Käytännön koulutusta (taidot) tulee hankkia seuraavilta eri kirurgian alueilta sekä eri kirurgian alueille erikoistuvan lääkärin tulee hallita runkokoulutusvaiheen jälkeen seuraavat leikkaukset:

– gastroenterologinen kirurgia (6–12 kk)

elektiiviset toimenpiteet: vatsaontelon tavalliset avaustekniikat ja sulut, sappirakon poisto, tavalliset suoliresektiot ja vatsanpeitteiden tyrät, endoskopiat; prokto-, rekto- ja fiberosigmoideoskopia. päivystys ja traumatologia: laparotomia, umpilisäkkeenpoisto, ruuansulatuskanavan verenvuotojen ensihoito, puhjennun mahahaavan sulkku, suolitukoksen hoito, akuutti anaalikirurgia, yksinkertaiset intra-abdominaaliset pistovammat, parenkymielinten vammojen hoitoperiaatteet

– ortopedia ja traumatologia (6–12 kk)

elektiiviset toimenpiteet: tavallisimmat muskuloskeletaaliset avaustekniikat, reiden, säären ja jalkaterän amputaatiot, lievien jalkaterädeformiteettien korjausleikkaukset, hallux- ja vasaravarvaskirurgiapäivystys ja traumatologia: tavallisimmat internit ja externit osteosynteesimenetelmät, esim. nilkan murtuma, kipsaus- tekniikka ja vetohoito, luksaatioiden repositio, lihas- ja jännevammojen hoito ja ensileikkaukset, patellaluksaation primaarikorjaus (pehmytkudosplastia), elvytys ja shokin hoito, kallonvedon laitto

– käsikirurgia (0–2 kk)

elektiiviset toimenpiteet: ganglionin poisto, stenosoivan tendovaginiitin hoito, sormen kärkijäsenen arthrodeesipäivystys ja traumatologia: käden murtumien ja nivelten sulkeinen repositio, ojentajajänteen vamman hoito, peukalon kollateraalligamentin ompelu, sormen amputaatio, käden infektiot

– plastiikkakirurgia (0–6 kk)

elektiiviset toimenpiteet: ihokasvainten tavallisimmat leikkaukset, paikalliset ihokielekkeet, pienet palovammaleikkauksetpäivystys ja traumatologia: haavan revisio ja ompelu, kasvovammojen ja monikudosvammojen ensihoito, koko- ja osaihonsiirto, palovammapotilaan akuutin vaiheen hoito

– suu- ja leukakirurgia (0–6 kk)

leukanivelen luksaation hoito, murtumien diagnostiikka ja ensihoito, hammastulehduksen hoito, abskessien exkisio

– sydän- ja rintaelinkirurgia (2–6 kk)

elektiiviset toimenpiteet: thorakotomiapäivystys ja traumatologia: pleuradreenin asettaminen ja poisto (ilmarinnan hoito), perikarditamponaation hoito, hätätorakotomia ja sen sulkku (yksinkertaisen sydänhaavan ompelu), thoraxvamman hoitoperiaatteet

– urologia (2–6 kk)

elektiiviset toimenpiteet: uretrokystoskopia, circumcisio, frenuloplastia, hydroseelen kirurginen hoito, yksinkertainen orkiektomiapäivystystoimenpiteet: virtsarakon katetrointi, punktiokystostomia, avoin kystostomia, testistorsion hoito, priapismmin konservatiivinen hoito, rakkoperforaation suturaatio

– verisuonikirurgia (2–6 kk)

elektiiviset toimenpiteet: yksinkertainen laskimokirurgia, temporaaliarterian biopsiapäivystys ja traumatologia: akuutin raajaiskemian ensihoito, verisuonivamman diagnoosi ja ensihoito, valtimon revisio ja ompelu, tromboembolektomia

– lastenkirurgia (2–4 kk)

elektiiviset toimenpiteet: kouluikäisten tavallisimmat tyrät, hydrocelepäivystys ja traumatologia: kouluikäisten akuutti vatsa, testistorsio, lasten luunmurtumien ja nivelvammojen hoito

– lisäksi

haavan dreneeraus ja abskessin hoito, trakeostomia, rintarauhasen kirurgia; paikallinen koepalan otto, segmentin poisto, rinnan poisto, kainalon tyhjennys, yksinkertaisten kalloammojen hoito, epiduraalihematooman hoito

Valinnanvaraiseen osioon hyväksytään myös akutologiaa max. 3 kk.

Kirurgiset erikoisalalat edellyttävät erikoistuvalla teoreettisten tietojen ja käden taitojen lisäksi kykyä nopeisiin ratkaisuihin ja loogiseen päättelyyn perustuvia kykyjä hätätilanteissa tehdä oikeita ratkaisuja. Sairaalapäivystys on myös usein hyvää fyysistä kuntoa vaativaa ja useilla aloilla päivystysvelvollisuus jatkuu aina eläkeikään. Kirurgia ei kuitenkaan ole pelkkää leikkaamista, potilaille tulee tarkoin selvittää vaihtoehdot ja riskit ja hyvällä kirurgilla on myös hyvät sosiaaliset ja kommunikaatiotaidot.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Suullinen kuulustelu Kirurgian runkokoulutukseen liittyy suullinen kuulustelu, joka tulee suorittaa ennen runkokoulutuksen hyväksyttämistä. Kirurgian runkokoulutuksen kirjallisuus on sama kuin yleiskirurgian kirjallisuus.

Kuulustelun ajankohdat ja tiedot kirjallisuudesta löytyvät

<http://www.kirurgia.med.helsinki.fi/runkokoulutus/index.php?tenti> .

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Eriytyvä koulutus (3 v)

Ks. erikoisalan koulutusohjelman kuvaus.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (runkokoulutus 60 tuntia + eriytyvän alan koulutus)

Teoreettisen koulutuksen vähimmäispituus runkovaiheen aikana on 60 tuntia. Ainakin seuraavista aiheista tulee hankkia hyvät tiedot: kirurginen anatomia ja fysiologia; kudonsvaurioiden syntymekanismit, metaboliininen vaste ja hoitoperiaatteet; verenvuoto ja shokki; aseptiikka, kirurgisten potilaiden infektiot ja antibiootit; hyytyminen ja tromboosi; elvytys; preoperatiivinen hoito ja leikkauskelpoisuuden arviointi; nestehoito ja ravitseminen; postoperatiivinen hoito ja komplikaatiot; akuutti vatsa; traumatologian hoitoperiaatteet, luu-, lihas-, jänne- ja hermovammat, intra-abdominaaliset elimet, rintakehä- ja intrathorakaaliset elimet, urogenitaaliset elimet sekä kallo- ja aivovammat; monivammat; termiset vammat; toiminnan periaatteet suur-onnettomuudessa; syövän hoidon periaatteet; yleisanestesian periaatteet, paikallispuudutukset ja yksinkertaiset johtopuudutukset; kirurgia ja yhteiskunta, tautikirjat, ehkäisykeinot kuntoutus ja kustannusvaikutavuus

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Kirurgian eri erikoisalojen yhteistä runkovaiheen koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla. Oppimisprosessin seuranta perustuu erikoistuvan lääkärin pitämään kehittämiskansioon (portfolio, pof) ja lokikirjaan. Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Kuten edeltä käy ilmi, runkovaiheen kirurgia koostuu useammasta osiosta, ja erikoistuvalla on eduksi asettaa kullekin osiolle omat oppimispäämäärät ja osion lopussa arvioida, onko hän saavuttanut asettamansa päämäärät.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfolioyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

KLIININEN FARMAKOLOGIA JA LÄÄKEHOITO

Vastuhenkilö: Professori Janne Backman
 Medicum/kliinisen farmakologian yksikkö
 Biomedicum Helsinki 2C
 PL 705 (Tukholmankatu 8C), 00029 HUS
janne.backman@hus.fi, p. 09 - 471 73914

Tavoitteet

Tavoitteena on, että runkokoulutuksen ja eriytyvän koulutuksen jälkeen erikoistuva hallitsee seuraavat asiakokonaisuudet:

- omaa hyvät tiedot kliinisiä lääketutkimuksia koskevista määräyksistä ja pystyy itse tekemään ja johtamaan kliinisiä lääketutkimuksia potilailla ja terveillä vapaaehtoisilla koehenkilöillä,
- pystyy toimimaan asiantuntijana suunniteltaessa ja arvioitaessa kliinisiä lääketutkimuksia,
- tuntee lääkkeiden rekisteröintikäytännön Suomessa ja yleensä EU:ssa,
- osaa näyttöön perustuvan lääkkeiden käytön keskeisissä sairauksissa,
- tuntee lääkehoitointensiivisten alojen (kuten sisätautien, psykiatrian ja neurologian) tavallisimpien sairauksien patofysiologian, ehkäisy, diagnostiikan ja sairauksissa noudatettavat hoitolinjat siinä laajuudessa kuin on tarpeen niiden lääkehoidon ymmärtämiseksi ja konsultoivana lääkärinä toimimiselle,
- tuntee lääkehoidon rajoitukset ja haittavaikutukset,
- tuntee lääkkeiden haittavaikutusten seurannan ja käyttöturvallisuuden valvonnan,
- tuntee tavallisimpien lääkkeiden farmakokinetiikan ja farmakodynamiikan pääpiirteet, hallitsee yleisen farmakokinetiikan ja pystyy laskemaan keskeiset farmakokineettiset suuret ja soveltamaan näitä tietoja lääkehoitoon,
- tuntee iän, sukupuolen, perinnöllisten tekijöiden, raskauden ja imetyksen sekä maksan ja munuaisten vajaatoiminnan vaikutukset lääkehoitoon sekä kykenee soveltamaan näitä tietoja potilaan lääkitystä määrittäessä,
- tuntee tavallisimpien myrkytysten diagnostiikan ja hoidon,
- osaa intoksikaatio- ja huumeanalytiikan mahdollisuudet, virhelähteet, rajoitukset ja tulkinnan,
- osaa lääkeainemääritysten mahdollisuudet, virhelähteet ja tulkinnan,
- osaa analysoida lääkehoidon osuutta potilaalla ilmeneviin haittavaikutuksiin,
- osaa lääkeaineiden yhteisvaikutusten mekanismit ja esiintymisen sekä pystyy antamaan ohjeita haitallisten yhteisvaikutusten välttämiseksi,
- pystyy opastamaan lääkäreitä rationaaliseen ja kustannustehokkaaseen lääkehoitoon,
- kykenee toimimaan eettisen toimikunnan ja lääkeneuvottelukunnan jäsenenä tai asiantuntijana
- tuntee farmakoeconomian, farmakoepidemiologian sekä lääkekorvausjärjestelmän perusteet.

Erikoislääkärien tarve ja sijoittuminen

Kliinisen farmakologian ja lääkehoidon erikoislääkäreitä tarvitaan valtion hallinnossa (mm. Fimea), lääketeollisuudessa sekä sairaalalaitoksessa, lähinnä yliopistollisissa sairaaloissa. Erikoislääkärien koulutus ja suuntautuminen mm. runkokoulutuksen osalta tulee joustavasti suhteuttaa erikoistuvan tarpeiden ja urasuunnitelmien mukaisesti niin, että koulutus suuntautuu yleensä vähintään kahdelle lääkeintensiiviselle erikoisalalle. Suuri osa kliinisen farmakologian (ja lääkehoidon) erikoislääkäreistä rekrytoidaan sairaalalaitoksen ulkopuolelle.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkäriin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määrääyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jaksosuurittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Väliapäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Kliinisen farmakologian ja lääkehoidon koulutusohjelmaan kuuluu 2 v 3 kk kestoisen runkokoulutusvaihe, joka tulee suorittaa yleensä vähintään kahden lääkeintensiivisen alan (esim. sisätaudit, psykiatria, neurologia, anestesiologia, pediatria, geriatra, syöpätaudit, yleislääketiede) kliinisenä palveluna yksiköissä, missä kouluttajana on vastuuhenkilön hyväksymä kouluttaja. Kliinistä tutkimustoimintaa voidaan hyväksyä ad 6 kk tämän vaiheen palveluksi.

Runkokoulutusvaiheen tavoitteena on, että lääkäri perehtyy terveyspalvelujärjestelmään ja että hän oppii hallitsemaan tavallisimpien sairauksien diagnostiikan, hoidon, lääkinnällisen kuntoutuksen ja ehkäisyn, tuntee tavallisimpien sairauksien epidemiologian, syyt ja patogeenesisin ja kykenee hoitamaan mm. tavallimmat sisätautien, psykiatrian ja neurologian alan äkilliset sairaustapaukset ja osaa konsultoida ja tarvittaessa lähettää potilaat soveltuvien alojen yksiköiden jatkohoitoon.

Runkokoulutusvaihe suoritetaan yleensä ennen varsinaista kliinisen farmakologian ja lääkehoidon eriytyvää koulutusta, mutta koulutusvaiheet voidaan suorittaa myös muussa järjestyksessä.

Eriytyvä koulutus (3 v)

Kliinisen farmakologian ja lääkehoidon eriytyvä koulutus voi muodostua joko yhtäjaksoisesta, noin 3-vuotisesta eriytyvästä koulutuksesta tai lyhyemmistä, esim. 3–6 kk kestoisista eriytyvän koulutuksen jaksoista.

Koulutusvirkoina voi toimia HUS:n kliinisen farmakologian sairaalalääkäriin virka, Helsingin yliopiston kliinisen farmakologian tohtorikoulutettavan tai kliinisen opettajan tehtävät, kun niihin liittyy sairaalan sivuvirka, sekä noin 1 vuoden palvelun osalta muut vastaavan kouluttajan hyväksymät lääkäriin virat tai toimet, kun palvelu ja toimipaikkakoulutus on asianmukaisesti järjestetty.

Muina koulutuksen muotoina ovat mm.

kliinis-farmakologisen opetuksen antaminen lääketieteen opiskelijoille ja näyttöön perustuvan lääkeinformaation tuottaminen ja antaminen lääkäreille, kliinis-farmakologiset konsultaatiot sairaalassa liittyen lääkehoidon toteuttamiseen ongelmatilanteissa, lääkeaineiden pitoisuusmäärityksiin, myrkytysten diagnostiikkaan ja hoitoon ym., kliinisten lääketutkimusten tekeminen, sekä sairaalan seminaarit ja meetingit, joissa käydään läpi kliinisen farmakologian ja lääkehoidon keskeisiä alueita ja ajankohtaisia ongelmia.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (70 tuntia + runkokoulutus 30 tuntia)

Runkokoulutuksen aikana teoreettisen koulutuksen vähimmäislaajuus on 30 tuntia. Erikoisalan varsinaista koulutusta tulee olla vähintään 70 tuntia. Teoreettisessa koulutuksessa käydään läpi kliinisen farmakologian ja lääkehoidon alueen keskeisiä osa-alueita.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Saatuun opinto-oikeuden erikoistuva sopii vastuuhenkilön kanssa alustavan koulutussuunnitelman. Oppimisen ja koulutuksen toimivuutta arvioidaan ja kehitetään yhteisesti vastuuhenkilön, kouluttajien ja erikoistuvan lääkärin kanssa pidettävissä keskusteluissa. Erikoistuva tekee, yhteistyössä vastuuhenkilön kanssa, vuosittain itselleen koulutussuunnitelman ja sen toteutumista seurataan. Erikoistuva antaa myös palautetta vastuuhenkilölle koulutusympäristön soveltuvuudesta ja kehittämistarpeista.

Erikoistuvan etenemistä seurataan ja arvioidaan yleensä henkilökohtaisen portfolion avulla. Lokikirjan tavoitteena on tukea kouluttautumista.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon (ks. www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus).

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

KLIININEN FYSIOLOGIA JA ISOTOOPPILÄÄKETIEDE

Vastuuhenkilö: Professori Anssi Sovijärvi
 Diagnostis-terapeuttinen osasto/Kliinisen fysiologian yksikkö,
 Haartmaninkatu 4, PL 340, 00029 HUS
 Puh. (09) 471 72553, anssi.sovijarvi@hus.fi

Tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan erikoisalansa lääkärin tehtävissä siten, että hän

- hallitsee ihmisen perusfysiologian ja patofysiologiset muutokset eri sairauksissa
- hallitsee kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen tutkimus- ja hoitomenetelmät, mittausten suorituksen ja tulkinnan siten, että osaa hyödyntää niitä sairauksien diagnosoinnissa, seurannassa, leikkaus- ja toimenpideriskien arvioinnissa, työkyvyn arvioinnissa, epidemiologisissa tutkimuksissa sekä työlääketeessä
- kykenee antamaan alansa konsultaatiopalveluja muille erikoisaloille ja terveydenhuollon yksiköille
- kykenee laatimaan vastuualueelleen kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen palvelusuunnitelman, valvomaan sen toteuttamista ja johtamaan laboratorion toimintaa ottaen huomioon yleisesti hyväksytyt eettiset normit
- hallitsee tieteellisen työskentelyn periaatteet ja kykenee eri tutkimusmenetelmien kriittiseen arviointiin sekä uusien tutkimusmenetelmien kehittämiseen
- kykenee toimimaan kliinisen fysiologian ja isotooppilaboratorion henkilökunnan koulutuksen asiantuntijana ja jakamaan alansa yleistä tietoutta
- pystyy toimimaan säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavana johtajana isotooppilääketieteen ja terveydenhuollon röntgentoiminnan aloilla.

Koulutusohjelman rakenne

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jaksen suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Erikoistumiskoulutus (5 v 3 kk)

Erikoistumiskoulutuksesta 6 kuukautta tulee olla palvelua sisätautien, kardiologian, keuhkosairauksien ja allergologian, anestesiologian ja tehohoidon, päivystyslääketieteen, syöpätautien ja/tai pediatrian erikoisalan lääkärin tehtävissä.

Palvelu kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen varsinaisella erikoisalalla kestää 4v 9 kk, johon tulee sisältyä 3 kk palvelua radiologian erikoisalalla. Varsinaiseen erikoistumiskoulutukseen voidaan sisällyttää kaikkiaan 9 kuukautta palvelua radiologian erikoisalalla.

Erikoisalan varsinaisesta palvelusta enintään 2 vuotta voidaan suorittaa muun kuin yliopistosairaalan kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen laboratoriossa, jonka kanssa on tehty koulutussopimus. Erikoistumiskoulutukseksi voidaan hyväksyä myös enintään 6 kk palvelua erikoisalaan läheisesti liittyvässä tutkijan toimessa. Palvelua, joka sisältää isotooppitoimintaa tai radiologiaa tulee olla vähintään 3 vuotta. Erikoisalan varsinaista palvelua yliopistosairaalan kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen päävirassa tulee kuitenkin olla vähintään 2v 9 kk.

Yliopistokoulutukseen kuuluu myös säteilysuojelukoulutus, jonka tavoitteena on säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavan johtajan pätevyys isotooppilääketieteen ja terveydenhuollon röntgentoiminnan aloilla.

Jos erikoistuvalla on erikoislääkärin oikeudet sisätautien, kardiologian, keuhkosairauksien ja allergologian, anestesiologian ja tehohoidon, päivystyslääketieteen, kliinisen neurofysiologian, radiologian, syöpätautien, lastentautien tai liikuntalääketieteen erikoisalalla, voidaan tästä lukea hänelle yksi vuosi hyväksi erikoisalan varsinaisessa koulutuksessa. Tällöinkin palvelua yliopistollisen keskussairaalan kliinisen fysiologian laboratoriossa on oltava vähintään 2v 9 kk.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa. Säännöllisen toimipaikkakoulutuksen lisäksi osallistutaan soveltuvin osin sisätautien, kardiologian, keuhkosairauksien ja allergologian, kirurgian, ortopedian ja traumatologian, lastentautien, syöpätautien, radiologian ja kliinisen kemian jatkokoulutusohjelmiin.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (100 tuntia)

Teoreettinen koulutus sisältää kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen erikoisalan opinnot, joiden laajuus on vähintään 100 tuntia. Lisäksi teoreettiseen koulutukseen tulee sisältyä sädeturvallisuuskoulutusta 3,0 opintopistettä (Säteilyturvallisuusohjeet säteilysuojelukoulutuksesta terveydenhuollossa ST 1.7).

Kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen erikoisalan teoreettinen 100 tunnin koulutus sisältää seuraavia aiheita: mittaustekniikka, radiofarmasia, lääketieteellinen informaatiotekniikka, biostatistiikka, sydän- ja verenkiertotutkimukset, isotooppitutkimukset ja –hoidot, molekulaarinen ja fuusiokuvantaminen, radiologinen leikekuvantaminen, keuhkofunktio- ja ruuansulatuskanavan funktiotutkimukset, eritystoiminnan tutkimukset, työ- ja rasitusfysiologiset tutkimukset, pediatrian kliininen fysiologia, eri elintoimintojen pitkäaikaisrekisteröinnit ja telelääketiede ja laadunvarmennus.

Erikoistuva voi myös käyttää hyväkseen erikoislääkäriyhdistysten koulutustilaisuuksia, joiden sisältö ja laajuus vastaavat teoreettisen opetuksen tavoitteita.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuvalla lääkärille nimetään henkilökohtainen ohjaaja (tutor), joka yhdessä erikoistuvan kanssa seuraa opintojen edistymistä. Koulutussuunnitelmaan sisältyy tasapuolinen käytännön perehtyminen kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen piiriin kuuluviin sydän- ja verenkiertotutkimuksiin, keuhkofunktio- ja ruuansulatuskanavan tutkimuksiin, munuais- ja virtsaelintutkimuksiin, luuston isotooppitutkimuksiin, onkologisiin ja endokrinologisiin isotooppitutkimuksiin, isotooppihoitoihin ja radiologisiin tomografiatutkimuksiin. Valtakunnallisesti on sovittu vähimmäismäärät keskeisistä tutkimuksista, joita koulutusaikana tulee suorittaa. Soveltuvin osin noudatetaan UEMS:n suosituksia isotooppilääketieteen koulutusvaatimuksesta (Eur J Nucl Med 2007;34:433–436).

Koulutuksen toteutumista seurataan lokikirjan ja erikoistuvan kanssa käytävien säännöllisten keskustelujen avulla. Tutorin tehtävänä on valvoa, että erikoistuvalla on mahdollisuus perehtyä vaadittuihin tutkimuksiin.

Koska kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen yksiköiden toiminta Suomessa painottuu jossain määrin vaihtelevasti, pidetään suotavana, että erikoistuva toimisi useammassa kuin yhdessä koulutuspaikassa erikoistumiskoulutuksensa puitteissa varmistaen näin koulutuksen riittävän monipuolisuuden.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyi parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfolioyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

KLIIININEN HEMATOLOGIA

Vastuuhenkilö: Prof. Kimmo Porkka
Sisätautien osasto/Hematologian toimiala,
PL 340, 00029 HUS,
Puh. (09) 4711, kimmo.porkka@hus.fi

Tavoitteet

- Koulutusohjelman suorittaneen tulee
- tuntea hematologisten sairauksien syyt ja patogeneesi
 - hallita veritautien diagnostiset toimenpiteet ja menetelmät sekä hoito
 - kyetä seuraamaan alan teoreettisen ja käytännön tietouden kehitystä
 - kyetä arvioimaan hoitotuloksia tieteellisin menetelmin
 - kyetä osallistumaan alan kehittämiseen ja suunnitteluun
 - kyetä toimimaan alan hoitohenkilökunnan kouluttajana
 - kyetä johtamaan sairaalan hematologista toimintaa

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalain potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [Sisätautien runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Varsinainen erikoistumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan hematologian klinikassa. Koulutukseen voidaan hyväksyä yhteensä enintään 6 kk palvelua:
yliopistosairaalan hematologisessa laboratorioissa
yliopistosairaalan infektiotautien yksikössä
yliopistosairaalan syöpätautien klinikassa

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 40 tuntia + runkokoulutus 40 tuntia)

Runkokoulutukseen kuuluvaan teoreettiseen koulutukseen hyväksytään koulutusta seuraavilla alueilla: sydän- ja verisuonitaudit, keuhkosairaudet, endokrinologia, infektiosairaudet, gastroenterologia, nefrologia, reumatologia, akuutti sisätautioppi.

Varsinaisen erikoistumiskoulutuksen teoreettinen kurssimuotoinen koulutus koostuu koulutuksesta hematologian eri osa-alueilta.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Saatuun opinto-oikeuden erikoistuva sopii vastuuhenkilön kanssa alustavan koulutussuunnitelman. Oppimisen ja koulutuksen toimivuutta arvioidaan ja kehitetään yhteisesti vastuuhenkilön, kouluttajien ja erikoistuvan lääkärin kanssa pidettävissä keskusteluissa. Erikoistuva tekee yhteistyössä vastuuhenkilön kanssa vuosittain itselleen koulutussuunnitelman, ja sen toteutumista seurataan. Erikoistuva antaa myös palautetta vastuuhenkilölle koulutusympäristön soveltuvuudesta ja kehittämistarpeista.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja porffoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

KLINIINEN KEMIA (laboratoriolääketiede: kliininen kemia ja hematologia)

Vastuhenkilö:

Professori Satu Mustjoki, Hematologinen tutkimusyksikkö, Haartmaninkatu 8, Biomedicum C428, 00014 Helsingin yliopisto
Puh. (09) 471 71898, satu.mustjoki@helsinki.fi

Tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan tulee erikoistuvan

- ymmärtää laboratoriotutkimusten merkitys sairauksien diagnostiikan, hoidon seurannan ja ennaltaehkäisyn osana
- hallita kliiniskemiallisten ja hematologisten tutkimusten ja näistä sovellettujen vieritutkimusten kliininen käyttö, suorittaminen ja laadunvarmistus sekä tulosten tulkinta
- kyetä konsultoimaan muiden alojen lääkäreitä laboratoriotutkimusten käyttöön ja tulkintaan liittyvissä kysymyksissä
- kyetä johtamaan ja kehittämään kliinisen laboratorion toimintaa yhdessä muiden ammattihenkilöiden ja sidosryhmien kanssa
- olla perehtynyt terveydenhuollon etiikkaan, säädöksiin, hallintoon, tietotekniikkaan ja terveystaloustieteen perusteisiin kliinisen laboratorioalan kannalta
- hallita sekä keskitettyjen että alueellisten laboratoriopalvelujen järjestämisperiaatteet, jotta hän voi ohjata niiden käyttöä ja sopia niiden toteuttamisesta
- kyetä toimimaan laboratoriolääketieteen (kliininen kemia ja hematologia) opettajana muille ammattihenkilöille
- olla hyvin perehtynyt lääketieteelliseen kirjallisuuteen ja pystyä arvioimaan laboratoriotutkimusten käytön ja merkitykseen liittyviä tieteellisiä julkaisuja
- tuntea laboratoriolääketieteellisen tutkimus- ja kehitystyön periaatteet

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväämääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväämääräyksiin, jotka löytyvät www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväämääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Erikoistumiskoulutus (4 v 3 kk)

Erikoistumiskoulutuksesta 3 kk suoritetaan sairaalalääkärin työssä muualla kuin kliinisen kemian ja hematologian alalla. Oma erikoisalan koulutus on 4 vuotta ja se tulee suorittaa toimimalla kliinisen kemian lääkärinä koulutusvirassa Helsingin yliopistollisen keskussairaalan laboratoriossa. Tästä ajasta voidaan hyväksyä 2 vuotta palvelua kliinisen kemian assistentin, tohtorikoulutettavan tai kliinisen opettajan (tai vastaavassa) tehtävässä, johon liittyy yliopistollisen keskussairaalan laboratorion sivuvirka. Vastuuhenkilön harkinnan mukaan voidaan hyväksyä myös 1 vuosi palvelua kliinisen kemian lääkärin virassa jonkun muun sairaalan laboratoriossa edellyttäen, että kyseisessä sairaalassa on kouluttajana kliinisen kemian dosentin pätevyyden omaava erikoislääkäri. Erikoisalan koulutukseen voidaan hyväksyä enintään 6 kuukautta päätoimisena (palkallisena) tutkijana toimimista, joka on erikoisalaan liittyvää ja vastuuhenkilön puoltamaa. Koulutuksen vastuuhenkilö voi erikoistapauksissa hyväksyä tutkimusta enemmänkin, mutta korkeintaan yhden vuoden. Tutkimustyön hyväksymisestä erikoisalan koulutukseen tarkemmin erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määrääksissä.

Koulutus tapahtuu ensi sijassa siten, että erikoistuva tekee ohjattuna laboratoriolääkärin työtä. Hän osallistuu käytännön laboratoriotyöhön, perehtyy eri menetelmien perusteisiin, osallistuu niiden laadunvarmistukseen ja uusien menetelmien sisään ajamiseen ja kehittämiseen. Hän osallistuu seminaareihin ja muihin laboratorion jatkokoulutustilaisuuksiin ja toimipaikkakoulutukseen pitäen niissä myös esitelmiä sekä perehtyy laboratorion johtamiseen esim. osallistumalla määrääjän laboratorion johtoryhmän tai jonkin laboratorion osan pienjohtoryhmän työskentelyyn.

Erikoistuva osallistuu myös tutkimustulosten tulkintaan ja lausuntojen antamiseen ohjattuna toimintana. Edelleen hän osallistuu klinikkakokouksiin ja klinikoille laboratorioasioista järjestettäviin koulutus- ja informaatiotilaisuuksiin. Erikoistuva osallistuu tutkimus- ja kehittämistyöhön.

Pääaiheet

Yleiset laboratoriolääketieteeseen liittyvät asiat, tutkimusten automaatio sekä laadunhallinta.

Tavoitteena on oppia

- näytteenotto ja preanalytiikka
- kliiniskemiallisten tutkimusten yleisimmät virhelähteet, lääkeaineiden vaikutukset mukaan lukien
- tartuntavaara, säteily ja kemialliset terveysriskit laboratoriotyössä
- tietotekniikan hyväksikäyttömahdollisuudet laboratoriotyössä
- laboratoriolääketieteen termistö, yksiköt, viitearvot ja biostatistiikan perusteet
- vierianalytiikka (point-of-care-analytiikka)
- laboratoriotutkimusten prosessien, tuotantotalouden ja automaation periaatteet
- laboratoriotulosten laadunohjauksen periaatteet ja laatujärjestelmät
- laboratorion asiakassuhteet ja laboratorion palveluiden käytön ohjaaminen
- tulevaisuuden haasteet laboratoriolääketieteessä (sisältäen mm henkilökohtaiseen lääketieteeseen liittyvät aspektit)

Kemiallinen perusanalytiikka

Tavoitteena on oppia

- neste- ja elektrolyyttitasapainoon, verikaasuihin ja muihin peruselintoimintoihin liittyvät laboratoriotutkimukset
- tavallisimmat sairauksien diagnostiikkaan ja hoidon seurantaan liittyvät laboratoriotutkimukset
- tavallisimpien mittausmenetelmien periaatteet ja käyttöalueet
- elektroforeettisten proteiinitutkimusten suoritus ja tulkinta
- laboratoriotutkimusten järjestäminen päivystysaikana
- eri ruumiinnesteiden perustutkimukset

Hematologia

Tavoitteena on oppia

- solulaskennan periaatteet
- veren solujen morfologia
- anemioiden ja polysytemioiden laboratoriodiagnostiikka
- luuydinnäytteen solujen morfologia ja tulkinta
- leukemoiden ja lymfoomien luokittelu immunofenotyyppityksen avulla

- verensiirtoserologiset tutkimukset
- verikeskuksen toiminta
- verivalmisteiden käyttöindikaatiot ja käytön seuranta
- hyytymishäiriöiden laboratoriodiagnostiikka
- sytomolekyylogeneettisten tutkimusten käyttö hematologisessa diagnostiikassa

Hormoni-, lääkeaine- ja kasvainmerkkitutkimukset ja aineenvaihduntasairauksiin liittyvät tutkimukset

Tavoitteena on oppia

- erityistason immunologisten, kromatografisten ja massaspektrometrinen menetelmien periaatteet
- hormonitutkimuksien käyttö aivolisäkkeen, kilpirauhasen, lisäkilpirauhasten, haiman, lisämunuaisen kuoren ja ytimen, munasarjojen ja kivesten, ruoansulatuskanavan hormoneja tuottavan solukon sekä raskauden häiriöiden diagnostiikassa
- raskaudenajan trisomiaseulonta
- kasvainmerkkiainetutkimukset
- lääkeaine- ja toksikologiset tutkimukset
- huumausainetutkimukset
- allergiatutkimukset verinäytteistä
- hivenaive- ja vitamiinitutkimukset
- aineenvaihduntasairauksien diagnostiikassa tarvittavien metaboliittitutkimusten käyttöalueet ja saatavuus

Molekyylogeniikka

Tavoitteena on oppia

- ymmärtämään, miten perimän muutokset aiheuttavat tai altistavat sairauksille
- ymmärtämään yleisellä tasolla perusteet monitekijäisten sairauksien perimävariaatioiden diagnostisesta merkityksestä
- ymmärtämään perusteet somaattisten mutaatioiden ja perimän uudelleenjärjestymien osoittamisen merkityksestä syöpätautien diagnostiikassa
- nukleiinihappojen muutosten osoittamisessa käytettävät perustekniikat (esim. DNA:n ja RNA:n eristäminen, PCR-menetelmät, sekvensointi, pistemutaation osoitus, nukleiinihappututkimuksissa käytettävät elektroforeesi- ja blottausmenetelmät) sekä oppia ymmärtämään uudempiä sekvensointimenetelmiä ja niiden käyttöä diagnostiikassa
- perinnöllisten aineenvaihduntasairauksien tavallisimmat geenitutkimukset
- molekyylogeneettisten tutkimusten tulosten tulkinta

Huomautus: Molekyylogeniikan tutkimusten koulutus tulee soveltuvin osin koordinoitua hematologisten ja aineenvaihduntasairauksien diagnostiikassa tarvittavien tutkimusten koulutuksen kanssa

Erikseen sovittavan suuntautumisvaihtoehdon mukainen erityisperehtyminen räätälöidään erikoistuvan tarpeen ja kiinnostuksen mukaan.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus – koulutuspaikat

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Kliinisen kemian ja hematologian teoreettisia kurssimuotoisia opintoja tulee olla 60 tuntia. Koulutuksen aihepiirejä voivat olla yleisen kliinisen kemian lisäksi kaikki ne teoreettiset tai kliiniset aiheet, joissa merkittävässä määrin käsitellään kliiniskemiallisia laboratoriotutkimuksia ja niiden käyttöä.

Opetus voidaan järjestää koulutusyksiköiden välisenä yhteistyönä. Koulutustilaisuuksien hyväksymisestä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi päättää lääketieteellinen tiedekunta.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

KLIININEN MIKROBIOLOGIA

Vastuuhenkilö: Professori Seppo Meri,
Bakteriologian ja immunologian osasto/HUSLAB
Kliinisen mikrobiologian vastuualue Haartmaninkatu 3, PL 21, 00014 Helsingin yliopisto Puh. +358 2941 26758, seppo.meri@helsinki.fi

Tavoitteet

Koulutusohjelman tavoitteena on antaa valmiudet

- toimia asiantuntijalääkärinä mikrobiologista ja immunologista diagnostiikkaa, sairauksien hoitoa ja ehkäisyä koskeissa kysymyksissä
- käyttää mikrobiologisia ja immunologisia tutkimusmenetelmiä immuunipuutteisten ja immunokompetenttien potilaiden sairauksien aktiivisuuden ja hoitotulosten arvioinnissa
- tulkita mikrobiologisten ja immunologisten tutkimusten tulosten merkittävyyttä potilaan sairauden ja hoidon kannalta
- perehtyä immunologiin sairauksiin ja immuunipuutoksiin
- seurata kliinikoiden antimikrobilääkkeiden käyttöä ja resistenssitilannetta sekä oppia keinoja hallita tilanteita, joissa mikrobin lääkeresistenssi uhkaa lisääntyä tai on jo lisääntynyt
- vastata sairaalahygieniatoimintaa tukevista laboratoriotutkimuksista
- osallistua tartunnantorjuntatyöhön
- osallistua tartuntatautiin epidemiologiseen seurantaan
- johtaa kliinisen mikrobiologian laboratorion toimintaa
- johtaa kliinisen mikrobiologisen laboratorion tutkimus- ja menetelmäkehitystyötä
- antaa opetusta lääkäreille, mikrobiologeille ja muille kliinisen mikrobiologian alaa lähellä oleville ammattilaisille

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta. Koulutusjaksojen sisältö on kuvattu alla. Jaksojen pituuksissa on ensin ilmoitettu jakson pituus täysipäiväisessä virassa erikoistuttaessa ja sen jälkeen vinoviivalla erotettuna koulutusjakson pituus sivuvirassa erikoistuttaessa.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyvää määräksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyvää määräksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärin koulutuksen pysyvää määräksiin ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkärin koulutukseen olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Erikoistumisalan määrittelemä koulutus (4 v 3 kk)

Laboratoriotoiminnan yleisosio 1 kk, jossa koulutuksen sisältönä mm. turvallinen laboratoriotyöskentely, sterilointi ja desinfektio, auditointi ja laatu järjestelmät laboratorioalan lainsäädäntö.

Kliininen bakteriologia 18 kk sisältäen vähintään 1 kk bakteriologista molekyyli-epidemiologiaa ja 1 kk mykobakteriologiaa. Koulutusjaksosta on mahdollista suorittaa 9 kk sellaisessa keskussairaalan kliinisen mikrobiologian laboratoriossa, jonka johtajalla on vähintään kliinisen mikrobiologian erikoislääkärin ja lääketieteen tohtorin pätevyys.

Kliininen virologia ja infektioserologia 12 kk. Koulutusjaksosta on mahdollista suorittaa 3 kk sellaisessa keskussairaalan kliinisen mikrobiologian laboratoriossa, jonka johtajalla on vähintään kliinisen mikrobiologian erikoislääkärin ja lääketieteen tohtorin pätevyys.

Autoimmuunitautien diagnostiikka ja immuunipuutokset 6 kk.

Mykologia 1 kk sisältäen vähintään 20 h kurssimuotoista alan koulutusta.

Parasitologia 1 kk sisältäen vähintään 20 h kurssimuotoista alan koulutusta.

Kliininen potilastyö sekä tartuntojen torjunta ja infektioepidemiologia yhteensä 9 kk:

Tartuntojen torjunta ja infektioepidemiologia 3-6 kk sisältäen mm. käytännön perehtymistä sairaalahygienia-toimintaan ja infektioepidemiologiaan laboratorion ulkopuolella.

Infektioepidemiologian osuuteen hyväksytään esim. THL:ssä tartuntatautilääkärinä toimiminen. Tässä koulutuksen osiossa koulutettavan tulee perehtyä myös sähköisten epidemiologisten työkalujen käyttöön. Koulutus on mahdollista suorittaa vain täyspäiväisessä virassa.

Kliininen potilastyö 3-6 kk suoritetaan lääkärin virassa, toimessa tai tehtävässä jollakin tai joillakin seuraavista aloista: sisätaudit, lastentaudit, kirurgia, naistentaudit ja synnytykset, keuhkosairaudet, iho- ja sukupuolitaudit, korva-, nenä- ja kurkkutaudit ja syöpätaudit. Jaksosta 3 kk suositellaan tehtäväksi infektiotauti-klinikassa sairaalalääkärin virassa toimien. Tavoitteena on antaa kokemusta erikoissairaanhoidosta ja sen piirissä toimivien kliinisten yksikköjen toiminnasta.

Yhteensä korkeintaan 3 kk erikoistumiskoulutuksesta voidaan suorittaa toimimalla tutkijana koulutusyksikön hyväksymässä kliinisen mikrobiologian tutkimuslaitoksessa.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Kliinisen mikrobiologian erikoisalalan teoreettinen kurssimuotoinen opetus 80 tuntia järjestetään koulutusyksikköjen yhteistyönä. Siihen sisältyvät kurssit ja luentotilaisuudet käsittelevät erityisesti seuraavia aiheita

- Bakteeri-infektioiden laboratoriodiagnostiikka
- Virusinfektioiden laboratoriodiagnostiikka
- Sieni- ja parasiitti-infektioiden laboratoriodiagnostiikka
- Uudet diagnostiset menetelmät
- Yleisimmunologian ja mikrobiologian perusteet
- Mikrobilääkkeet ja biologiset lääkkeet (ml. monoklonaaliset vasta-aineet)
- Infektiotaudit ml. etiologia, diagnostiikka, hoito, preventio, epidemiologia ja lainsäädäntö
- Kliinisen mikrobiologian laboratorion johtaminen, toiminnan erityiskysymykset, hallinto, ATK-järjestelmät, laaduntarkkailu, yhteistyö infektioalääkärin, sairaalamikrobiologien ja muun sairaalahenkilökunnan kanssa.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Kullekin erikoistuvalla lääkärillä määrätään, yhteistyössä erikoistuvan ja koulutuksen vastuuhenkilön kanssa, henkilökohtainen ohjaaja (tutor), joka on kliinisen mikrobiologian erikoislääkäri. Ohjaaja saattaa olla

sama koko koulutuksen ajan tai vaihtua tarpeen mukaan. Erikoistuvan tulee käydä koulutusohjelmaa suuntaavia keskusteluja ohjaajansa kanssa kerran kuukaudessa. Tällä tavalla on mahdollista nopeasti reagoida puutteisiin tai väärin painotuksiin koulutuksessa. Ohjaajan tulee olla aina valmiina auttamaan ja arvioimaan erikoistuvan tekemiä ratkaisuja.

Kerran vuodessa järjestetään arviointitilaisuus, johon osallistuvat erikoistuva lääkäri, ohjaaja ja koulutuksen vastuuhenkilö. Tapaamisessa arvioidaan koulutusohjelman toimivuutta. Arviointitilaisuudessa käytetään EU:n ja tiedekunnan suosittamaa tapaa ja siinä korostuu tasapuolisuus ja -arvoisuus sekä mahdollisuus vastavuoroiseen kritiikkiin. Arvioinnin tulee toimia myös kehityskeskusteluna, jossa laaditaan suunnitelma erikoistuvan lääkärin ominaisuuksien ja taitojen kehittämiseksi. Erikoistuva laatii arviointitilaisuudesta ja kehityskeskustelusta portfoliodokumentin. Arviointiin liittyy myös kouluttajien ja koulutusyksikön laatima kirjallinen arvio, joka liitetään portfoliodokumentiksi.

Vastuuhenkilön tai henkilökohtaisen ohjaajan tulee laatia erikoistuvalla lääkärille henkilökohtainen koulutussuunnitelma. Koulutuksen edistymistä seurataan ns. lokikirjan avulla, johon kirjataan mm. erikoistuvan toimipisteet. Lokikirjassa on myös luettelo oppialan keskeisimmistä tiedollisista ja taidollisista osioista; erikoistuvan tulee saada opetusta kaikissa näissä osioissa ja annettu opetus kirjataan lokikirjaan. Koulutuksen tukena käytetään portfoliodokumentteja.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfolioyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalain vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

KLIININEN NEUROFYSIOLOGIA

Vastuhenkilö: Dosentti Juhani V. Partanen,
Kliinisen neurofysiologian osasto, neurologian yksikkö, Haartmaninkatu 4,
PL 340, 00029 HUS, Puh. (09) 471 7 2493, juhani.v.partanen@hus.fi

Tavoitteet

Erikoistuva kykenee koulutuksen päättyessä vastaamaan lokikirjaan kirjattujen kliinisen neurofysiologian alan tutkimusten suorittamisesta ja tulkinnasta.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyvääsmääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyvääsmääräyksiin, jotka löytyvät www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvääsmääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (6 kk)

Kliinisen neurofysiologian runkokoulutus kestää 6 kk, joka tulee suorittaa neurologian erikoisalalla, tästä 3 kk voidaan korvata valinnaisesti lastenneurologialla tai neurokirurgialla.

Eriytyvä koulutus (3 v 9 kk)

Eriytyvä koulutus annetaan pääsääntöisesti runkokoulutuksen jälkeen yliopistosairaalan kliinisen neurofysiologian osastolla tai muussa tiedekunnan hyväksymässä opetuspaikassa. Ellei jälkimmäinen sairaala ole yliopistosairaala, sen antamaa koulutusta hyväksytään enintään yksi vuosi. Yliopistosairaalapalvelua vaaditaan näin ollen vähintään 2 v 9 kk. Eriytyväksi koulutukseksi voidaan hyväksyä myös enintään 6 kk päätösmistä tutkimustyötä kliinisen neurofysiologian alalla. Eriytyvä koulutus koostuu eri kliinisen neurofysiologian alan osa-alueista (moduulipohjainen koulutus). Vastuhenkilö nimeää kullekin erikoistuvalla henkilökohtaisen ohjaajan eriytyvän koulutuksen ajaksi.

Eriytyvä koulutus tarjoaa erikoistuvalla erikoislääkärin tarvitsemat tiedot, taidot, valmiudet ja asenteet kliinisen neurofysiologian osa-alueilla. Koulutuksen kliiniset tavoitteet on yksityiskohtaisesti lueteltu erikoistuvan lokikirjan liitteenä.

Keskeiset tavoitteet ovat seuraavat:

1. Kliinisen neurofysiologian tutkimusmenetelmien hallinta.
2. Kliinisen neurofysiologian tutkimusmenetelmien käyttö diagnostiikassa, tulosten kliinisen merkityksen arviointi.
3. Kliinisen neurofysiologian osaston toiminnan johtaminen ja kehittäminen sekä osaston henkilökunnan

ohjaus ja opettaminen.

4. Erikoisalan tieteellisen tutkimustyön periaatteiden ymmärtäminen, tulosten tulkinta ja valmiudet tieteellisen tutkimustyön suorittamiseen.
5. Riittävä niiden erikoisalojen tuntemus, jotka käyttävät kliinisen neurofysiologian palveluja.
6. Perehtyminen terveydenhuollon hallintoon.

Erikoistumisvirat: 8 erikoistuvan lääkärin virkaa HUS-Kuvantaminen, kliinisen neurofysiologian vastuualue. Ohjelmaan otettavien lääkärin valinnasta päättää vastuuhenkilö. Tultuaan otetuksi koulutukseen erikoistuva laatii yhdessä vastuuhenkilön kanssa henkilökohtaisen koulutussuunnitelman.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta on hankittava vähintään 80 tuntia. Kliinisen neurofysiologian erikoisalan teoreettisessa koulutuksessa perehdytään keskeisiin erikoisalan alueisiin. Erikoistuva voi käyttää hyväkseen yliopistojen järjestämien kurssien lisäksi erikoislääkäriyhdistysten koulutustilaisuuksia, joiden sisältö ja laajuus vastaavat teoreettisen kurssimuotoisen opetuksen tavoitteita.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Ohjaaja ohjaa ja arvioi erikoistuvan edistymistä päivittäin työsuoritusten ja kahdenkeskisten keskustelujen perusteella. Kouluttaja käy arviointi- ja kehittämiskeskustelun erikoistuvan kanssa säännöllisesti 2-3 kertaa lukukauden aikana. Kouluttajan ja vastuuhenkilön kanssa käydyistä keskusteluista tehdään merkinnät erikoistuvan lokikirjaan. Koulutuksen tukena käytetään lokikirjaa tai portfolioa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

KORVA-, NENÄ- JA KURKKUTAUDIT

Koulutusohjelman vastuhenkilö:

Professori Antti Mäkitie

antti.makitie@hus.fi

HYKS korva-, nenä- ja kurkkutautien klinikka (opetusosasto)

PL 220, 00029 HUS

Koulutuksen tavoitteet:

Koulutusohjelman suorittanut on perehtynyt hyvin korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisalalan teoreettiseen sisältöön sekä hallitsee erikoisalalla vaadittavat käytännön tehtävät ja toimenpiteet ja on valmis korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkärin tehtäviin sekä itsenäiseen erikoislääkärin toimen harjoittamiseen.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE:

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta, josta vähintään puolet, terveyskeskuspalvelu mukaan luettuna, tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Tiedekunta on myöntänyt poikkeuksen yliopistosairaalan ulkopuoliseen palvelusvaatimukseen 1.11.2007 - 31.10.2016 väliseksi ajaksi, lisätiedot:

http://www.med.helsinki.fi/ammattillinen_jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/poikkeuspaatokset.html

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät www.med.helsinki.fi – ammattillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärin koulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jaksos suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkärin koulutukseen olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (3kk)

Vähintään 3 kk palvelua tulee suorittaa jollakin kirurgisella erikoisalalla tai anestesiologian ja tehohoidon erikoisalalla.

Eriytyvä koulutus

2,5 vuotta yliopistosairaalan korva-, nenä- ja kurkkutautien klinikassa. 1v 6 kk yo-sairaalan ulkopuolella hyväksytyssä koulutuspaikassa, josta enintään 3 kk voidaan korvata mm. toimimalla päätoimisena tutkijana.

Toimipaikkakoulutus

Erikoistumiseen kuuluva toimipaikkakoulutus käsittää luentoja, seminaareja, demonstraatioita, tapausselektuksia, kliinis-patologisia kokouksia, röntgen-demonstraatioita, kirjallisuuden referentia, opetuskiertoja, leikkaussaliopetusta ja muuta henkilökohtaista ohjausta potilastyöskentelyssä sekä perehdyttämistä eri-

koisalan tutkimustoimintaan. Toimipaikkakoulutuksen laajuus on n. 4 – 6 t/viikossa. Koulutukseen kuuluvissa tilaisuuksissa käsitellään erikoisalan keskeiset kysymykset 3-vuotiskausittain.

Lokikirja ja yksilöllinen koulutussuunnitelma:

Käytännöllinen toimipaikkakoulutus toteutetaan UEMS:n ORL-HNS-sektion laatiman lokikirjan mukaisesti. Jokaisella erikoislääkärikoulutukseen hyväksytyllä tulee olla määrättyä vastaava kouluttaja ja henkilökohtainen koulutuksen ohjaaja (tutor). Otologian, rinologian, pään ja kaulan kirurgian, laryngologian ja pediatristen KNK-blokkien vastuulääkärit vastaavat oman blokkinsa erikoistuvan koulutuksesta. Lisäksi jokaiselle koulutukseen hyväksytylle tulee laatia henkilökohtainen koulutussuunnitelma, jonka vastaava kouluttaja yhdessä koulutettavan kanssa allekirjoittaa. Vastaavan kouluttajan tulee seurata ja tarvittaessa tarkentaa koulutussuunnitelman etenemistä. Erikoislääkärikoulutuksessa olevalle tulee järjestää mahdollisuus osallistua oman oppimisensa ja koulutuksensa toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin.

Koulutusvirat:

HYKS: 13 erikoistuvan lääkärin virkaa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus:

Erikoisalan koulutus vähintään 80 tuntia. Teoreettiseksi koulutukseksi hyväksytään lääketieteellisten tiedekuntien vahvistamat koulustilaisuudet kuitenkin siten, että kunkin vastaavan kouluttajan tulee erikseen arvioida ja hyväksyä koulutuksen lopullinen sisältö ja laajuus.

Valtakunnallinen kuulustelu:

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

KÄSIKIRURGIA

Vastuuhenkilö: Dos. Timo Raatikainen
 Kirurgian klinikka, Topeliuksenkatu 5,
 PL 266, 00029 HUS,
 Puh. (09) 471 60038, timo.raatikainen@hus.fi

Tavoitteet

Käsi­kirurgian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän

- hallitsee alansa diagnostiset menetelmät ja toimenpiteet
- kykenee laatimaan käsi­kirurgisen potilaan hoitosuunnitelman ja informoimaan potilasta erilaisten hoitovaihtoehtojen ja niihin liittyvien seikkojen suhteen
- hallitsee käsi­kirurgiassa vaadittavan mikrokirurgisen tekniikan
- hallitsee leikkausindikaatioiden ja leikkauksen kelpoisuuden arvioinnin
- hallitsee leikkausmenetelmän valinnan ja preoperatiivisen hoidon
- kykenee suoriutumaan itsenäisesti käsi­kirurgiaan kuuluvasta elektiivisestä ja päivystystoiminnasta
- hallitsee välittömän postoperatiivisen hoidon
- kykenee ohjaamaan käsi­kirurgisten potilaiden kuntoutusta yhteistyössä käsiterapeuttien (lääkintävoimistelija ja toimintaterapeutti)
- kykenee laatimaan käsi­vammoja käsitteleviä perusteellisia lausuntoja vakuutusyhtiöille ja eläkelaitoksille
- kykenee arvioimaan hoitotuloksia tieteellisin menetelmin
- kykenee osallistumaan alansa kehittämis-, tutkimus- ja koulutustoimintaan.

Koulutusohjelmaan hyväksyminen

Käsi­kirurgian erikoislääkärin eriytyvään koulutukseen hyväksymisen edellytyksenä on, että opiskelija on suorittanut kirurgian yhteisen runkokoulutusjakson. Lisäksi edellytetään mikrokirurgisen leikkaustekniikan peruskurssin (esim. HYKS:n tai TAYS:n kurssi) suorittamista. Lisäksi koulutusohjelmaan hakijoita valittaessa katsotaan eduksi vähintään puolen vuoden palvelujakso yhdessä tai useammassa seuraavista erikoisaloista: ortopedia ja traumatologia, lastenkirurgia, plastiikkakirurgia, verisuonikirurgia tai reumakäsi­kirurgia.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatu­kriteerit. Vä­lipäätös terveyskeskus­palvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskus­palvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskus­jakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [kirurgian alojen runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Koulutusohjelmaan hyväksymisen jälkeen koulutusohjelman vastuuhenkilö tekee erikoistuvan kanssa yhdessä koulutussuunnitelman. Eriytyväkoulutus suoritetaan pääsääntöisesti HYKS:n Käsikirurgian osastolla, missä erikoistuva osallistuu mikrokirurgisen päivystysrenkaan toimintaan. Eriytyvään koulutukseen voidaan hyväksyä 3–12 kk palvelua toisessa käsikirurgisessa yksikössä (TAYS, KYS, OYS, Orton), jossa kouluttajana on käsikirurgian dosentti. Erillissopimuksella voidaan hyväksyä 3–6 kk palvelua plastiikkakirurgisessa yksikössä, jossa harjoitetaan runsaasti rekonstruktivista raajavammoihin kohdistuvaa mikrokirurgiaa. Lisäksi erityissopimuksella voidaan hyväksyä 6 kk reumakäsikirurgista palvelua esimerkiksi Reumasäätiön sairaalassa Heinolassa. Ulkomainen käsikirurgian koulutus voidaan erikoissopimuksella hyväksyä enintään 1 vuoden ajalta.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 80 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia)

Teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen hyväksytään käsikirurgian alan koti- ja pohjoismaiset koulutustilaisuudet sekä kansainväliset tieteelliset kokoukset. Sopivia kursseja ovat mm. mikrokirurgian jatkokurssit, periferisen hermokirurgian kurssi, jännekirurgian kurssi ja tieteellisen tutkimuksen teon kurssi. Erikoistuvan tulee koulutusjakson aikana osallistua vähintään viiteen kotimaiseen tai ulkomaiseen koulutustilaisuuteen tai tieteelliseen kokoukseen. Tavoitteena on, että erikoistuva pitäisi koulutusjakson aikana vähintään yhden alaa koskevan esitelmän kotimaisessa tai kansainvälisessä tieteellisessä kokouksessa.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutusyksikössä erikoistuvalla nimetään henkilökohtainen ohjaaja, jonka tulee avustaa ja ohjata erikoistuvaa käytännön työssä, kuten poliklinikan vastaanottotoiminnassa, leikkausta edeltävissä arvioinneissa, leikkauksessa ja jatkohoidon suunnittelussa sekä arvioida erikoistuvan edistymistä yhdessä erikoistuvan kanssa. Arvioinnista tehdään merkinnät opintokansioon eli portfolioon. Erikoistuva pitää myös leikkauspäiväkirjaa eli lokikirjaa, johon merkitään kaikki leikkaustoimenpiteet, joihin erikoistuva on osallistunut ja johon näiden toimenpidekertomuksista otetut valokopiot liitetään. Portfolio ja lokikirja käydään läpi erikoistuvalla nimetyn kouluttajan ja henkilökohtaisen ohjaajan kanssa pidettävissä puolivuositaisissa tapaamisissa. Koulutusohjelman vastuuhenkilö vastaa koulutusohjelman toteuttamisesta seuraa koulutussuunnitelmien edistymistä.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

LASTENKIRURGIA

Vastuuhenkilö: Prof. Risto Rintala
Lasten ja nuorten sairaala, Stenbäckinkatu 11,
PL 281, 00029 HUS,
Puh. (09) 471 73765, risto.rintala@hus.fi

Tavoitteet

Lastenkirurgian koulutusohjelman tavoitteena on kouluttaa itsenäiseen työhön kykenevä erikoislääkäri, joka hallitsee keskussairaالاتasoisien lastenkirurgian diagnostiikan, leikkausmenetelmät ja potilaiden jatkohoidon. Erikoislääkärin on myös hallittava monimutkaisten lastenkirurgisten ongelmien jatkohoido tapauksissa, joissa primaarihoito on suoritettu yliopistosairaalassa. Koulutuksen keskeiset osa-alueet ovat tavallinen lastenkirurgia, neonataalikirurgia, lasten urologia, lasten gastroenterologinen kirurgia, lasten thoraxkirurgia, lasten traumatologia ja ortopedia, ja lasten tehohoito.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalnan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [kirurgian alojen runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Eriytyvä koulutus suoritetaan pääsääntöisesti HYKS:ssä. Koulutukseen voidaan hyväksyä korkeintaan 1 vuosi koulutusta muussa yliopistosairaalassa tai ulkomailla koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymässä yksikössä ja tehtävässä. Käytännön potilastyön ja omaehtoisen opiskelun ohella kliiniseen koulutukseen sisältyy säännöllinen viikoittainen pienryhmäopetus lastenkirurgian eri alueilta ja säännöllinen meeting -ohjelma. 3 vuoden koulutus jakautuu 3–6 kk jaksoihin siten, että noin 50 % koulutuksen kokonaiskestosta erikoistuva perehtyy yleislastenkirurgiaan (tavallinen lastenkirurgia, neonataalikirurgia ja gastroenterologinen kirurgia), 25 % koulutusajasta urologiaan ja 25 % ortopediaan ja traumatologiaan. Yleislastenkirurgian koulutusjaksoon voidaan liittää 3 kk jakso lasten tehohoitoa ja sydän- ja thoraxkirurgiaa. Erikoislääkärikoulutukseen voidaan hyväksyä 6 kk päätoimista tutkimustyötä.

HYKS:ssä on lastenkirurgian koulutusohjelmia kaksi. Tämän lisäksi muissa yliopistosairaaloissa lastenkirurgisessa koulutuksessa oleville varataan yksi koulutusohjelma 6–12 kk:n pituista koulutusjaksoa varten. Tämä on tärkeää siksi, että lastenkirurgian volyymi HYKS:ssä on huomattavasti suurempi kuin muissa yliopistosairaaloissa ja koulutuskierrolla HYKS:n kautta voidaan turvata se, että kaikki erikoistuvat saavat valtakunnallisesti riittävän kokemuksen myös harvinaisempien lastenkirurgisten ongelmien hoidossa. Lastenkirurgian koulutusohjelmissa olevien tulee saada yleiskoulutusta ja ottaa osaa pediatriiseen koulutukseen seuraavissa muodoissa:

- tieteellinen tutkimus ja lääketieteellisten tutkimusraporttien kirjoittaminen
- LNS:n pediatrian maanantaiopetus soveltuvin osin
- LNS:n klinikkakokoukset soveltuvin osin.

Koulutus on suotavaa myös seuraavissa muodoissa:

- näyttöön perustuva lääketiede
- statistiikka
- epidemiologia
- etiikka.

Henkilökohtaiset ohjaajat

Jokaiselle erikoistuvalla lääkärille määrätään yhteistyössä erikoistuvan ja vastuuhenkilön kanssa henkilökohtainen ohjaaja. Ohjaajina tulevat toimimaan ensisijaisesti koulutusohjelman kouluttajat ja toissijaisesti muut HYKS:n Lasten ja nuorten sairaala seniorikirurgit. Ohjaaja ja erikoistuja tapaavat toisensa säännöllisesti keskinäisen sopimuksen mukaisesti.

Erikoistuvalla lääkärille tehdään kirjallinen henkilökohtainen koulutussuunnitelma, joko lastenkirurgian lokikirjaan tai sen liitteeksi. Koulutussuunnitelman tekoon osallistuvat erikoistuva ja vastuuhenkilö.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 60 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia)

Teoreettista koulutusta vaaditaan vähintään 60 tuntia. Teoreettiseen koulutukseen hyväksytään erikoisala-yhdistysten järjestämät tieteelliset kokoukset, yliopistojen järjestämät puolivuositteiset lastenkirurgiaan erikoistuvien lääkäreiden koulutuspäivät ja muut koulutustilaisuudet, jotka on hyväksytty lastenkirurgian alalla. Lastenkirurgian alan kansainväliset kongressit ja kurssit ovat hyväksyttävissä teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen ja erikoistuvan edellytetään osallistuvan ainakin kahteen kansainväliseen kokoukseen koulutuksensa aikana. Sekä kotimaisen että kansainvälisen teoreettisen koulutuksen hyväksyy koulutusohjelman vastuuhenkilö.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuva ja ohjaaja käyvät teoreettisen koulutusohjelman ja toimenpiteiden oppimisen toteutumista karsoittavia keskusteluja joka toinen kuukausi. Näiden pohjalta pyrkivät vastuuhenkilö, kouluttajat ja ohjaaja yhteistyössä erikoistujan kanssa varmistamaan, että koulutuksen painottuminen vastaa sitä, mitä on sovittu henkilökohtaisen suunnitelman tekovaiheessa. Henkilökohtaisen suunnitelman painotuksia on mahdollista muuttaa koulutuksen aikana vastuuhenkilön luvalla.

Arviointi toteutetaan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman mukaisesti 3 kertaa eriytyvän koulutuksen aikana vastuuhenkilön toimesta. Arviointitilaisuudessa käytetään vakioitua ja strukturoitua keskustelumallia. Tasapuolisuuden ja tasa-arvoisuuden takaamiseksi erikoistujalla on oltava mahdollisuus esittää vastavuoroista kritiikkiä. Arviointitilaisuudessa, jonka pohjana on erikoistujan lokikirja, pyritään etsimään erikoistuvan vahvuuksia, ennen kaikkea operatiivisen toiminnan kannalta, ja suunnittelemaan jäljellä olevan koulutusajan rakenne näiden pohjalta. Puutteiden tasapuolisen arvioinnin tulee myös kuulua vuotuisen arviointiprosessiin.

Koulutuksen tukena käytetään tiedekunnan hyväksymää lokikirjaa, johon kuuluu koulutukseen liittyvä toimenpideluettelo.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

LASTENNEUROLOGIA

Vastuuhenkilö:

Dos. Tuula Lönnqvist
HYKS/Lastenlinna
PL 280, 00029 HUS

Tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla tiedot, taidot ja asenteet itsenäisenä lastenneurologina toimintaa varten. Keskeiset yksityiskohtaiset tavoitteet ovat seuraavat:

Hyvät tiedot

- a) Hermoston normaali ja poikkeava kehitys, toiminta ja rakenne
- b) Kehityksen jonkin osa-alueen poikkeamat (puhe, liikunta, hienomotoriikka, visumotoriikka, vuorovaikutus)
- c) Pre-, peri- ja postnataaliset hankitut ja perinnölliset lastenneurologiset taudit ja vammat ja niiden mekanismit.
- d) Yleisten akuuttien lastenneurologisten tilojen hoito
- e) Kroonisten pitkäaikaisten lastenneurologisten tilojen hoito
- f) Kliininen neurofarmakologia
- g) Lastenneurologisten palvelujen saatavuuden ja työnjaon tuntemus

Perustiedot

- a) Aivojen kuvantamisen pääperiaatteet ja kuvien alustava itsenäinen tulkinta
- b) Keskeiset tiedot lastentautien, neurologian, neurokirurgian, neuropatologian, neuroradiologian, geeniteknologian, kehitysvammalääketieteen, perinnöllisyyslääketieteen, kliinisen kemian, kliinisen neurofysiologian, neurobiologian, neuroendokrinologian, neuroimmunologian, lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian erikosisaloilta sekä neuropsykologian, fysioterapian, toimintaterapian, sosiaalitoimen, koulutoimen ja muiden läheisten paramedisiinisten toimien aloilta.
- c) Terveystieteiden etiikan, hallinnon ja suunnittelun tuntemus

Taidot

- a) Lapsen ja nuoren neurologinen tutkimus ja kehityksen arviointi eri ikäkausina
- b) Akuutisti sairastuneen tai tajuttoman lapsen ja nuoren kliininen tutkimus ja erotusdiagnoosi
- c) Ei-akuutisti sairaan lapsen ja nuoren kliininen tutkimus ja erotusdiagnoosi sekä seurantatutkimuksen suunnittelu ja koordinointi
- d) Lastenneurologisten akuuttien ja kroonisten tautien ja vammojen diagnoosi, hoito, kuntoutus ja ehkäisy
- e) Lastenneurologiaan liittyvät tutkimus- ja hoitotoimenpiteet
- f) Lastenneurologiaan liittyvä perhekeskeinen ammattien välinen ryhmätyö
- g) Lastenneurologisten potilaiden tutkimukseen, hoitoon ja kuntoutukseen liittyvät ihmissuhdetaidot

Asenteet

- a) Perheen kohtaaminen vaikeasti vammautuvien ja/tai kuolemaan johtavien sairauksien yhteydessä
 - b) Yhteistyö muiden lapsia hoitavien erikosisaloiden, sosiaalihuollon ja kouluviranomaisten kanssa
- Eriytyvän koulutuksen tavoitteena on siten antaa erikoistuvalla hyvät lastenneurologian erikosisalan valmiudet itsenäiseen toimintaan lastenneurologina.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 1.1.2013 alkaen 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella (poikkeuspäätös voimassa 1.5.2012 -30.4.2015, lisätietoja http://www.med.helsinki.fi/ammattillinen_jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/poikkeuspaatokset.html).

Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväämääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväämääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkäriin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväämääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jaksosuurittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus

Koulutuksen tulee sisältää

12 kk sairaalalääkäriin palvelua pääsääntöisesti yliopistosairaalan lastentautien yksikössä koulutuksen tulee sisältää vastasyntyneiden tutkimista esim. vastasyntyneiden seurantaapkl. PEDIATRISIN RUNKOKOULUTUKSEN tavoitteena on antaa erikoistuvalla riittävät tiedot, taidot ja asenteet lasten kasvusta, ravitsemuksesta, kardiologiasta, endokrinologiasta, gastroenterologiasta, nefrologiasta, hematologiasta, onkologiasta, reumatologiasta, allergologiasta, pulmologiasta, ihotaudeista, infektioitaudeista, kliinisestä farmakologiasta, psykosomaatikasta, akutologiasta, neonatologiasta, nuorten terveydestä ja pediatriasta etiikasta. PEDIATRISIN koulutuksen käytännön tavoitteena on, että yhteistyö sairasta lasta hoidettaessa sujuu lastenneurologin ja muiden lapsia hoitavien lääkäreiden kesken optimaalisesti lapsen ja hänen perheensä kannalta ja että erikoistuva pystyy osallistumaan pediatrian yksikön päivystykseen.

3kk palvelua neurologian yksikössä, pääsääntöisesti palvelu suoritetaan yliopistosairaalassa.

Eriytyvä koulutus

48 kk lastenneurologiaa, josta enintään 12 kk voidaan korvata lastentaudeilla, muulla neuroalalla (neurologia, neurofysiologia, -kirurgia, -patologia, -radiologia, neurotieteellinen tutkimus) perinnöllisyyslääketieteellä, kehitysvammalääketieteellä, lasten- ja/tai nuorisopsykiatrialla.

Lastenneurologian koulutus tapahtuu yliopistosairaalan yksikössä tai muussa tiedekunnan hyväksymässä opetussairaalassa tai erillisen sopimuksen mukaisessa kumppanisairaalassa. Ellei jälkimmäinen sairaala ole yliopistosairaala, sen antamaa koulutusta hyväksytään enintään vuosi.

Lastenneurologian koulutuksen tavoitteena on oppia kehitysiässä esiintyvien neurologisten sairauksien diagnostiikka, hoito, kuntoutus ja sairauksien ehkäisy sekä näihin ongelmiin liittyvät eettiset näkökohdat. Neurologian koulutuksen tavoitteena on taas perehtyä vastaaviin ongelmiin aikuisiällä sekä suhtautumaan optimaalisesti pitkäaikaissairaana nuoren siirtymiseen lastenneurologilta neurologin hoitoon.

Eriytyvä koulutus annetaan Lastenneurologian yksikön vuodeosastoilla ja poliklinikoilla. Erikoistuvan on palveltava kussakin vastuuyksikössä (oppimis- ja kehityshäiriöt, epilepsia, liikuntavammaisuus ja akuutti lastenneurologia) vähintään 6 kk. Palvelu on järjestettävä niin yhtäjaksoiseksi kuin mahdollista. Ennen eriytyvän koulutuksen alkamista erikoistuville järjestetään pienryhmissä perehdytys työtehtäviin.

Ohjelmaan otettavien lääkärin valinnasta päättää koulutuksen vastuhenkilö HYKS:n johtosäännön ja sovittujen yhteisten menettelytapojen mukaan. Hakijoille on eduksi, jos heillä on yhden vuoden palvelu sairaalalääkärinä lastentautien koulutukseen hyväksytyssä yksikössä. Virkamääräyksen pituus on laskennallinen palveluaika erikoistumisineen. Tultuaan otetuksi koulutukseen erikoistuva laatii yhdessä vastuuhenkilön kanssa henkilökohtaisen koulutussuunnitelman. Vastuuhenkilö nimeää kullekin erikoistuvalla henkilökohtaisen ohjaajan.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta on hankittava vähintään 80 tuntia, josta kasvua ja kehitystä sisältävä 15 tunnin osio suositellaan hankittavaksi runkokoulutuksen aikana. Lastenneurologian erikoisalan teoreettisessa koulutuksessa perehdytään keskeisiin lastenneurologian alueisiin (ks. edellä). Erikoistuva voi käyttää hyväkseen yliopistojen järjestämien kurssien lisäksi lastenneurologian ja sitä lähellä olevien erikoislääkäriyhdistysten kotimaisia ja kansainvälisiä koulutustilaisuuksia, joiden sisältö ja laajuus vastaavat teoreettisen kurssimuotoisen opetuksen tavoitteita.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Ohjaaja arvioi erikoistuvan edistymistä päivittäin työsuoritusten ja kahdenkeskisten keskustelujen perusteella. Kouluttaja käy arviointi- ja kehittämissesustelun erikoistuvan kanssa säännöllisin väliajoin kerran kuu- kaudessa. Erikoistuva tapaa vastuuhenkilön ainakin kerran runkokoulutuksen ja kerran erityyvä koulutuksen aikana. Kouluttajan ja vastuuhenkilön kanssa käydyistä keskusteluista tehdään merkinnät erikoistuvan lokikirjaan. Sekä ohjaaja että kouluttaja voidaan perustellusta syystä vaihtaa. Koulutuksen tukena käytetään lokikirjaa tai portfolioa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyi parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai

2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

LASTENPSYKIATRIA

Koulutusohjelman vastuhenkilö:
 Professori Eeva Aronen. puh. 09-47180222, 0504279218
 Helsingin Yliopisto, HYKS, Lastenpsykiatrian oppiaine.
 PL 280, 00290 HUS, eeva.aronen@helsinki.fi, eeva.aronen@hus.fi

Koulutuksen tavoite:

Koulutuksen tavoitteena on:

- Perehdyttää lastenpsykiatrian tieteelliseen tietoon
- Antaa valmiudet lastenpsykiatrian erikoislääkärin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen, lastenpsykiatrian erikoisalan kehittämiseen ja toimimiseen lastenpsykiatrian erikoislääkärinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu-järjestelmässä
- Perehdyttää lastenpsykiatrisen terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon ja moniammatilliseen yhteistyöhön.

Runkokoulutuksen tavoitteena on:

- Varmistaa koulutuksen riittävä laaja-alaisuus ja tarkoituksenmukaisuus palvelujärjestelmän kannalta
- Taata päivystystoiminnassa tarvittavat perusvalmiudet.

Henkilökohtainen koulutussuunnitelma, seuranta ja arviointi:

Koulutettavalle nimetään henkilökohtainen ohjaaja ja laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma, jonka toteutumista ohjaaja seuraa. Koulutettavan oman oppimisen sekä koulutuksen toimivuuden arviointi ja kehittäminen tapahtuvat koulutettavan ja henkilökohtaisen ohjaajan välisissä keskusteluissa, joita järjestetään 1-2 kertaa lukuvuodessa.

KOULUTUKSEN RAKENNE

Koulutusohjelma kestää kuusi vuotta, josta terveyskeskuksessa suoritettavan palvelun osuus on 9 kuukautta, runkokoulutuksen osuus 15 kuukautta ja erikoistumiskoulutuksen osuus 48 kuukautta. Koulutuksesta vähintään 3 vuotta tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Poikkeuspäätös yliopistosairaalan ulkopuoliseen palveluun on voimassa 1.3.2008 – 31.8.2015, lisätietoja:

http://www.med.helsinki.fi/amatillinen_jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/poikkeuspaatokset.html

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyvääsmääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyvääsmääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveyshuollon sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvääsmääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatukriteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus 15 kk, josta suoritetaan 6 kk aikuispsykiatriassa (ensisijaisesti akuutti aikuispsykiatria) ja 9 kk lastenpsykiatriassa, nuorisopsykiatriassa, aikuispsykiatriassa ja/tai oikeuspsykiatriassa. Koulutukseen tulee sisältyä vähintään 12 kk psykiatrian alojen päivystystä. Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutusyksiköissä ennen erikoistumiskoulutusta.

Erikoistumiskoulutus 3 - 4 vuotta lastenpsykiatriassa ja 0-1 vuosi nuorisopsykiatriassa. Erikoistumiskoulutuksesta noin kaksi vuotta tulee suorittaa yliopistosairaalassa, ellei erillisellä sopimuksella ole toisin sovittu tilanteessa, jossa yliopistosairaalan ulkopuolisessa koulutuspaikassa on monipuolista lastenpsykiatrista toimintaa ja koulutusjärjestelyt ovat erityisen hyvät.

Erikoistumiskoulutusta tulee suorittaa eri-ikäisten ja eri tavalla oireilevien lasten parissa sekä avohoidossa että osastohoidossa siten, että koulutuksesta muodostuu tasapainoinen kokonaisuus. Erikoistumiskoulutukseen voi sisältyä koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymä 6 kk koulutus kliinisellä erikoisalalla, joka vastaa koulutuksellisia päämääriä (esim. lastentaudit, lastenneurologia, naistentaudit ja synnytykset). Erikoistumiskoulutukseen voi sisältyä 6-12 kk:n erikoisalaa koskeva tutkimustyö.

Terveyskeskuksessa suoritettavaan palveluun ja/tai erikoistumiskoulutukseen tulee sisältyä 6 kk koulutus lääketieteen alueella, joka liittyy lapsen ruumiilliseen kasvuun, kehitykseen tai terveydentilaan.

Koulutuksen sisältö:

Runkokoulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa on omat sisältöalueet, joita käsitellään teoreettisessa koulutuksessa, toimipaikkakoulutuksessa ja psykoterapiakoulutuksessa. Runkokoulutuksen sisältöalueita ovat:

- perustiedot elämäkaaresta, lapsuuden, nuoruuden, aikuisuuden ja vanhuuden psyykinen kehitys ja häiriöt
- psykiatrinen diagnostiikka
- perustiedot lasten, nuorten, aikuisten ja vanhusten psykiatrisista hoito-mahdollisuuksista
- perusvalmius akuutissa psykiatriassa ja päivystyksessä
- perustiedot psykiatrisesta lääkehoidosta
- psykoterapian perusteet
- perustiedot psykiatriaan liittyvästä lainsäädännöstä ja oikeuspsykiatriset näkökohdat

Runkokoulutuksen päätteeksi ennen erikoistumiskoulutukseen siirtymistä koulutusohjelman vastuuhenkilö tarkistaa, että koulutettava on omaksunut runkokoulutuksen tavoitteet ja sisältöalueet.

Erikoistumiskoulutuksen sisältöalueita ovat:

- lapsen ja nuoren normaali psyykinen kasvu ja kehitys sekä yhteydet ruumiilliseen kasvuun
- lasten ja nuorten psyykkisten häiriöiden ja sairauksien kliininen kuva sekä niiden yksilö-, perhe- ja yhteisödynamiikka
- lasten ja nuorten psykiatristen häiriöiden ja sairauksien tutkimus ja diagnostiikka sekä lapsen ja hänen perheensä lastenpsykiatrisen hoidon tarpeen arviointi
- lastenpsykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen menetelmät
- yksilöpsykoterapian ja perhepsykoterapian sekä verkostoterapian perusteet
- lastenpsykiatrinen konsultaatio ja työnohjaus
- lastenpsykiatristen häiriöiden ennaltaehkäisy sekä preventiivisen työn periaatteet
- lasten mielenterveystyön ja lastenpsykiatrisen erikoissairaanhoidon organisaatio ja hallinto sekä niiden suunnittelu ja kehittäminen sekä lastenpsykiatrisen työyhteisön johtajuus
- lastenpsykiatrisen tieteellisen tutkimuksen perusteet

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus:

Erikoisalan koulutus vähintään 60 tuntia. Teoreettisen koulutuksen tulee ensisijaisesti tapahtua varsinaisen erikoistumiskoulutuksen aikana.

Toimipaikkakoulutus:

Toimipaikkakoulutus toteutuu koulutusyksikön käytännön toiminnassa ja sitä annetaan lukuvuoden aikana noin 4 tuntia viikossa (runkokoulutuksen aikana noin 240 t, erikoistumiskoulutuksen aikana noin 640 t).

Toimipaikkakoulutus tarkoittaa jatkuvaa ja säännöllistä:

- käytännön työhön ohjaavaa koulutusta eli potilaan tutkimiseen ja hoitamiseen liittyvää kliinisen työn opetusta, ohjaamista ja valvontaa (ml. työnohjaus);
- työaikana ryhmälle annettavaa ohjattua, seminaarityyppistä teoriaopetusta.

Psykoterapiakoulutus:

Tavoitteena on, että koulutettava saa erikoistumisaikana perusvalmiudet joko yksilöpsykoterapian tai perhepsykoterapian alueella. Erikoistumisaikana koulutettava voi hankkia psykoterapeuttikoulutuksen, joka oikeuttaa psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöön.

Koulutusvirat:

HUS lastenpsykiatrian klinikkaryhmässä 16 virkaa. Muita koulutusvirkoja on eräissä perheneuvoloissa ja sairaanhoitopiirin lastenpsykiatrian yksiköissä.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Valtakunnallinen kuulustelu:

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

LASTENTAUDIT

Vastuhenkilö: Prof. Markku Heikinheimo
Lastenlinnikka
PL 281, 00029 HUS, Puh. (09) 471 74770, markku.heikinheimo@helsinki.fi

Tavoitteet

Katso eriytyvä koulutus.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkäriskoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjaksot.
Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Kun lääkäri on ilmoittautunut lastentautien koulutusohjelmaan, tulee hänen neuvotella koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa koulutuksensa toteuttamisesta. Virat tulevat hakuun kaksi kertaa vuodessa. Kullekin erikoistuvalla lääkärielle nimetään henkilökohtainen ohjaaja runkokoulutuksen ajaksi. Jos on tarkoituksenmukaista, sama ohjaaja voi jatkaa eriytyvän koulutuksen ajan. Kouluttajat arvioivat erikoistuvia lääkäreitä koulutuksen aikana.

Yliopistotasoinen koulutus (aikaisemmin eriytyvä koulutus) (3 v)

Kaikille erikoistuville annetaan 6 kk:n mittainen neonatologinen koulutus. Muita, yleensä 3 kk:n mittaisia koulutuspaikkoja ovat muut Lastenlinnikan osastot ja poliklinikat. Koska kaikki erikoistuvat eivät voi kiertää jokaista koulutuspaikkaa, vastuuhenkilön kanssa erikoistuva lääkäri suunnittelee ao. lääkärin koulutusta parhaiten tukevan yhdistelmän. On myös mahdollista painottaa jotain koulutusalueita eriytyvän koulutuksen viimeisen vuoden aikana.

Lastenlinnikalla yksi erikoistujista toimii ns. vanhimpana erikoistuvana lääkäriin ja toinen koulutusta koordinoivana lääkäriinä.

Henkilökohtaiset ohjaajat

Kullekin erikoistuvalla lääkärille määrätään yhteistyössä erikoistuvan itsensä ja vastuuhenkilön kanssa henkilökohtainen ohjaaja, joka on alan erikoislääkäri. Ohjaaja saattaa olla sama koko koulutuksen ajan, tarpeen mukaan vaihtua, tai olla eri henkilö runko- ja eriytyvän koulutuksen aikana.

Tavoitteena on, että ohjaaja ja erikoistuva tapaavat toisensa säännöllisesti keskinäisen sopimuksensa mukaan.

Tieteellinen koulutus

LT -tutkinnon ja lastentautien erikoislääkärikoulutusten jaksottaminen on monin tavoin mahdollista ja suotavaa niiden kohdalla, jotka tekevät molemmat koulutukset. Tavoitteena on, että jokainen lastenlääkäriksi valmistuva oppii arvioimaan tieteellistä kirjallisuutta ja osallistuu Lastenklinikan tieteellisen koulutuksen monipuoliseen tarjontaan.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutukseen tulee osallistua 2–5 tuntia viikossa, koulutus- pisteestä riippuen.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (runkokoulutus 30 + eriytyvä koulutus 50)

Teoreettista koulutusta vaaditaan vähintään 30 tuntia runkokoulutuksen aikana ja vähintään 50 tuntia eriytyvän koulutuksen aikana.

Teoreettiset koulutukset hyväksytään tiedekunnassa:

http://www.med.helsinki.fi/amatillinen_jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/erikoistuville.html

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet:

Eriytyvän koulutuksen toteutuksen kannalta on tarkoituksenmukaista, että lastentautien valtakunnallinen erikoislääkärikuulustelu suoritetaan runkokoulutuksen päättyessä.

Tavoiteperusteinen säännöllinen ja dokumentoitava arviointi

Lastenlääkärikoulutus perustuu portfolioon; säännöllisesti (yleensä 3 kk jaksoissa) tehtäviin ja dokumentoituihin tavoitteisiin (tiedot, taidot ja asenteet) ja itsearviointi.

Valtakunnallinen kuulustelu:

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohdajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohdajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

LIIKUNTALÄÄKETIEDE

Vastuhenkilö: Dos. Heikki Tikkanen

KLL/ Kirurgian osasto/Liikuntalääketieteen yksikkö/Urheilulääketieteen säätöön,

Helsingin urheilulääkäriasema,

Alppikatu 2, 00530 Helsinki,

puh. (09) 434 2100, heikki.tikkanen@helsinki.fi

Tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan liikuntalääketieteen erikoislääkärin tulee:

- tuntea liikunnan terveysvaikutukset ja osata käyttää liikuntaa ja liikuntahoitoa terveyden edistämässä sekä sairauksien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa
- hallita liikunnan yhteydet yksilön ja väestön terveyteen ja liikunnan vaikutusten suuntaaminen siten, että sillä on terveyttä säilyttävää, edistävää tai kuntouttavaa vaikutusta
- hallita terveyden, toimintakyvyn ja fyysisen suorituskyvyn mittaamisessa, selvittämisessä ja diagnostiikassa keskeisten arviointi-, mittaus- ja diagnostisten menetelmien käytön ja teorian (käyttöalueet, ominaisuudet, suoritustapa, tulosten tulkinta, palvelujen saatavuus)
- hallita liikuntaan liittyvien riskitekijöiden ennaltaehkäisyä, diagnostiikan ja hoidon
- hallita liikunta- ja urheiluvammojen diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen sopivien menetelmien käyttöä samoin kuin vammojen ennaltaehkäisymahdollisuudet
- kyetä luennoimaan ja välittämään tietoa alansa erityiskysymyksistä hallitsemalla alan tietoaineikset ja menetelmät alan keskeisen tiedon välittämiseksi terveydenhuollon henkilöstölle, alan opiskelijoille, potilaille, liikunnan ja urheilun harrastajille ja näiden ohjaus- sekä valmennustehtävissä toimiville
- hallita antidoping-säännöstöä ja doping-kontrollien toteuttaminen
- pystyä toimimaan urheilujoukkueen, -seuran tai -lajiliiton lääkärimäisenä
- kyetä alan tiedon seuraamiseen ja kriittiseen arviointiin sekä hallita liikuntalääketieteellisen tutkimustyön periaatteet
- kyetä osallistumaan alansa kehittämiseen ja suunnitteluun
- olla perehtynyt terveydenhuollon hallintoon sekä liikuntaan ja urheiluun liittyvään hallintoon

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalnan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päivävastuutyöskentelyyn, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivävastuutyöstä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkeimmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.
Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Erikoistumiskoulutus (4 vuotta 3 kk)

Koulutukseen (joko täydentävään tai eriytyvään) voidaan hyväksyä 1–6 kk toimimista päätoimisessa liikuntalääketieteeseen liittyvässä tutkimustyössä, johon on nimetty ohjaaja, joka toimii myös kouluttajana. Jos erikostujalla on jokin aiempi kliininen spesialiteetti, siitä luetaan 1 v hyväksi erikoistumiskoulutukseen.

Täydentävä palvelu (1 v 9 kk –) 2 v 3 kk

Liikuntalääketieteen poikkitieteellisyydestä johtuen täydentävä koulutus suunnitellaan henkilökohtaisesti erikoistuvan kanssa seuraavasti: Täydentävä palvelu (1 v 9 kk – 2 v 3 kk) voidaan suorittaa työskentelemällä sairaalalääkärinä vähintään kahdella mutta suositeltavasti kolmella tai neljällä seuraavista erikoisaloista (1–6 kk/valittu erikoisala) siten, että sopiva painotus suunnitellaan vastuuhenkilön kanssa: anestesioologia ja tehohoito, fysiatria, geriatría, kardiologia, keuhkosairaudet ja allergologia, kliininen fysiologia ja isotooppi-lääketiede, kliininen kemia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, lastentaudit, naistentaudit ja synnytys, neurologia, ortopedia ja traumatologia, radiologia, sisätaudit, työterveyshuolto, yleiskirurgia, yleislääketiede. Muiden alojen kelpaaminen palveluna (enintään 1 kk) harkitaan tapauskohtaisesti. Mahdollisina koulutuspaikkoina ovat HUS -piirin sairaalat (HYKS, Jorvin sairaala, Peijaksen sairaala, aluesairaalat) sekä Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan muiden erikoistumisalojen koulutukseen hyväksyttävät toimipisteet. Henkilökohtaiset kouluttajat ja ohjaajat näiden valinnaisten erikoistumispaikkojen osalta nimetään samassa yhteydessä kun henkilökohtainen erikoistumissuunnitelma täsmennetään

Eriytyvä koulutus 2 vuotta (– 2 v 6 kk)

Erikoistumiskoulutuksesta pääosa (2 v – 2v 6 kk) suoritetaan Urheilulääketieteen säätiön Helsingin urheilulääkäriaseman tähän koulutukseen osoittamassa ja sosiaali- ja terveyshallituksen hyväksymässä erikoistumistoimissa. Tässä toimessa erikoistuvan lääkärin työnkuva painottuu urheiluvammojen hoitoon, liikuntaa rajoittavien sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon, kliinisen fysiologian ja kliinisen kemian diagnostisiin menetelmiin sekä suorituskyvyn testaukseen, liikuntalääketieteelliseen koulutus- ja tutkimustoimintaan.

Urheilulääketieteen säätiön Helsingin urheilulääkäriasema luetaan yliopistosairaalan ulkopuoliseksi palveluksi.

Toimipaikkakoulutus

Erikoistuvan tulee osallistua täydentävän palvelun toimipisteissä toimipaikan koulutustilaisuuksiin. Eriytyvän koulutuksen aikana käytännön työtä täydentävät säännölliset, viikottaiset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa vähintään 80 tuntia, josta oman erikoisalan koulutusta vähintään 60 tuntia. Koulutus tulee hankkia siten, että se muodostaa tarkoituksenmukaisen, erikoistuvan suuntautumista tukevan kokonaisuuden.

Tiedekunnan järjestämien yhteisten kurssien lisäksi kurssimuotoisen koulutuksen aihepiireinä voivat olla: biomekaniikka ja kinesiologia, endokrinologia, epidemiologia, erityisryhmien liikunta, laboratoriodiagnostiikka, liikuntafysiologia, liikuntajärjestöjen toiminta, liikuntasosiologia ja -psykologia, liikuntatraumatologia ja liikuntaortopedia, nuorten valmennus ja terveys, ravitsemustiede, terveysneuvonta (mukaan lukien metodiikka), tärkeimmät urheilumuodot ja niiden säännöt, valmennusoppi, antidoping-koulutus. Kurssimuotoiseksi teoreettiseksi koulutukseksi voidaan myös hyväksyä yllämainittuja aiheita käsitteleviä kansainvälisiä symposiumeja ja kursseja.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Perustan muodostaa lokikirja sekä vastuuhenkilön ja erikoistuvan väliset tapaamiset. Ennen valinnaisia jaksoja vastuuhenkilö, kouluttaja ja erikoistuva asettavat lokikirjaan merkittävät tavoitteet ko. koulutusjaksole ja jakson kuluessa ja sen päätyttyä tavoitteiden toteutumista arvioidaan.

Erikoistuva lääkäri osallistuu lukukausittain valtakunnalliseen liikuntalääketieteen kouluttajien ja erikoistuvien yhteiskokoukseen, jossa samassa yhteydessä annetaan teoreettista koulutusta ja arvioidaan koulutuksen toimivuutta. Vastuhenkilö tapaa erikoistuvan eriytyvän koulutuksen perusjakson aikana lähes päivittäin Helsingin urheilulääkäriasemalla ja valinnaisten jaksojen aikana vähintään lukukausittain, jolloin koulutuksen toimivuutta myös voidaan analysoida.

Valtakunnallinen kuulumus:

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulumuksen kuulumusvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulumuksessa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulumusvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyi parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

NAISTENTAUDIT JA SYNNYTYKSET

Vastuhenkilö:

Prof. Juha Tapanainen,

HUS/Naiistenklinikka, PL 140, juha.tapanainen@helsinki.fi

Tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan naistentautien ja synnytysten erikoislääkärillä tulee olla

- riittävät tiedot synnytyselinten rakenteesta ja toiminnoista
- riittävät tiedot raskauden kulkuun ja seurantaan liittyvistä tekijöistä
- riittävät tiedot synnytysten hoitoon ja tehosteiseen valvontaan liittyvistä sekä lapsivuodeajan tapahtumista normaaleissa ja poikkeavissa tapauksissa
- taito hallita itsenäisesti gynekologisten sairauksien diagnostiikka ja hoito
- valmius liitteessä 1 mainittujen toimenpiteiden suorittamiseen.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveysohjon sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Erikoistumiskoulutus (5 v 3 kk)

Erikoistumiskoulutuksesta vähintään 6 kk tulee tapahtua kirurgian yksikössä. Edelleen erikoistumisalan koulutuksessa voidaan harkinnan mukaan hyväksyä 6 kk millä tahansa lääketieteen kliinisellä erikoisalalla ja myös tutkijana toimimisesta. Suosituksena on tämän koulutuksen suorittaminen seuraavissa klinikoissa: anesthesiologia ja tehohoito, lastentaudit, yleiskirurgia, urologia, perinnöllisyyslääketiede. Erikoisalan koulutus suoritetaan yliopistosairaalassa sekä tiedekunnan hyväksymissä koulutussopimuksen tehneissä koulutusyksiköissä.

Erikoislääkäritutkintoa varten tapahtuva opiskelijaksi kirjaaminen

Erikoistuva voi rekisteröityä yliopiston erikoistumisohjelmaan. On kuitenkin sovittu, että tämä ei takaa viran saantia yliopistosairaalaista. Koulutusvirat ovat kuntainliiton virkoja ja ne täytetään kilpailuperiaatteen mukaisesti. Olisi toivottavaa, että rekisteröityminen tapahtuisi vasta, kun erikoistuvalla on terveyskeskuspalvelujakso (9 kk) ja kirurgian koulutusjakso (6 kk) suoritettuina, mutta perustellusta syystä voi kirjautua varhaisemmin. Erikoistuvaa arvioidaan jatkuvasti ja hän itse evaluoi oppimistaan lokikirjan avulla.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Naistentautien ja synnytysten erikoisalalla teoreettisen opetuksen laajuus on vähintään 60 tuntia. Naistentautien ja synnytysten erikoisalakohtaisessa koulutuksessa käydään synnytys- ja naistentautiopin pääalueiden keskeiset ongelmat läpi. Kurseja ja seminaareja järjestetään mm. seuraavista aihepiireistä:

- lapsuus- ja nuoruusiän gynekologia
- gynekologinen endokrinologia
- infertilitteetti
- vaihdevuosisongelmat
- perhesuunnittelu ja raskauden ehkäisy
- gynekologiset infektiot
- gynekologinen onkologia
- gynekologinen urologia
- gynekologinen kirurgia
- raskaudenaikaan ja synnytykseen liittyvät erikoistapaukset ja perinataalikauden ongelmat
- gynekologis-obstetriset ultraäänitutkimukset
- seksologia.

Erikoistuva voi käyttää hyväkseen myös oman yliopiston tai muiden koulutusyksiköiden järjestämän koulutuksen lisäksi muita kotimaisia ja ulkomaisia koulutustilaisuuksia.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Portfolio

a) Kirurgisesta esikoulutuksesta opiskelija laatii 1-sivuisen selvityksen saamansa koulutuksen sisällöstä.

b) Yliopistokoulutuksesta ja yliopistokoulutuksen ulkopuolisista hyväksyttävistä koulutuksista tehdään yksi yhteinen lokikirja, johon merkitään saadut koulutustapahtumat ja suoritettavat toimenpiteet.

Erikoistuvalla nimetään kussakin koulutusyksikössä henkilökohtainen ohjaaja (tutor), jonka kanssa erikoistuva säännöllisin väliajoin analysoi omaa oppimistaan. Tutor pyrkii tarvittaessa vaikuttamaan koulutuksen tasapuoliseen jakautumiseen erikoisalalan eri osa-alueiden osalta erikoistuvan käytännön palveluissa. Lisäksi tutor valvoo, että erikoistuva pääsee osallistumaan vaatimusten edellyttämällä tavalla teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen. Jokaiselle erikoistuvalla tehdään yksilöllinen koulutussuunnitelma ja hänen edistymistään arvioidaan säännöllisin väliajoin osa-alueiden kouluttajien toimesta. Jokainen erikoistuva täyttää oman lokikirjaa, joka suunnitellaan yhdenmukaiseksi yliopistoklinikoiden toimesta. Se on keskeinen itsearvioinnin väline koulutuksen edistymisen arvioinnissa.

Tutorit ja paikalliset kouluttajat voivat vaihtua työpisteen mukaan. Opiskelija voi valita itse tutorinsa. Tutoreita voi olla useampikin kuin yksi esim. sekä yo-sairaalaista että ei yo-sairaalaista.

Alan yliopistosairaaloiden kouluttajat katsovat, että evaluaatio toteutuu parhaiten portfolion ja kouluttajien arvioiden perusteella.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

NEFROLOGIA

Vastuuhenkilö: Prof. Per-Henrik Groop
HUS/HYKS Medisiininen tulosyksikkö, Nefrologian klinikka
PL 263, 00029 HUS,
e-mail: per-henrik.groop@helsinki.fi

Tavoitteet

Nefrologian erikoisalaan kuuluvat akuuttien ja kroonisten munuais sairauksien diagnostiikka ja hoito. Sen keskeisiä toimintoja ovat dialyysihoidot, potilaiden valmistelu munuaisensiirtoon sekä tämän jälkihoito. Krooninen munuaistauti aiheuttaa liitännäistauteja, joiden ennaltaehkäisy ja hoidon nefrologian erikoislääkärin tulee hallita. Verenpainetauti liittyy olennaisena osana nefrologiaan ja erikoislääkärin kuuluu myös tuntea sen patogeneesi ja hoito. Munuaistaudin hoitoon liittyy tärkeitä eettisiä pulmia. Lisäksi dialyysi- ja munuaisensiirto johtavat usein vuosia kestäväan lääkäri-potilas-suhteeseen. Erikoislääkärin tuleekin pystyä kommunikoimaan potilaiden ja heidän omaistensa kanssa. Koska nefrologiassa hoidetaan paljon kroonisesti sairaita potilaita, on yhteistyö perusterveydenhuollon kanssa hyvin tärkeää, ja nefrologin tulee tuntea sen ja muun sairaanhoito-organisaation toimintaehdot ja -tavat. Nefrologiselle toiminnalle on tyypillistä läheinen yhteistyö myös monien muiden erikoisalojen kanssa, esimerkkinä näistä ovat mm. elinsiirto- ja verisuonikirurgia, munuaispatologia, kardiologia, radiologia, infektiosairaudet, anesthesiologia ja tehohoito. Nefrologiassa edellytetään pitkäjännitteisyyttä, laajaa kliinistä ja teknistä osaamista sekä toimenpidetaitoja. Lääkärin tulee pystyä toimimaan ripeästi nopeaa päätöksentekoa edellyttävissä tilanteissa sekä yksin että osana moni ammatillista tiimiä.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päivävaijestykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivävaijestystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärinkoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [Sisätaufien runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Nefrologian 3 vuoden koulutus suoritetaan HYKS:ssä. Sopimuksen mukaan voidaan hyväksyä enintään yksi vuosi palvelua kokeneen nefrologian erikoislääkärin ohjauksessa keskussairaalassa, jolla on monipuolinen nefrologinen toiminta. Koulutukseen voidaan hyväksyä korkeintaan 6 kk kokopäiväistä nefrologian tieteellistä työtä. Erikoistuva työskentelee koulutuksensa aikana kaikilla nefrologian osa-alueilla (vähimmäisajat; koulutus voi tapahtua osittain samanaikaisesti): vuodeosasto 6 kk, poliklinikka 6 kk, hemodialyysi 12 kk, peritoneaaldialyysi 6kk, akuuttitoiminnot ja tehohoidon nefrologia 4kk sekä muuta nefrologista palvelua käsittäen mm. siirtotoimintaa, nefrologisen toiminnan hallintoa ja taloutta 1–4 kk. Mikäli koulutettava on jo erikoistunut sisätauteihin, voidaan tästä hyväksyä 0–12 kk nefrologian eriytyvään koulutukseen. Muu nefrologian koulutus (vähintään 2 v) tulee tällöin suorittaa kokonaan yliopistosairaalassa. Jos 3 vuoden eriytyvässä koulutuksessa oleva erikoistuva on vain osan yliopistosairaalapalvelustaan HYKS:ssä, koulutus suunnitellaan siten, että se täydentää siihenastisen, muualla saadun koulutuksen.

Nefrologian koulutukseen asetetut vaatimukset

Nefrologian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän hallitsee

- munuaisten ja virtsateiden anatomian ja fysiologian
- alaan kuuluvien diagnostisten toimenpiteiden ja muiden tutkimusten indikaatiot ja tulkinnan
- neste-, happo-emäs- ja elektrolyyttihäiriöt
- primaarisen ja sekundaarisen, erityisesti munuaisperäisen verenpainetaudin
- tulehduksellisten munuaistautien patogeneettiset mekanismit, luokittelun, oireet ja hoidot
- synnynnäiset ja periytyvät virtsaelinten ja munuaisten taudit
- systeemitauteihin liittyvät munuaistaudit
- raskauteen liittyvät munuaiskomplikaatiot ja munuaistaudin vaikutukset raskauteen
- munuaisten ja virtsateiden infektiot
- tubulointerstiaaliset taudit ja virtsakivitaudin
- etenevän munuaisten vajaatoiminnan mekanismit, liitännäissairaudet, niiden ennaltaehkäisy ja hoidot
- dialyysia edeltävän vaiheen suunnittelun ja hoitotavan valinnan
- dialyysitiet ja osaa valita niistä sopivimman
- hemo- ja peritoneaaldialyysin eri muodot ja hoidon suunnittelun
- dialyysivedelle asetetut vaatimukset, sen valmistuksen ja seurannan
- munuaisensiirtoleikkauksen arvioinnin ja siirron jälkeisen hoidon
- lääkkeiden tärkeimmät munuaistoksiset vaikutukset ja miten lääkkeitä annostellaan munuaispotilailla
- akuuttien munuaistautien patogeneettiset mekanismit, oireet ja hoidot
- jatkuvien filtraatiohoitojen eri muodot ja hoitojen suunnittelun
- myrkytysten nefrologiset hoitomenetelmät.

Työskentelyssään erikoistuva on empaattinen, hän pystyy vaivattomasti kommunikoimaan potilaittensa ja heidän omaistensa kanssa sekä pystyy antamaan heille tarvittavat tiedot. Hän toimii osana moniammatillista työyhteisöä ja hän ymmärtää uremian aktiivihoidon liittyvät eettiset kysymykset. Hän pystyy laatimaan nefrologista hoitoa tarvitsevan potilaan hoitosuunnitelman, arvioimaan sen onnistumista ja hoitotuloksia tieteellisin menetelmin sekä johtamaan sairaalan nefrologian yksikköä ja alan alueellista kehitystä

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (eriytyvä koulutus 70 tuntia + runkokoulutus 30 tuntia).

Erikoistuva neuvottelee kouluttajan kanssa sopivista yksikön ulkopuolella annettavista nefrologian koulutustilaisuuksista, joihin olisi tarkoituksenmukaista osallistua, siten että niistä kertyy yhteensä vähintään 70 tuntia teoreettista koulutusta, joka muodostaa mahdollisimman monipuolisen kokonaisuuden. Keskeisimmät koulutustilaisuudet ovat Suomen nefrologiyhdistyksen kaksi vuotuista kokousta ja muut yhdistyksen tai yliopistojen erikoistuville järjestämät koulutustilaisuudet, joka toinen vuosi tapahtuvat pohjoismaisen tai kansainvälisen nefrologiseuran kongressit ja vuotuiset Euroopan tai USA:n nefrologiseurojen kongressit.

Lisäksi järjestetään sekä Euroopassa että USA:ssa yleensä 3–7 päivän pituisia nefrologian keskeisimpiä asioita käsitteleviä kursseja, jotka sopivat erinomaisesti tarkoitukseen.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Henkilökohtainen ohjaaja vastaa koulutuksen toteutuksesta. Erikoistuvan toimipisteiden vaihtuessa nefrologian seniorit toimivat hänen ensisijaisina kliinisinä neuvonantajinaan. Erikoistuva käy ohjaajansa kanssa keskustelua erikoistumisen etenemisestä, alan kirjallisuudesta sekä teoreettisen koulutuksen valinnasta useita kertoja vuodessa. Kouluttaja antaa palautetta erikoistuvalla. Vastuhenkilö keskustelee yhdessä kouluttajan ja erikoistuvan kanssa vähintään kerran vuodessa, jolloin hän myös saa palautetta koulutuksen järjestelyistä.

Akateemiseen lukukauteen liittyvät myös:

- koko sisätautiklinikan koulutustilaisuudet
- nefrologian tieteelliset koulutustilaisuudet, joissa systemaattisesti käydään läpi nefrologian keskeiset osa-alueet n. 2 vuoden jaksoissa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

NEUROKIRURGIA

Vastuuhenkilö: Professori Juha Hernesniemi
HYKS Neurokirurgian yksikkö, Topeliuksenkatu 5,
PL 260, 00029 HUS, Puh. 050 427 0220, juha.hernesniemi@hus.fi

Tavoitteet

Neurokirurgiaan erikoistunut

- kykenee toimimaan neurokirurgian erikoislääkärinä 1) suomalaisissa neurokirurgisissa yksiköissä ja 2) eurooppalaisissa neurokirurgisissa yksiköissä,
- hallitsee neurokirurgista hoitoa vaativien sairauksien diagnostiikan, erotusdiagnoosiin, hoidon ja kuntoutuksen,
- pystyy suorittamaan itsenäisesti perusneurokirurgiaan kuuluvat toimenpiteet, niiden edellyttämän tehostetun hoidon ja hoitamaan mahdolliset komplikaatiot,
- voi toimia alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstölle ja on perehtynyt terveydenhuollon hallintaan,
- pystyy arvioimaan alansa tieteellistä kirjallisuutta ja on perehtynyt tieteellisen tutkimuksen menetelmiin oman työnsä arvioimiseksi ja uuden tiedon luomiseksi.

Valinta koulutusohjelmaan (erikoisalalle)

Koulutusohjelman vastuuhenkilö suorittaa valinnan koulutusohjelmaan kun runkokoulutus ja vähintään yksi vuosi neurokirurgiaa on suoritettu. Lopullinen valinta tulee pääsääntöisesti tehdä kun kaksi vuotta erityyvä koulutusta on suoritettu. Ennen valintaa vastuuhenkilö kuulee seniorilääkärien ja hoitohenkilökunnan mielipiteitä.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta. Runkokoulutus on suoritettava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, viimeistään koulutusohjelman kolmen (3) ensimmäisen vuoden aikana. Poikkeuksista on aina sovittava koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa etukäteen.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (1v 3kk)

– 3 kk neurologiaa

- 6 kk valinnaista (kirurgia, neurologia, lastenneurologia, neuroradiologia, neuroanestesiologia, neuropatologia, neuro-onkologia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, HUOM ei neurokirurgiaa)
- 6 kk neurokirurgiaa

Eriytyvä koulutus (4 v)

Neurokirurgian koulutus on suoritettava yliopistosairaalassa. Osa koulutuksesta voidaan suorittaa sopimuksen mukaan muissa suomalaisissa tai ulkomaisissa koulutusyksiköissä

Vaatimukset

1. Erikoistuvan on toimittava koulutuksen aikana pääkirurgina vähintään 600 neurokirurgiseen leikkaukseen, joista 200 on tehtävä itsenäisesti. Leikkauksista on pidettävä lokikirjaa. Erillinen lista kattaa tutkintoon tarvittavat perusleikkaukset.
2. Lämpästä kansallinen neurokirurgian kirjallinen kuulustelu (lisäksi EANS:n kuulustelu on suositeltava).
3. Erikoistuvan on suoritettava hyväksytysti demonstraatioleikkaus.
4. Osallistuttava koulutuskautena aikana neuroalaaan liittyvän julkaisun valmisteluun ja pidettävä esitelmä neuroalan kokouksessa.

Tutkimustyö

Erikoistuvaa kannustetaan osallistumaan klinikan tutkimusprojekteihin. Väitöskirjaa neurotieteiden alueelta pidetään suotavana. Neurokirurgian klinikka tukee kaikin tavoin väitöskirjatyötä klinikassa tai kliinisten yhteistyöalojen ja perustutkimuksen yhteistyönä, erityisesti Biomedicumissa.

Toimipaikkakoulutus

Teoreettista toimipaikkakoulutusta järjestetään lukukausien aikana ja käytännön koulutus jatkuu myös lomakausien aikana. Koulutus sisältää seuraavia osioita:

- Neuroradiologiset päivittäiset meetingit, joissa käsitellään potilaiden diagnostiikkaa ja hoitoa (250 h/v).
- Teho-osaston päivittäiset kierrot, joilla käsitellään tehohoidon ongelmia ja hoitokäytäntöä (100 h/v).
- Neuro-onkologiammeetingit viikoittain (40 h/v).
- Neurovaskulaarimeetingit viikottain (40 h/v).
- Neurokirurgian klinikan viikoittainen tieteellinen meetingsarja (55 h/v).
- Mikroneurokirurgisen anatomian opiskelu kadaveridissektiioissa (20 h/v).
- Leikkausopetus tapahtuu leikkaussalissa ensin avustajana, sitten ohjatusti seniorilääkärin avustamana, ja sitten itsenäisesti koulutettavan tietojen ja tekniikan kehittyessä. Leikkauksista on pidettävä lokikirjaa.
- Merkittävä osa neurokirurgista koulutusta tapahtuu toiminnan luonteen takia päivystysaikana.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Kouluttajina HYKSissa vastuuhenkilön lisäksi toimivat muut klinikan erikoislääkärit. HYKS:ssa on 6 erikoistuvan lääkäriä virkaa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (yli 60 tuntia)

Merkittävä osa neurokirurgista erityiskoulutusta järjestetään Suomen, Skandinavian ja eurooppalaisten (EANS) koulutusyksiköiden yhteistyönä:

- Neurokirurgiaan erikoistuvien valtakunnalliset opintopäivät vuosittain (10 h).
- Helsinki Live Microneurosurgery Course vuosittain (40 h/v).
- Skandinaavisen Neurokirurgiyhdistyksen viikon kurssit (Beitostölen) 4 vuoden aikana (30 h/v).
- Euroopan Neurokirurgiyhdistyksen viikon kurssit (EANS Training Course) 4 vuoden aikana (40 h/v).
- Muut erilliskysymyksiin ja uusiin tekniikoihin liittyvät kurssit (10 h/v).

Oppimisen ja koulutuksen arviointi

Koulutusyksikkö (resurssit, tavoitteet, koulutusohjelma, toteutuminen) ilmoitetaan EU:n neurokirurgian koulutusohjelmaan viiden vuoden välein tapahtuvaa auditointimahdollisuutta varten.

Koulutettavalle nimetään lukukausittain henkilökohtainen kouluttaja (mentor) klinikan seniorilääkäreistä näiden erityisosaamisen alueita käyttäen.

Jokaiselle erikoistuvalla laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma erikoistumiskauden alussa. Kouluttajien on lukukausittain käytävä seurantakeskustelu erikoistuvan kanssa tämän suunnitelman toteutumi-

sesta, tarkistettava henkilökohtainen lokikirja ja yhdessä tutoreilta saadun palautteen kanssa arvioitava ja tarkennettava seuraavan vuoden suunnitelmaa erikoistuvan kanssa.
Koulutuksesta kerätään suoritukset ja todistukset erityiseen erikoistuvan pitämään portfolioon.
Leikkauksista pidetään lokikirjaa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.
Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

NEUROLOGIA

Vastuuhenkilö:

Neurologian professori Timo Erkinjuntti
Neurologian klinikka,
Haartmaninkatu 4, PL 340, 00029 HUS,
Puh. (09) 4711, timo.erkinjuntti@hus.fi

Tavoitteet Koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla hyvät neurologian erikoisalan tiedot sekä valmiudet neurologian erikoislääkärin tehtäviin ja itsenäiseen toimintaan neurologina.

Keskeiset kliiniset tavoitteet ovat seuraavat:

- Hermoston kehityksen, neuroanatomian, neurobiologian, neurofysiologian, neuroendokrinologian ja neuroimmunologian tuntemus.
- Neurologisten oireiden ja sairauksien syiden, diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen tuntemus.
- Neurologisten potilaiden tutkimukseen, hoitoon ja kuntoutukseen liittyvät ihmissuhdetaidot.
- Neurologisten palvelujen saatavuuden ja työnjaon tuntemus.
- Terveystieteiden etiikan, hallinnon ja suunnittelun tuntemus sekä perehtyneisyys yhteistyöhön muiden erikoisalojen, sosiaalihuollon, työsuojeluasiantuntijoiden ja koulutusviranomaisten kanssa.
- Neurologiaan liittyvien alojen, erityisesti kliinisen kemian, kliinisen neurofysiologian, neuroradiologian, neuropatologian, neurogenetiikan, neurokirurgian, neurooftalmologian, neuropsykologian, psykiatrian, fyysiatrian, lastenneurologian ja kliinisen farmakologian tuntemus.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyvää määräksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyvää määräksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määräksiistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jaksos suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (1v 3kk)

On tarkoituksenmukaista suorittaa neurologian runkokoulutus (1v 3kk) tk-palvelun jälkeen. (Huomaa, että enintään 50%, eli 3 vuotta, erikoislääkärikoulutuksen koko pituudesta voi suorittaa yliopistosairaалassa). Runkokoulutus on kliinistä palvelua päätoimisessa sairaalalääkärin virassa. Sillä tavoitellaan mm. riittäviä lääkärin perustaitoja ja valmiuksia päivystysneurologiaan. Sisätautipalvelun pituudeksi suositellaan vähintään 6 kk. Muita suositeltavia aloja ovat: mm. akuuttilääketiede, geriatria, psykiatria, neurokirurgia, lastenneurologia, kliininen neurofysiologia, fysioterapia, ja kuntoutus. Tutkimustyötä kliinisissä neurotieteissä hyväksytään enintään 6kk, tällöin ei tutkimustyötä hyväksytä eriytyvään koulutukseen. Poikkeuksena on toimiminen valtakunnallisessa tutkijakoulussa, josta hyväksytään ym. lisäksi 3 kk.

Eriytyvä koulutus (4v.)

Eriytyvän koulutuksen pituus on 4v. Neurologian eriytyvää koulutusta tulee suorittaa yo-sairaalan ulkopuolella 12 kk. Suositeltavana tavoitteena on mahdollisimman pitkä yliopistosairaалajakso, eli 3 vuotta.

Eriytyvään koulutukseen tai runkokoulutukseen voidaan hyväksyä 6 kuukautta tutkimustyötä erikoistumis-koulutusta tukevilla alueilla eli kliiniset neurotieteet. Tutkimustyön 6 kuukautta voidaan jakaa runkokoulutuksen ja eriytyvän koulutuksen osalle, mutta yhteensä tällöinkin hyväksytään kuitenkin korkeintaan 6 kuukautta tutkimustyötä. Poikkeuksena valtakunnallinen tutkijakoulu, josta hyväksytään ym. lisäksi 3 kk.

Sisällölliset koulutustavoitteet Erikoistuvan on koulutuksen päättyessä kyettävä itsenäisesti vastaamaan seuraavien neurologisten oireiden ja sairauksien tutkimuksesta, hoidosta ja kuntoutuksesta.

Oireet

Päänsärky

Kipu

Huimaus

Tajunnan häiriöt

Epilepsia

Unihäiriöt

Mielenterveyden häiriöihin liittyvät neurologiset oireet

Lisääntynyt kallonsisäinen paine

Halvaukset Aivohermojen toimintahäiriöt

Muistin ja tiedonkäsittelyn (kognitio) oireet

Liikehäiriöt

Spinaaliset oireyhtymät

Aivokuolema

Sairaudet

Verenkierrosairaudet

Muistisairaudet

Kasvaimet

Infektiöt

Demyelinaatiosairaudet

Ekstrapyramidijärjestelmien sairaudet

Ääreishermoston sairaudet

Lihassairaudet ja hermo-lihasliitoksen sairaudet

Hermoston kehityshäiriöt

Vammat ja niiden jälkitilat

Aineenvaihdunnan sairaudet ja yleissairauksiin liittyvät neurologiset oireet

Neurologiset päihdesairaudet ja neurotoksikologia

Dementiaa aiheuttavat sairaudet

Amyotrofinen lateraaliskleroosi ja syringomyelia

Erikoistujan sitoutuminen

Neurologiaan erikoistuvien edellytetään hyväksyvän lähtökohdat:

- Koulutus perustuu säännöllisiin ja dokumentoituihin arviointeihin. Tietojen, taitojen ja asenteiden kehittämiseen perustuvat tavoitteet tulee kirjata ja hyväksyttävä kouluttajalla.

- Kouluttaja on kulloisenkin toimipisteen seniorilääkäri (lähiesimies), joka ohjaa erikoistujan päivittäistä työtä. Hänen kanssaan erikoistuja asettaa henkilökohtaiset oppimistavoitteet palvelujakson alussa, jotka arvioidaan jakson lopussa.
- Jokaiselle koulutettava on oltava henkilökohtainen ohjaaja. Perinteiseen tapaan erikoistuja voi halutessaan itse pyytää tehtävään (tutor) jotain professoreista, kliinisistä opettajista tai tehtävän hyväksyneen seniorilääkäriin. Henkilökohtaisen ohjaajan (tutorin) kanssa keskustellaan erikoistuvan aloitteesta pari kertaa vuodessa. Muussa tapauksessa ohjaajana toimii yksikön seniorilääkäri.
- Erikoistujan tulee osallistua yksikkönsä toimipaikkakoulutukseen. Jo runkokoulutuksen aikana tulisi lukea suunnitelmallisesti oppimateriaalia ja osallistua kurssimuotoiseen koulutukseen. Keskeistä tukiaineistoa löytyy www.neuroportti.fi.
- Erikoistumistettiin valmistautuminen kirjallisuuden avulla tulisi jakaa erikoistumisajalle; tällöin oppi iskotuu mieleen käytännön esimerkkien kautta.

On tarkoituksenmukaista, että neurologiaan erikoistuva on vuosittain yhteydessä koulutuksen vastuuhenkilöön.

Neurologian klinikkapalveluun haettaessa huomioidaan mm: tk-palvelun ja runkokoulutuksen suoritus, yliopistosairaalan ulkopuolisen eriytyvän koulutuksen suoritus, hyvät arviot tiedoissa, taidoissa ja asenteissa, teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen laajuus, tieteellinen toiminta, ja kielitaito (suomi ja ruotsi).

Neurologian klinikalla

HYKS neurologian klinikan eriytyvä koulutus suoritetaan klinikan osastoilla ja poliklinikoilla. Kussakin pisteessä koulutus pyritään järjestämään niin yhtäjaksoisesti kuin on mahdollista. Jokaiselle jaksolle on määriteltävä oppimistavoitteet ja saatava palaute.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 5-6 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta on hankittava vähintään 60 tuntia. Koulutus sisältää neurologian erikoisalalan teoreettisen koulutuksen, jossa perehdytään keskeisiin neurologian alueisiin. Erikoistuva voi käyttää hyväkseen yliopistojen järjestämien kurssien lisäksi neurologian ja sitä lähellä olevien alojen erikoislääkäriyhdistysten koulutustilaisuuksia, joiden sisältö ja laajuus vastaavat Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan teoreettisen kurssimuotoisen jatko- ja täydennyskoulutuksen vaatimuksia ja jotka kouluttaja hyväksyy.

Valtakunnallinen kuulustelu Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu

lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittämistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfolioyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

NUORISOPSYKIATRIA

Vastuuhenkilö: Prof. Mauri Marttunen
Välskärinkatu 12, PL 590, 00029 HUS Puh. (09) 4711, mauri.marttunen@hus.fi

Tavoitteet

Nuorisopsykiatrian erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla valmiudet erikoisalansa tehtäviin, moniammatilliseen työhön, ammattitaidon ylläpitämiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä toimimiseen ja perehdyttää tieteelliseen tietoon. Koulutuksen suorittaneen lääkärin tulee hallita nuoruusiän psyykinen ja fyysinen kehitys, nuorten psyykkisten häiriöiden epidemiologia, diagnostiikka, etiologia, tutkimus- ja hoitomenetelmät ja nuoren hoitosuhde. Hänen tulee hallita nuorten psyykenlääkehoidon ja tuntee nuorten eri psykoterapiamuodot. Hänen tulee tuntee nuorten psykiatrisen hoitojärjestelmän perusteet, hänellä tulee olla perusvalmiudet akuutissa psykiatriassa ja päivystyksessä ja riittävät tiedot psykiatriaan liittyvästä ja muusta nuoria koskevasta lainsäädännöstä. Koulutus toteutetaan v. 2015 säädetyn erikoislääkäriasetuksen mukaisesti. Pyrimme toimimaan eurooppalaisen UEMS:n ohjeiden mukaisesti yleisellä tasolla (LINKKI: käännetty UEMS:n teksti)

Koulutukseen hakeutuminen ja koulutusohjelman rakenne

Nuorisopsykiatrian erikoistumiskoulutus voi alkaa lääketieteen lisensiaattitutkinnon jälkeen. Hakijan aikaisempi kokemus ja tieteelliset ansiot lasketaan hyväksi.

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Kliininen palvelu koostuu terveyskeskuspalvelusta, runkokoulutuksesta ja eriytyvästä koulutuksesta. Palvelujen muodostaman kokonaisuuden tulee olla riittävän monipuolinen ja toteutua pääsääntöisesti siten, että palvelua yhdessä yksikössä on 6-12 kk. Vähintään puolet kliinisestä palvelusta tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Palvelukokonaisuuden tulee sisältää yhteensä vähintään 6 kk palvelua akuutissa aikuispsykiatriassa, 12 kk osastopalvelua, 12 kk väestövästävyyttä avohoidon palvelua ja 12 kk psykiatrian alojen päivystystä.

Teoreettinen koulutus käsittää Helsingin yliopiston nuorisopsykiatrian järjestämät seminaarisarjat sekä muun teoreettisen koulutuksen, esimerkiksi tieteellisten seurojen järjestämää koulutusta ja tieteellisiin kongresseihin osallistumista.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyvääismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyvääismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvääismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jaksen suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkeimmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.
Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

Nuorisopsykiatriassa runkokoulutus rakentuu seuraavasti:

6 kk palvelu akuutissa aikuispsykiatriassa, 9 kk palvelu jollakin psykiatrian erikoisalalla (aikuis-, lasten-, nuoriso- ja/tai oikeuspsykiatria). Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa ja ennen eriytyvää koulutusta. Muu psykiatrinen palvelu sisältää sellaista psykiatrista palvelua, joka vastuuhenkilön hyväksymänä vastaa koulutuksellisia päämääriä. Runkokoulutuksen aikana järjestetään erikoistuvalla koulutusta, joka sisältää aikuis-, lasten-, nuoriso- ja oikeuspsykiatriaa. Tämä tapahtuu yhteistyössä psykiatrian eri alojen kanssa. Runkokoulutuksen päätteeksi järjestetään psykiatrian aloille yhteinen tentti (Moodlessa).

Eriytyvä koulutus (4 v) Erikoistuvan siirtyessä eriytyvään koulutukseen vastuuhenkilö arvioi erikoistuvan saavuttamat taidot runkokoulutuksen aikana. Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopistollisessa sairaalassa ja/tai sovitussa yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa. Palvelua yliopistollisessa sairaalassa vaaditaan 1–2 vuotta riippuen ulkopuolisten koulutuspaikkojen koulutusoikeuksien pituudesta. Muu eriytyvä koulutus voidaan suorittaa muussa psykiatrisessa sairaalassa tai psykiatrisessa avohoitopisteessä, jossa on riittävä koulutus ja työnohjaus. Koulutusohjelman ja palvelun tulee olla vastuuhenkilön hyväksymiä. Nuorisopsykiatriassa eriytyvä koulutus on 3–4 vuotta nuorisopsykiatriassa ja 0–12 kk jollakin muulla psykiatrian erikoisalalla.

Nuorisopsykiatrisen palvelun tulee sisältää sekä nuorisopsykiatrista osastopalvelua että väestövastuullista nuorisopsykiatrian avohoidon palvelua. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä 6 kk erikoisalaa koskeva, päätoiminen tutkimustyö ja soveltuvin osin 6 kk palvelua kliinisellä nuoren ruumiilliseen kasvuun ja kehitykseen liittyvällä erikoisalalla (esim. pediatria, lastenneurologia, sisätaudit).

Työnohjaus: Viikoittain tapahtuvan kliinisen lähiohjauksen lisäksi koulutuksen tulee sisältää vähintään 2 vuotta toimipisteen ulkopuolisen antamaa säännöllistä työnohjausta.

Toimipaikkakoulutus: Käytännön työtä täydentävät säännölliset toimipaikkakoulutustilaisuudet, jotka syventävät tietämystä erikoisalasta. Koulutus sisältää luentoja, seminaareja, potilaskokouksia ja henkilökohtaista opetusta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (40 + 40 tuntia). Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen määrä on nuorisopsykiatriassa 80 tuntia. Näistä tunteista suoritetaan runkokoulutuksen aikana 40 tuntia ja eriytyvän koulutuksen aikana 40 tuntia. Teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi voidaan hyväksyä Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan erikoislääkärikoulutuksen hyväksymät psykiatrian alan koulutukset sekä alaa koskevat ulkomaiset ja kansainväliset kokoukset ja kongressit, jotka vastuuprofessori on hyväksynyt.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet Koulutus sisältää ja edellyttää lähikouluttajan säännöllistä ohjausta yleensä viikon, vähintään kahden viikon välein. Tapaamisissa seurataan erikoistuvan kliinisen työn ja koulutuksen toteutumista sekä erikoistuvan edistymistä. Koulutuksen vastuuhenkilö seuraa erikoistuvan oppimisprosessia vuosittain. Koulutuskortin (Moodle) pohjalta tarkastellaan koulutuksen etenemistä: kliinistä työtä, taitojen kehittymistä, teoreettista osaamista ja erikoistuvan asennoitumista potilaisiin, potilaiden vanhempiin ja muihin omaisiin, työtovereihin, kykyä moniammatilliseen työskentelyyn sekä hallinnollisiin ja johtamistehtäviin. Erikoistumisen aikana toteutetaan vastaanoton arviointi. Erikoistuvalla edellytetään tärkeimpien diagnostisten instrumenttien hallinnan osoittamista.

Valtakunnallinen kuulustelu Valtakunnallisen erikoislääkärikoulutuksen kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

koulutuskokonaisuus ja siihen kuuluu osallistuminen molempien laitosten laitospäätöskoulutukseen sekä soveltuvien osin muiden laitosten koulutukseen. Päätöskoulutuksen tutkijan työ soveltuminen arvioidaan tapauskohtaisesti, tässä noudatetaan erikoislääkärikoulutuksen yleisiä periaatteita.

Eriytyvä koulutus (3v – 3 v 6 kk). Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopiston oikeuslääketieteen yksikössä tai soveltuvien osin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa (THL), kuitenkin niin, että vähintään 2.5 vuotta palvelusta tehdään yliopistossa. Palveluun THL:ssä tapahtuu pääsääntöisesti eriytyvän koulutuksen lopussa.. Eriytyvän koulutuksen aikana erikoistuva suorittaa ohjatusti vuosittain 175 oikeuslääketieteellistä ruumiinavausta, osallistuu kliinisen oikeuslääketieteen päivystystoimintaan vähintään 4 kertaa kuukaudessa, yksikön sisäiseen koulutukseen ja muuhun toimintaan (esimerkiksi lääketieteen perusopetukseen). Eriytyvän koulutuksen aikana erikoistuvan on saatava teoreettinen ja käytännöllinen perehtyneisyys oikeuslääketieteen eri osa-alueisiin, opittava hyvä lausuntotekniikka ja saatava valmius lääketieteen ja muun yhteiskunnan eri tahojen kanssa tapahtuvaan yhteistyöhön. Erikoistuvan on saatava teoreettinen ja käytännöllinen valmius seuraavien oikeuslääketieteen osa-alueiden osalta:

A. Oikeuspatologian osa-alue: Obduktioteknikoiden ja tarvittavien lisätutkimuksien ja erityistutkimusten hallinta, makroskooppinen ja mikroskooppinen diagnostiikka sekä lausuntotekniikka ja kuolintodistusten laatiminen. Ohjatusti suoritettavien oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten on edustettava ainakin seuraavanlaisia tapauksia:

1. yllättävät, äkilliset, sairausperäiset kuolemat
 - 1.1. sydänperäiset äkkikuolemat
 - 1.2. keskushermostoperäiset äkkikuolemat
 - 1.3. lasten luonnolliset kuolemat ja kätkytkuolemat
 - 1.4. muut äkilliset tautikuolemat
2. tapaturmaiset kuolemat
 - 2.1. liikennetapaturmat
 - 2.2. lasten tapaturmat
 - 2.3. työtapaturmat
 - 2.4. muut tapaturmat
3. itsemurhat
4. henkirikokset
5. lääketieteelliseen hoitoon ja toimenpiteisiin liittyvät kuolemat
6. ammattitautikuolemat
7. toksikologinen oikeuspatologia

B. Oikeuslääketieteelliset laboratoriotutkimukset

1. oikeustoksikologian osa-alue
2. geneettiset laboratoriotutkimukset
3. biokemialliset laboratoriotutkimukset
4. histologiset menetelmät
5. laboratoriotutkimuksiin liittyvät näytteenotto tekniikat ja "chain-of-custody"
6. laboratoriotutkimusten tulosten tulkinta

C. Kliinisen oikeuslääketieteen osa-alue:

1. liikennelääketiede
2. seksuaalinen oikeuslääketiede
3. vamma tutkimukset
4. henkirikosten ja muun väkivallan tekojen tapahtumapaikkatutkinta

D. Valvontatehtäviin perehtyminen:

1. kuolintodistusten valvonta
2. kantelut
3. muut valvontatehtävät

E. Asiantuntijatehtäviin perehtyminen:

1. asiantuntijalausunnot
2. oikeudenkäyntiasiat
3. vakuutusasiat
4. liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunnan toiminta

F. Oikeuslääketieteen laatujärjestelmät:

1. Oikeuslääketieteellisen ruumiinavaustoiminnan laatujärjestelmät

2. Oikeuslääketieteellisten laboratoriotointojen laaturjestelmät

3. Helsingin yliopiston laaturjestelmät

Osa-alueista A-F järjestetään välitentti, jotka tulee suorittaa ennen valtakunnalliseen tenttiin menoa. Välitenttien sisältö annetaan opiskelijalle vähintään kuukautta ennen tenttiä. Välitentit voivat olla suullisia tai kirjallisia. Välitenttiin osallistuvat vastuukouluttajan lisäksi muita kouluttajia tai asiantuntijoita.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentää säännöllinen ohjattu toimipaikkakoulutus, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään noin 15 tuntia lukukaudessa. Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia) Vähintään 60 tuntia. Opintosuoritusten soveltuvuus on sovittava koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa ja niissä noudatetaan erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määrääksiä.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Opintojen eteneminen kirjataan erikoistuvan lääkärin lokikirjaan.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johdamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyi parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

OIKEUSPSYKIATRIA

Vastuuhenkilö: Professori Nina Lindberg
 Psykiatriakeskus, Välskärinkatu 12, PL 590, 00029 HUS
 puh: 09-47111; sähköposti: nina.lindberg@hus.fi

Tavoitteet

Oikeuspsykiatrian erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla valmiudet erikoisalansa tehtäviin, kehittämiseen ja suunnitteluun, moniammatilliseen yhteistyöhön, ammattitaidon ylläpitämiseen, yhteiskunnallisissa palvelujärjestelmissä toimimiseen sekä hoidon tulosten arvioimiseen tieteellisin menetelmin.

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla perustiedot ja valmiudet yleisessä oikeuspsykiatriassa, rikos oikeudellisessa oikeuspsykiatriassa, hallinnollisessa oikeuspsykiatriassa sekä siviilioikeudellisessa oikeuspsykiatriassa. Oppimistavoitteet on määritelty yksityiskohtaisesti valtakunnallisessa oikeuspsykiatrian erikoisalalan tiedollisessa ydinainesanalyysissä: <http://blogs.helsinki.fi/oikeuspsykiatria-erikoistuminen/ydinainesanalyysi/>

Koulutukseen hakeutuminen ja koulutusohjelman rakenne

Oikeuspsykiatrian erikoistumiskoulutus voi alkaa lääketieteen lisensiaattitutkinnon jälkeen. Hakijan aikaisempi kokemus ja tieteelliset ansiot lasketaan hyväksi. Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat). Kliininen palvelu koostuu terveyskeskuspalvelusta, runkokoulutuksesta ja eriytyvästä koulutuksesta. Palvelujen muodostaman kokonaisuuden tulee olla riittävän monipuolinen ja toteutua pääsääntöisesti siten, että palvelua yhdessä yksikössä on 6-12 kk. Kun lääkäri on ilmoittautunut koulutusohjelmaan, tulee hänen neuvotella koulutuksen vastuuhenkilön kanssa koulutuksen käytännön toteutumisesta. He vahvistavat yhdessä erikoistuvan lääkärin henkilökohtaisen koulutussuunnitelman ja sopivat runkokoulutuksen toteuttamisesta runkokoulutusosuuden vastuuhenkilön kanssa.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatukriteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

Psykiatrian erikoisalajien runkokoulutuksesta vastaa Prof. Erkki Isometsä, Puh.(09) 47163728, erkki.isometsa@hus.fi

Runkokoulutus rakentuu seuraavasti: 6 kk palvelu akuutissa aikuispsykiatriassa ja 9 kk jotain psykiatrian erikoisalaa, eli psykiatriaa, lastenpsykiatriaa, nuorisopsykiatriaa ja/tai oikeuspsykiatriaa. Yhteinen runko-osa suoritetaan pääsääntöisesti ennen eriytyvää koulutusta. Runkokoulutuksen sisältö: Koulutusohjelman tulee sisältää vähintään 6 kk palvelua akuutissa aikuispsykiatriassa sisältäen akuutisti sairaiden potilaiden hoitoa. Muun psykiatrisen palvelun tulee sisältää sellaista psykiatrista palvelua, joka vastuuhenkilön hyväksymänä vastaa koulutuksellisia päämääriä. Runkokoulutuksen aikana järjestetään erikoistuvalla koulutusta, joka sisältää sekä aikuis-, lasten-, nuoriso- ja oikeuspsykiatriaa. Tämä tapahtuu yhteistyössä psykiatrian eri alojen kanssa. Runkokoulutukseen liittyy kirjallinen kuulustelu psykiatrian peruskäsitteistä ja runkokoulutuksen aikana omaksutuista tiedoista ja taidoista. Kuulusteluja järjestetään vuosittain. Runkotentti koskee 1.8.2014 ja sen jälkeen erikoistumaan ilmoittautuneita.

Eriytyvä koulutus (4 v)

Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopistollisessa sairaalassa HYKS psykiatrian Kellokosken sairaalan psykoosi- ja oikeuspsykiatrian linjan osastoilla 10, 20 ja 30, oikeuspsykiatrian poliklinikoilla sekä HYKS psykiatrian nuorisopsykiatrian linjan vaikeahoitoisten lasten ja nuorten osastolla 19. Muu eriytyvä koulutus voidaan suorittaa muussa psykiatrisessa sairaalassa tai psykiatrisessa avohoitopisteessä, jossa on riittävä koulutus ja työhönohjaus. Koulutusohjelman ja palvelun tulee olla vastuuhenkilön hyväksymiä. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä 6 kk erikoisalaa koskevaa, päätoimista tutkimustyötä (12 kk mikäli tutkimustyö kehittää oikeuspsykiatrian alan kliinisiä taitoja) ja soveltuvin osin 6 kk palvelua muulla kliinisellä erikoisalalla (esim. neurologia). Työskentely psykiatrisessa vankisairaalassa, valtion mielisairaaloissa ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) oikeuspsykiatrisessa yksikössä voidaan yksilökohtaisesti hyväksyä osaksi eriytyvää koulutusta. Erikoistuvan tulee tehdä noin 10 mielentilatutkimusta oikeuspsykiatrian erikoislääkärin ohjauksessa.

Työhönohjaus

Viikoittain tapahtuvan kliinisen lähiohjauksen lisäksi koulutuksen tulee sisältää vähintään 2 vuotta toimipisteen ulkopuolella tapahtuvaa säännöllistä työhönohjausta.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (runkokoulutus 40 tuntia + eriytyvä koulutus 40 tuntia)

Teoreettiseksi koulutukseksi voidaan hyväksyä yliopistojen, Suomen Psykiatriyhdistyksen, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen, Suomen Nuorisopsykiatriyhdistyksen ja muiden tieteellisten seurojen järjestämät koulutustilaisuudet sekä alaa koskevat kansainväliset kokoukset ja kongressit, jotka koskevat oikeuspsykiatrian alaa.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutus sisältää ja edellyttää lähikouluttajan säännöllistä ohjausta yleensä viikon, vähintään kahden viikon välein. Koulutuksen vastuuhenkilö seuraa erikoistuvan oppimisprosessia.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

ORTOPEDIA JA TRAUMATOLOGIA

Vastuuhenkilö: Prof. Ilkka Kiviranta
Töölön sairaala, Topeliuksenkatu 5,
PL 266, 00029 HUS, Puh. 050 427 1807, ilkka.kiviranta@helsinki.fi

Tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on, että erikoistuva koulutusohjelman päätyttyä ja valtakunnallisen kuulustelun suoritettuaan on omaksunut sellaiset ajanmukaiset teoreettiset tiedot ja käytännön taidot, että hän pystyy itsenäiseen työskentelyyn ortopedian ja traumatologian erikoislääkärinä.

Tavoitteiden kuvaus

Erikoistuvan edellytetään koulutusohjelman puitteissa omaksuvan seuraavat tiedot ja taidot:

- tuntee tapaturmapotilaan diagnostiikka ja pystyä johtamaan traumatologista diagnoosiprosessia yhteistyössä muiden erikoisalojen edustajien kanssa
- pystyä laatimaan yksilöllinen tapaturmapotilaan hoitosuunnitelma ja kyetä perustelemaan se potilaalle tai hänen omaisilleen
- pystyä toteuttamaan traumatologiaan liittyvät päivistysluonteiset ja elektiiviset toimenpiteet sekä leikkaukset erillisen lokikirjan asettamien vaatimusten mukaisesti
- osata traumapotilaan postoperatiivinen hoito ja tehohoidon pääpiirteet sekä yleensäkin leikkauksen jälkeiseen jälkiseurantaan ja -hoitoon liittyvät menetelmät
- hallita ortopedisten sairauksien ja tautien diagnosointi
- hallita ortopedisten sairauksien ja tautien leikkaushoito erillisen lokikirjan asettamien vaatimusten mukaisesti
- hallita ortopedian ja traumatologian alan kehittäminen työpaikallaan, sekä kyetä antamaan ortopedian ja traumatologian alan jatko- ja täydennyskoulutusta eri henkilöstöryhmille
- tuntee alaan liittyvä lainsäädäntö
- tuntee sairaalahallintoon ja -talouteen liittyvät toimintaperiaatteet
- osata johtaa ortopedistraumatologista hoitoyksikköä yhdessä muiden henkilöstöryhmien edustajien kanssa.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyvää määräksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyvää määräksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveysyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määräksiin ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [kirurgian alojen runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Eriytyvä koulutus 3 v. Palvelua 3 vuotta ortopedian ja traumatologian alalla pääsääntöisesti yliopistosairaalaissa. Erillisen sopimuksen perusteella voidaan eriytyvän vaiheen koulutukseen hyväksyä korkeintaan 6 kk koulutusta muussa kuin yliopistosairaalaissa. Tällaisia sairaaloita ovat ne keskussairaalat, joiden kanssa yliopisto on tehnyt erillisen koulutussopimuksen sekä Sairaala Orton. Koulutusohjelman vastuuhenkilö tekee päätöksen eriytyvän vaiheen koulutuksen hyväksymisestä keskusteltuaan koulutettavan kanssa. Koulutukseen sisältyy säteilysuojelukoulutus (STUK, säteilyturvakeskuksen ohjeistus 1.7 http://www.stuk.fi/julkaisut_maaraykset/viranomaisohjeet/fi_FL/stohjeet/).

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat. Kouluttajina HYKS:ssä toimivat vastuuhenkilön lisäksi muut klinikan erikoislääkärit.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia)

Teoreettista koulutusta vaaditaan 80 tuntia. Teoreettiseksi koulutukseksi luetaan tiedekunnan hyväksymät:
– kotimaiset OT -erikoisalan tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet, esim. Suomen Ortopediyhdistyksen kokouksiin sisältyvät tieteelliset ohjelmat
– ulkomaisten OT -alan yhdistysten koulutustilaisuudet.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Seurannan välineenä käytetään lokikirjaa, jonka avulla voidaan seurata koulutuksen etenemistä ja joka samalla toimii välineenä laadunvarmistuksessa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

PATOLOGIA

Vastuhenkilö: Professori Veli-Pekka Lehto
Kliinisteoreettinen laitos ja HUSLAB, Patologian osasto
Haartmaninkatu 3, 00014 Helsingin yliopisto
Puh. (09) 191 26412, veli-pekka.lehto@helsinki.fi

Tavoitteet

Annetaan erikoistuvalla tarvittavat teoreettiset ja käytännön valmiudet, että hän erikoislääkärinä toimiesaan tuntee tautien patofysiologian ja hallitsee diagnostisen toiminnan patologian keskeisimmillä alueilla. Tämä edellyttää:

- kykyä itsenäisesti tulkita histologisia ja sytologisia näytteitä
- kykyä itsenäisesti tulkita histologisia ja sytologisia pikanäytteitä
- kykyä itsenäisesti suorittaa ruumiinavauksia ja tulkita niiden makroskooppisia ja mikroskooppisia löydöksiä
- riittäviä tietoja elektronimikroskopian, (immuno)histokemian ja molekyylibiologian mahdollisuuksista ja rajoituksista diagnostisina apuvälineinä
- kykyä ohjata patologian laboratorion käytännön toimia
- kykyä järjestää ja johtaa kliinispatologisia kokouksia.

Lisäksi erikoistuvalla edellytetään käytännön toiminnan kannalta riittäviä tietoja terveydenhuollon organisaatiosta, suunnittelusta, hallinnosta ja etiikasta. Terveydenhuollon lainsäädäntö on tunnettava soveltuvin osin. esim. kuolemansyy selvitystä ja ihmiskudosten käsittelyä koskevat säädökset.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Lääketieteellisen tiedekunnan tiedekuntaneuvosto on kuitenkin myöntänyt poikkeuksen yliopistosairaalan ulkopuolella tehtävään koulutusaikaan ajalle 1.10.2011 – 30.9.2014. Poikkeuspäätös tarkoittaa käytännössä sitä, että **yliopistosairaalassa suoritettuja palveluja voidaan hyväksi lukea erikoislääkärin tutkintoon enemmän kuin puolet koulutusajasta.**

http://www.med.helsinki.fi/ammattillinen_jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/poikkeuspaatokset.html

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammattillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkeimmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.
Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (3 kk)

Runkokoulutus järjestetään yhteistoiminnassa oikeuslääketieteen laitoksen kanssa. Se sisältää alusta lähtien obduktiot sekä leikkaus- ja tuorenäytteiden käyntiänpäivän. Vaadittava tekninen perehdytyskoulutus annetaan yhteisesti Hjelt-instituutin Oikeuslääketieteen osaston ja HUSLAB:n patologian osaston toimesta siten, että kullekin erikoistuvalla osoitetaan henkilökohtainen tutor senioriassistenttien joukosta ja perustekniikoista järjestetään teoreettisena kurssimuotoisena koulutuksena vuosittain toistuva luento- ja demonstraatio- ja (jota voidaan käyttää myös syventävien opintojen osiona). Perusjakson jälkeen erikoistuva osallistuu aluksi helpompien, vähitellen monipuolistuvien histologisten näytteiden tutkimukseen ja perehtyy jääleiketutkimuksiin ensin henkilökohtaisen tutorinsa kanssa tämän vuoroilla, ja kokemuksen karttuessa etupäivystäjänä. Histologisten näytteiden ja jääleikepäivystyksen vastuulliset kouluttajat/konsultit määrätään normaalin seniorikierron puitteissa. Runkokoulutus voidaan suorittaa myös keskussairaaloissa, jolloin oikeuslääketieteen osioiden suorituksesta tulee sopia erikseen. Tämä tehdään yksilöllisen koulutus suunnitelman mukaan, jossa on myös määriteltävä ohjatun työpaikkakohtaisen sekä teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen järjestelyt.

Eriytyvä koulutus (4 v)

Koulutus tapahtuu HUSLAB:n patologian osaston sairaalalääkärin virassa tai Helsingin yliopiston patologian tutkijatohtorille osoitetussa saman yksikön sairaalalääkärin sivuvirassa. Sairaalalääkärin virassa tapahtuu pääsääntöisesti koko runkokoulutus, kun taas tutkijatohtorin sivuvirkaan edellytetään jo opetustehtäviin tarvittavaa kokemusta käytännön työssä ja siihen sisältyy myös tutkimusvelvoite. Eriytyvästä koulutuksesta tulee 2 vuotta suorittaa yliopistollisen keskussairaalan ulkopuolella erillisen koulutuspaikkasopimuksen perusteella. Eriytyvään koulutukseen kuuluvat myös normaalit vuorolistan mukaiset tehtävät ja meeting -toiminta vastuullisena tapausten esittelijänä.

Tähän vaiheeseen rakennetaan painotettuja näytetutkimuksia sisältävät, patologian erityisalueita kattavat blokkijaksot, joita ovat:

- hematopatologia
- ihopatologia
- gastroenterologinen patologia
- neuropatologia,
- gynekologinen patologia
- pediatrien patologia
- pään ja kaulan patologia
- luuston ja pehmytkudosten patologia
- keuhkopatologia
- urogenitaalipatologia
- sytologia.

Blokkijaksoissa seniorikonsultti vastaa näiden alojen kliinisestä toiminnasta vastuullisena kouluttajana. Hän myös antaa jakson päätyttyä merkinnän hyväksyttävistä taidoista. Seniorikonsulttien tehtävänä on myös huolehtia näytemateriaalin kattavuudesta esim. malliarkistojen ja seminaarinäytteiden avulla.

Eriytyvän koulutuksen viimeisen 6 kk jaksolla järjestetään mahdollisuus valinnaisiin osuuksiin. Ne sisältävät kiertomahdollisuudet klinikassa sellaisilla patologian alueilla jossa tällaisilla kokemuksella on erityinen paino. Niitä ovat esimerkiksi ihopatologia, pediatrien patologia ja gynekologisen syövän varhaisdiagnostiikka. Tällaisia osioita on tarpeen kehittää kliinisen yhteistyön puitteissa mahdollisuuksien mukaan enemmänkin.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Teoreettinen opetus koostuu patologian erikoisalalan opinnoista, joiden laajuus on vähintään 60 tuntia. Pato-

logiaan liittyvä teoreettinen koulutus järjestetään kaikkien korkeakoulujen patologian laitosten tai yksiköiden välisenä yhteistyönä. Tämä pyritään toteuttamaan 1–2 päivää kestävinä intensiivikursseina 2–3 kertaa vuodessa. Kurssit uusitaan n. 3 vuoden välein. Ne järjestetään vuorotellen Helsingissä, Kuopiossa, Oulussa, Tampereella ja Turussa, joilla paikkakunnilla olevaa erikoisasantuntemusta pyritään käyttämään hyväksi käsiteltäessä patologian keskeisiä osa-alueita. Teoreettiseen jatkokoulutukseen hyväksytään myös IAP:n (International Academy of Pathology) Suomen osaston kokousten yhteydessä järjestettävät preparaattiseminaarit.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Opintojen eteneminen kirjataan lokikirjaan. Erikoistuvan suositellaan osallistuvan koko erikoistumiskoulutuksensa ajan vuosittaiseen Europals tenttiin: (<http://www.eapcp.org/Europals/europals.htm>; <http://www.pathxl.com/europals/>). Europals on kaikille euroopassa patologiaan erikoistuville tarkoitettu testi, joka perusteella erikoistuva saa käsityksen oman ammattitaitonsa kehittymisestä ja tasosta suhteessa muihin erikoistuihin ja valmiisiin erikoislääkäriin. Suositeltavaa on, että erikoistuva kirjaa Europals-tentin tuloksensa lokikirjaansa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

PERINNÖLLISYYSLÄÄKETIEDE

Vastuuhenkilö: Prof. Kristiina Aittomäki,
Kliinisen genetiikan yksikkö,
PL 160 (Meilahdentie 2), 00029 HUS,
puh. (09) 471 72187 / 050 427 1406, kristiina.aittomaki@hus.fi

Tavoitteet

Kyetään toimimaan perinnöllisyyslääkärinä erikoistuvan tulee omaksua seuraavat tiedot ja taidot:

- Osata ihmisen perimän rakenne ja perimän muutosten vaikutus sairauksien syntyyn
- Hallita perinnöllisten sairauksien, synnynnäisten rakennepoikkeavuuksien ja oireyhtymien kliininen diagnostiikka ja siinä käytettävät menetelmät, kirjallisuus ja tietokannat.
- Hallita periytymistavat ja periytyvyyden arviointi sekä pystyä tekemään niiden edellyttämät sukuselvitykset ja tähän perustuen kyetä antamaan perinnöllisyysneuvontaa.
- Hallita genetiikan diagnostiset laboratorimenetelmät (syto- ja molekyyli-genetiikka) siten, että osaa soveltaa niitä potilasdiagnostiikassa ja pystyy toimimaan genetiikan laboratorion vastuulääkärinä.
- Tuntea sikiö- ja alkiodiagnostiikan menetelmät ja käytännöt Suomessa.
- Ymmärtää sairauden periytyvyyteen liittyviä kysymyksiä potilaan, perheen ja suvun näkökulmasta, osatakseen auttaa ja tukea heitä ratkaisuisaan.
- Tuntea alaa koskeva lainsäädäntö sekä perinnöllisyyslääketieteen keskeiset eettiset kysymykset ja periaatteet ja osata työssään toteuttaa näitä periaatteita.
- Osata toimia alan asiantuntijana moniammatillisessa yhteistyössä sekä muiden lääkäreiden, terveydenhuoltoalan henkilökunnan ja väestön koulutuksessa ja opastuksessa.
- Tuntea lääketieteellisen genetiikan tutkimuksen ajankohtainen tila ja pystyä tekemään alan tieteellistä tutkimusta.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus 5 vuotta.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisanal potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Erikoistumiskoulutus (4 v 3 kk)

Perinnöllisyyslääketieteen koulutus sisältää kliinistä potilastyötä HUS:in Kliinisen genetiikan yksikössä ja Sikiölääketieteen keskuksessa sekä lääketieteelliseen genetiikkaan liittyvää laboratoriopalvelua HUSLAB Genetiikan laboratoriossa. Koulutus jakautuu siten, että kliinistä potilastyötä perinnöllisyyslääketieteen yksikössä tulee olla vähintään 33 kk, josta sikiödiagnostiikkaa vähintään 3 kk. Lääketieteellisen genetiikan alaan liittyvää laboriodiagnostiikkaa tulee tehdä yhteensä 8–12 kk. Laboratoriopalvelun tulee sisältää sekä sytogenetiikkaa että molekyyli-genetiikkaa ja koko genomia kattavia menetelmiä ja niiden analytiikassa käytettävien tietokantojen käyttöä. Koulutukseen sisältyy 6 kk vapaavalintaista palvelua, jota suositellaan suoritettavaksi erikoistumiskoulutusta tukevilla aloilla kuten esimerkiksi lastentaudit, lasten neurologia, neurologia, sisätaudit tai onkologia.

Perinnöllisyyslääketieteen koulutusohjelmassa on neljä koulutusvirkaa, jotka kaikki ovat päätoimisia erikoistuvan lääkärin virkoja. Osa-aikaisesti suoritettu palvelu hyväksytään kliiniseksi tai laboratoriokoulutukseksi henkilökohtaisen koulutussuunnitelman mukaan. Osa-aikaisesti suoritettua kliinistä palvelua hyväksytään erikoislääkärikoulutukseksi korkeintaan sama määrä kuin toimittaessa kokopäiväisesti 1 vuosi. Tieteellistä työskentelystä Suomessa tai ulkomailla, esim. väitöskirjatutkimuksesta, jonka aihe ja menetelmät liittyvät kiinteästi lääketieteelliseen genetiikkaan, voidaan hyväksyä korkeintaan 6kk erikoislääkärikoulutuksen vapaavalintaiseksi osaksi tai vaihtoehtoisesti osaksi laboratoriokoulutusta koulutusvastaavan päätöksellä. Hyväksyttävästä koulutuksesta on syytä neuvotella erikoislääkärikoulutuksesta vastaavan kanssa.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet ja potilaskokoukset, joiden tarkoituksena on toimia aktiivisina koulutustapahtumina sekä syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–4 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat: <http://www.med.helsinki.fi/erikoislaakari>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (100 tuntia)

Genetiikan tutkimuksen nopean kehityksen vuoksi teoreettisella koulutuksella on erityisen suuri merkitys perinnöllisyyslääketieteessä. Teoreettisen koulutuksen tulee sisältää mahdollisimman paljon genetiikan laaja-alaisia jatkokoulutustapahtumia (yksittäisten luentojen ja esitelmien sijasta) kuten Euroopan lääketieteellisen genetiikan koulu (European School of Medical Genetics) tai osallistuminen ulkomaiseen kongressiin vähintään kerran koulutusjakson aikana, esimerkiksi American Society of Human Genetics ja European Society of Human Genetics kokoukset.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Arvioinnissa pyritään noudattamaan tiedekunnan hyväksymiä periaatteita. Arviointi suoritetaan koulutusjakson aikana vuosittain. Perinnöllisyyslääketieteessä sekä erikoistuvien että kouluttajien määrä on pieni, mikä edesauttaa hyvän henkilökohtaisen kontaktin muodostumista kouluttajan ja erikoistuvan välille. Samaan suuntaan vaikuttaa se, että valtaosa koulutuksesta tapahtuu samassa yksikössä. Erikoisalan koulutuksessa oleville lääkäreille pyritään lisäksi löytämään henkilökohtainen tutor.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyi parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfolioyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

PLASTIIKKAKIRURGIA

Vastuhenkilö: Professori Erkki Tukiainen
Plastiikkakirurgian klinikka, Töölön sairaala, Topeliuksenkatu 5,
PL 266, 00029 HUS
Puh. (09) 471 87468, erkki.tukiainen@hus.fi

Koulutuksen tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on itsenäiseen työskentelyyn ja yhteistyöhön muiden specialiteettien kanssa kykenevä plastiikkakirurgi. Koulutuksessa korostetaan hyvän potilas-lääkärisuhteen merkitystä.

Plastiikkakirurgian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän:

- hallitsee alan diagnostiset menetelmät
- kykenee laatimaan plastiikkakirurgisen potilaan hoitosuunnitelman ja informoimaan potilasta
- hallitsee leikkausindikaatioiden ja leikkaukelpoisuuden arvioinnin
- hallitsee leikkausmenetelmän valinnan ja preoperatiivisen hoidon
- kykenee suoriutumaan itsenäisesti plastiikkakirurgiaan kuuluvasta elektiiivisestä ja päivystysleikkaustoitinnasta
- hallitsee postoperatiivisen jälkihoidon sekä potilaan kuntoutuksen
- kykenee arvioimaan hoitotuloksia tieteellisin menetelmin ja
- kykenee osallistumaan oman alansa kehittämiseen ja suunnitteluun.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutuksen kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatukriteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. kirurgian alojen runkokoulutus

Peruskirurgian käytännön koulutus:

Käytännön koulutusta annetaan kaikilla kirurgian yhdeksällä erikoisalalla. Plastiikkakirurgian vaatimukset

peruskirurgian jaksolla ovat seuraavat:

- Akuutin haavan hoito
- Pehmytkudostraumatologia
- Kasvovammojen ja monikudosvammojen ensihoito
- Palovammapotilaan ensihoito
- Kroonisen haavan hoito (säärihaavat, diabeettinen haava, painehaava)
- Ihokasvainten ja pienten pehmytkudoskasvainten hoito
- Rintakirurgian perusteet
- Imusolmukeleikkausten ja vartijasolmukkeiden perusteet
- Pienen palovamman leikkaushoito
- Haavan sulun ja kielekkeiden perusteet
- Ihonsiirto

Eriytyvä koulutus (3 v)

Plastiikkakirurgian koulutus suoritetaan peruskirurgian koulutuksen jälkeen yliopistosairaaloissa, pääasiassa Suomessa. Kaikissa Suomen lääketieteellisissä tiedekunnissa on plastiikkakirurgian koulutusohjelma. Helsingissä on mahdollisuus hankkia monipuolisin plastiikkakirurgian koulutus, joten suositellaan, että harvinaisempien sairauksien kirurgisen hoidon oppimiseksi muualla Suomessa erikoistuva palvelee Helsingin yliopistollisessa sairaalassa vähintään 4–6 kk.

3–6 kk plastiikkakirurgian koulutuksesta voi suorittaa käsi-, verisuoni-, tai lastenkirurgian alalla, suuleukakirurgiassa tai korvatautiin klinikassa. Vastuuhenkilön päätöksellä osan koulutuksesta voi suorittaa muulla operatiivisella alalla.

Erikoistuvan tulee omaksua teoreettiset tiedot ja käytännön taidot seuraavilla plastiikkakirurgian alueilla:

- plastiikkakirurgian historia
- haavan paraneminen
- ihonsiirron periaatteet ja tekniikka
- iho- ja lihaskielekkeiden periaatteet, fysiologia (kehon vaskulaariset territoriot) ja käytännön suoritus
- mikrokirurgian periaatteet ja tekniikka: replantaatio, perifeeriset hermojen (plexus brachialis, kasvohermo ja raajahermot) ja lymfasuonten kirurgian, vapaat mikrovaskulaariset kudossiirteet (free flap)
- endoproteesit, implantit ja alloplastiset materiaalit
- kudostenvenyttimen (tissue expansion) periaatteet ja tekniikka
- palovammat
- pään ja kaulan anatomia, halkioiden ja muiden kasvojen epämuodostumien ilmentymät ja embryologia
- kraniofakiaalikirurgian ja halkioiden kokonaishoidon periaatteet
- kasvovammat, kasvojen rekonstruktiot ja korjaava kirurgia: silmäluomi- ja muiden kasvojen alueiden rekonstruktiot; rinoplastia; korvalehden korjaava kirurgia; blefaroplastia ja kasvojen kohotus (face lift), kasvohermohalvauksen korjaava kirurgia
- ihotuumorit: diagnostiikka ja hoito; hyvän- ja pahanlaatuiset kasvaimet, vaskulaariset ot, -vartijaimusolmuketekniikka
- pehmytkudossarkoomien diagnostiikan ja hoidon periaatteet
- tietyt imusolmuke-evakuaatiot (radical neck dissektio, kainalon-, nivustaipeen ja iliaca-alueen dissektio)
- pään ja kaulan alueen pahanlaatuisten kasvainten hoitoperiaatteet ja rekonstruktiot
- vartalon alueen rekonstruktioivinen ja muovaava kirurgia: painehaavauma; rintakehän ja vatsan alueen syvän defektin rekonstruktio; abdominoplastia ja vartalon muotovirheen korjaaminen (body contouring)
- rintarauhasen kirurgian periaatteet ja tekniikka: rintasyövän kirurgisen hoidon periaatteet, rintarekonstruktio, mammoplastia ja rintarauhasen esteettinen kirurgia
- genitourinaarisen plastiikkakirurgian periaatteet ja tekniikka
- käden anatomia, tutkiminen ja käsikirurgian yleiset periaatteet ja tekniikka: käden tuumorit ja käsivamman hoito, osteosynteetit, jänne- ja hermo-rekonstruktiot, vapaat mikrokirurgiset siirteet yläraajaan
- alaraajan anatomia, tutkiminen ja vamman sekä tuumorikirurgian periaatteet ja tekniikka: krooninen alaraajahaava, akuutti komplisoitunut vamma, osteosynteetit ja eksternifiksaatio, jalkaterän pehmytkudosten rekonstruktio, vapaat mikrokirurgiset siirteet alaraajaan; makro-mikro-vaskulaarisen verisuonikirurgian periaatteet
- lymfedeman hoito.

Tiettyjen harvinaisten sairauksien hoidon kohdalla kuten halkiot, kraniofakiaalikirurgia, vaikeiden palovammojen hoito, sarkoomakirurgia ja vaativat mikrokirurgiset rekonstruktiot erikoistuva ei saavuta valmiutta hoitaa näitä sairauksia itsenäisesti, vaan ainoastaan perehtyneisyyden hoitoperiaatteisiin.

Esteettisen kirurgian koulutus yliopistosairaalassa ei ole tarpeeksi monipuolinen. Erikoistuvalla järjestetään mahdollisuus hankkia valmiudet itsenäiseen työskentelyyn alalla esteettisen kirurgian kursseilla ja yksityisiltä plastiikkakirurgeilta.

Tutor:

Kullakin erikoistuvalla on henkilökohtainen ohjaaja, jonka vastuuhenkilö nimeää kouluttajan suostumuksen mukaisesti.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa. Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus tapahtuu aina myös ulkomailla (kts. jäljempänä).

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (100 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia)

Teoreettinen koulutus on vähintään 160 t (60t/v) ja tapahtuu Suomessa sekä ulkomailla.

Erikoistuva osallistuu ja valmistaa kirjallisen yhteenvedon (vähintään neljä) kouluttajan määräämästä aiheesta plastiikkakirurgian viikottaisessa aamukokouksessa (30 t/v). Myös muiden erikoisalojen klinikkokouksia voidaan hyväksyä plastiikkakirurgian koulutukseen.

Erikoistuvan tulee olla osallistunut vähintään neljään Pohjoismaiseen plastiikkakirurgian jatkokoulutukseen (30t/jokainen), joiden aiheet ovat seuraavat:

- transplantation och sårläggning
- onkologi
- traumatologi
- kongenitala missbildningar
- estetisk kirurgi.

Pohjoismaisen kurssin voi korvata muulla kansainvälisellä kurssilla. Erikoistuvan tulee osallistua vähintään yhteen kansainväliseen kongressiin plastiikkakirurgian, halkio- tai kraniofakiaalikirurgian, palovammahoidon tai esteettisen kirurgian, mikrokirurgian alalta. Erikoistuvalla tulisi järjestää rahoitus kotimaisia tai ulkomaisia koulutuskursseja varten.

Tieteellinen tutkimustyö:

Plastiikkakirurgiksi erikoistuva osallistuu tai on osallistunut yliopistossa tohtorinkoulutusohjelman opetukseen. Erikoistuvan tulisi olla koulutusjakson aikana mukana vähintään yhdessä kliinisessä tai kokeellisessa tutkimustyössä, millä tahansa lääketieteen alalla..

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Kullakin erikoistuvalla on plastiikkakirurgian lokikirja, joka noudattaa eurooppalaisia vaatimuksia (EBO-PRAS). Oppimisprosessia seurataan lokikirjan, arviointien ja keskustelujen kautta (portfolio). Tärkeän osan koulutuksessa muodostavat kouluttajan ja erikoistuvan väliset leikkausten suunnittelutapahtumat sekä yhteiset leikkaukset.

Lokikirja jakautuu eurooppalaisen käytännön mukaan toimenpiteisiin, jotka a) erikoistuva on leikannut itsenäisesti, b) on ollut avustajana tai leikannut kouluttajan ohjauksessa tai on c) nähnyt tai tuntee teoreettisesti.

Erikoistuva laatii oppimistaan leikkauksista piirroksia ja selvityksiä ("leikkausten nuotit"), jotka hän esittelee kouluttajalle.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Valtakunnallinen kuulustelu voidaan korvata hyväksytyllä suorituksella EBOPRASin kansainvälisessä tentissä, josta tarkemmat tiedot www.ebopras.org

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

PSYKIATRIAN RUNKO- JA ERIYTYVÄ KOULUTUS

Vastuuhenkilöt:

Psykiatrian erikoisalajien runkokoulutus Prof. Erkki Isometsä Puh. (09) 471 63728, erkki.isometsa@hus.fi
 Psykiatrian eriytyvä koulutus Prof. Tiina Paunio Puh. (09) 471 63734 tiina.paunio@hus.fi
 Osoite: Psykiatriakeskus, Välskärinkatu 12, PL 590, 00029 HUS

Tavoitteet

Psykiatrian erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla valmiudet erikoisalansa tehtäviin, moniammatilliseen työhön, ammattitaidon ylläpitämiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä toimimiseen ja perehdyttää tieteelliseen tietoon.

Koulutus muodostaa kattavan kokonaisuuden käsittäen psykiatrian tieteelliset perusteet, potilaan tutkimisen, diagnosoinnin ja hoidon edellyttämät taidot sekä psykiatrisen hoitojärjestelmän perusteet. Koulutus toteutetaan v. 2015 säädetyin erikoislääkäriasetuksen mukaisesti. Sovellamme tavoitteiden asettelussa eurooppalaisen UEMS:n ohjeita (<http://uemspsychiatry.org/wp-content/uploads/2013/09/2009-Oct-EFCP.pdf>) ja tiedolliset (<http://blogs.helsinki.fi/psykiatria-erikoistuminen/ydinainesanalyysi/>) ja taidolliset (<http://blogs.helsinki.fi/psykiatria-erikoistuminen/taidollinen-ydinainesanalyysi/>) oppimisen sisällöt on määritetty ydinainesanalyysissä.

Koulutukseen hakeutuminen ja koulutusohjelman rakenne

Psykiatrian erikoistumiskoulutus voi alkaa lääketieteen lisensiaattitutkinnon jälkeen. Hakijan aikaisempi kokemus ja tieteelliset ansiot lasketaan hyväksi.

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta. Kliininen palvelu koostuu terveyskeskuspalvelusta, runko-koulutuksesta ja eriytyvästä koulutuksesta. Palvelujen muodostaman kokonaisuuden tulee olla riittävän monipuolinen ja toteutua pääsääntöisesti siten, että palvelua yhdessä yksikössä on 6-12 kk.

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Palvelukokonaisuuden tulee sisältää vähintään yhteensä 18 kk osastopalvelua, 24 kk väestövastuullista avohoidon palvelua ja 12 kk psykiatrian alojen päivystystä. Teoreettinen koulutus käsittää Helsingin yliopiston psykiatrian osaston omat tieteelliset seminaarisarjat sekä muun teoreettisen, esimerkiksi tieteellisten seurojen ja tieteellisten kongressien, koulutuksen. Vähintään puolet kliinisestä palvelusta tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveysystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-

oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

Psykiatriassa runkokoulutus rakentuu seuraavasti: 6 kk palvelu akuutissa aikuispsykiatriassa ja 9 kk jotakin psykiatrian erikoisalaa, eli psykiatriaa, lasten-, nuoriso- ja/tai oikeuspsykiatriaa. Yhteinen runko-osa suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa ja ennen eriytyvää koulutusta.

Runkokoulutuksen sisältö: Koulutusohjelman tulee sisältää vähintään 6 kk palvelua akuutissa aikuispsykiatriassa sisältäen akuutisti sairaiden potilaiden hoitoa. Muun psykiatrisen palvelun tulee sisältää sellaista psykiatrista palvelua, joka vastuuhenkilön hyväksymänä vastaa koulutuksellisia päämääriä. Runkokoulutuksen aikana järjestetään erikoistuvalla teoreettista koulutusta, joka sisältää sekä aikuis-, lasten-, nuoriso- ja oikeuspsykiatriaa. Tämä tapahtuu yhteistyössä psykiatrian eri alojen kanssa. Runkovaiheen päätteeksi suoritetaan monivalintatentti.

Eriytyvä koulutus (4 v)

Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopistollisessa sairaalassa ja/tai sovitussa yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa. Palvelua yliopistollisessa sairaalassa (LINKKI) vaaditaan 1–2 vuotta riippuen ulkopuolisten koulutuspaikkojen koulutusoikeuksien pituudesta. Muu eriytyvä koulutus voidaan suorittaa muussa psykiatrisessa sairaalassa tai psykiatrisessa avohoitopisteessä, jossa on riittävä koulutus ja työnohjaus. Koulutusohjelman ja palvelun tulee olla vastuuhenkilön hyväksymiä.

Eriytyvän koulutuksen sisältö: Psykiatriassa eriytyvä koulutus on 3–4 vuotta aikuispsykiatriassa ja 0–12 kk jollakin muulla psykiatrian erikoisalalla. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä 6 kk erikoisalaa koskeva päätoiminen tutkimustyö (12 kk, mikäli tutkimustyö kehittää psykiatrian alan kliinisiä taitoja) ja soveltuvin osin 6 kk palvelua muulla kliinisellä erikoisalalla (esim. neurologia, kliininen neurofysiologia, lastenneurologia, sisätaudit, työterveyshuolto, geriatria).

Työnohjaus Viikoittain tapahtuvan kliinisen lähiohjauksen lisäksi koulutuksen tulee sisältää vähintään 2 vuotta toimipisteen ulkopuolella tapahtuvaa säännöllistä työnohjausta.

Toimipaikkakoulutus Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (40+40 tuntia) Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen määrä on aikuispsykiatriassa 80 tuntia. Näistä tunneista suoritetaan runkokoulutuksen aikana 40 tuntia, ja eriytyvän koulutuksen aikana 40 tuntia. Teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi voidaan hyväksyä Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan erikoislääkärikoulutuksen hyväksymä psykiatrian alan koulutus sekä alaa koskevat kansainväliset kokoukset ja kongressit, jotka vastuuprofessori on hyväksynyt

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutus sisältää ja edellyttää lähikouluttajan säännöllistä ohjausta yleensä viikon, vähintään kahden viikon välein. Tapaamisissa seurataan erikoistuvan kliinisen työn ja koulutuksen toteutumista sekä erikoistuvan edistymistä. Koulutuksen vastuuhenkilö seuraa erikoistuvan oppimisprosessia vuosittain. Lokikirjan pohjalta tarkastellaan koulutuksen etenemistä: kliinistä työtä, taitojen kehittymistä, teoreettista osaamista ja erikoistuvan asennoitumista potilaisiin, potilaiden omaisiin, työtovereihin, kykyä moniammatilliseen työskentelyyn sekä hallinnollisiin ja johtamistehtäviin.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

RADIOLOGIA

Vastuuhenkilö: Professori Taina Autti
Radiologian yksikkö/Diagnostis-Terapeuttinen osasto, Haartmaninkatu 4
PL 340, 00029 HUS, taina.autti@hus.fi, puh. (09) 4711

6 vuoden koulutusohjelma

TAVOITTEET

Koulutusohjelman tavoitteena on antaa valmiudet suoriutua tulevan työn lääketieteellisestä, teknisestä, hallinnollisesta, kommunikatiivisesta, lainsäädännöllisestä ja koulutuksellisesta osuudesta.

Radiologin tulee hallita kuvantamismenetelmät, niiden indikaatiot kliinisten ongelmien ratkaisemisessa, menetelmien rajoitukset ja komplikaatiomahdollisuudet. Hänen tulee osata suunnitella kuvantamisstrategia kliiniseen ongelmaan ottaen huomioon säteilyturvallisuus, suorittaa ja valvoa kuvantaminen, tuntee normaali anatomia ja tunnistaa patologiset löydökset, osata tulkita ja raportoida löydökset ja niiden varmuusaste, erotusdiagnostiikka ja mahdolliset tarvittavat jatkotutkimukset ymmärrettävästi kliinikolääkäreille.

Koulutuksen läpäistyään radiologin tulee kyetä toimimaan itsenäisesti sekä moniammatillisissa tiimissä kliinisessä työssä, ylläpitämään taitojaan ja kehittymään erikoislääkärinä nopeasti muuttuvalla erikoisalalla.

Koulutuksen tulee antaa riittävät valmiudet toimia keskussairaالاتasoisen radiologisen yksikön sekä tulosvastuullisena että säteilytyöstä vastaavana johtajana, osallistua laitehankintoihin, työn organisointiin, henkilöstöhallintoon ja jatkokoulutukseen ja pitää yksikkönsä osaaminen ajan tasalla.

Kliinisessä työssä tulee hallita radiologiaa kolmitasoisesti lokikirjan mukaisesti.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman pituus on 6 vuotta (31.12.2012 mennessä opinto-oikeuden saaneilla koulutus on 5 vuotta), josta terveyskeskuspalvelu mukaan lukien vähintään puolet on suoritettava yliopistosairaalan ulkopuolella.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua ko. pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITUS

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisanal potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päivävaiivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päivävaiivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkärikoulutukseen olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkeimmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Täydentävä sairaalapalvelu 3 kk. Erikoistumiskoulutuksesta 3 kk tulee suorittaa palveluna jollakin seuraavilla aloilla: sisätaudit, keuhkosairaudet, lastentaudit, kirurgian alat, anestesiologia, neurotieteiden alat, onkologia, patologia, naistentaudit ja synnytykset, akuuttilääketiede tai muu soveltuva palvelu..

Erikoisalakohmainen (eriytyvä) koulutus 5 vuotta

Eriytyvästä palvelusta osa suoritetaan yliopistosairaalassa ja osa sen ulkopuolella koulutussuunnitelman mukaisesti..

Keskussairaalapalvelu

Radiologian erikoisalakoulutus suoritetaan niillä alue- tai keskussairaalatasoisten koulutussairaaloiden röntgenosastoilla, joiden koulutusoikeudet yliopisto on hyväksynyt. Koulutukseen ottamisesta päättää opialan vastuuhenkilö yhdessä k.o. kouluttajan kanssa. Käytännön koulutuksesta vastaa koulutuspaikan ylilääkäri, joka toimii kouluttajana, tai erikseen nimetty koulutusvastaava

Paikallinen koulutuksen vastuuhenkilö ja erikoistuva tekevät koulutussopimuksen puitteissa kirjallisen koulutussuunnitelman, jonka hyväksyy koulutusohjelman vastuuhenkilö.

Koulutusoikeuden eli hyväksyttävän palvelun pituus koulutusyksikössä riippuu paikallisen vastaavan kouluttajan pätevydestä, röntgenosaston erikoislääkärin määrästä, kouluttajien ja koulutettavien suhteesta, vuotuisesta tutkimusten kokonaismäärästä, tutkimukseen käytettävissä olevien laitteistojen monipuolisuudesta, toimipaikka-koulutuksesta, käytettävissä olevasta kirjallisuudesta ja etäopetus-mahdollisuuksista.

Alue- ja keskussairaalapalvelun aikana erikoistuva saa radiologian alan koulutusta monipuolisesti: hän perehtyy mm natiivitutkimuksiin ja mammografiaan, läpivalaisututkimuksiin, ultraäänitutkimuksiin biopsioineen sekä tietokonetomografian ja magneettikuvauksen perusteisiin.

Koulutussairaalat, niiden kouluttajat ja koulutusoikeuksien pituudet löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Muiden yliopistojen vastuualueiden erikoistumissairaalat hyväksytään kuten kuin k.o. vastuualue hyväksyy. Terveyskeskuksessa suoritettua radiologian palvelua ei hyväksytä erikoistumiskoulutuksessa.

Radiologisen fysiikan ja kuvantamismenetelmien koulutus

Radiologiseen palveluun sisältyy perehtyminen radiologisten tutkimusmenetelmien fysiikkaan. Itä-Suomen yliopisto ja Suomen radiologiyhdistys järjestävät vuosittain radiologiaan erikoistuville lääkäreille Radiologisen fysiikan ja säteilysuojelun kurssin. Kurssin laajuus on 0,7 opintoviikkoa ja se edellytetään suoritettavaksi ennen siirtymistä yliopistopalveluun. Kurssi antaa perustiedot radiologiseen kuvantamiseen liittyvästä fysiikasta, tekniikasta ja säteilysuojelusta ja siihen liittyy kuulustelu. Kurssin fysiikan osuuden suoritus edellytetään radiologian erikoislääkärin pätevyteen ja säteilysuojeluosuus antaa säteilytyön vastaavan johtajan pätevyyden.

Oppikirjoina suositellaan (viimeisin painos):

1) Curry T.S., Dowdey J.E. & Murry Jr.R.C. (Eds.): Christensen's physics of diagnostic radiology (Lea & Febiger)

2) Grainger R.G. & Allison D.J.: Diagnostic radiology (Churchill Livingstone).

Eriyisesti luku: Technics and imaging modalities.

Ulkomaisen koulutuksen hyväksymisestä päättää vastuuhenkilö. Tutkimustyötä voidaan hyväksyä koulutukseen sisältyväksi 6 kk. Sillä ei voi korvata terveyskeskus- eikä täydentävää sairaalapalvelua.

Yliopistosairaalakoulutus:

Yliopistokoulutuksen sisältö kattaa laajalti radiologian perus- ja erityistason tietomäärän, joka opitaan toimimalla valtakunnalliseen lokikirjaan perustuvan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti organi-

soidun kierrossa. Yliopistosairaalan koulutussuunnitelman tekevät erikoistuva lääkäri ja koulutuksen vastuuhenkilö. Kierto kattaa elinjärjestelmäkohtaisen kuvantamisen ja kaikki modaliteetit.

Oppimisvaatimukset on jaettu kolmeen tasoon:

- A. Itsenäisesti hallittava osuus,
- B. Hyvin ja pääosin hallittu osuus,
- C. Teoreettisesti, mutta ei käytännössä hallittu osuus.

Yliopistokautena erikoistuva seuraa alan tärkeimpiä lehtiä (Radiology, Radiographics, AJR) ja perehtyy oppikirjan (William E. Brant, Clyde A. Helms: Fundamentals of Diagnostic Radiology, viimeisin painos) kunkin koulutuspuheen ominaiseen osioon.

TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutus-tilaisuudet ja seminaarit sekä kliinisi-radiologiset meetingit, joita on 2 - 5 tuntia viikossa. Kukin erikoistuva valmistaa ja pitää koulutuksen aikana seminaariesitelmiä. Erikoistuva osallistuu kliinisten meetingien pitämiseen ja seuraamiseen.

Yliopistosairaalan meetingohjelma kattaa elinjärjestelmäkohtaisen koulutuksen. Toimipaikkakoulutuksesta ei toimiteta dokumentointia tiedekunnan kansliaan.

TEOREETTINEN KURSSIMUOTOINEN KOULUTUS JA LÄHIJOHTAJAKOULUTUS

Koulutus sisältää 130 tuntia kurssimuotoista strukturoitua koulutusta ainakin seuraavilta radiologian osa-alueilta:

- Thorax-radiologia, ml. sydämen kuvantaminen
- Lasten radiologia
- Gastroenterologinen radiologia
- Mammografia ja gynekologinen kuvantaminen
- Uroradiologia
- Neuroradiologia
- Tuki- ja liikuntaelinradiologia
- Toimenpideradiologia
- Kuvantamisen fysiikka
- Säteilyturvallisuus

Koulutusta järjestetään sekä yliopistojen että erikoisalayhdistyksen toimesta sovitun vastualuejaon mukaisesti. Valtaosa koulutuksesta tulee hankkia kotimaisista koulutustilaisuuksista. Myös ulkomainen vastaava koulutus hyväksytään vastuuhenkilön harkinnan mukaan. Koulutuksen dokumentointi toimitetaan tiedekunnan kansliaan haettaessa erikoislääkärin oikeuksia. Radiologisen fysiikan ja säteilysuojelun kurssi ei sisälly tähän tuntimäärään.

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden saaneet, jotka eivät suorita lähijohtajakoulutusta, suorittavat 20 tuntia hallinnon koulutusta. He voivat sen sijasta tai lisäksi halutessaan suorittaa lähijohtajakoulutuksen.

OPPIMISEN JA KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutussuunnitelman toteutumista seurataan lokikirjan avulla erikoistuvan lääkärin, kiertopisteiden kouluttajien ja vastuuhenkilön keskustelu- ja arviointitilaisuuksissa koulutuksen aikana. Suunnitelman toteutumista seurataan kalenterivuositain keskusteluilla ja palautteella.

Koulutuksessa noudatetaan lokikirjaa, jonka päälinjat on valta-kunnallisesti yhteisesti sovittu. Lokikirja on erikoistuvan lääkärin ja kouluttajien työkirja, jonka avulla voidaan seurata opetuksen sisältöä ja erikoistuvan edistymistä. Oppimisvaatimukset on jaettu kolmeen tasoon:

- A: Kykenee itsenäisesti tekemään ja tulkitsemaan,

B: Tuntee hyvin ja hallitsee,
C: Osaa teoriassa.

Joka toinen vuosi järjestetään erikoistuvien ja vastuukouluttajien palauteseminaari, jossa käsitellään yliopistokierron koulutustavoitteiden onnistumista. Koulutusta kehitetään palauteseminaarin perusteella.

VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

REUMATOLOGIA

Vastuuhenkilö: professori Kari Eklund
Reumatologian klinikka, kolmiosairaala PL 372, 00029 HUS
Puh. (09) 4711, kari eklund@hus.fi

Tavoitteet

Reumatologian koulutusohjelma on yleiseurooppalainen, Euroopan erikoislääkäriliiton (U.E.M.S.) reumatologisen jaoksen, hyväksymä koulutusohjelma, jonka täydellinen teksti on saatavissa koulutusohjelman vastuuhenkilöltä.

Koulutusohjelman suoritettuaan reumatologian erikoislääkärin tulee:

- hallita reumatologian alaan kuuluvat diagnostiset ja hoidolliset menetelmät sekä kuntoutus
- hallita alan keskeinen teoreettinen tietous ja pystyä seuraamaan sen kehitystä
- hallita tuki- ja liikuntaelimestön anatomia ja sairauksien siinä aiheuttamat muutokset
- tuntee toiminnanvajausten ehkäisyn ja parantamisen laaja-alaiset mahdollisuudet
- tuntee muiden erikoisalojen (fysiatria, ortopedia) mahdollisuudet hoitaa reumaattisia tauteja
- pystyä toimimaan alan hoitohenkilökunnan kouluttajana sekä alan asiantuntijana
- pystyä toimimaan reumatologian erikoislääkärinä yksityissektorilla ja työyhteisön konsultoivana erikoislääkärinä
- pystyä toimimaan kuntoutuksesta vastaavana lääkärimä

Valinta

Erikoistumisvirkoihin valitaan laillistettu lääkäri, jonka runkokoulutus on riittävässä määrin suoritettu. Valintamenettely on julkinen ja pyrkiminen on avoin kaikille lääketieteellisen peruskoulutuksen suorittaneille.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelmassa olevalle laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma. Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen, ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärinkoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [Sisätaufien runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Reumatologian koulutus suoritetaan Hyksissä. Koulutusajaksi voidaan hyväksyä muussa yliopistollisessa reumayksikössä suoritettu palvelu täysimääräisesti. Osa (korkeintaan 12 kk) eriytyvästä koulutuksesta voidaan kouluttajan harkinnan mukaan suorittaa myös ulkomaisessa koulutusyksikössä. Sopimuksen mukaan voidaan hyväksyä korkeintaan 12 kk palvelua kokeneen reumatologin ohjauksessa isossa sairaalassa, jolla on monipuolinen reumatologinen toiminta. Reumatologian koulutusajasta voidaan hyväksyä korkeintaan 6 kk kokopäiväistä tieteellistä työtä, jos se sisällöltään on selvästi syventänyt erikoistuvan reumatologian alaan kuuluvaa osaamista. Korkeintaan 6 kk eriytyvästä voidaan suorittaa ortopedian ja traumatologian, fysiatrian, radiologian, kuntoutuksen, neurologian ja kliinisen mikrobiologian alalla.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

(yhteensä 80 tuntia, josta runkokoulutus 40 tuntia).

Erikoistuvan osallistuttava koulutusyksikön järjestämään tai hyväksymään alan eriytyvään koulutukseen vähintään 40 tuntia ja runkokoulutukseen vähintään 40 tuntia. Kansainvälisiä koulutustilaisuuksia voidaan hyväksyä.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen etenemistä tullaan seuraamaan mm. lokikirjan avulla, joka määrittelee koulutuksen tavoitteet ja hankittavat käytännön taidot tarkasti. Ohjaava kouluttaja on vastuussa erikoistuvan ohjelman toteutuksesta.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

SILMÄTAUDIT

Vastuuhenkilö: Prof. Tero Kivelä, FEBO
Silmä- ja korvaklinikka, Haartmaninkatu 4 C, PL 220, 00029 HUS
Puh. (09) 471 73110, tero.kivela@helsinki.fi

Tavoitteet

Silmätautien erikoislääkäriskoulutuksen tavoite on kouluttaa itsenäisesti, lääketieteellisesti korkeatasoisesti ja väestön terveystarpeiden kannalta tarkoituksenmukaisesti toimiva erikoislääkäri, joka pystyy työskentelemään sekä sairaalatyössä että itsenäisenä ammatinharjoittajana. Tavoite on luoda oikea asenne, opettaa näyttöön perustuvan lääketieteen ja tieteellisen tutkimuksen periaatteet sekä tarjota riittävät tiedot, taidot ja valmiudet taittovikojen korjaamiseen, silmänsairauksien ennalta ehkäisyyn, diagnostiikkaan ja hoitoon sekä silmäkirurgiaan ja lääkinälliseen kuntoutukseen.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman pituus on 5 vuotta, josta puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta 9 kk tulee suorittaa terveyskeskuksessa (HUOM! Poikkeuspäätös, jonka nojalla koulutuksesta voi suorittaa yhden vuoden keskussairaalassa ja kolme vuotta yliopistoklinikassa, on voimassa 1.1.2011-31.12.2016, lisätietoja: http://www.med.helsinki.fi/ammattillinen_jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/poikkeuspaatokset.html tai tiedekunnan opintotoimistosta.

Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin rinnastetaan Lohjan sairaalan silmäyksikkö, jossa palvelu sisällöltään vastaa keskussairaalan palvelua sekä toimiminen silmätautien klinikan perusterveydenhuollon lisäkoulutusvirassa silmäpoliklinikassa.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveysohjon sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkäriskoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatukriteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.
Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Erikoiskoulutus (4 v 3 kk)

Erikoiskoulutuksesta 4 vuotta tulee suorittaa silmätautien alalla ja 3 kk voidaan suorittaa missä tahansa lääkärin virassa, toimessa tai tehtävässä. Koulutuksesta on suoritettava 2 v 6 kk yliopistollisen keskussairaalan silmätautien klinikassa ja 1 v 6 kk voidaan suorittaa etukäteen solmitun henkilökohtaisen koulutus-sopimukseen mukaisesti muussakin silmätautien yksikössä yliopiston ulkopuolisessa koulutussairaalassa (poikkeuspäätöksestä katso ylempänä). Päätoimista tutkimustyötä silmätautien alaan liittyvässä tutkimushankkeessa voidaan hyväksyä koulutukseen enintään 6 kk. Palvelua ulkomaisessa, tiedekunnan hyväksy-

mässä silmätautien koulutusyksikössä voidaan hyväksyä ennalta laaditun henkilökohtaisen koulutussuunnitelman perusteella.

Kliinisen koulutuksen järjestely silmätautien klinikassa

Käytännön palvelu silmätautien klinikassa jakautuu kahteen vuosikurssiin ja 3 kk kiertojaksoihin siten, että kuusi erikoistuvaa perehtyy vuoden mittaan pareittain tarkoituksenmukaisessa järjestyksessä ja laajuudessa erikoisalain keskeisiin alueisiin eri yksiköiden vastaavien lääkäreiden ohjauksessa. Loppuaika koostuu kiertoa edeltävistä sairaalalääkäriin ja kiertoa seuraavista, usein erikoislääkäriin ohjatuista sijaisuuksista. Kiertovirkoihin valitseminen tapahtuu loppuvuodesta ja virka otetaan vastaan maaliskuun alusta.

1. vuosikurssi: Lasiaisen ja verkkokalvon sairaudet (verkkokalvopoliklinikka, diabetespoliklinikka ja lasiais-verkkokalvokirurginen osasto) sekä silmän etuosan kirurgia (kaihikirurgia, sarveiskalvokirurgia ja vammakirurgia kahdella etuosakirurgisella osastolla. päiväkirurgiassa ja poliklinikoilla).

2. vuosikurssi: Erikoispoliklinikat (mm. uveittipoliklinikka, kasvainpoliklinikka, neuro-oftalmologinen poliklinikka, allergiapoliklinikka, refraktiivisen kirurgian poliklinikka ja päivystyspoliklinikka), okuloplastinen kirurgia, lasten oftalmologia ja karsastus sekä glaukooma (glaukoomapoliklinikka ja glaukoomakirurginen osasto).

Koulutuksen aikana erikoistuva perehtyy silmän etu- ja takaosakirurgian lisäksi silmän etuosan ja silmän pohjan laserhoitoon sekä silmän puuduttamiseen leikkausta varten. Ohjattuun ja omatoimiseen leikkausmikroskoopin ja mikrokirurgisten instrumenttien käytön harjoitteluun on opetusleikkaussali.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet:

- Kurssimuotoinen pienryhmäkoulutus, 1 tunti viikossa. Aihepiirit ovat mm. potilaan tutkiminen, lasiaisen ja verkkokalvon sairaudet, silmän etuosan kirurgia, päivystysoftalmologia, okuloplastinen kirurgia, silmäpatologia, neuro-oftalmologia, taittovoiman määrittäminen ja silmälasien määrääminen, refraktiivinen kirurgia, glaukooma, lasten silmätaudit, karsastus, näönkuntoutus sekä kasvaminen erikoislääkäriin. Pienryhmäkoulutukseen kuuluu lisäksi kerran kuukaudessa pidettävä kirjallisuuspiiri.
- Lyhyet ajankohtaiset kirjallisuusreferaatit ja -analyysit, 30 min viikossa.
- Jatkuva kurssimuotoinen koulutus erikoistuville ja erikoislääkäreille, 3-6 tuntia kuukaudessa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat. Silmätautien erikoisalalla koulutusta voi suorittaa myös henkilökohtaisen koulutussopimuksen perusteella.

Silmäkirurginen lisäkoulutus

Silmätautien klinikka tarjoaa vuosittain yhdelle erikoistumiskoulutuksen suorittaneelle mahdollisuuden jatkaa vuoden pituisessa silmäkirurgien lisäkoulutusvirassa, jonka henkilökohtainen koulutusohjelma sovitaan erikseen kulloinkin tehtävään valitun kanssa.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Silmätautien erikoislääkäritutkintoon tulee sisältyä oman erikoisalain teoreettista kurssimuotoista koulutusta vähintään 80 tuntia. Koulutukseen tulee sisältyä opintoja seuraavista aihepiireistä, mukaan lukien niihin liittyvä kirurginen hoito: silmän anatomia ja fysiologia; fysikaalinen ja kliininen optiikka; taittovirheet ja niiden korjaaminen; yhteisnäkö, värinäkö ja muu näköfysiologia mukaan lukien uusimmat tutkimusmenetelmät; silmälasien ja piilolasien ominaisuudet; refraktiivinen kirurgia; silmänsairauksien kliininen genetiikka; yleissairauksiin liittyvät silmämuutokset; silmän ja silmäkuopan vammat; silmäluomien ja kyynelteiden sairaudet; sidekalvon ja sarveiskalvon sairaudet; silmäkuopan sairaudet; mykiön sairaudet; glaukooma; lasiaisen ja verkkokalvon sairaudet: suonikalvon sairaudet; lasten silmätaudit; karsastusoppi; neuro-oftalmologia; silmän kasvaimet; silmäpatologia; silmän farmakologia; näköergonomia ja työnäkö; ja näkövammaisten kuntoutus

Silmätautien klinikka järjestää kuukausittain perjantaisin koulutuksen, jossa käydään järjestelmällisesti läpi silmätautiopin keskeisiä kysymyksiä. Koulutus on tarkoitettu paitsi jatkokoulutukseksi klinikassa ja ulkopuolisissa koulutusyksiköissä toimiville erikoistuville lääkäreille myös täydennyskoulutukseksi klinikan kouluttajille ja muille silmätautien erikoislääkäreille koko maassa. Henkilökohtaisen koulutussopimuksen solmimisen ehtona on, että erikoistuva pääsee koulutuspaikastaan osallistumaan useimpiin näistä koulutuksista.

Klinikan erikoistuvista 2-3 pääsee vuosittain osallistumaan lisäksi European University Professors in Ophthalmology (EUPO) –järjestön eurooppalaiselle jatkokoulutuskurssille ja yksi European Board of Ophthalmology (EBO) vaihto-ohjelman puitteissa kuukaudeksi opiskelemaan toiseen EBO:n akreditoimaan silmätautien koulutusohjelmaan. Koulutuksen lopussa erikoistuvia kannustetaan suorittamaan myös EBO:n diplomikuulustelu.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen toteutumista seurataan *lokikirjalla*. Suositeltava lokikirja on European Board of Ophthalmology:n lokikirja, joka vastaa sisällöltään tiedekunnan lokikirjaa. Asianmukaisesti täytetty lokikirja on esitettävä koulutusvirkaa haettaessa. Kunkin koulutusjakson jälkeen erikoistuva arvioi koulutuksen toteutumista vastaavan kouluttajan kanssa, joka osaltaan hyväksyy lokikirjan merkinnät ja joka raportoi myös vastuuhenkilölle. Koulutettavien yleisohjaajaksi nimetään henkilökohtainen tuutori.

Osallistumista silmätautiopin perusteiden hallintaa mittaavaan International Council of Ophthalmology:n järjestämään *Basic Science Assessment Test* -kuulusteluun suositellaan koulutuksen alussa. Samoin suositellaan osallistumista European Board of Ophthalmology:n yhteiseurooppalaiseen kuulusteluun, joka pidetään vuosittain toukokuussa. Kuulusteluun voi osallistua viimeisenä koulutusvuotena tai valmistumisen jälkeen. Kuulustelun suorittaminen huomioidaan lisäansiona koulutusvirkaa haettaessa.

<http://www.icoph.org/assess/>

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

SISÄTAUDIT

Vastuuhenkilö: Prof. Hannele Yki-Järvinen
KLL/Sisätautien osasto, Haartmaninkatu 8,
Biomedicum huone C426B, PL 700, 00029
HUS Puh. 050 562 6899 1664, hannele.yki-jarvinen@helsinki.fi

Tavoitteet

Tavoitteena on kouluttaa sisätautien erikoislääkäreitä, jotka kykenevät toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että he hallitsevat sisätautien alaan kuuluvien sairauksien diagnostiikan, hoidon, lääkinällisen kuntoutuksen ja ehkäisyn, tuntevat sisätautien alaan kuuluvien sairauksien epidemiologian, syyt ja patogeenesisin, ja kykenevät hoitamaan sisätautien alaan kuuluvien sairauksien äkilliset sairastapaukset, tekemään sisätautien alaan kuuluvien sairauksien diagnostiset ja hoidolliset toimenpiteet sekä toimimaan sisätautien erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilökunnan koulutuksessa ja jakamaan yleistä terveystietoutta. Sisätautitieteen tulee myös olla perehtynyt terveydenhuollon hallintoon ja kyettävä johtamaan sisätautien yksikköä.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalaan kuuluvat HYKS Meilahden ja Auran sairaaloiden sisätautiyksiköt ja Jorvin sairaalan gastroenterologian poliklinikka.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväämääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväämääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveysohjon sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväämääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. Sisätautien runkokoulutus

Eriytyvä koulutus (3 v)

Eriytyvä koulutus (3 v) suoritetaan yliopistollisessa sairaalassa. Siitä voi suorittaa 0-24 kk keskussairaaloissa. Vaadittavan yliopistokoulutuksen minimikesto on 12-18 kk tavanomaisen 24 kk sijasta, jos eriytyvä koulutus on muilta osin suoritettu sellaisessa suuressa keskussairaalassa, jossa toimii päätoiminen sisätautiopin professori.

ykijarvi 9.4.2015 10.08

Comment [1]: TARKISTA

Sisätautien koulutukseen osallistuvien lääkäreiden tulee osallistua päivystykseen vähintään 30 tuntia kuukaudessa siten, että päivystyspoliikklinikka- ja osastopäivystyksiä koulutuksen lopussa on ajallisesti suunnilleen yhtä paljon. Päivystystuntien määrä selvitetään erillisellä lomakkeella.

Runkokoulutuksen tulisi olla pääosin suoritettu ennen sisätautien eriytyvän koulutuksen aloittamista. Erikoistuvien lääkäreiden valinnan koulutusohjelmaan suorittaa yliopistosairaalan kouluttaja (sisätautiopin professori). Erikoistuvalla lääkäreille tulee taata riittävä kierto sairaalan eri toimipisteissä monipuolisen koulutuksen turvaamiseksi. Jokaiselle koulutuksessa olevalle laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma koulutusohjelman vastuuhenkilön tai hänen valtuuttamansa kouluttajan kanssa. Osan koulutuksesta voi suorittaa tiedekunnan hyväksymässä koulutussairaalassa vastuuhenkilön harkinnan mukaan. Tutkimustyön hyväksyminen edellyttää yksityiskohtaista selontekoa tutkimustyön kokonaiskestosta, siihen liittyvistä tehtävistä ja mahdollisista julkaisuista.

Sisätautien eriytyvään koulutukseen osallistuvien lääkäreiden tulee saada laaja-alaista sisätautien alan koulutusta paitsi sairauksissa, jotka ovat yleisiä ja joita esiintyy erityisesti päivystystilanteissa, myös

sisätautien muilla eriytyvillä aloilla (endokrinologia, gastroenterologia, hematologia, infektiosairaudet, kardiologia, nefrologia, reumatologia). Erikoislääkärin tutkintoanomukseen on lisättävä selvitys, josta ilmenee eriytyvän koulutuksen aikaiset sijoituspaikat, sisätautien eriytyvä ala (tai esim. päivystyspoliikklinikka/päivystyskorvaaja) ja sijoituksen kesto kuukausina eriytyvän koulutuksen 3 vuoden ajalta.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa. Näihin osallistuminen on oleellinen osa koulutusta.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia + runkokoulutus 40 tuntia)

Sisätautien koulutuksen tulee sisältää 100 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta (40 tuntia runkokoulutuksen ja 60 tuntia eriytyvän koulutuksen aikana). Kurssimuotoisen koulutuksen tulee sisältää tasapuolisesti jokaista sisätautien erikoisalaa. Eriytyvän koulutuksen aikana hyväksytään korkeintaan 10 tuntia / 1 sisätautien erikoisala. Teoreettisen koulutuksen jakautuminen eri sisätautien alojen kesken selvitetään erillisellä lomakkeella.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohdajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohdajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

SISÄTAUTIEN ALOJEN RUNKOKOULUTUS

Vastuuhenkilö: Prof. Hannele Yki-Järvinen
KLL/Sisätautien osasto, Haartmaninkatu 8
Biomedicum huone C426B, PL 700, 00029
HUS Puh. 050 427 1664, hannele.yki-jarvinen@helsinki.fi

Tavoitteet

Runkokoulutuksen suorittaneen tulee kyetä toimimaan sisätautien alalla lääkärintehtävissä siten, että hän hallitsee sairaalan päivystystoiminnassa tarvittavat perusvalmiudet sisätautien alalla ja siihen liittyvillä aloilla sekä hallitsee tärkeimpien sairauksien diagnostiikan ja hoidon sisätautien alalla ja siihen liittyvillä aloilla.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Sisätautien alan 6 vuoden koulutus jakautuu kolmeen osioon: 1) 9 kk terveyskeskuspalveluun, 2) 2 v 3 kk kestävään runkokoulutukseen ja 3) 3 vuotta kestävään sisätautien eriytyvään koulutukseen. Sisätautien 6 vuoden koulutusohjelmasta 9 kk suoritetaan terveyskeskuksessa, 0–12 kk aluesairaalassa, 1–3 vuotta keskussairaalassa ja 2–3 vuotta yliopistollisessa sairaalassa (ks. Sisätaudit ja hyväksyttävät koulutuspaikat: http://www.med.helsinki.fi/ammattilinen_jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/el_koulutuspaikat.html).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Runkokoulutus on yhteinen kaikkien sisätautialojen kanssa. Se sisältää 2 v 3 kk palvelua sisätautien erikoisalalan koulutusviroissa erikseen sovituissa sairaaloissa. Oleellista runkokoulutuksessa on sen monipuolisuus erityisesti koulutuksen johtaessa "suoraan" kardiologiaan, gastroenterologiaan, kliiniseen hematologiaan, nefrologiaan, reumatologiaan, infektiosairauksiin tai endokrinologiaan.

Runkokoulutuksen hyväksyjä on kunkin yliopiston sisätautien erikoislääkärikoulutuksen vastuuhenkilö. Koulutukseen voi sisältyä kouluttajan harkinnan mukaan myös lyhyitä jaksosia (korkeintaan 3 kk) muilta soveltuvilta aloilta (kuten keuhkosairaudet, anestesiologia, akuuttilääketiede, neurologia, kliininen kemia ja fysiologia). Tutkimustyötä voidaan kouluttajan harkinnan mukaan hyväksyä osaksi runkokoulutusta 3 kk, erityisissä poikkeustapauksissa 6 kk ajalta. Viime mainittu edellyttää, että tutkimustyö on johtanut väitöskirjaan ja koulutettava

on ollut päätoimisena tutkijana riittävän kauan. Tutkimustyön tulee olla erikoisalaaan liittyvää. Tutkimustyöstä, sen sisällöstä ja tuloksista on toimitettava erillinen tutkimustyön ohjaajan allekirjoittama selvitys. Pääsääntöisesti tutkimustyö (yleensä 6 kk) hyväksytään osana eriytyvää koulutusta. Poikkeustapauksissa tutkimustyötä on mahdollisuus sisällyttää kouluttajan harkinnan perusteella koko sisätautien erikoislääkärikoulutukseen yhteensä 1 vuosi.

Valtaosa runkokoulutuksesta tapahtuu yliopistosairaalan ulkopuolisissa tiedekunnan hyväksymissä koulutussairaaloissa, joissa koulutuksesta vastaa vastuuhenkilön nimeämä yliopistosairaalan ulkopuolinen kouluttaja. Sisätautien alalla runkokoulutuksesta voi 0–12 kk suorittaa aluesairaalassa, 1 v – 2 v 3 kk keskussairaalassa. Erikoistuvalla lääkärille nimetään henkilökohtainen ohjaaja. Runkokoulutusvaihe on suositeltavaa suorittaa pääosin ennen sisätautien eriytyvää koulutusta. Yhteensä runkokoulutukseen voi sisältyä korkeintaan 3 kk (erityisissä poikkeustapauksissa 6 kk kouluttajan harkinnan mukaan) muuta kuin sisätautipalvelua kuten tutkimustyötä ja sisätauteihin liittyvän erikoisalalan palvelua.

Koulutuksen sisältö

Runkokoulutukseen osallistuvien lääkäreiden tulee saada sisätautien alan koulutusta erityisesti sairauksissa, jotka ovat yleisiä ja joita esiintyy päivystystilanteissa (esim. sydän- ja verisuonisairaudet ja gastroenterologia). Koulutusta antavien yksiköiden on taattava erikoistuville lääkäreille riittävä kierto eri toimipisteiden välillä monipuolisen koulutuksen turvaamiseksi. Merkinnän runkokoulutuksen suorittamisesta antaa runkokoulutuksen vastuuhenkilö.

Sisätautien runkokoulutukseen osallistuvien lääkäreiden tulee osallistua päivystykseen vähintään 30 tuntia kuukaudessa siten, että päivystyspoliklinikka- ja osastopäivystyksiä koulutuksen lopussa on ajallisesti suunnilleen yhtä paljon. Päivystystuntien määrä selvitetään erillisellä lomakkeella.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Eriytyvä koulutus

Ks. erikoisalalan koulutusohjelman kuvaus

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (runkokoulutus 40 tuntia + eriytyvän alan koulutus) Runkokoulutuksen aikana on suoritettava vähintään 40 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta, joka painottuu tasapuolisesti eri sisätautien erikoisaloille. Koulutuksen sisällöstä on toimitettava erikoisala-kohtainen selvitys. Toimipaikkakoulutus ei sisälly teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Runkokoulutusvaiheen koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla, ja se toimii apuvälineenä laadunvarmistuksessa. Erikoistuva lääkäri osallistuu lisäksi oman oppimisensa arviointiin sekä koulutuksen kehittämiseen.

Kuulustelu

Runkokoulutusvaiheeseen on suunnitteilla kuulustelu. Mikäli kuulustelu toteutuu, siitä ilmoitetaan koulutettaville erikseen. Suositeltavaa lukemista ovat Duodecimin kustantamat Meilahden akuuttihoito-opas sekä Wyngaarden J.B., Smith L.H. & Bennett J.C. (Eds.): Cecil textbook of medicine (Saunders) tai Braunwald E. et al. (Eds.): Harrison's Principles of internal medicine (McGraw-Hill) tai suomenkieliset oppikirjat endokrinologiasta, gastroenterologiasta, infektiosairauksista, hematologias-ta, kardiologiasta, nefrologiasta sekä reumasairauksista. Lisäksi suositeltavaa lukemista ovat aikakauslehdet Duodecim ja Suomen Lääkärilehti sekä British Medical Journal, Lancet ja New England Journal of Medicine soveltuvin osin.

SUU-JA LEUKAKIRURGIA

Vastuhenkilö: Prof. Christian Lindqvist
 Clinicum, Kirurginen sairaala, Kasarmikatu 11-13,
 PL 263, 00029 HUS,
 Puh. (09)471 88441, christian.lindqvist@hus.fi
christian.lindqvist@helsinki.fi

Suu- ja leukakirurgian erikoislääkärin koulutusohjelma on kuusivuotinen, johon sisältyy 9 kuukauden terveyskeskuspalvelu. Koulutusohjelmaan sisältyy myös hammaslääketieteen opintoja. Hammaslääketieteen täydentävien opintojen laajuus on vähintään noin 50 opintopistettä, joista tehdään koulutusohjelman vastuhenkilön kanssa henkilökohtainen opintosuunnitelma. Opinnit koostuvat niistä hammaslääketieteen perustutkintoon kuuluvista opintokokonaisuuksista (kts. Liite), joiden hyväksytyt suorittaminen on välttämätöntä, jotta eriytyvän koulutuksen kliininen palvelu on mahdollista täysipainoisesti suorittaa. Kliiniseen palveluun kuuluu myös suun terveydenhuollon yöpäivystyksestä vastaaminen, erikoissairaanhoidon päivystyksen ohella. Hammaslääketieteen opinnit tulee suorittaa ennen eriytyvää koulutusta. Suositus on että runkokoulutusvaiheesta 6 kk palvelullaan HUS:n suu- ja leukasairauksien klinikassa.

Mikäli suu- ja leukakirurgiaan erikoistuva lääkäri on suorittanut myös hammaslääkärin perustutkinnon, täydentäviä opintoja ei tarvita.

Tavoitteet

Koulutusohjelman suoritettuaan suu- ja leukakirurgian erikoislääkärin tulee suoriutua osaltaan itsenäisesti alansa tehtävistä ja omat tätä varten riittävät tiedot:

1. leukaluiden ja kasvojen traumojen kirurgiasta ym. hoidosta rekonstruktioineen
2. suun ja leukojen pahanlaatuisten kasvainten kirurgiasta rekonstruktioineen
3. leukanivelen sairauksista ja niiden kirurgisesta ja muusta hoidosta
4. leukojen ja kasvojen deformeettien ja anomalioiden kokonaisvaltaisesta suunnittelusta ja kirurgiasta
5. dentoalveolaarisesta kirurgiasta
6. hammasperäisten infektioiden hoidosta
7. preproteettisesta kirurgiasta ja siihen liittyvästä implantologiasta
8. leukakystojen ja hyvänlaatuisten kasvainten kirurgiasta rekonstruktioineen
9. sylkirauhasten sairauksista
10. suun ja leukojen kroonisten kiputilojen hoidosta
11. suun limakalvosairauksista
12. tieteellisestä tutkimustyöstä suu- ja leukakirurgian alalla
13. niistä odontologian osa-alueista, jotka suu- ja leukakirurgiassa ovat keskeisiä, kuten ortodontia, hammas-, leuka- ja kasvo-protetiikka, purentafysiologia, suupatologia ja -radiologia sekä suun mikrobiologia ja suulääketiede. Yhteistyö plastiikkakirurgian, neurokirurgian ja korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisalojen kanssa on tärkeää.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärinkoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-

oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkeimmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. kirurgian alojen runkokoulutus.

Eriytyvä koulutus (3 v)

Erikoistumiskoulutuksessa kliininen osuus (3 v) tapahtuu pääsääntöisesti yliopistosairaalan suu- ja leukakirurgian klinikassa. Enintään yksi vuosi voidaan suorittaa erikoislääkärijohtoisella kotimaisen tai ulkomaisen sairaalan suu- ja leukakirurgian osastolla.

1. Erikoistuva tutkii ja hoitaa opettajiensa valvonnassa ja ohjauksessa itsenäisesti potilaita poliklinikalla, vuodeosastolla ja leikkaussalissa. Hoidossa pyritään siihen että kullakin potilaalla on vastuulääkärit, joista toinen on erikoistuja ja toinen seniorilääkäri.
2. Erikoistuva osallistuu koko kliinisen osuuden koulutuksen ajan suu- ja leukakirurgian sekä suun terveydenhuollon yöpäivystykseen primaaripäivystäjänä, loppuvaiheessa myös takapäivystäjänä.
3. Erikoistuva suorittaa itsenäisesti tai avustaa keskeisissä alaan liittyvissä kirurgisissa toimenpiteissä, joista pidetään kirjaa (lokikirja). Toimenpiteet vastaavat laadultaan ja määrältään soveltuvin osin niitä vaatimuksia joita edellytetään European Board of Oro-Maxillofacial Surgery Assessmentiä varten. Jokaisella erikoistujalla on henkilökohtainen kouluttaja, joka säännöllisesti seuraa erikoistujan kehitystä kliinisessä työssä.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Teoreettinen koulutus jakautuu kaikille erikoisaloille yhteisiin opintoihin, sekä suu- ja leukakirurgian erikoisalan opintoihin, joiden laajuus on vähintään 80 tuntia. Suu- ja leukakirurgian erikoisalan opinnot sisältävät koulutusta mm. seuraavista aihepiireistä:

- dentoalveolaarinen kirurgia
- kasvoluiden traumatologia
- synnynnäiset ja hankitut deformiteetit
- leukanivelen sairaudet
- suun ja leukojen hyvän- ja pahanlaatuiset kasvaimet
- suun ja leukojen rekonstruktiokirurgia
- suun ja leukojen tulehdussairaudet
- preproteettinen kirurgia
- sylkirauhassairaudet
- suun limakalvosairaudet.

Erikoistuva voi käyttää hyväkseen myös alan kansainvälisten ja kotimaisten erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkäriyhdistysten järjestämiä koulutustilaisuuksia, joiden sisältö ja laajuus vastaavat teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen tavoitteita.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuva lääkäri käy kouluttajan kanssa keskusteluja edistymisestään ja koulutusohjelmastaan säännöllisesti, vähintään kerran lukukaudessa. Arviointi toteutetaan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman mukaisesti kouluttajan toimesta neljän vuoden aikana. Arviossa korostuu tasapuolisuus ja -arvoisuus.

Portfolio: Koulutuksen tukena suositellaan käytettäväksi portfolioa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

Liite. Esimerkkejä hammaslääketieteen täydentäviin opintoihin kuuluvista opintokokonaisuuksista suu- ja leukakirurgian erikoislääkärikoulutuksessa

- Tuki- ja liikuntaelimestö osa 2 / Kasvot, suu ja hampaat
- Kasvojen kasvu, hampaiston ja purennan kehitys
- Röntgendiagnostiikan peruskurssi, 2.4 op
- Purentavirheiden diagnosointi
- Kariologian teoreettinen ja kliininen kurssi
- Parodontologian peruskurssi
- Anestesia (osa:paikallispuudutus)
- Purentavirheiden hoito ja oikomiskojeet
- Proteettisen hoidon suunnittelu ja perusteet
- Kariologian kliininen ja teoreettinen jatkokurssi
- Suu- ja leukakirurgian peruskurssi
- Endodontian kliininen ja teoreettinen kurssi
- Purentaelimen toiminta I
- Purentaelimen toiminta II

- Oikomishoidon teoria ja käytäntö
- Kruunu-, silta- ja yhdistelmäproteesit
- Irrotettavat proteesit
- Suu- ja leukakirurgian jatkokurssi-kirurgian osuus
- Suu- ja leukakirurgian jatkokurssi-patologian osuus
- Suu- ja leukakirurgian jatkokurssi-radiologian osuus
- Suutaudit I
- Suun ulkopuolella valmistettavat täytteet
- Sylkirauhassairaudet KI
- Sylkirauhassairaudet RAD+PAT
- Hampaiden kehityshäiriöt
- Suupatologia II (mikroskopointikurssi)
- Implantit ja preproteettinen kirurgia,
- Suu- ja leukakirurgian kertauskurssi
- Ortodontia tänään
- Rekonstruktio up-date
- Suutaudit II

SUU- JA LEUKAKIRURGIAN KLIININEN HOITOHARJOITTELU

Suorituspaikkana HUS (kirurginen sairaala ja Töölön sairaala)

Suoritteiden valvojana klinikan erikoislääkäri/erikoishammaslääkäri

Suoritteet	Lukumäärä
Hampaan tavanomainen poisto	35
Hampaan leikkauksellinen poisto	10
Suun limakalvomuutoksen biopsia/ekskiisio	10

Leikkausvustukset

Dentoalveolaarinen kirurgia	10
Ortognaattinen kirurgia	1
Tuumorikirurgia	1
Traumakirurgia	1

Edellä luetellut opintojaksot ovat viitteelliset ja niiden rakenne sekä laajuus voivat vaihdella peruskoulutuksen tutkintovaatimusten mukaisesti. Hammaslääketieteen täydentävistä opinnoista tulee erikseen tehdä henkilökohtainen opintosuunnitelma erikoisalalan vastuuhenkilön kanssa.

SYDÄN- JA RINTAELINKIRURGIA

Vastuhenkilö: Prof. Ari Harjula
Thorax- ja verisuonikirurgia, Haartmaninkatu 4,
PL 340, 00029 HUS
Puh. (09) 471 72305, ari.harjula@hus.fi

Tavoitteet

Sydän- ja rintaelinkirurgian koulutuksen tarkoituksena on kouluttaa itsenäiseen työhön kykenevä erikoislääkäri, joka hallitsee alan diagnostiikan, leikkausindikaatiot ja kontraindikaatiot, leikkausmenetelmät ja potilaiden jatkohoidon. Koulutuksen osa-alueita ovat sydämen ja suurten verisuonten kirurgia, keuhkokirurgia, välikarsinan, pallean ja rinnanseinämän sekä ruokatorven kirurgia.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jaksosuoittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatukriteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Kirurgian runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. kirurgian runkokoulutus: <http://www.kirurgia.med.helsinki.fi/runkokoulutus/index.php?163>

Eriytyvä koulutus (3 v)

Sydän- ja rintaelinkirurgian eriytyvä koulutus suoritetaan yliopistosairaalassa sydän- ja thoraxkirurgian klinikassa, verisuonikirurgian klinikassa ja lastenkirurgian klinikassa.

Osa-alueet:

Sydänkirurgia (1 v 6kk - 2 v),
thoraxkirurgia (6 kk - 1 v),
sydänteho (1-3 kk),
elinsiirtokirurgia (0-6 kk),
verisuonikirurgia (0-6 kk),
lasten sydänkirurgian (0-6kk) vapaavalintainen
kardiologia (0-6kk) vapaavalintainen

Yliopiston nimeämä vastuhenkilö vastaa koulutusohjelman toteuttamista, tenteistä ja nimeää kouluttajat. Kliinistä koulutusta varten kouluttajat nimeävät erikoistuvalla henkilökohtaisen ohjaajan. Kouluttaja ja koulutuksen vastuuhenkilö vastaavat siitä, että erikoistuva saa riittävän kliinisen ja teoreettisen koulutuksen. Muussa EU-maassa vastaavassa yksikössä suoritettu palvelu hyväksytään osaksi erikoislääkäritutkinnon kliinistä palvelua. Koulutuksen vastaavuuden ratkaisee koulutusohjelman vastuuhenkilö. Sama koskee muualla ulkomailla suoritettua palvelua. Sydän- ja rintaelinkirurgian eriytyvän vaiheen koulutukseen kuuluu osallistuminen lääketieteen kandiin opetukseen.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia)

Erikoistuvan tulee saada vähintään 80 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta, jota voivat antaa yliopistojen ohella erikoisalayhdistykset sekä Suomessa että ulkopuolella ja muut ammatilliset järjestöt. Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen tulee olla koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymä. Työajalla pidetyt klinikkakoulutukset eivät sisälly vaadittavaan 80 tunnin teoreettiseen koulutukseen.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Erikoistuva pitää lokikirjaa tekemistään leikkauksista ja leikkauksien assistereuksista sekä kliinisestä palvelustaan. Tiedot varmennetaan kansioon kerättyjen epikriisien ja leikkauskertomuksen avulla. Kouluttajan ja henkilökohtaisen ohjaajan antaman kuvauksen, lokikirjan ja kansion sisällön perusteella vastuuhenkilö tekee yhteenvetoon koulutuksen sisällöstä ja huolehtii siitä, että erikoistuva saa riittävän kliinisen ja teoreettisen koulutuksen.

Koulutusohjelman alussa kouluttaja, henkilökohtainen ohjaaja ja erikoistuva laativat erikoistuvan lääkärin koulutusohjelman, joka sisältää riittävässä määrin koulutusohjelman eri osa-alueita. Sen toteutumista seurataan puolivuositain. Erikoistuva lääkäri toimii itse aloitteentekijänä ohjelman toteutumisen seurannassa.

Suosittelavaa kirjallisuutta <http://school.eacts.org/sections/RecRead/index.html>

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyi parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfolioyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

SYÖPÄTAUDIT

Vastuuhenkilö: Professori Sirpa Leppä
Clinicum/Syöpätautien osasto,
Haartmaninkatu 4, PL 180, 00029 HUS
Puh. 050-4270820, sirpa.leppa@hus.fi

TAVOITTEET

Syöpätautien erikoislääkärin koulutus johtaa pätevyteen toimia itsenäisesti erikoislääkärin tehtävissä

Koulutusohjelman käytyään syöpätautien erikoislääkäri tuntee syöpäsairauksien etiologian, biologisen taustan ja kliinisen käyttäytymisen on perillä syöpäsairauksien ehkäisystä ja varhaisdiagnoosiikasta hallitsee syöpäsairauksiin liittyvän diagnostiikan, yleis- ja jatkohoidon osaa suunnitella ja toteuttaa syöpäpotilaiden kuratiivisen ja palliatiivisen säde- ja lääkehoidon, ja saattohoidon hallitsee sädehoidon käytön muidenkin sairauksien kuin pahanlaatuisten kasvainten hoidossa hallitsee syöpäpotilaiden tavanomaiset akuutit ja krooniset ongelmat, niiden diagnostiikan ja hoidon on perillä myös muilla erikoisaloilla annettavasta syövän hoidosta, erityisesti syöpäkirurgiasta kykenee johtamaan moniammatillista toimintayksikköään ja työryhmäänsä hallitsee perusteet yhteistyöhön ja konsultointiin eri erikoisalojen ja eri henkilöstöryhmien kanssa on perillä kasvainsairauksia koskevasta terveydenhuollon järjestelmästä ja hallinnosta on perillä syöpäsairauksiin liittyvästä kuntoutustoiminnasta sekä sosiaalisten ja yhteiskunnallisten tuki- ja avustusjärjestelmien toiminnasta osaa toimia alansa erityiskysymysten asiantuntijana ja opettajana pystyy osallistumaan alansa tieteelliseen tutkimukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun hallitsee sanallisen ja sanattoman vuorovaikutuksen potilastyössä

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Syöpätautien erikoislääkärikoulutus on itsenäinen koulutusohjelma. Koulutus perustuu käytännön työskentelyyn syöpätautien yksikössä erikoislääkäreiden ohjauksessa ja valvonnassa sekä kansainväliseen, valtakunnalliseen ja paikalliseen teoreettiseen kurssimuotoiseen opiskeluun. Erikoistumiskoulutuksen aikana tuleva erikoislääkäri oppii tekemään hoitopäätökset itsenäisesti. Hoitopäätösten perustaminen hyvään ja riittävään tieteelliseen näyttöön sekä tällaisen näytön etsiminen ja arviointi opetellaan koulutuksen aikana teoreettisesti ja käytännön harjoitteluna.

Koulutuksessa hankitaan erikoislääkäriltä edellytetyt tiedot ja taidot eri syöpäsairauksien kuvantamis-, laboratorio- ja patologisanatomisesta diagnostiikasta, hoidon suunnittelusta ja toteutuksesta. Koulutuksessa keskitytään syövän lääkehoitoon (solunsalpaajahoidot, hormonaaliset hoidot, biologiset hoitomuodot, muut hoitomuodot), sädehoitoon eri tekniikoin (ulkoinen, ontelonsisäinen, kudoksensisäinen, radionuklidit) sekä oikeenmukaiseen hoitoon, erityisesti kivun hoitoon. Tämän lisäksi erikoistuva lääkäri saa valmiuksia vaikeiden asioiden kommunikaatioon, potilaan ja omaisten kohtaamiseen ja psykososiaaliseen tuen antamiseen. Koulutuksen aikana opetellaan eri hoitomuotojen ja tekniikoiden yhdistämistä, hoitotulosten arviointia ja niiden yhteyttä kliiniseen toimintaan ja laadunvalvontaan, laadukkaan työskentelyn kehittämiseen, ja tulokselliseen sekä taloudelliseen kliiniseen toimintaan.

Erikoistuva lääkäri hankkii koulutuksen aikana teoreettista ja käytännön kykyä pitää esitelmiä, opettaa ja arvioida opetusta.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyvääsmääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyvääsmääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveyshöönön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkäriskoulutuksen pysyvääsmääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Erikoistumiskoulutus (4 v 3 kk)

Syöpätauteihin erikoistuva toimii vähintään 3 v 9 kk lääkärimäisenä syöpätautien yksikössä. Erikoistumiskoulutuksen voi suorittaa kokonaisuudessaan yliopistollisen sairaalan syöpätautien klinikassa. Koulutuksesta vähintään 2 v 6 kk on suoritettava yliopistollisessa syöpätautien yksikössä. Jos keskussairaalakoulutus suoritetaan sellaisessa yksikössä, jossa on myös sädehoito-osasto ja koulutettava on saanut riittävästi koulutusta sekä syövän säde- että lääkehoitojen toteuttamisesta, voidaan tällaista koulutusta hyväksyä 1 v 9 kk. Jos sädehoitoyksikköä ei ole, keskussairaalakoulutusta voidaan hyväksyä enintään 1 v 3 kk. Erikoistumiskoulutuksen aikana erikoistuva lääkäri toimii tasapuolisesti ja riittävän pitkiä yhtenäisiä jaksoja sädehoitoyksikössä, syöpätautien vuodeosastoilla sekä avohoitoyksiköissä siten, että hän oppii hallitsemaan itsenäisesti erityyppisten syöpien säde- ja lääkehoidon, ja syöpäpotilaan kokonaishoidon mukaan lukien syövän hoitoon liittyvät psykososiaaliset näkökohdat.

Erikoistumiseen kuuluvasta koulutuksesta enintään 6 kk voi olla toimimista muussa syöpätautien erikoislääkärin koulutuksen kannalta tarpeellisessa virassa tai toimessa esimerkiksi erikoislääkärijohtoisessa sisätautiyksikössä, syöpätauteja hoitavassa operatiivisessa yksikössä, hematologisessa yksikössä, kuvantamisyksikössä tai tieteellisessä tutkijan toimessa.

Syöpätautien erikoislääkärin koulutusvirkoja on Helsingin yliopistollisessa keskussairaalassa neljätoista. Koulutukseen hyväksytään myös toimiminen erikoistuvan lääkärimäisenä tai syöpätautien erikoislääkärin viran sijaisena, tai toimiminen tilapäisenä erikoistuvana lääkärimäisenä, mikäli myös tänä aikana on järjestetty koulutuksen kannalta asianmukainen seniorilääkärin opastus ja konsultointimahdollisuus.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutukset, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Teoreettista koulutusta annetaan koulutusyksikön toimesta siten, että klinikan toiminta ja hoitopäätökset opetetaan tieteelliseltä, teoreettiselta ja käytännön kannalta. Kurssimuotoista koulutusta järjestetään myös

valtakunnallisena yhteistyönä. Näiden lisäksi tai niitä korvaamassa voivat olla myös kansalliset ja kansainväliset tieteelliset kokoukset ja symposiumit, jotka käsittelevät koulutuksen kannalta olennaisia erikoiskysymyksiä tai laajempia kokonaisuuksia.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen edistymistä seurataan sähköisen lokikirjan avulla. Lokikirja määrittää yleiset ja yksikkökohtaiset oppimistavoitteet. Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisensa arviointiin sekä koulutuksensa kehittämiseen. Jokaiseen koulutusjaksoon sisältyy väli- ja loppuarvio, jolloin erikoistuva arvioi oppimistavoitteiden toteutumista vastaavan kouluttajan kanssa, joka hyväksyy koulutusjakson ja raportoi vastuuhenkilölle. Oppimistavoitteet on jaettu kolmeen tasoon: A. Ei ole saavuttanut tavoitetta; B. Osaa riittävästi; ja C. Osaa erittäin hyvin. Vuosittain, tai useammin jos koulutukseen liittyvä tilanne sitä vaatii, käydään kehityskeskustelu vastuuhenkilön kanssa. Koulutuksen toteutumista käsitellään myös erikoistuvien ja kouluttajien palauteseminaarissa ja koulutusta kehitetään palauteseminaarin pohjalta.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfolioyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

TERVEYDENHUOLTO

Vastuuhenkilö: Professori Minna Kaila
Hjelt-instituutti
PL 41 (Mannerheimintie 172), 00014 Helsingin yliopisto
minna.kaila@helsinki.fi

Terveydenhuollon erikoisalana (public health medicine) kohteena on väestön terveys ja sen edistäminen. Se hankkii tieteellisen menetelmin tietoja väestön terveyteen vaikuttavista tekijöistä, niihin vaikuttamisen keinoista, keinojen vaikuttavuudesta sekä niiden soveltamisesta erilaisin toimenpitein yhteiskunnan eri lohkoilla, terveydenhuolto mukaan lukien. Hankittua tutkimustietoa sovelletaan väestön terveyspalvelujen tarpeen arviointiin, terveydenhuollon suunnitteluun, johtamiseen ja arviointiin sekä toimintaan, jonka erityisenä tavoitteena on terveyden edistäminen ja suojeleminen sekä sairauksien ennaltaehkäisy. Tärkeimmät toiminta-alueet ovat terveydenhuollon tutkimus, hallinto ja johtaminen sekä kansanterveystyö, viimeksi mainitun osana ympäristöterveydenhuolto.

Tavoitteet

1. Väestön terveydentilan ja terveyspalvelujen tarpeen arviointi
Tuntea väestön terveydentila ja sen kehitys, terveyteen vaikuttavat tekijät ja tärkeimpien kansansairauksien epidemiologia
Tuntea epidemiologisia, tilastotieteellisiä ja terveydentilan mittaamisen menetelmiä ja osata käyttää niitä terveyspalvelujen alueellisen ja sairausryhmäkohtaisen tarpeen arvioimiseen (health needs assessment)
Tuntea terveyttä koskevat rekisterit ja tietojärjestelmät ja osata käyttää niitä tietoteknisiä työvälineitä hyödyntäen
2. Ehkäisevä terveydenhuolto
Tuntea kansansairauksien ehkäisyn ja varhaisen toteamisen mahdollisuudet ja menetelmät
Tuntea terveyden edistämisen teorioita ja menetelmät
Tuntea ympäristötekijöiden merkitys väestön ja yksilöiden terveydelle
Tuntea viranomaisten terveysvalvontaa ja -suojelemaa koskevat tehtävät ja terveysvaarojen torjunta
Osata suunnitella, toteuttaa ja arvioida sairauksien ehkäisyn ja terveyden edistämisen hankkeita
Osata paikallisten epidemioiden selvittämisen perusteet
3. Terveyspolitiikka ja palvelujärjestelmä
Tuntea kansallinen sosiaali- ja terveyspolitiikka ja sen painotukset ja priorisointi
Tuntea sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä ja sen toiminta
Tuntea terveydenhuoltotutkimuksen ja terveystaloustieteen menetelmiä ja osata käyttää niitä toimintakäytäntöjen, terveyspalvelujen ja terveydenhuoltojärjestelmien arvioinnissa, vertailussa ja kehittämisessä
Tuntea terveydenhuoltoa koskevat rekisterit ja tietojärjestelmät ja osata analysoida terveydenhuoltoa kuvaavia tietoja epidemiologian ja tilastotieteen menetelmin
Tuntea ja osata käyttää erilaisia terveyspolitiikkaan ja terveydenhuollon toimintaan vaikuttamisen keinoja
Tuntea kansainvälinen yhteistyö terveydenhuollon alalla
Osata suunnitella, toteuttaa ja arvioida palvelujen kehittämishankkeita
4. Hallinto ja johtaminen
Tuntea sosiaali- ja terveyslainsäädäntö sekä julkisen hallinnon normit ja päätöksentekoprosessi
Tuntea terveydenhuolto-organisaation ja sen johtamisen erityispiirteet
Osata johtaa moniammatillista terveydenhuollon yksikköä
5. Oman työn hallinta ja kehittäminen
Osata systemaattisesti arvioida ja kehittää omaa ammatillista osaamista ja toimintaa
Osata toimia alan asiantuntijana, esimiestehtävissä, kouluttajana ja vaikuttajana

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat). Erikoistumiskoulutukseen liittyvä lähijohtajakoulutus voidaan sisällyttää henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa sekä käytännön palveluun että teoreettiseen koulutukseen.

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkäriin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyshöön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväämääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jaksos suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (1 v 3 kk)

Runkokoulutus on yhteinen työterveyshuollon ja yleislääketieteen koulutusohjelmien kanssa. Runkokoulutuksen tavoitteena on perehdyttää erikoistuva terveydenhuoltojärjestelmään. Koulutus suoritetaan perusterveydenhuollon tai erikoissairaanhoidon laitoksen lääkäriin tehtävässä tai koulutukseen soveltuvassa suunnittelu- tai hallintotehtävässä. A.o. tehtävään erikoistuva hakee koulutussuunnitelmansa pohjalta ottaen huomioon tiedekunnan tekemät koulutuspaikkasopimukset. Tutkimustyön hyväksymisessä runkokoulutuksen osittaiseen korvaamiseen noudatetaan valtakunnallista suositusta.

Eriytyvä koulutus (3 v)

Koulutus suoritetaan yliopiston kansanterveystieteen laitoksessa tai siihen verrattavissa olevassa tutkimuslaitoksessa sekä koulutukseen soveltuvassa terveydenhuollon tutkimus-, suunnittelu-, hallinto- tai johtamistehtävässä. Koulutuksesta vähintään yksi vuosi suoritetaan yliopiston laitoksessa tai siihen verrattavissa olevassa tutkimuslaitoksessa.

Eriytyvän koulutuksen tavoitteena on ohjata ja tukea erikoistuvaa hänen hankkiessaan erikoisalalan keskeisen sisältö- ja menetelmäosaamisen ja sen soveltamisvalmiuden.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (190 tuntia)

Erikoisalalan luonteesta johtuen teoreettinen kurssimuotoinen koulutus muodostaa huomattavan osan annettavasta koulutuksesta. Erikoistuva laatii yhteistyössä ohjaajan kanssa yksilöllisen suunnitelman, jonka tulee sisältää vähintään 30 tuntia kaikista alla luetelluista osaamisalueista. Yksittäisten kurssien valinnassa sallitaan pitkälle menevä valinnanvapaus, mm. siten että ulkomailla suoritettuja opintoja voidaan hyväksyä korvaamaan kurssimuotoista koulutusta. Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen kokonaislaajuus on 190 tuntia. Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen koulutustilaisuuksiin voi sisältyä kuulusteluja, yksilöllisiä projektitoita tai ryhmätöitä, joilla arvioidaan oppimistuloksia. Laitoksen järjestämissä koulutustilaisuuksissa kerätään järjestelmällinen osallistujapalautte.

Osaamisalueet (vähintään 30 tuntia teoreettisia opintoja kustakin)

- Väestön terveydentilan ja terveyspalvelujen tarpeen arviointi
- Ehkäisevä terveydenhuolto
- Terveyspolitiikka ja palvelujärjestelmä

Oppimisprosessin suunnittelu, seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutusohjelmaan hyväksymisen yhteydessä koulutuksen vastuuhenkilö nimeää erikoistuvalla *henkilökohtaisen ohjaajan*, jonka toivotaan olevan sama koko erikoistumisen ajan. Erikoistuva laatii erikoistumisen alussa yhteistyössä ohjaajan kanssa yksilöllisen koulutussuunnitelman portfolion muotoon. Suunnitelmaan sisällytetään mm. erikoistuvan yksityiskohtaiset oppimistavoitteet, runko- ja eriytyvän koulutuksen alustavat suunnitelmat palveluineen ja kurssimuotoisine teoriakoulutuksineen. *Koulutuksen vastuuhenkilö* hyväksyy yksilöllisen koulutussuunnitelman. Suunnitelman toteutumista arvioidaan yhteistyössä ohjaajan kanssa sekä vuosittain tapaamisessa koulutuksen vastuuhenkilön kanssa.

Alan kouluttajat toimivat yliopiston kansanterveystieteen laitoksessa tai muussa koulutuspaikassa. He vastaavat koulutusedellytysten toteutumisesta koulutuspaikassa ja erikoistuvan oppimisen ja osaamisen arvioinnista vähintään vuosittain. Arviointiin liittyy myös koulutuspaikkojen arviointi.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

TYÖTERVEYSHUOLTO

Kuuden (6) vuoden koulutusohjelma
 Koulutusohjelman vastuuhenkilö: Professori Kari Reijula
 Puh: +358405502050
 Sähköposti: kari.reijula@helsinki.fi

Koulutuksen tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on erikoislääkäri, joka:

- tuntee työn ja terveyden yhteydet ja osaa toimia työn terveyshaittojen ehkäisemiseksi ja työhön liittyvien voimavarojen edistämiseksi yksilöiden, työpaikkojen ja moniammatillisen työterveystiimin kanssa
- osaa arvioida ja tukea yksilöiden työkykyä yhteistyössä työpaikan, terveydenhuollon, kuntoutuspalveluiden, sosiaalivakuutusjärjestelmän ja työvoimahallinnon kanssa
- kykenee työterveysyhteistyössä asettamaan toiminnalle tavoitteita, perustelemaan tarpeellisia toimenpiteitä ja arviomaan niiden vaikuttavuutta yhdessä asiakkaiden kanssa.

Koulutusohjelman yleiskuvaus

Koulutus suoritetaan pääosin työssä oppien, koulutusohjelman osaamistavoitteiden suuntaisesti. Oppimista tuetaan koulutuksilla ja henkilökohtaisella ohjauksella ja edistymisen arvioinnilla.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutusohjelmaan kuuluu kaksivuotinen runkokoulutus, neljä vuotta kestävä eriytyvä koulutus, teoreettinen kurssimuotoinen koulutus, johtamiskoulutus, koulutuksen ja oppimisen arviointi sekä valtakunnallinen kuulustelu.

Runkokoulutus 24 kk Yleislääketieteen erityiskoulutus tai työterveyshuollon oma runkokoulutus, joka sisältää vähintään 9 kk terveyskeskuspalvelua, vähintään 6 kk sairaalapalvelua ja/tai enintään 9 kk työterveyshuoltopalvelua tai muuta oppialan tavoitteisiin soveltuvaa palvelua.		Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 100 h Johtamiskoulutus 10 – 30 op (30 op HY)
Eriytyvä koulutus 48 kk <ul style="list-style-type: none"> • Työterveyshuoltojakso 24 kk <ul style="list-style-type: none"> ○ toimipaikkakoulutus 2h/vko ○ henkilökohtainen ohjaus 2h/vko • Kliiniset palvelujaksot muilla erikoisaloilla 12 kk <ul style="list-style-type: none"> ○ toimipaikkakoulutus 2h/vko • Työkyvyn arviointi ja kuntoutusjakso 6 kk <ul style="list-style-type: none"> ○ toimipaikkakoulutus 2h/vko ○ henkilökohtainen ohjaus 2h/vko • Työterveyslaitosjakso 6 kk 	Arviointi 6 kk välein ja aina kunkin palvelujakson päättyessä	
Valtakunnallinen kirjallinen loppukuulustelu		

Kaavio 1: Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen yleiskuvaus

RUNKOKOULUTUS (24 kk)

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielen-

veystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväämääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuksiteerit. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Muu osa runkokoulutuksesta

Runkokoulutuksen vaihtoehtoiset suorittamistavat ovat yleislääketieteen erityiskoulutus tai työterveyshuollon oma runkokoulutus. Oma runkokoulutus sisältää toimimista päätoimisessa lääkärin virassa, toimessa tai tehtävässä vähintään 2 vuotta, josta vähintään 9 kk terveyskeskuksessa (9 kuukauden terveyskeskuspalvelun tulee täyttää pysyväämääräyksissä määritellyt sisällölliset kriteerit), vähintään 6 kk sairaalassa, ja/tai enintään 9 kk työterveyshuollossa, tai oppialan vastuuhenkilön päätöksellä muussa oppialalle soveltuvassa lääkärin tehtävässä, kuitenkin enintään 6 kk tutkimustyössä.

Runkokoulutuksen tavoitteena on, että sen suoritettuaan erikoistuja

- osaa toimia terveydenhuollon palvelujärjestelmässä noudattaen hoitoketjukäytäntöjä
- tietää työterveyshuollon perusteita
- hallitsee lääkärin kliiniset perustaidot
- osaa toimia moniammatillisessa yhteistyössä

On suositeltavaa, että runkokoulutus on suoritettu ennen eriytyvää koulutusta.

ERIYTYVÄ KOULUTUS (48 kk)

Palveluiden hyväksymisen edellytyksenä on, että erikoistuja käy yliopiston järjestämän starttiseminaarin ja laatii viimeistään työterveyshuoltojakson alussa yhdessä kouluttajansa kanssa henkilökohtaisen erikoistumissuunnitelman, joka toimitetaan koulutuksen vastuuhenkilölle.

Eriytyvä koulutus koostuu palveluista työterveyshuollon koulutuspaikassa, työkyvyn arviointia ja kuntoutusta toteuttavassa koulutuspaikassa, palveluista soveltuvilla kliinisillä erikoisaloilla sekä Työterveyslaitospalvelusta. Eriytyvään koulutukseen sisältyy henkilökohtaista ohjausta, toimipaikkakoulutusta, teoreettista kurssimuotoista koulutusta sekä oppimisen ja koulutuksen arviointi. Myös johtamiskoulutus voi sisältyä tähän jaksoon. Palvelujaksojen oppimistavoitteet ja – sisällöt kuvataan työterveyshuollon lokikirjassa.

Eriytyvän koulutuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että eriytyvän koulutuksen suoritettuaan työterveyslääkäri hallitsee alan asiantuntijana työnsä eettisen, lainsäädännöllisen ja teoreettisen taustan, erikoisalan kliiniset taidot sekä monitasoisissa asiakkuuksissa tarvittavat vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot sekä osaa toimia hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisin menetelmin ja ammattikäytännöin yksilö-, työyhteisö- ja työpaikkatasolla seuraavilla alueilla:

- terveyden ja työkyvyn edistäminen
- työhön liittyvien voimavarojen, työhyvinvoinnin ja työyhteisön toiminnan edistäminen

- työn kuormitus- ja vaaratekijöiden sekä työhön liittyvien terveyshaittojen arviointi ja niihin vaikuttaminen
- työhön liittyvien sairauksien ennaltaehkäisy, tunnistaminen ja hoito
- työkyvyn arviointi, seuranta ja varhainen tuki sekä työhön paluun tukeminen
- tutkimusten, hoidon ja kuntoutuksen koordinointi työkyvyn sekä työllistymisen terveydellisten edellytysten tukemiseksi
- kuntoutustarpeen tunnistaminen, neuvonta ja ohjaaminen lääkinnälliseen, ammatilliseen ja päihdekuntoutukseen
- tavoitteenasettelu, tarpeellisten toimenpiteiden suunnittelu ja laadun sekä vaikuttavuuden arviointi asiakkaiden kanssa työterveysyhteistyössä
- työterveyshuollon johtamis-, kehittämis- ja tutkimustehtävät

Työterveyslääkärin tulee tietää seuraavien työterveyshuoltoon liittyvien erityisalueiden perusteet ja osata soveltaa niitä työterveyslääkärin työssä: työlääketiede, työhygieniä, työfysiologia, työpsykologia ja toksikologia, ergonomia, epidemiologia, terveystaloustiede ja johtaminen. Työterveyslääkärin tulee kyetä tutkimustiedon kriittiseen käyttöön sekä omata perusvalmiudet tieteellisen tutkimuksen tekoon. Työterveyslääkärin tulee osata hankkia ja ylläpitää tarpeellista työelämäosaamista (yhteiskunnan ja elinkeinoelämän toimintaperiaatteet) työterveysyhteistyön mahdollistamiseksi.

A. Työterveyshuoltojakso (24 kk)

Jakson tavoitteena on kasvaminen työterveyslääkärin ammattiin. Jakson jälkeen erikoistuja osaa soveltaa työterveyshuollon teoreettista tietopohjaa ja hallitsee työterveyshuollon palveluprosessit ja moniammatillisen toiminnan. Lisäksi hänellä on valmiudet toimia työterveyden asiantuntijana työpaikan ja muiden tarpeellisten yhteistyötahojen kanssa hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti.

Työterveyshuoltojakso suoritetaan yliopiston hyväksymillä koulutustyöterveysasemilla. Koulutuspaikka osoittaa erikoistujalle henkilökohtaisen kouluttajan, työterveyshuollon erikoislääkärin, jolle yliopisto on myöntänyt kouluttajaoikeudet.

Kouluttaja vastaa koulutusohjelman toteutumisesta ja henkilökohtaisen ohjauksen antamisesta koulutuspaikassa. Koulutus toteutetaan koulutuspaikkasopimuksen, opinto-oppaan ja lokikirjan mukaisesti. Kouluttaja osallistuu erikoistuvan henkilökohtaisen erikoistumissuunnitelman tekoon ja seuraa sen toteutumista. Hän arvioi oppimisen edistymistä yhdessä erikoistujan kanssa ja ohjaa erikoistujan ammatillista kasvua kohti asiantuntijuutta. Työterveyshuoltojakson ajan kouluttaja antaa erikoistujalle henkilökohtaista ohjausta vähintään kaksi tuntia viikossa. Myös työterveyshuollon pätevöittävän lisäkoulutuksen tehtävien teko, virtuaaliyliopiston oppimateriaalin ja verkkokurssien sekä ammattilehtien ja tenttikirjallisuuden läpikäynti voidaan rinnastaa henkilökohtaiseksi ohjaukseksi, kun tehtävät on kouluttajan kanssa yhdessä käsitelty.

Toimipaikkakoulutus työterveyshuoltojaksolla

Toimipaikkakoulutus on osa erikoistuvan työtä. Edellä kuvatun henkilökohtaisen ohjauksen lisäksi koulutuspaikka järjestää erikoistuvalla lääkärille toimipaikkakoulutusta vähintään 160 tuntia kahden vuoden eriytyvän jakson aikana, mikä vastaa noin kahta tuntia viikossa. Toimipaikkakoulutuksen tulee olla suunnitelmallista ja erikoislääkärikoulutuksen tavoitteita palvelevaa.

Toimipaikkakoulutusta voivat olla toimipaikan kliniset ja moniammatilliset kokoukset, opintopiirit, seminaarit ja koulutustilaisuudet. Myös sairaaloiden kliniset kokoukset sekä Työterveyslaitoksen ja lääkäriyhdistysten järjestämä koulutus, joita ei ole hyväksytty teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi, voidaan rinnastaa toimipaikkakoulutukseen.

B. Työkyvyn arviointi- ja kuntoutusjakso (6 kk)

Jakson tavoitteena on syventää osaamista toiminta- ja työkyvyn arvioinnissa sekä perehtyä kuntoutuksen palvelujärjestelmän mahdollisuuksiin työkyvyn tukemisessa ja palauttamisessa sekä työllistymisen terveydellisten edellytysten tukemisessa.

Työkyvyn arviointi- ja kuntoutusjakso suoritetaan yliopiston hyväksymissä koulutuspaikoissa. Koulutuspaikka osoittaa erikoistujalle henkilökohtaisen kouluttajan, erikoislääkärin, jonka yliopisto on hyväksynyt kouluttajaksi.

Kouluttaja vastaa koulutusohjelman toteutumisesta ja henkilökohtaisen ohjauksen antamisesta koulutuspaikassa. Koulutus toteutetaan koulutuspaikkasopimuksen, opinto-oppaan ja lokikirjan mukaisesti.

Soveltuvia koulutuspaikkoja ovat sairaaloiden kuntoutustutkimusyksiköt ja yliopiston hyväksymät kuntoutuspalvelujen tuottajat. Myös palvelu kliinisillä aloilla voidaan hyväksyä oppialan vastuuhenkilön päätöksellä, mikäli painopiste on työkyvyn arvioinnissa ja kuntoutuksessa. Erityisestä syystä palvelu voidaan hyväksyä myös työterveyshuollossa suoritettuna. Edellytyksenä tällöin on, että tätä toimintaa varten on perustettu erillinen yksikkö tai että kyseessä on palvelu etukäteen suunnitellussa, määräaikaisessa, työkyvyn arviointiin ja kuntoutukseen keskittyvässä projektissa.

C. Kliininen palvelu muilla erikoisaloilla (12 kk)

Kliinistä palvelua suoritetaan vähintään kolmelta soveltuvalta erikoisalalta, kultakin vähintään kolme kuukautta. Mahdollisilta muilta erikoisaloilta lyhin hyväksyttävä jakso on yksi kuukausi. Jaksojen aikana syvennetään tietoja tautiryhmistä, joissa esiintyy työperäisiä sairauksia ja ammattitauteja.

Soveltuvia erikoisaloja ovat fysiatria, ihotaudit, keuhkosairaudet, kirurgia, korva-, nenä- ja kurkkusairaudet, neurologia, psykiatria ja sisätaudit. Suositeltavaa on, että pääpaino on poliklinikkatyössä. Erityisistä perusteluista vastuuhenkilö voi hyväksyä myös muun erikoisalan kliinisen palvelun.

Jos runkokoulutukseen on kuulunut sairaalapalvelua, joka täyttää koulutussuunnitelman tavoitteet ja se ilmenee erikoistumissuunnitelmassa, voidaan palvelua hyväksyä eriytyvän vaiheen kliiniseksi palveluksi. Tällöin runkokoulutuksessa hyväksytyyn kliinisen palvelun vastaava osuus tulee korvata muulla palvelulla esim. työterveyshuollossa siten, että koulutuksen kokonaiskesto on 6 vuotta ja se sisältää kliinistä palvelua vähintään 12 kk.

Kliinisen palvelun yhteydessä erikoistujalta edellytetään osallistumista toimipaikkakoulutukseen noin kaksi tuntia viikossa, yhteensä 80 tuntia vuodessa.

D. Työterveyslaitosjakso (6 kk)

Jaksolla keskitytään työlääketeeseen, työterveyshuoltoa tukeviin tieteisiin ja niiden sovelluksiin työterveyshuollossa sekä tutustutaan työterveysalan tieteelliseen tutkimukseen. Työterveyslaitosjakso suositellaan suoritettavaksi erikoistumisen lopussa.

Jaksolla erikoistuja:

- syventää tietoja ja taitoja työlääketeessä, ammattitautien ja työperäisten sairauksien tunnistamisessa, hoidossa ja kuntoutuksessa
- syventää tietoja työn terveydellisen merkityksen arvioinnista: vaara- ja kuormitustekijät, työn hyvinvointivaikutukset
- oppia käytännön moniammatillista vaikuttamista työoloihin työperäisiä sairauksia ehkäisevästi ja työn terveellisyyden edistämiseksi
- päivittää tietoja työterveyshuollossa ja sen uusista trendeistä
- perehtyä käytännössä työterveyshuoltoa tukeviin tieteenaloihin kuten työhygieniaan, työfysiologiaan ja työpsykologiaan, toksikologiaan, kognitiiviseen ergonomiaan ja epidemiologiaan
- perehtyä tieteellisen tutkimuksen tekoon ja tutkimustiedon kriittiseen arviointiin

Työterveyslaitosjakson voi suorittaa Työterveyslaitoksen erikoistumiseen tarkoitetuissa toimitissa.

Työterveyslaitosjakson vaihtoehtoiset suorittamistavat

Vaihtoehtoisten suoritusapojen tavoitteet ovat yhtenevät työterveyshuollon erikoistumiskoulutusohjelman työterveyslaitosjakson tavoitteiden kanssa. Jakso toteutetaan aina yhteistyössä Työterveyslaitoksen kans-

sa.

Moduulikoulutusmallit

Helsingissä Työterveyslaitosjakson voi suorittaa moduulipohjaisessa koulutusohjelmassa, johon osallistuvat koulutustyöterveysasemat ovat tehneet sopimuksen sekä Helsingin yliopiston että Työterveyslaitoksen kanssa. Erikoistuvat toimivat 30 kk ajan Työterveyslaitoksella yhden päivän viikossa ja osallistuvat kuukausittain järjestettäviin seminaareihin. Muutoin he työskentelevät työterveyshuoltoyksikössään.

Kajaanissa palvelun voi suorittaa moduulikoulutuksena Kainuun Työterveys – liikelaitoksessa yhteistyössä Työterveyslaitoksen Oulun aluetoimipisteen kanssa erillisen suunnitelman mukaisesti.

Keskussairaalamalli

Eräillä keskussairaalaipaikkakunnilla työterveyslaitosjakson voi suorittaa keskussairaalan toimesta edellyttäen, että yliopisto on hyväksynyt tämän palvelun työterveyslaitosjaksoa korvaavaksi palveluksi. Hyväksytyt paikkakunnat 1.3.2015 tilanteen mukaan ovat Rovaniemi, Jyväskylä, Seinäjoki ja Lappeenranta.

ERIIYTYVÄN KOULUTUKSEN PALVELUN KORVAAMINEN TUTKIMUSTYÖLLÄ

Tutkimustyöllä voi koulutuksen vastuuhenkilön päätöksellä korvata enintään 6 kk eriytyvän koulutuksen palvelua, lukuun ottamatta Työterveyslaitosjaksoa.

TEOREETTINEN KURSSIMUOTOINEN KOULUTUS (100 tuntia)

Yliopiston hyväksymää teoreettista kurssimuotoista koulutusta vaaditaan vähintään 100 tuntia. Tavoitteena on monipuolinen koulutusohjelman tavoitteisiin ja henkilökohtaiseen erikoistumissuunnitelmaan perustuva koulutus, jonka edellytetään sisältävän työterveyshuoltoa, työlääketiedettä, työhygieniää, työfysiologiaa ja työpsykologiaa, ergonomiää, toksikologiaa, työn sosiologiaa ja epidemiologiaa, terveyden filosofiaa ja näihin liittyviä tutkimusmenetelmiä ja asiakassuhteen kehittämismenetelmiä.

Työterveyshuollon pätevästä koulutuksesta hyväksytään 40 tuntia teoreettisena kurssimuotoisena koulutuksena.

Teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen hyväksytään myös työterveyshuollon virtuaaliyliopistossa suoritettuja kursseja.

ARVIOINTI

Erikoistuvan lääkärin tulee arvioida koulutustaan ja edistymistään yhdessä kouluttajan kanssa. Arviointi pohjautuu henkilökohtaiseen erikoistumissuunnitelmaan, lokikirjaan ja koulutusohjelman tavoitteisiin. Arviointi tulee tehdä kirjallisesti vähintään kahdesti vuodessa ja aina kunkin koulutusjakson päättyttyä. Arvioinnin tekemisessä tulee hyödyntää lokikirjaa. Tarkemmat ohjeet arvioinnista ovat työterveyshuollon virtuaaliyliopiston sivuilla www.tthvyo.fi.

VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Valtakunnallinen erikoisalakohtainen kuulustelu järjestetään yliopistojen yhteistyönä. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johdamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

UROLOGIA

Vastuuhenkilö: Professori Kimmo Taari
Urologian klinikka, Meilahden sairaala
PL 340, 00029 HUS
Puh. 050-427 0057, kimmo.taari@hus.fi

Tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on, että erikoistuva koulutusohjelman päätyttyä ja valtakunnallisen tentin suoritettua on omaksunut sellaiset ajankohtaiset teoreettiset tiedot ja käytännön taidot, että hän pystyy itsenäiseen työskentelyyn urologina.

Erikoistuvan tulee:

- tuntea urologinen diagnostiikka ja pystyä johtamaan sen toteutus yhteistyössä muiden erikoisalojen kanssa
- pystyä laatimaan tapauskohtaisesti soveltuva urologinen hoitosuunnitelma ja perustella se potilaalle
- pystyä itsenäisesti toteuttamaan elekttiiviset ja päivystysluonteiset toimenpiteet erillisen lokikirjan asettamien vaatimusten mukaisesti
- pystyä johtamaan postoperatiivisen hoidon kokonaisuus
- ymmärtää tapauskohtaisesti jälkiseurannan tarve ja hallita siinä käytettävät menetelmät
- ymmärtää hoitotuloksia arvioivat tieteelliset menetelmät
- hallita vastavuoroinen urologinen konsultaatiotoiminta muiden erikoisalojen kanssa
- pystyä eri henkilöstöryhmiin kohdistuvaan urologiseen jatko- ja täydennyskoulutustoimintaan
- tuntea sairaalahallintoon ja -talouteen liittyvät toimintaperiaatteet
- osata johtaa urologista hoitoyksikköä yhdessä muiden henkilöstöryhmien edustajien kanssa.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Kokonaiskoulutus pituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyvää määräksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyvää määräksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyvää määräksiin ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [kirurgian alojen runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Urologian eriytyvään koulutukseen sisältyy työskentely sairaalalääkärin virassa Helsingin yliopistollisen keskussairaalan kirurgian toimialalla urologian klinikassa. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä korkeintaan 1 vuoden vastaavanlainen työskentely muussa tiedekunnan hyväksymässä koulutusyksikössä. Koulutukseen voi sisältyä korkeintaan 6 kk palvelua urologiaa sivuavilla koulutusaloilla kuten nefrologiassa tai gynekologiassa (2 kk), munuaissiirtoyksikössä (2 kk) ja lastenkirurgisessa yksikössä urologisissa tehtävissä (2 kk). Tutkimustyötä voidaan koulutukseen hyväksyä enintään 6 kk.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia)

Teoreettiseksi koulutukseksi lasketaan tiedekunnan hyväksymät

kotimaiset urologian erikoisalaa koskevat tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet, esim. Suomen Urologiyhdistyksen järjestämiin vuosi- ja talvikoukuksiin sisältyvät tieteelliset ohjelmat, ulkomaiset koulutustilaisuudet, esim. pohjoismaisen (NUF), eurooppalaisen (EAU), amerikkalaisen (AUA), kansainvälisen (SIU) urologiyhdistyksen ja kansainvälisen kontinenssiyhdistyksen (ICS) kongressit.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Jokaisella erikoistuvalla on henkilökohtainen ohjaaja (tutor), joka kouluttajan kanssa laatii erikoistuvalla koulutussuunnitelman. Erikoistuva arvioidaan vastuuhenkilön toimesta vähintään kerran vuodessa erikoiskoulutuksen aikana. Näissä arvioinneissa on oltava mahdollisuus molemminpuoliseen kritiikkiin.

Vastaavanlaiseen arviointiin ja keskusteluihin erikoistuvalla ja vastuuhenkilöllä ja/tai kouluttajalla on oikeus ja velvollisuus milloin tahansa, jos koulutukseen liittyvä tilanne sitä vaatii.

Henkilökohtaisina ohjaajina toimivat Helsingin yliopistollisessa keskussairaалassa työskentelevät urologian dosentit/erikoislääkärit ja kliininen opettaja. Kouluttajaksi voidaan nimetä tiedekunnan hyväksymä yliopistosairaalan ulkopuolisen koulutussairaalan urologian alan vastuulääkäri.

Seurannan apuvälineenä käytetään lokikirjaa, jonka avulla voidaan seurata koulutuksen etenemistä ja joka samalla toimii apuvälineenä laadunvarmistuksessa. Vastuuhenkilö tarkistaa erikoistuvan lokikirjan kaksi kertaa vuodessa.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyi parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan

määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset moduulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfolioyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

VERISUONIKIRURGIA

Vastuuhenkilö: Professori Maarit Venermo
 Clinicum/HYKS:n verisuonikirurgian klinikka. PL 340, 00029 HUS
 Puh. (09) 471 74451, maarit.venermo@hus.fi

Määritelmä ja tavoitteet: Verisuonikirurgia on kliininen lääketieteen ala, johon kuuluu verisuonisairauksien diagnoosi, hoito ja ennaltaehkäisy. Sillä tarkoitetaan kallon ulkopuolisten valtimoiden kirurgiaa (lukuunottamatta perfuusiota vaativaa sydän- ja aorttakirurgiaa) ja laskimokirurgiaa. Verisuonikirurgisen koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti keskussairaala- ja tason verisuonikirurgiaa. Koulutukseen voidaan lisätä tarvittaessa jakso joka antaa valmiuksia hoitaa myös yleisthoraxkirurgiaa keskussairaaloissa.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyvää määräksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyvää määräksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä **vähintään neljään** terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveyshuollon sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärin koulutuksen pysyvää määräksiin ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkärin koulutukseen olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. kirurgian alojen runkokoulutus

Eriytyvä koulutus (3 v)

Verisuonikirurgian eriytyvä koulutus suoritetaan yliopistosairaala- ja tason koulutuksen sisältö: Kliininen toiminta verisuonikirurgiaa 36 kk, sisältäen 2 kk angioradiologista diagnostiikkaa ja toimenpiteitä. Mahdollisuuksien mukaan voidaan hyväksyä yhteensä 6 kk sydän- ja rintaelinkirurgiaa tai plastiikkakirurgiaa joko perus- tai erikoiskirurgian koulutusvaiheessa.

Itsenäistä toimintaa varten verisuonikirurgian tulee hallita:

- verisuonisairauksien kliininen ja kliinifysiologinen tutkiminen ja diagnostiikka
- verisuonisairauksien kuvantaminen ja tulosten tulkinta
- verisuonisairauksien hoitovaihtoehdot:

- konservatiivinen hoito
- endovaskulaarinen hoito pääpiirteittäin
- kirurginen hoito ja verisuonikirurginen leikkaustekniikka
- potilaiden jälkiseuranta
- epätavallisten verisuonisairauksien alkuselvvittely ja jatkohoitoon ohjaaminen
- yhteistyö angioradiologien ja muiden erikoisalujen kanssa.
- pinnallisen laskimovajaatoiminnan diagnostiikka ja hoito
- syvän laskimojärjestelmän sairauksen diagnostiikka

Verisuonikirurginen toiminta perustuu seuraavien osa-alueiden riittävään hallintaan:

- veri- ja imusuoniston sairauksien etiologia ja patofysiologia
 - riskitekijöiden tunnistaminen, ennaltaehkäisy ja hoito
 - verenkierron hemodynamiikka, patofysiologia ja farmakologia
 - kardiiovaskulaariset taudit, joita ei hoideta kirurgisesti
 - verisuonikirurgiaan liittyvät anestesiologiset ongelmat
 - geriatristen potilaitten erityispiirteet
 - trombofilioiden syyt ja tromboosiprofylaksia.
- Diagnostiikka ja hoito Verisuonikirurgian tehtäväkenttä (lähinnä keskussairaalassa toimimista varten)

A. Tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti

- verisuonipotilaan tutkiminen kliinisin, noninvasiivisin ja invasiivisin tutkimusmenetelmin
 - erityisesti doppler-ultraäänitutkimuksen käyttö
- konservatiivinen hoito mukaan lukien elämäntapakasvatus ja tupakasta vierottaminen
- kirurginen hoito ja suonensisäinen hoito:
 - akuutin ja akutisoituneen kroonisen alaraajaiskemian kirurginen ja liuotushoito
 - munuaisvaltimotason alapuolisen aortan -rekonstruktivinen kirurgia (ASO&AAA)
 - ekstra -anatomiset valtimorekonstruktiot
 - alaraajan rekonstruktivinen valtimokirurgia
 - angiografiat ja endovaskulaariset toimenpiteet (erilaiset dilataatio-, rekanalisaatio- ja endoproteesimenetelmät angiolaboratoriossa ja leikkaussalissa, kombinoituiden toimenpiteet)
 - vertiekirurgia (terapeuttiset AV-fistelit)
 - verisuonivammat
 - kaulavaltimokirurgia
 - iskeemisen haavan hoito
 - amputaatiot ja amputaatiopotilaiden kuntoutus
 - pinnallisen laskimovajaatoiminnan hoito mukaan lukien suonensisäiset katetrihoidot sekä vaativa laskimokirurgia (residiivisuonikohjut, venöösi säärihaava, laskimoinsuffiensi, syvä laskimotromboosi)
 - intraoperatiivinen laadunvarmennus (Doppler, virtausmittaukset, painemittaukset, angiografia)
 - päivystystilanteiden hallinta

B. Hyvät tiedot seuraavien tehtävien hoitamiseksi/järjestämiseksi

- kliinifysiologiset tutkimusmenetelmät (edellytykset itse suorittaa yksinkertaisimmat kliinifysiologiset tutkimukset sisältäen hoidon tehon objektiivisen arvioinnin ja tiedot suonilaboratorion toiminnasta väri-doppler-ultraäänitutkimus, rasiuskokeet)
-
- thoracic outlet -syndrooman diagnosointi ja hoito
- syvät laskimorekonstruktiot
- kroonisen iskeemisen kivun hoito
- verisuonikirurgian sekä endovaskulaaristen toimenpiteiden komplikaatiot
- imusuoiston sairauksien hoito
- yleisthoraxkirurgian perusteet

C. Tehtävät, joita ei ole välttämättömästi itsenäisesti ryhtyä hoitamaan, mutta joiden yleiset periaatteet tulee hallita

- munuaisvaltimo- ja mesenteriaalisuonten kirurginen ja suonensisäinen hoito
- supra-aortaalinen ja yläraajan valtimokirurgia ja suonensisäinen hoito
- suprarenaalinen aortakirurgia ja suonensisäinen hoito
- laskevan thorakaaliaortan kirurgia ja suonensisäinen hito
- vaativa rekonstruktiiivinen laskimokirurgia
- elinsiirtokirurgia, lähinnä talteenoton kannalta

D. Erikoislääkärikoulutuksen runkovaiheen verisuonikirurgiaa

- pintalaskimovajaatoiminnan diagnostiikka ja yksinkertainen toimenpiteellinen hoito
- valtimokirurgista hoitoa tarvitsevan potilaan tunnistaminen
- akuutin raajaiskemian diagnoosi ja ensihoito – verisuonivamman diagnoosi ja ensihoito
- embolektomian periaatteet

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:

www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia)

- hyväksytty ulkopuolinen verisuonikirurginen koulutus vähintään 60 tuntia
- kotimaiset kokoukset: Verisuonikirurginen yhdistys, Angiologiyhdistys
- eurooppalaiset: esim. Charing Cross Symposium, European Society for Vascular Surgery, European Vascular Course, CIRSE, Veith-symposium

Säteilysuojelukoulutus

Erikoistuvan tulee suorittaa säteilysuojelukoulutus, kuten Sädeturvakeskuksen ohjeistus edellyttää (<http://www.stuk.fi/saannosto/ST1-7.html>).

Koulutuksen aikana

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen dokumentointi: kirjanpito (vähintään 200 verisuonikirurgista toimenpidettä joista 50 suonensisäistä –tai hybriditoimenpidettä, osa itsenäisesti, osa ohjattuna tehtyinä - vähintään 480 pistettä)

Laaduntarkkailu ja oman toiminnan auditointi laaturekisterin avulla

Erikoislääkärikuulustelu

Kouluttajan ja koulutusyksikön evaluaatio

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyi parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

YLEISKIRURGIA

Vastuuhenkilö: Prof. Caj Haglund
 Kirurginen sairaala
 PL 263, 00029 HUS
 Puh: 0504271279

Tavoitteet

Yleiskirurgia on toimenpidemäärältään kirurgian suurin erikoisala. Koulutuksen tavoitteena on, että erikoistuva kirurgi koulutusohjelmansa päätyttyä on omaksunut sellaiset taidot, että hän pystyy itsenäiseen toimintaan yleiskirurgina. Hänen tulee hallita tavallisimmat yleiskirurgiaan kuuluvat elektiiviset toimenpiteet ja päivystyskirurgian.

Erikoistuvan tulee:

tuntea yleiskirurgian diagnostiikka, hoitoon oton periaatteet sekä pystyä johtamaan hoidon toteutusta yhteistyössä muiden erikoisalojen edustajien kanssa

pystyä toteuttamaan elektiiviset ja päivystystoimenpiteet sekä tunnistamaan tilanteet, joissa erityisosaaminen ja hoidon porrastuksen soveltaminen on tarpeen

hallita sekä perioperatiivinen hoito että pitkäaikaisen seurannan periaatteet

hallita tehohoidon erityispiirteet

pystyä arvioimaan hoidon tuloksia sekä alaansa liittyviä tieteellisiä menetelmiä

pystyä huolehtimaan eri henkilöstöryhmiin sovellettavasta työpaikkakoulutuksesta

tuntea sairaalahallinnon ja –talouden toimintaperiaatteet yleiskirurgian yksikön johtamista ajatellen

osata kohdata potilas ja hänen läheisensä

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin ja Peijaksen sairaalat).

Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyvää määräksiin. Erikoistuvan tulee tutustua pysyvää määräksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielenterveytyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella.

Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärinkoulutuksen pysyvää määräksiin ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan **1.8.2011 lähtien**. Jakson suorittamiseksi tulee opinto-oikeus erikoislääkäritutkintoon olla voimassa. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Välipäätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta.

Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso.

Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat.

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Kts. Kirurgian alojen runkokoulutus.
Runkokoulutus ja eriytyvä koulutus on suoritettava pääsääntöisesti eri sairaaloissa.

Eriytyvä koulutus (3v)

Gastroenterologinen kirurgia 1 v
Ortopedia ja traumatologia 1 v
Vapaavalintainen koulutus 1 v

Koulussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä:
www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus - koulutuspaikat.

Eriytyvä koulutus suoritetaan HYKS:n Helsingin sairaaloissa sekä Peijaksen ja Jorvin sairaaloissa. Näissä sairaaloissa on varattu yhteensä 4 sairaalakirurgin virkaa yleiskirurgian koulutusta varten. Gastroenterologisen kirurgian sekä ortopedian ja traumatologian palvelut suositellaan suoritettavaksi eri sairaaloissa.

Gastroenterologisen kirurgian koulutus suoritetaan pääsääntöisesti (ad 9 kk) Jorvin tai Peijaksen sairaaloissa. Elektiivinen koulutus käsittää mahasuolikanavan yleisimpien sairauksien diagnostiikan ja hoidon sekä siihen kuuluvat leikkaukset. Alaan kuuluvat päiki ja lyhki sisältyvät ohjelmaan. Päivystysajan koulutus antaa valmiudet päivystysajan vatsaelinkirurgiaan sekä päivystys-osastotoiminnan hallintaan. Meilahden sairaalassa suoritetaan gastrokirurgian klinikan 3 kk koulutus, jonka tarkoituksena on antaa koulutettavalle syvemmät valmiudet etenkin päivystysajan toimintaan.

Ortopedian ja traumatologian koulutuksesta 6 kk suoritetaan Töölön sairaalan päivystyspisteissä. Päivystysajan yleisimpien murtumien operatiivinen ja konservatiivinen hoito. Jorvin tai Peijaksen sairaaloiden pääosin elektiivinen koulutusaika (sisältäen päiki/lyhki) on 6 kk.

Vapaavalintainen koulutus toteutetaan koulutettavan yksilöllisen tarpeen perusteella. Esimerkkejä: lyhki / päiki, päivystyskirurgia, traumatologia, rintarauhaskirurgia, endokriininen kirurgia sekä kaikki muut kirurgian erikoisalut.

Toimipaikkakoulutus

Käytännön koulutus toteutetaan johdetusti yhteistyössä koulutettavan kanssa. Koulutukseen kuuluvat myös potilasmeetingit 2-5 t viikossa (esim. radiologia, patologia, potilastapaukset, infektiosairaudet, hoidon arviointi, ym).

Teoreettinen koulutus

Koulutus käsittää teoreettista koulutusta 60 tuntia (runkokoulutuksen 60 tunnin lisäksi). Koulutusmuodot ovat esim. kotimaisten ja ulkomaisten asiantuntijajärjestöjen luennot, workshopit ja simulaatiomallit. Ne tulee olla HY:n lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymät.

Oppimisprosessin arviointi

Oppimisprosessin arvioinnin suorittavat kouluttajat. Siihen kuuluvat:
palvelujakson arviointi
suoritustapahtuman arviointi (esim. kierrot, potilaskontaktit, meetingit, video, esitelmät)
koulutukseen riittävät leikkaukset
loki kirjjan tarkastelu
valtakunnallinen kuulustelu
Koulutuksen laatua seurataan vuosittain.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – ammatillinen jatkokoulutus – erikoistumiskoulutus.

Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia, riippumatta siitä minä vuonna erikoistuja on opinto-oikeutensa saanut.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfoliotyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

YLEISLÄÄKETIEDE

Vastuuhenkilö: Prof. Johan Eriksson, Clinicum, Biomedicum 2 B, Tukholmankatu 8 B, 00014 Helsingin yliopisto, johan.eriksson@helsinki.fi

Tavoitteet

Yleislääketieteen erikoisalalle on tyypillistä monipuolinen kliininen osaaminen, potilas- ja väestökeskeinen työote sekä perusterveydenhuollon toimintaympäristö. Yleislääketieteen erikoislääkäri on ihmisen, perheen ja yhteisön lääkäri. Hän on potilaidensa henkilökohtainen lääkäri ja toimii yhdessä muiden terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. Yleislääketieteen erikoislääkäri koordinoi potilaan kulkua palveluverkostoissa. Yleislääkäriin pitkäkestoisille hoitosuhteille on tyypillistä laaja-alaisuus: hän ottaa hoidossa huomioon potilaan fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset, kulttuuriset ja olemassaolon peruskysymyksiin liittyvät seikat. Yleislääketieteen erikoislääkäri hallitsee laajoja kokonaisuuksia. Väestön, sen terveyden ja asuinympäristön tuntemus sekä terveyden edistämisen ja ennaltaehkäisevien toimien asiantuntemus kuuluvat yleislääketieteen erikoislääkäriin osaamiseen. Hän osallistuu myös toiminnan ja toimintaympäristön kehittämiseen. Yksityiskohtaiset osaamisalueet ja -tavoitteet on esitetty Yleportfoliossa (<https://moodle.helsinki.fi>).

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen ja Kätilöopiston sairaalat). Erikoistumiskoulutuksen suorittamista koskevat säännöt on koottu tiedekuntaneuvoston vahvistamiin pysyväismääräyksiin, jotka löytyvät opinto-oppaan alusta tai www.med.helsinki.fi – Ammatillinen jatkokoulutus – Erikoistumiskoulutus. Erikoistuvan tulee tutustua näihin.

Runkokoulutus (2 v)

Runkokoulutukseen tulee sisältyä vähintään 9 kk palvelua terveyskeskuksessa. Tämän lisäksi runkokoulutukseen kuuluu palvelua tiedekunnan hyväksymässä terveyskeskuksessa tai koulutusyksikön kanssa sovitulla kliinisen lääketieteen erikoisaloilla, siten että runkokoulutuksen kokonaiskesto on 2 vuotta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Tavoitteena on ymmärtää perusterveydenhuollon merkitys ja mahdollisuudet oman erikoisalalan potilaiden tunnistamisessa, hoitoon ohjauksessa ja jatkohoidossa. Terveyskeskuspalvelun tulee olla laaja-alaista ja monipuolista ja niiden tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Lääkäriin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen, kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon (vähintään 3 kk), lasten- ja äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, päiväpäivystykseen, vuodeosastotoimintaan, mielen-terveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk. Palvelun sisältö selvitetään ohjaajan antamalla koulutustodistuksella. Erikoistuvan tulee tarkistaa erikoislääkärikoulutuksen pysyväismääräyksistä ja yleislääketieteen oppialan sivuilta www.yle.helsinki.fi tarkemmat terveyskeskuspalvelun suorittamisen ohjeet. Tarkennetut ohjeet koskevat terveyskeskuspalvelua, joka suoritetaan 1.8.2011 lähtien. Erikoistuvan lääkäriin tulee olla hyväksytty suorittamaan erikoislääkärikoulutusta HY:ssä ennen jakson aloittamista. Koulutus tulee suorittaa yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa, joka täyttää koulutuspaikalle asetetut laatuvaatimukset. Päätös terveyskeskuspalvelun hyväksymisestä haetaan yleislääketieteen oppialalta silloin, kun palvelut on suoritettu. Tämä koskee niitä erikoistujia, jotka ovat ilmoittautuneet erikoistumaan ja suorittaneet palvelun kokonaisuudessaan 31.7.2011 jälkeen. Tarkemmat terveyskeskuspalvelun ohjeet ja lokikirja löytyvät www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Runkovaiheen terveyskeskusjakso. Koulutusterveyskeskukset löytyvät: www.yle.helsinki.fi > Opinnot > Yleislääketieteen erityiskoulutus > Ohjaajat. Yleislääketieteeseen erikoistuvan lääkäriin tulee osallistua runkokoulutusvaiheen aikana aloitusseminaariin, jonka yhteydessä hän saa lisätietoa mm. koulutusohjelmasta, HOPS:n laadinnasta ja Yleportfolion käytöstä. <http://www.yle.helsinki.fi/opinnot/erikoislaakari/teemakoulutukset.html>

Eriytyvä koulutus (4 v)

Palvelu muilla kliinisillä erikoisaloilla

Eriytyvään koulutukseen sisältyy 2 vuotta palvelua tiedekunnan hyväksymässä terveyskeskuksessa ja 2 vuotta palvelua koulutusyksikön kanssa sovitulla kliinisen lääketieteen erikoisaloilla. Tätä palvelua tulee suorittaa pääsääntöisesti 2–4 erikoisalalla, kutakin pääsääntöisesti vähintään 3 kk. Suositeltavaa on suorittaa koulutus ns. suurilla erikoisaloilla kuten esim. sisätaudit, kirurgia, naistentaudit ja synnytukset, lastentaudit, psykiatria. Katso suositukset erikoisalakohtaisten palveluiden sisällöstä Yleportfoliosta (<https://moodle.helsinki.fi>). Muiden erikoisalojen palvelujen osuus koko koulutusjaksosta (runkokoulutus ja eriytyvä koulutus) on vähintään 2 vuotta. Työterveyshuollon palvelua ei hyväksytä eriytyvään vaiheeseen. Koulutussairaalat ja kouluttajat löytyvät tiedekunnan ylläpitämästä koulutuspaikkarekisteristä: www.med.helsinki.fi – Ammatillinen jatkokoulutus – Erikoistumiskoulutus - Koulutuspaikat.

Terveyskeskusjakso

Perehtyminen terveyskeskuksen toiminnan eri osa-alueisiin ja sisältöihin tapahtuu pääsääntöisesti työskentelemällä monipuolisesti eri alueilla (lisätiedot Yleportfoliosta (<https://moodle.helsinki.fi>). Työskentelyn monipuolisuus tulee käydä ilmi nimetyn henkilökohtaisen kouluttajan allekirjoittamasta koulutustodistuksesta ("Selvitys terveyskeskuspalvelun monipuolisuudesta")

http://www.med.helsinki.fi/ammattillinen_jatkokoulutus/erikoistumiskoulutus/lomakkeet.html.

Jakson tulee sisältää ohjausta vähintään 4 tuntia kuukaudessa, josta suurimman osan tulee olla henkilökohtaista. Henkilökohtaisella kouluttajalla tulee olla HY:n myöntämä yleislääketieteen erikoislääkärin koulutajaoikeus ja erikoistuvan ja kouluttajan tulee pääsääntöisesti olla saman työnantajan palveluksessa. Koulutuspaikan koulutus sopimuksen tulee olla voimassa jakson aikana.

HY:n koulutusterveyskeskusten ja erikoislääkärikouluttajien luettelo on julkaistu HUS:n perusterveydenhuollon yksikön sivuilla: www.hus.fi/pti > Lääkärin jatkokoulutuksen kehittäminen ja koordinointi > Koulutusterveyskeskukset.

Toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutusta tulisi järjestää keskimäärin vähintään 100 tuntia vuodessa ja erikoistuvilla tulee olla oikeus osallistua tähän koulutukseen. Toimipaikkakoulutuksella tarkoitetaan työyhteisön yhteistä oppimista ja kehittämistoimintaa. Toimipaikkakoulutus on työnantajan työajaksi luettavana aikana (pääsääntöisesti klo 8 ja 16 välisenä aikana) järjestämää koulutusta työntekijöilleen. Toimipaikkakoulutus perustuu toimipaikan potilaiden ja sen työntekijöiden tarpeisiin, ja se on suunnitelmallista. Suurin osa toimipaikkakoulutuksesta tulee olla työnantajan tai sen valtuuttaman ei-kaupallisen tahon tuottamaa ja osa toimipaikkakoulutuksesta tulee olla moniammatillista.

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (120 tuntia)

Erikoislääkärikoulutuksesta annetun asetuksen mukaan siihen sisältyy myös teoreettista kurssimuotoista koulutusta, joka on perusopintoja syventävää ja tiettyjä aihekokonaisuuksia käsittelevää, ja jonka järjestää tai hyväksyy koulutusyksikkö. Erikoistuva voi käyttää hyväkseen koulutusyksikön hyväksymiä valtakunnallisia tai kansainvälisiä esim. erikoislääkäriyhdistysten järjestämiä kursseja. Kurssien tulisi muodostaa erikoistuvan kannalta mielekäs kokonaisuus. Kurssimuotoisen koulutuksen kokonaisuus suunnitellaan henkilökohtaisen kouluttajan kanssa. Osallistuminen kurssille osoitetaan todistuksella. Vähintään 40 tuntia teoreettisesta kurssimuotoisesta koulutuksesta tulee olla yleislääketieteen oppialan (HY/HUS) järjestämää.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Arviointi perustuu vuosittain päivitettävään henkilökohtaiseen koulutus suunnitelmaan ja sen mukaisiin konkreettisiin osaamistavoitteisiin. Osaamisen arviointi alkaa erikoistuvan itsearvioinnista, ja sitä laajennetaan muiden tekemillä arvioinneilla. Osaamisen arviointiin tarkoitettuja työvälineitä on julkaistu Yleportfoliossa jokaisen osaamisalueen yhteydessä. Arvioinnista ja palautekeskusteluista vastaa henkilökohtainen kouluttaja, joka valitaan yhteistyössä erikoistuvan ja toimipaikan koulutuksesta vastaavan kanssa. Kouluttajan ja erikoistuvan tulee sopia heti ohjaussuhteen alkaessa säännöllisistä tapaamisista, arvioinneista ja palautteen käsittelemisestä. On suositeltavaa, että sama erikoislääkäri toimii kouluttajana koko erikoistumisen ajan. Runkokoulutuksen aikana ohjaaja voi kuitenkin olla eri henkilö.

Valtakunnallinen kuulustelu

Valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun kuulusteluvaatimukset on koottu erilliseen tiedostoon, joka löytyy www.med.helsinki.fi – Ammatillinen jatkokoulutus – Erikoistumiskoulutus.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Johtamiskoulutus on pakollinen erikoistuville, jotka saavat opinto-oikeuden 1.8.2009 alkaen. Koulutus suositellaan suoritettavaksi 3-6 vuoden aikana.

Tavoitteena on osata toimia lähijohtajana sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lähtökohtana on, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus perustuu suurelta osin samaan työtehtävissä oppimisen malliin kuin kliininen koulutus.

Erikoistuva laatii mentorin tuella henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, jossa ensiksi kuvaa nykyosaamisensa ja mahdollisen hyväksi luettavan työkokemuksensa ja koulutuksensa. Seuraavaksi suunnitelmaan määritetään tavoitteet, keinot niiden saavuttamiseksi ja arviointi sekä aiottu aikataulu. Koulutus koostuu lähiopetuspäivistä (pakolliset modulit 1-3 ja valinnaiset lähiopetukset), kehittymistehtävistä, kirjallisuustehtävistä ja portfolioyöskentelystä.

HUOM!

Ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden joko Helsingin tai muun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan saanut voi joko

- 1) suorittaa koko 30 op lähijohtajakoulutuksen erikoistumiskoulutuksen aikana, tai
- 2) suorittaa vanhamallisen ns. hallinnon koulutuksen (20 h).

Tämä koskee myös erikoisalan vaihtajia, kun edellinen opinto-oikeus on kertaalleen saatu ennen 1.8.2009, eikä siitä ole luovuttu eikä koulutusta ole suoritettu loppuun.

Lisätietoja: <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta (56/2015)

Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen mukaisesti säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 4 §:n 3 momentin ja 4 a §:n 3 momentin nojalla:

1 § Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetussa lääketieteen tai hammaslääketieteen ylempiä korkeakoulututkintoja antavissa yliopistoissa suoritettava erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta, jotka ovat yliopistojen ammatillista jatkokoulutusta.

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta voivat Suomessa antaa Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Oulun yliopisto, Tampereen yliopisto ja Turun yliopisto.

2 § Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen tavoitteet

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen tavoitteena on perehdyttää lääkäri tai hammaslääkäri erikoisalansa tieteelliseen tietoon ja tiedonhankintaan ja antaa hänelle valmiudet alansa erikoislääkärin tai erikoishammaslääkärin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen ja erikoisalansa kehittämiseen sekä toimimiseen erikoislääkärinä tai erikoishammaslääkärinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Koulutuksen tulee antaa erikoislääkärille tai erikoishammaslääkärille valmiudet hallita vaativia diagnostisia menetelmiä sekä suunnitella ja toteuttaa erikoisalansa vaativa sairauksien ennaltaehkäisy ja hoito yksilö- ja väestötasolla. Koulutuksen tavoitteena on lisäksi, että lääkäri tai hammaslääkäri perehtyy terveydenhuollon johtamiseen, hallintoon, suunnitteluun ja moniammatilliseen yhteistyöhön.

3 § Yhteistyöelimet

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta sekä yleislääketieteen erityiskoulutusta koskevissa kysymyksissä valtakunnallisena koordinaatioelimenä toimii terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 41 §:ssä tarkoitettu neuvottelukunta tai sen jaosto.

Kunkin erikoislääkäri- tai erikoishammaslääkärikoulutusta antavan yliopiston yhteydessä on lisäksi alueellista yhteistyötä varten erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksen alueellinen neuvottelukunta. Neuvottelukunnassa on ainakin yliopiston, erityisvastuualueen sairaanhoidopiirien kuntayhtymien sekä perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon toimintayksiköiden niemiä jäseniä sekä erikoistumiskoulutuksessa olevien edustus.

4 § Erikoislääkärikoulutuksen järjestäminen

Erikoislääkärikoulutus järjestetään koulutusohjelmana, jonka pituus täysipäiväisenä ohjattuna opiskeluna joko viisi tai kuusi vuotta.

Koulutusohjelmat, joiden pituus on viisi vuotta, ovat:

- 1) foniatria;
- 2) fysiatria;
- 3) geriatria;

- 4) kliininen kemia;
- 5) kliininen mikrobiologia;
- 6) kliininen neurofysiologia;
- 7) korva-, nenä- ja kurkkutaudit;
- 8) liikuntalääketiede;
- 9) oikeuslääketiede;
- 10) patologia;
- 11) perinnöllisyyslääketiede;
- 12) silmätaudit;
- 13) syöpätaudit;
- 14) terveydenhuolto.

Koulutusohjelmat, joiden pituus on kuusi vuotta, ovat:

- 1) akuuttilääketiede;
- 2) anesthesiologia ja tehohoito;
- 3) endokrinologia;
- 4) gastroenterologia;
- 5) gastroenterologinen kirurgia;
- 6) ihotaudit ja allergologia;
- 7) infektiosairaudet;
- 8) kardiologia;
- 9) keuhkosairaudet ja allergologia;
- 10) kliininen farmakologia ja lääkehoito;
- 11) kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede;
- 12) kliininen hematologia;
- 13) käsikirurgia;
- 14) lastenkirurgia;
- 15) lastenneurologia;
- 16) lastenpsykiatria;
- 17) lastentaudit;

- 18) naistentaudit ja synnytykset;
- 19) nefrologia;
- 20) neurokirurgia;
- 21) neurologia;
- 22) nuorisopsykiatria;
- 23) oikeuspsykiatria;
- 24) ortopedia ja traumatologia;
- 25) plastiikkakirurgia;
- 26) psykiatria;
- 27) radiologia;
- 28) reumatologia;
- 29) sisätaudit;
- 30) suu- ja leukakirurgia;
- 31) sydän- ja rintaelinkirurgia;
- 32) työterveyshuolto;
- 33) urologia;
- 34) verisuonikirurgia;
- 35) yleiskirurgia;
- 36) yleislääketiede.

Erikoislääkärikoulutuksen yhteisistä osuuksista voidaan muodostaa yhteinen koulutusrunko, kun se on perusteltua yhteisen aineksen laajuuden ja erikoislääkärin tehtävissä tarvittavien valmiuksien vuoksi.

5 § Erikoishammaslääkärikoulutuksen järjestäminen

Erikoishammaslääkärikoulutus järjestetään koulutusohjelmalla, jonka vähimmäispituus täysipäiväisenä ohjattuna opiskeluna on kolme vuotta.

Koulutusohjelmat, joiden pituus on kolme vuotta, ovat:

- 1) hammaslääketieteellinen diagnostiikka;
- 2) hampaiston oikomishoito;
- 3) kliininen hammashoito;
- 4) terveydenhuolto.

Suu- ja leukakirurgian koulutusohjelman pituus on kuusi vuotta.

6 § Erikoislääkärikoulutuksen suorittaminen

Erikoislääkärikoulutuksen suorittamiseksi lääkärin tulee:

1) suorittaa hyväksytysti 4 §:n 2 momentin mukaisessa koulutusohjelmassa vaadittu viiden vuoden käytännön koulutus tai 4 §:n 3 momentin mukaisessa koulutusohjelmassa vaadittu kuuden vuoden käytännön koulutus kouluttajan ohjaamana yliopiston hyväksymässä erikoisalan koulutukseen tarkoitettussa virassa, toimessa tai tehtävässä sekä osallistua tänä aikana yliopiston hyväksymällä tavalla säännölliseen toimipaikkakoulutukseen;

2) suorittaa yliopiston hyväksymä teoriakoulutus;

3) osallistua oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin;

4) suorittaa yliopistojen yhteistyönä järjestettävä valtakunnallinen erikoisalakohmainen kuulustelu.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua koulutusajasta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistollisen sairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta vähintään yhdeksän kuukautta terveyskeskuksessa.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei terveyskeskuksessa suoritettavaa koulutusaikaa lukuun ottamatta koske seuraavia koulutusohjelmia:

1) foniatria;

2) kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede;

3) kliininen kemia;

4) kliininen mikrobiologia;

5) kliininen neurofysiologia;

6) neurokirurgia;

7) oikeuslääketiede;

8) perinnöllisyyslääketiede;

9) suu- ja leukakirurgia;

10) syöpätaudit.

Yliopisto voi myöntää erikoisalakohteisesti luvan poiketa 2 momentissa säädetystä yliopistollisen sairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutuksen kestoa koskevasta vaatimuksesta, jos keskussairaalat tai muut sairaalat eivät voi osoittaa koulutuspaikkaa kohtuullisen ajan kuluessa. Ennen luvan myöntämistä yliopiston on pyydettävä asiasta lausunto 3 §:ssä tarkoitettulta erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen alueelliselta neuvottelukunnalta. Lupa voidaan myöntää enintään kolmen vuoden ajaksi.

Yliopisto antaa todistuksen suoritettua erikoislääkärikoulutuksesta.

7 § Erikoishammaslääkärikoulutuksen suorittaminen

Erikoishammaslääkärikoulutuksen suorittamiseksi hammaslääkärin tulee:

1) suorittaa hyväksytysti 5 §:n 2 momentin mukaisessa koulutusohjelmassa vaadittu kolmen vuoden käytännön koulutus tai 5 §:n 3 momentin mukaisessa koulutusohjelmassa vaadittu kuuden vuoden käytännön koulutus kouluttajan ohjaamana yliopiston hyväksymässä erikoisalan koulutukseen tarkoitettussa virassa, toimessa tai tehtävässä sekä osallistua tänä aikana yliopiston hyväksymällä tavalla säännölliseen toimipaikkakoulutukseen;

2) suorittaa yliopiston hyväksymä teoriakoulutus;

3) osallistua oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin;

4) suorittaa yliopistojen yhteistyönä järjestettävä valtakunnallinen erikoisalakohmainen kuulustelu;

5) työskennellä päätoimisesti hammaslääkärin kliinisissä tehtävissä vähintään kaksi vuotta ennen erikoishammaslääkärikoulutuksen aloittamista.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua koulutusajasta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistollisen sairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta vähintään yhdeksän kuukautta terveyskeskuksessa.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei terveyskeskuksessa suoritettavaa koulutusaikaa lukuun ottamatta koske hammaslääketieteellisen diagnostiikan eikä suu- ja leukakirurgian koulutusohjelmaa.

Yliopisto voi myöntää erikoisalakohteisesti luvan poiketa 2 momentissa säädetystä yliopistollisen sairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutuksen kestoa koskevasta vaatimuksesta, jos keskussairaalat tai muut sairaalat eivät voi osoittaa koulutuspaikkaa kohtuullisen ajan kuluessa. Ennen luvan myöntämistä yliopiston on pyydettävä asiasta lausunto 3 §:ssä tarkoitettulta erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen alueelliselta neuvottelukunnalta. Lupa voidaan myöntää enintään kolmen vuoden ajaksi.

Yliopisto antaa todistuksen suoritettua erikoishammaslääkärikoulutuksesta.

8 § Yleislääketieteen erityiskoulutus

Yleislääketieteen erityiskoulutukseen voidaan ottaa henkilö, joka on suorittanut Suomessa lääketieteen lisensiaatin tutkinnon tai ulkomailla vastaavan koulutuksen, joka kuuluu lääkärintoimen harjoittamisen vaatimuksiin.

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen tavoitteena on perehdyttää lääkäri perusterveydenhuollossa toimivan lääkärin tehtäviin, terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään sekä yhteistyöhön terveydenhuollon ja sosiaalihuollon alalla toimivan henkilöstön kanssa. Koulutuksen suorittamiseksi lääkärin tulee:

1) palvella lääkärin tehtävissä lääketieteellisen alan tutkintoja antavan yliopiston (koulutusyksikkö) hyväksymässä terveyskeskuksessa vähintään yhdeksän kuukauden ajan palvelussuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään;

2) palvella lääkärin tehtävissä koulutusyksikön hyväksymässä sairaalassa vähintään kuuden kuukauden ajan;

3) osallistua säännöllisesti 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen toimintayksikön toimipaikkakoulutukseen; sekä

4) suorittaa koulutusyksikön hyväksymä tai järjestämä vähintään 16 tunnin kurssimuotoinen koulutus, joka perehdyttää terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään.

Yleislääketieteen erityiskoulutus kestää kokopäiväisenä kolme vuotta. Osa koulutuksesta voidaan suorittaa osapäiväisenä, jos koulutuksen kokonaisaika ei lyhene, jos koulutuksen tavoitteet saavutetaan ja jos osapäiväinen palvelu on viikoittain vähintään 50 prosenttia kokopäiväisestä palvelusta.

Yleislääketieteen erityiskoulutuksesta voidaan enintään kuuden kuukauden palvelu suorittaa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettussa ja koulutusyksikön hyväksymässä

muussa yleislääkärin tehtäviin suuntautuvassa terveydenhuollon laitoksessa tai yksikössä kuin 2 momentin tai 1 tai 2 kohdassa tarkoitetussa toimintayksikössä. Koulutukseksi voidaan lisäksi hyväksyä lääketieteen lisensiaatin tutkintoon johtavaan koulutukseen sisältyvästä käytännön opetuksesta enintään yksi vuosi, kun käytännön opetus on saatu koulutusyksikön hyväksymässä sairaalassa tai terveyskeskuksessa.

Koulutusyksikkö antaa todistuksen lääkäriin yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittamisesta.

9 § Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2015.

Tämän asetuksen voimaan tullessa valtioneuvoston asetuksen 420/2012 mukaan erikoislääkäri- tai erikoishammaslääkärin tutkintoa suorittava siirtyy tämän asetuksen mukaiseen koulutusohjelmaan. Tämän asetuksen voimaan tullessa valtioneuvoston asetuksen 377/2011 mukaan yleislääketieteen erityiskoulutusta suorittava siirtyy tämän asetuksen mukaiseen yleislääketieteen erityiskoulutukseen.

Tämän asetuksen voimaan tullessa erikoislääkärikoulutuksessa olevaan voidaan kuitenkin hänen niin halutessaan soveltaa tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä vuoden 2022 loppuun saakka ja erikoishammaslääkärikoulutuksessa olevaan vuoden 2020 loppuun saakka. Yliopisto ei kuitenkaan anna koulutuksen suorittamisesta tutkintotodistusta, vaan tämän asetuksen 6 §:n 5 momentissa tai 7 §:n 5 momentissa tarkoitetun todistuksen.

Tämän asetuksen 8 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua palvelussuhdetta kuntaan tai kuntayhtymään ei sovelleta niihin lääkäreihin, jotka ovat saaneet lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annetussa asetuksessa (1435/1993) tarkoitetun perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen suorittamista koskevan opinto-oikeuden ennen 1 päivää syyskuuta 2010.

Yliopistot päättävät järjestelyistä, joita tämän asetuksen mukaiseen koulutukseen siirtymiseen liittyy.

Helsingissä 29 päivänä tammikuuta 2015

Peruspalveluministeri
Susanna Huovinen

Hallitussihteeri
Eila Mustonen